

4088

3409

3409

H O. ODYSSEEA

2 Rg

T. 118181

CoA 1151100

R-354303

Jedon Gay par Selular

Handwritten text in cursive script, possibly a signature or name, appearing as a mirror image.

HOMER

RI ODYSSEA, ME

taphraſte Raphaele Volaterano, quàm diligentiffime excuſa.

CVM INDICE.

*Apud ſanctam Vbiorum Agrippinam per Heronem Alope-
cium.*

ANNO M. D. XXIIII.

RAPHAEL VOLATERRANVS,
Paulo Maphæo Volaterrano genero Salutem.

Quadrige.

OMERVM laudare seu vitu-
perare, mi Paule Oeni, funem tor-
quere (ut aiunt) uel cedere nebu-
las fuerit: quod ita ueterū autorita-
te famæ radices propurgauerit, ut
eum uel mille quotidie Zoili nihil atterant, nihil etiã
ornent amatores, cum quæ singulis insunt, in eodẽ cõ-
fluant aceruatim: classica, tubæ, tibiæ, plectra, fistulæ,
& quæ his cõueniunt modolamia. Quadrige inuectus
(nam & equis poetarū ingenia comparantur) per cõ-
fragosa & ardua ruit, dũ bella, deos, heroes, iras ciet,
acuit. Celetẽ agit, singularia certamina, iurgia, uerbo-
rum contentiones exprimens. Asturcone per plana
tollutum spatiatur, multa ociose molli alioquin dulcia
q; carmine modulans, sæpe digrediens, nuptias, amores,
amicitias concilians: multa in contionibus deliberans.
Canterio uilioreq; iumento quisquiliis, & rerū mini-
marum descriptiones curiosius persequitur.) Pedibus
insuper astrictus ut orator fluit: rursus aperte uagãs,
enigmatis interdum & ociosa oratione tẽpestiuus ap-
paret. Verbis omnimodus præsertim Ionicus, sententijs
illustris: ceteræ uero artes ac disciplinæ attente legen-
tibus facile deprenduntur, ut nihil sit in rebus, cui uer-
sus Homericus non accõmodetur. Quamobrem ob da-
psile

2
psile in eo promptariū, centū ab antiquis taxatur me-
taphoris, oceanus, equus durateus, uirga acherontea,
Aethiopica trapeza, cornu Amaltheæ, hortus Accinoi
us, poetarum tripos, musarum manteon, & si quid est
simile, unde uiri in utraq; lingua laudētissimi ambitio
suis eum iactare, & in ore manibusq; continuo habe-
re sunt soliti.) Ego uero ex eius rhapsodia odysseā mi-
hi uertendam sumpsi, quod ad mores animumq; exco-
lendū non minus q̄ ad eloquendū facere uideretur,
proposito nobis Vlyssæ patientiæ lege, ut ait Horatius
ad M. Lollū, & ille qdē ex nostris.) Basilius Magnus
qd̄ profint poetæ ostendēs, hanc ex omnibus potissimū
iuuentuti ex ea causa commendat.) Virum perfectum
effingere quærit, si quid supra historiā est cōmentus,
haud aliter quā Xenophon ducem absolutum in sua
pædia, et Plato in politicis rempu. deniq; Stoici per sua
dogmata sapientem penitus circumscribūt. Profam ele-
gi orationem.) Vallam ante me imitatus, qui Iliada sic
uertit, ut opus integrum in hoc genere nostris trade-
retur: simulq; quod nō satis uenuste hic autor aliter cō-
uertatur, nec priorum aliquis tentauerit: cum ob angu-
stiores carminis leges apud nos, qui musicas colimus
seuiores, arduum sit fidem cum elegantia coniunge-
re.) Huc accedit modus diuersus, in quo si carmen car-
mini, aut uerbum uerbo reddatur, uidebis (inquit Hye-
ronymus noster) ordinem ridiculū, & poetā eloquē-
tissimū uix loquentē.) Breuior etiā sum illo, quod epi-

Odyssea.

Valla.

theta penè innumerabilia, & apud eum sæpe repetita
& quasi perpetua, omiserim: quæ apposita sicut ei deco-
ri sunt, sic fastidium nostris pariunt, & floccidam red-
dere uidentur orationem. Nec tamen ignorandū, bre-
uiiores longe huius operis quàm Iliados esse libros. In-
terposui & carmina quædã diuersis in locis ut illustri-
oribus, simulq; ut à nostris suppilata manifestarem, et
ut editio tanquãserta corona uarietate plus gratiæ fo-
ret habitura. Hanc itaq; tibi legendam mitto simul cū
tribus Iliados libris, quos dudum iunior carmine qua-
licunq; cōuerti, à ueteribus illis magnopere laudatos:
1 | Primum, ob uariam procerum disceptationem, in qua
decorum illud poëticum maxime ostēditur, dum ordo
quilibet hominum suas partes tuetur & perficit. | Secū-
2 dum, ob catalogum nudum quidem, ac sola nomencla-
tura occupatū, ac propterea uersu duriusculo salebro-
soq;: attamen ob locorum ducumq; descriptionē admo-
3 dum utilem. | Nonum uero, ob oratoriam facultatem in-
trium uirorum legatione, Quintiliano maxime com-
mendatum. Quæ quidem omnia in primis ut frugife-
ra, & ad grauiores disciplinas instrumēta magis quã
ut latina pensitabis, mox de fide iudicaturus, cum in
ea lingua in cuius nunc studio totus es, tuo modo pro-
feceris: nam in ea ita breuiter profecisti, ut non solum
æquipares numeris, sed & arte magistrū. Quod si eas-
dem tanti autoris ceruici minime respondentia tibi uis-
debuntur, si alia nō recipitur causa, mihi ut malo græ-
co, nec

3
co, nec latino ualde bono potius q̄ poetæ patiar ascri-
bi. Tuum tamen fuerit (quando te ob singulare ingeni-
um egregiosq; mores, ex omni iuuetute ac ex tuis Ri-
cobaldis generum familiæ nostræ asciui) meæ simili-
ter in hoc uicarium succedere diligentia, & meliora
quandoq; facere tanto facilius, quanto emendare plera
q; promptius est quã de nouo condere, ac propaginare
quã nouellare, aut partes in ædificio reconcinnare q̄
fundamenta iacere. Ego autem ex his non sum qui lite-
rarum annonam flagellent, cum mea minime ueneant.
Quare iacturam facile sustinebo: nec me propterea pœ-
nitebit, hæc obiter ocij saltē uitædi gratia edidisse cui
placuerint: non edidisse rursus, cui nō placuerint.

ARGUMENTVM LIBRI. I.

¶ Deorum concio fit de Vlyssæ Ithacam mittendo
ex insula Calypso. Post hæc Minerva Menti regi Ta-
phiorum assimilata, Telemacho apparet: cuius adhor-
tatione ac mutua colloctione ille excitatur, ut Pylum
primo ad Nestorem, deinde Spartam ad Menelaũ pro
patre inquirendo proficiscatur. Iubet domo procos ex-
cedere Telemachus. Verum ab illis nihilo minus inso-
lenter conuiuantiibus spretus, plenus curarum it dor-
mitum, ministra nutrice.

ODYSSSEAE

HOMERI PER RAPHAË

lem Volaterranum conuersæ Liber .I.

ic mihi musa uirum, captæ post tem-
pora Troiæ.

Qui mores hominum multorum ui-
dit & urbes.

Multa quoq; & ponto passus dum

naufragus errat:

Vt sibi, tum socijs uitam seruaret in alto.

Non tamen hos cupiens fato deprompsit acerbo,

Ob scelus admissum extinctos, ausumq; malignum:

Qui fame compulsi solis rapuere iuuenços.

Stulti, ex quo reditum ad patrias deus abstulit oras.

Horum itaq; exitium memora mihi musa canenti.

¶ Omnes igitur Græci qui ex bello primum, deinde
ex maris naufragio superstites, duram sortem uitæ ue-

re, domi iam erant: solum Vlysses reditu coniugeq; ca-

rentem, nymphea dia Calypso uirum habere cupiens,

in caua spelunca retinebat. Cum uero tempus uenit uol-

uentibus annis, hunc Parca redire domum atq; Ithacã

decreuere, ubi tamen unã cum sibi delectis certamina

fugiturus non erat.) Quamobrem dij omnes eius fa-

Neptunus. tum miserati præter Neptunum fuere. Is ei longo tena-
pore infensus, reditum uotumq; negabat: tunc uero ad

Acthiopas

Calypso.

Aethiopas procul existentes secesserat. Hi namq; extreme hominū sunt, bifariam diuisi, Hesperij quidem alij, alij orientales: hic ille & taurorum & agnorum hecatomba cultus conuiujs aderat latus. At reliqui dij Iouis in excelsis ædibus cōuenere: inter quos ipse pater deūm atq; hominū Iuppiter Aegisthi casus ab Oreste interfecti reminiscens, sic est exorsus:

Æthiopes

O facinus: mortale genus nos numina primum
 Incusat, causamq; putat, fontemq; malorum
 Quæ ueniunt: sua sed pereunt ob facta nefanda,
 Cum præter fatum sibi sponte incommoda quærant.
 Sicuti nunc Aegisthus Atridæ cōiuge potitur, ab eo
 in reditu trucidati: quanquam exitij sui non ignarus:
 nam Mercurium cum monitum misimus ut à matrimo
 nio huiuscemodi pariter & a uiri cæde abstineret: quo
 niam Orestes quàm primum pubesceret, & amore ter
 ræ patriæ caperetur, statim ulturus esset. Hoc nuncio
 Mercurius minime profecit, neq; illius animum quan
 quā sapiēs mutauit. Nunc uero ille cumulatissime pœ
 nas oim dedit. Cui Minerva: O pater (inquit) summe,
 nempe ille merito interijt exitio, quod utinam sortia
 tur quicumq; talia perpetrabit.

Iouis uerba
 in deo
 rū concilio

Aegisthus

Orestes

Minerva p
 Vlyse in
 tercedit.

Sed me sollicitat miseri nunc casus Vlyssis,
 Qui procul à patria magnos iam sustinet æstus.
 In pelagi medio, qua totum in parte uidetur,
 Insula conspicitur, nigris circumdata lymphis.
 Arboribusq; obtecta domus, quam filia diri.

ODYSSEAE.

Atlantis Circe retinet, maria alta tuentis.

Hic fluctus celsas (mirum) super ipse columnas,
Tellurem, pariterq; omnem prospectat olympum.

¶ Huius itaq; filia illū cohibet miserum: continuoq;
et mollibus et blandis demulcet uerbis, ut Ithacæ ob-
liuiscatur. ¶ At Vlysses fumum è sua terra exeuntem cu-
piens, mortem optat. An tibi curæ non est charum ca-
put o genitor? Nonne et ille apud Argæorum naues
in bello Troiano grata tibi sacra obtulit? Cur tot affi-
cis eum doloribus Iuppiter? ¶ At ille: Quodnam, inquit,
nata uerbum tibi excidit? quonam modo Vlyssis obli-
uiscar, qui mente quidem cæteris præstat mortalibus,
sacraq; dijs rite exhibuit? ¶ Sed Neptunus continuo Cy-
clopis sui incōmodi iratus reminiscitur, cui alterū lu-
men ademit. Is Polyphemus est, cuius potentia maxi-

ma supra Cyclopes omneis erat, quem Nympha Phor-
cynis marini regis filia Neptuno in cauis compressa
speluncis peperit. Ex illo igitur Neptunus non quidē
eum peremit, uerum à patria procul dispergendo amo-
uit. Sed iam nos omnes unā cogitemus, quonam modo
redire queat. Ipse nanq; iram leniet: neq; enim inuitis
omnibus dijs solus poterit aduersus contendere. ¶ Cui
Minerua: Siquidem hoc omnibus gratum dijs, ut rede-
at Vlysses domum, Mercurium in insulam Ogygiā p-
pere mittamus, ut Nymphae celeriter nostrum referat
consilium, ac eum redire permittat. ¶ Ego uero Ithacam
obiter contendam, ut Vlyssis filium impellam: uimq; il-
li tribuā,

Circe

Iupiter Mi-
neruæ.

Polyphemus
Phorcyn.

Ogygia inf.
in Boudesfrati
e fronte.

li tribuam, ut uocatis in concionem Achæis, procos
 omnis minis absterreat: qui continuo oues bouesq; pin-
 gues mactantes, rem illius absumunt: eundem quoque
 Spartam & Pylum ad inquirendum patrem mittam,
 sicubi gentium audiuerit, uel certe ut laudem inter ho-
 mines ex hoc consequatur. Sic dicens pulchris pedibus
 calceos aureos & immortales aptauit, qui illam supra
 pontum supraq; terram uento agitante tulerunt uali-
 dam. Deinde hastam acuto munitâ ferro corripit: hac
 heroum turmas quibus est irata perdomat. Igitur è
 summo ruens caelo ad populum Ithacensem, in uestibu-
 lo domus Vlyssis cõstitit, Menti Taphiorum regi assi-
 milata. procos offendit ante fores animũ talis luden-
 do recreantes, ac thoris ex boum tergoribus quas ipsi
 mactauerãt insidentes. Præcones autem ac seduli mini-
 stri uinũ illis simul & aquam in crateribus miscebant.
 Alij uero spongijs mensas tergebant parabantq; , tum
 carnes plurimas incidebant. Hanc igitur longe prior
 Telemachus uidit: sedebat enim inter procos animo p-
 turbatus, ac cogitans si quo modo pater ueniens pro-
 corum stragem in ædibus ederet: ipse honorẽ asseque-
 retur, suumq; quiete possideret. Hæc itaq; meditãs Mi-
 neruam conspexit: statimq; consurgens in uestibulum
 auersus ijt, indignatus hospitem apud fores diu consi-
 stere. Propinquansq; dextra illam, simulque hastam
 prendit, ac ultro compellans ait: Salue hospes, sede iu-
 xta nos, deinde ubi coenaueris quid tibi opus loquere.

Minerua.

Minerua
 Mentis re-
 gis habitũ
 mentita, à
 Telema-
 cho hospiti
 o excipi-
 tur.

Sic dicens præit, illa subsequitur: qui ubi intra domum fuere, hastam ante omnia Telemachus apud longam columnam intra armarium, ubi multæ aliæ Vlyssis, posuit. Ipsam uero Mineruam in throno ducens statuit: stragulumq; tenue uarioq; opere laboratum substravit. Scabellum insuper pedibus submisit. Iuxtaq; ipse sedem separatim à procis admodum pulchram posuit, ne hospes ob tumultum proteruis hominibus comixtus minus cœnaret, & ut illum commodius de patris reditu percuntaretur.) Post hæc famula gutturnium cum opistodocho aureo super lebetem argenteum ad lauandum effudit, iuxtaq; concinnam parauit mensam: Pro ma sedula panem ac cibos plurimos presentibus gratificando apposuit. Chironomon carniū omnigenū re, positoria manu sublata, aureaq; item pocula, præco frequenter ipsis uina fundebat.) Post hæc ingressi proci ordine in sedibus ac thoris constitere, quibus præcones aquas multas fudere: panem famulæ canistris expediunt. Illi paratis cibis manus iniecere, iuuenes crateras statuunt, & uina coronant.) At ubi cibi & potus cōpressus amor proci quibus alia curæ erant, cantum salutationemq; (quæ conuiuij sunt appendices) celebrant. Præco Phemio cantori cytharam in manu dedit, qui coactus iuxta procos assedit, cantumq; prosequebatur. Interea Telemachus Mineruam alloquitur, propè caput inclinans ne alij audirent: Dilecte hospes, si non ægre fers quæ dico: His curæ sunt hæc & cythara &
cantus;

Proci Pene-
lopes.

Phemius
cantor.

Telema-
chi & Mi-
neruæ ho-
spitis collo-
quiū.

eantus, quod impune rem uiri edant illius, cuius alba
 ossa aut in terra iacentia inhumata pluuia inundante
 putrescunt, aut certe in mari fluctus euoluit: Si illum
 Ithacā redeuntē uiderēt, oēs cursu pedibus leuiiores, &
 auro uesteque ditiores esse cuperent. Nunc uero quando
 is perijt, nulla nobis spes amplius. Sed agendum, dic mihi
hi uere cuias es? unde gentiū? ubi tibi patria & parē-
tes? in qua naui uenisti, quomodo te nauta Ithacam du-
xere? quinam esse se gloriantur? Non equidem te pedi-
bus uenisse puto. Hoc item uere narra ut sciam, an nu-
per ad me uenisti, uel patrius es hospes, quoniam ille li-
benter cū hominibus conuersabatur, quamobrem mul-
ti domum nostrā petiere. Cui Minerva: Tibi ego hęc
uera referam: Mentēs Achiali filius esse gloriōs, qui
apud Taphios regno, nunc hic simul cum naui & so-
cijs descendit, per alienas tendens gentes ad urbem Te-
mesam æris gratia, ferrumque mecum fero. Naui meæ
hic in agro seperatim à ciuitate in portu fluenti, sub
nemoroso nouali constitit. Hospites uero internos pa-
trij gloriamur esse. Ab initio siquidē senem Laertē ad
iens interroga, quem in urbem non uenire dicunt, sed
separatim in agro degere cum uetula ministra, quæ il-
li cibum ac potum apponit. Ipsē membra labore exer-
cet, repens continuo per loca consita & uineta: Nunc
ego ueni. Patrem uero tuum dicunt peregre esse, diu il-
lū per itinera exagitant, non adhuc perijt, sed uiuus in
mari apud insulam circumfluam continetur, ab agre-
stibusque

Mentes.

O D Y S S E A E

Vix suus
cuique nota
tus est pa-
ter.

stibusq; et duris prohibetur hominibus, qui illum inui-
tum retinent. Sed ego, qui nec uates sum neque augu-
rij sciens, nunc tibi uaticinor, quod & dij in animū in-
duxere, quodq; & euenturum spero, ut nō diu Vlysses
procul à patria erit, non si ferrea uincula haberet. Nā
cum magna sit præditus arte, excogitabit omnino quē
admodū redeat. Tu uero rursus dic, si ex ipso Vlysse
natus es, nam ei uehementer & corpore et oculis simi-
lis uideris. Etenim frequenter simul conuenimus prius
quā ad Troiam iret. Hic & alij Argæi fortes nauem
coscenderunt. Ex illo neq; ego amplius Vlysses, neque
item ille me uidit. Huic Telemachus: Nempe (inquit)
uera tibi referam: Mater enim me illius dicit esse: at-
amen ego nescio: Nondum enim aliquis suum ipse uouit
gonitorem. Utinam ego fortunati uiri alicuius filius
fuissem, quē suis in possessionibus senectus inueniret.
Nūc uero filium me esse dicunt illius, qui miserrimus ē
oīum hominū. Non equidē, Minerua inquit, te genere
ignobilem postea dij fecere, quando te talem Penelope
genuit. Sed item dic mihi, quod hoc conuiuium? qui cō-
uentus hic est? quidnam agis, conuiuium an nuptias?
quoniā hæc symbola non sunt. O quā impudenter hi
uidentur tuis in ædibus uesci: quicumq; profecto sapit,
atque superueniens hæc probra aspexerit, magnope-
re succenseret. Ad hæc Telemachus: Hospes (inquit)
quando hæc interrogas et uestigas, hæc domus foelix et
integra omnino debuerat esse, ut etiam ille peregre ea-
rat: nūc

rat: nunc aliter dii uoluerunt, male cogitantes, qui illum
 præter cæteros mortales perditum ac miserum fecerunt.
 Neque ego tanto premerer dolore, si apud Troiam ab ini-
 micis unam cum sociis interfectus fuisset, uel etiam in ami-
 corum nauibus bello confecto: tunc et Panachæi tumu-
 lum ei excitassent, et inde gloria ingens filio peruenis-
 set: Nunc Harpyiæ illum inglorium eripuerunt: abijt igno-
 ratus, inauditusque mihi, unde dolorem animo meo non
 mediocrem reliquit. Sed non solum illum lugeo, uerum
 et alia mihi dii mala intulere. Quot enim uiri optima-
 tes in Dulchio et Samo et Zacyntho, quotue apud Itha-
 cam dominantur, tot meæ matris connubia petunt, me
 amque domum continuo absumunt. At illa nec negat
 matrimonium, neque constituere potest. Illi obiter rem
 dissipant meam: nec mora, quin et me funditus ipsum
 euertant. Proh facinus (inquit Minerua) quam tibi o-
 pus Ulyssæ, qui in procos impudentes, manus iniiciat. Si
 enim nunc ueniens ille in domus primis foribus consistat,
 galeam et scutum simul et hastas duas habens: talis in-
 quam esset, quale ego ab initio cognoui in nostra domo
 bibentem atque gaudentem: Præterea ex Ephyro uenientem
 ab illo Mermeris filio: illuc enim cum nauis profectus
 erat pharmacum queritans quod sagittas ueneno infice-
 ret, sed ille negauit, quod deos ultores uereretur, dedit at
 tamen pater meus qui eum magnopere diligebat. Talis
 igitur si ille existeret cum prociis congregiens, omnes
 proculdubio cito perirent, amarasque degustarent nuptias
 Sed

Minervæ
consilium.

Sed profecto hæc in deorū sunt uoluntate ac præcibus, si rediens domum uindicabit an contra. Te uero interea meditari iubeo, quonā modo procos ex ædibus pel- las. Nunc itaq; aduerte, meaꝫ cura uerba: cras in con- cionem Achæos heroes conuoca, cunctos alloquere, dij testes sint, procos quidem diuisos ad illarum habitatio- nes redire iube. Mater aut, si animus est ei nubere, rur- sus in patris sui domum redeat. Ille nanque & coniu- gium & dotem aliaꝫ multa, ut par est erga filiam, pa- ter parabit. Tibi uero ipsi diligenter quid sis acturus monstrabo, si tamen obtemperabis. Nauē quæ sit opti- ma cum uiginti remigibus apta, cum hac deinde abi de patre inuestigatum, si quis usquam mortalium tibi di- cat, uel fama ex Ioue audias, qui maxime fert homi- nibus gloriam. Primū quidē Pylū proficiscere, ac Ne- storem percunctare. Inde uero Spartam ad Menelaū, qui ultimus Achæorum redijt. Si quidem patris uitam & reditum audiueris, nempe quanquam in anxietate animi, annum totum tolerabis. Si uero extinctum in- tellexeris, redibis protinus in patriam, ac ei sepulchrū excitabis: iustaꝫ funeri de more, aliaꝫ quàm multa, q̄ matrē uiro tribuere fas est curabis. Vbi uero hæc ab- solueris, tecum cogita quomo procos in ædibus inter- ficias, siue dolo siue manifeste. Nec enim te oportet in- fantiam uereri, quod nō talis existas. An nō audis qua- lem Orestes iuuenis gloriā est assecutus præter omnis mortales, quod Aegisthum uirum dolosum patris iter- fectorem

fectorem trucidauerit: Itaque dilecte fili ut te magnū
 pulchrumq; aspicio, fortis eris ut de te posteriorum a-
 liquis bene loquatur. Nunc ego ad nauem fociosq; ibo,
 qui me præstolari nimis ægre ferunt. Tibi demum ipse
 sis curæ, & ad ea quæ dixi animum aduerte. Cui Tele-
 machus: Hospes (inquit) hæc nempe ut prudens pater
 filio narras, nec eorum ego unquam obliuiscar. Sed ro-
 go, quanquam festinas, aliquantulū supersede, ut lætus
 gaudensq; ex me munus pulchrum honestumq; habe-
 as, ac prætiosum mei apud te monumentū sit, quale ho-
 spes hospiti charo dare solet. Nec me o charum caput
 (inquit Minerva) retine nunc iter spectantem: donum
 enim quodcunq; dare cupis, rursus huc redeunti mihi
 dabis domū uti feram: ac quo pulchrius erit, eo digni-
 us reddenda uice. His dictis ut auis anopæa euolando
 disparuit. Telemacho autem & robur & audaciā addi-
 dit: patrisq; ei memoriam magis quàm antea desyderi-
 umq; reliquit: nam & animo obstupuit, putauitq; ni-
 hilominus esse deum. Statim itaque ad procos abiit,
 inter quos sedentes audientesque diuinus poeta ca-
 nebat Achæorum dirum reditū, quem ex Troia Pala-
 las mandauit. Huius Penelope cantū ex superiore tha-
 lamo audiēs, animoq; cōdens, ex scalis descendit, proti-
 nus altis, nō sola, sed duabus comitata ministris, ac frō-
 tem uicta pulcherrimo ornatu uersus procos conten-
 dit, apudq; aulæ limen constitit ancillis ex utroq; late-
 re astantibus, mox lachrymans cantorem alloquitur:

Penelope
 Phemi Phemio.

Phemi multa quidē homines mulcentia nosti, facta ut
 delictet mortalium ac deorū quæ canūt peotæ. Tu inter
 hos consistens nunc cantas, his tacite obiter uinum po-
 tantibus, desine quæso ab hoc cantu acerbo, qui meum
 sollicitat pectus, quoniã me dolor occupat immēsus ob
 mei memoriã uiri, cuius gloria per Græciam ac mediũ
 Argos late uagatur. Cui Telemachus: Mea (ĩquit) ma-
 ter, quid inuides aut ægre fers musicum hunc? delecta-
 re ĩ his quæ mens ei suggerit: nō enim cantores in cau-
 sa, sed Iupiter, qui hominibus inuentionem submini-
 strat, ac cuilibet quam uult materiam ad dicendũ præ-
 bet: quamobrem non ægre ferendum aut succensendũ
 Danaũm calamitatẽ cantu recenseri. Nam eum præci-
 pue cantum homines laudant, qui ex his quæ nouissi-
 me contigerunt, maxime constat. Animus igitur tuus
 audet, nec audire horrescat. Non enim solus Vlysses a-
 apud Troiam perijt, multi nanq; alij interierunt. Ve-
 rum tu in œcum melius ibis ad opera tua obeunda, te-
 lam, colũq; similiter & ancillas idem facere iube. Cōsi-
 lium sermoq; uiris oĩbus curæ fuerit, mihi præserti, cu-
 ius domi æst imperium. Illa uero admirans, filijq; uer-
 bum prudens animo cōsyderans, se rursus in œcum re-
 cepit, ac in thalamum cum ancillis ascendens, Vlyssẽm
 uirum suum amantissimum flebat, donec dulcem oculis
 soporem Minerva immisit. Post hæc proci iam inter se
 per ædes fremebãt, lectis quiescere cupientes, quibus
 Telemachus ait: Proci matris meæ, immensa contume-
 lia uiri,

Telemachus Pene-
lope matri

lia uiri, nūc quando licet in epulis colletemur: clamor
 obsistat ac murmur. Nam profecto pulchrum, hunc
 poëtam dijs cantu similem audire. Cras cum primum
 illuxerit, omnes in concionem uenientes sedebimus, ut
 uobis edicam: ex ædibus meis exite: alias curate epu-
 las, alias possessiones edite, domos mutando: si aut hoc
 uobis melius uidetur esse, unius hominis rem impune
 perdere, perditc: ego deūm fidē clamabo testaborq; si
 uices operum puniendas dabunt, impune deinceps &
 uos intra has ædeis peribitis. Sic ait. At illi labra mor-
 dicus tenentes, Telemachum admirabantur, ut auda-
 cter locutus esset. Cui Antinous: Telemache, inquit, dij
 profecto te magnum oratorem ac grandiloquum esse
 docuerunt, ne te propterea Ithacæ Iuppiter regem con-
 stituat, quod tuo generi patriū est. Excipiens Telema-
 chus: Antinoe, inquit, siquidem admiraris quodcunque
 dico, & hoc uelim ex Ioue habere: An malum in homi-
 nibus id esse dicis? non profecto malum aliquod est im-
 perare. Imperans enim & domi auctior & honore su-
 blimior est. Sed Ithacæ nempe & iuuenes & senes exi-
 stunt uiri principes, quorum forte aliquis postquā ex-
 tinctus est Vlysses, hoc habeat. Ego tamen domus meæ
 simulq; seruorum quos Vlysses in prædam tulit, domi-
 nus ero. Cui Eurymachus Polybi filius respondens,
 ait: Telemache, hæc in deorum sunt uoluntate, quisquis
 Achæorum Ithacæ regnabit: tu nihilominus possessioni-
 bus ac ædibus Vlyssis succedes: neq; enim uir ueniret

Telemachus
 pcos
 iubet domo
 excedere

Antinous
 Telemas-
 cho.

Euryma-
 chus Tele-
 macho.

b aliquis

O D Y S S E A E

aliquis qui hæc abs te inuito per uim auferret aut eri-
peret. Sed his mtsis uolo te, uir optime, de hoc hospite i-
terrogare, unde is est uir, ex qua se dicit esse terra, ubi
eius genus et patria? fert ne tibi de patre tuo nuntiũ,
an sui usus gratia aliquid expetens huc uenit? quali as-
surgens indole ingreditur? neq; cognosci sustinuit: non
enim aspectu ignauus uidetur. Cui Telemachus: Eury-
mache, inquit, patris mei aduentus spes perijt: itaque
nuntium eius etiam si ueniret non facile credam: neque
de uaticinio curo, si quem forte mater mea accersens
percunctaretur. Hospes hic meus paternus ex Tapho
est: Mentẽ Achilai filium, qui Taphijs imperat, se dicit
esse. Hæc Telemachus ait: animo tamen deum esse arbi-
trabatur. Proci autem in saltationẽ & canticum iucun-
dum conuersi, usq; ad diei serũ sunt gauisi: dormitum
inde se quisq; in domũ suã recepit. Telemachus item
multa secum animo uersans, cubitum in thalamum al-
tissimũ celebriq; in loco edificatũ uenit, cui Euryclea
prouida ardẽtes præferebat faces. Hanc Opis Pisenor-
idis filiam in prima existentẽ pubertate, Laertes de
suo uiginti boum prætio emit: ac honore parem uxori
domi habuit. Hæc itaq; faces ferebat, Telemachumq;
præter cæteras famulas, diũgebat, ac tãtillũ nutrierat.
Ille fores thalami impulit, in molliq; cõsedit lecto: pul-
chrã deinde exuẽs tunicã, uetula in manibus dat: quã
illa ordine plicans aptansq;, palo iuxta cubile suspen-
dit. Postremo è thalamo egrediens, fores anulo ostij ar-
genteo

Telema-
chus Eury-
mache.

Euryclea
nutrix.

genteo cōtraxit: loro deinde claue deducta occlusit.
Hic ille nocte tota solo opertus amphimallo, iter quod
ei Minerna dixerat, animo uoluebat.

ARGUMENTVM LIBRI .II.

¶ Conuocata Telemachus concione, nuntiat pro-
cis suum ex Vlyssis domo discessum, & acceptis ab Eu-
ryclea itineri necessarijs, à Minerua uero socijs & na-
ue, soluit sole iam occidente.

ODYSSEAE

LIBER .II.

Vm primum effulsit roseis aurora
quadrigis,

Continuo è stratis proles consur-
git Vlyssis.

Induit & uestes, humeróque accom-

modat ensē.

Mollia dein pedibus formosis uincula nectit.

Párque deo egrediens thalamo, præconibus omneis
Concilio cogant extemplo mandat Achæos.

Ipsē quoq; ingentē properabat ab ædibus hastam

Corripiens: geminique canes comitantur euntem.

Cumq; illi mirū Pallas ueneranda decorem

Præberet, populus uenientem suspicit omnis:

Inq; throno patrio ueteres cessere sedenti.

b

z

Inter

Cōuocātur
Achæi.

Heros Aca
gyptius.

O D Y S S E A E.

Inter quos heros Aegyptius loqui coepit, qui ob se-
 nestam incuruus erat. Quatuorque habuit filios, quo-
 rum unus Antiphus uir fortis inter socios Vlyssis ad
 Troiã nauigauit, & ultimus eorum quos Polyphemus
 in spelunca deuorauit. Alius itẽ Eurynomus inter pro-
 cos uersabatur. Duo item reliqui artem continuo exer-
 cebant paternã. Is igitur heros domestici luctus non im-
 memor, sic moestus coepit: Audite quod dicam Ithacen-
ses, nunquam in consilium aut concionem conuenimus
ex illo quo Vlysses cum nauibus discessit: nunc autem
quis ita repente nos excitauit? quæ necessitas aliquẽ
impulit uel iuuenem, seu senem, qui forte primus au-
diuerit reuertentis exercitus nuntium: nobisque refer-
re manifesto, uel certe publicũ aliud dicere commemo-
rarẽque uelit. Bonus enim mihi uidetur esse ac planè p-
fecturus, cui ï primis bonũ qd' animo tẽtat, autore deo
bene euenerit: sic ait Telemachus uero ob honorẽ fa-
mamq; gaudebat, quod nunquã in eum diem consede-
rit, aut in concione aliquid dicere tentauerit. Itãq; cõ-
surgens in medio sceptrum sumpsit, ei à præcone Pise-
nore uiro prudente allatum: deinde in senem conuer-
sus ait: O senex, is qui populũ excitauit in concionem
nõ longe abest: ipse quoq; nosse potes, dolor enim me
cogit: neq; (ut ais) redeuntis exercitus nuntiũ, aut ali-
quod publicum quod uobis referam primus audiui: sed
meum ipsius damnum, quod bifariam meam inuasit do-
num: [Primum quidem, quod parentem amisi, qui &
uobis uti

Aegyptius.

Telemachus suam
 fortunam
 Achæis ex-
 ponit.

uobis uti mitis pater olim imperabat. Alterum malum
 nunc longe maius, quod domum omnem funditus uas-
 tabit substantiamq; disperdet. Proci namq; filij magno-
 rum uirorū, matrem meā inuitam sibi expetunt: conti-
 nuoq; patris eius Icarij domum adire student, ut ipse
 filiā illi quē maluerit ac magis dilexerit cū dote locet.

Meam insuper domū quotidie frequētant: boues, oues,
 capras pingues maētantes epulantur: uinumq; nigrū
 potant: multa quōque absumuntur: nec ullus adest qua-
 lis noster Vlysses, huic pesti repellendæ idoneus. Nos
 enim minime apti, cum simus imbelles ac uirium indo-
 ciles. Quod si uires adessēt, iniuriam profecto propul-
 sare. Non enim toleranda perpetrantur, nec pulchre
 mea absumitur domus, uosmet obiurgari ac reprimi
 patimini, uicinos circa incolentes ueremini, deorum
 formidate irā, ne mala uidentes facta uos euertant.

Quæso per Iouē sanctūmq; fas, quod hominū concilia
 & soluit & constituit, patimini, meque tantum sinite
 misero luctu consumi, si nunquā pater meus optimus
 Achæos odio persequens incommodis affecerit: his me
 munerate malis, iniqua perpetrantes, aliōsque incitā-
 tes. Mihi uero utile satis fuerit, si mea bona prouētūs
 que edēdo absumpseritis: quādoq; pfecto ex his ultio
 erit, ac per urbem res uerbo repetemus, donec oīa red-
 dantur. Nunc autem meum animum frustra dolore af-
 ficitis. Sic iratus ac lachrymās ait: sceptrūque proti-
 nus in terram proiecit, ex quo populum omnem mise-

Antinoi re
sponsio.

ricordia cepit.) Cumq; tacerent omnes, nemóque illius duris respódere uerbis auderet, solus Antinous sic coepit: Telemache, superbe admodum locutus es, comprime fastum, quid ais? nos uituperas, ignominiaq; notás afficis.) Proci nanq; quos accusas in causa tibi non existunt, sed mater tua charissima, quæ astutia doliq; utitur. Tertius enim annus est ac propè iam quartus, ex quo Achæorũ animos spe continua nutrit, ac uiro cuiuslibet nuntios mittens pollicetur, alia tamen mente uersat.) Dolum item alium excogitauit, magnam ac tenuẽ in ædibus telam contexens, nobis clare dixit: Iuuenes proci mei, quando Vlysses extinctus est, meum coniugium tantisper expectate, donec telã absolua Laerti heroi seni socero meo, ut cũ eum mori contingat, uestem habeat funebrem: ne qua mihi Achæarũ foeminarũ succenseat, si is qui multa possidet, sine tunica iaceat.) Sic ait: Ilico nobis animus persuasus. Hæc itaq; illi inter diu telam ingentẽ texebat, noctibus uero accensis luminibus dissoluebat. Trienniũ itaq; dolo transegit.) Vbi aut quartus uenit annuis, tempusq; instaret, tunc ex illius foeminis quedã, quæ probe rem nouerat: Hanc, ait, inuenimus telã iam absolutã, quã perfecit inuita, dissoluentem. Tibi igitur proci sic se excusant ac respondēt, uti planè tecum mente cõsyderes, noscant item omnes Achæi: matrẽ tuã abs te mitte, iubæq; nubere cui pater ipsius iusserit, & ei placuerit.) Quod si forte longo tpe Achæos hoc mō deluserit, quãuis animo sapiat, operaq;

Penelopes.
erga pro-
cos doli.

peraq; Palladis omnia norit, mente insuper sobria sit
 ita ut nulla priorum Achearū laudatarū, neq; Tyro,
 nèque Alciane, neq; Mycene sit, & sagacitate & pru-
 dentia similis fuerit, attamē in hoc minime sapit. Nam
 tamdiu hi tuam ederint substantiam, quamdiu hæc illa
 mente fuerit quam dii nunc eius infixerunt pectori: q̄
 quanquam ei in gloriam cedit, attamen tibi longe da-
 missi patrimonij desyderiū facit: scitōque, nos p̄pterea
 ad pristinas artes ac negotia non prius redituros, quā
 hæc cui sibi uidebitur nupserit. Cui Telemachus: Anti-
 noe, ait, mihi quidem matrem domo emittere non licet,
 eam quæ me peperit & nutryt. Meus nanq; pater pe-
 regre hinc in aliqua terra aut uiuit aut extinctus ē, ex
 quo durum mihi fuerit Icaro multa reddere si eam re-
 mittā. Deinde ex patre meo, si uiuit, multa patiar: ex
 deo item, cum ea siquidem discedens furijis incensa i-
 ras mihi imprecabitur, unde odiū mihi ex hominibus
 prouenerit. Itaq; tuā suāam minime sequar. Quod si ue-
 ster in me animus iratus est, hinc meis ædibus abite, a-
 lia uobis quærite cōuiuia, alias opes, domos mutando
 absomite. Si aut uobis potius uidetur ac melius, unius
 uiri impune rem perdere, perditē: ego enī deos cōti-
 nuo clamabo, ut si Iuppiter meritum factis exitium de-
 derit, impune & uos intra meas ædeis pereatis. Sic di-
 cente Telemacho, Iuppiter ex alto montis uertice aq̄-
 las binas aduolare iussit: quæ simul iunctæ uento impel-
 lente alisq; micatibus, ubi in mediā p̄uenerūt concio-
 nem, ueluti

Telema-
 chus Anti-
 noo.

Augurium

O D Y S S E A E

nem, uoluti in alas quatientes in omnium capita irruerunt, perniciem intentantes, ac ora ceruicésq; unguibus appetentes: post hæc statim dextrorsus abeuntes, per habitacula ciuitatemq; eorum euolauerunt. Quod illi aspicientes exhorruerūt: ac quod postea eis euenit, animo sunt ominati: quos iter Alitherses Mastoris filius (is enim solus in his agnoscendis ac turbæ prædicendis præstabat, quæ ad augurium prosperaq; signa spectarēt) sic ait. Audite quæso Ithacenses quæcunq; dixerō, procis hæc prodigia minantur, quibus magnā prædicam calamitatem. Ulysses enim non procul à suis charissimis abest, fatumq; ac cædem omnibus his inferet. Insuper & ciuibus & alijs qui Ithacam incolunt, magnum erit malum: quapropter censeo ut prius quānam uia id ualeamus euitare excogitemus, quod erit longe melius. Non enim ignarus, sed sciens uaticinor: Nam & ipsi Ulyssi cuncta existimo quæ secū tulit perijsse, ut ei prædiximus, cum Argæi cum quibus ipse profectus est Ilium, perierunt, multa uidelicet eum passurum mala, sociosq; amissurum, ac anno tandem uicesimo ignotū in patriā rediturū: quæ omnia nunc euenerunt.

Alitherses
nates .

Eurymachus uaticinium abdicat .

Ad hæc Eurymachus Polybi filius: O senex, ait, abi nūc domum, tuis hæc uaticinare filijs, ne quid in posterum mali patiantur. Hæc autem ego longe ac tu melius auguror. Aues nanq; multæ sub solis radijs discurrūt, neque omnes faustæ. Ex quo Ulysses hinc procul perijt, cū quo simul tu quoque perire debueras. Non enim tot
amplius

amplius nobis mala prædiceres, neq; Telemachū iratum sic persuadendo tibi conciliares, tuæ domui donū aliquod expectans, si tamen per illum licebit. Verum hæc tibi dico quæ & euenient, si tu, qui uetera multaq; noscis, iuuenē hūc uerbis accenderis, ut propterea spiritus assumat: ipsi in primis incommodū erit: nihil profecto egeris horū gratia quæ dixisti: Tibi nos hāc pœnam quā animis quorundā intentare uideris, proculdubio infligemus. Telemachum ego sic in omnibus fideliter admonebo: Matrem suam ad domum patris iubet discedere. Ille & nuptias & dotem, & demū quæcunq; patrem erga charam filiam decet, facile ordinabit. Nam Achæos ego nunquam desituros aliter puto à persequendo optandoq; ipsius coniugio, quod nullū iam metuant aut curent. Non Telemachū, quamuis loquacem minacēq;, non item uaticinia tua senex, quæ sine fine iactas, ex quibus tu potius odium sustinebis. Nā sic opes Telemachi magis absumētur, dum Achæi matris expectant nuptias. Nos quoq; inter nos propterea de uirtute ac meritis quotidie contendimus, nec alias tentamus conditiōes q̄ forte singulis cōuenirent.

Huic Telemachus Eurimache, inquit, & nos alij illustres proci, hæc ego uos non amplius rogo aut hortor, quæ iam & dij & omnes norunt Achæi: tantum mihi nauem præbete celerē ac comites uiginti, qui mihi nauigando utrinq; iter secent. Spartam ac pylum petā, patris mei peregrinantis reditum iuestigās, si quis mihi mora

Telemachus p̄cis.

hi mortalium referre habeat, uel famam aliquo modo ex Ioue audiuerim, quæ maxime fert mortalibus gloriam: siquidem eius uitam & reditum intelligam, annū profecto in peregrinatione et miseria sustinebo. Si uero extinctum esse accipiam, in patriam reuertens tumulum ei excitabo: iustaq; funeri, ac alia quæ deceant curabo, simulq; matrem uiro nuptui tradam. Sic igitur locutus confedit. Mentor uero qui Ulyssis fuerat socius, cuique discedens ille curam domus totius mādauit, & ut seni obtemperaret, firmaq; omnia ac integra custodiret, tunc exurgens sic exorsus est. Audite Ithacenses quaecunq; dixero. Nullus deinceps rex sceptrum tenens placabilis mitisque existat, neque animo sibi equa decentiaq; proponat, sed durus immitisq; ac alijs incōmodus. Heu quā nullus meminit Ulyssis populorum quibus imperauit, quā dulcis existeret pater. At ego minime inuideo, cum aspicio procos hos talia indigna animo insolenti perpetrare: suorum enim capitum periculo domum Ulyssis deuorant, quem minime rediturū affirmant. Sed et reliquo succenseo populo, quōnā modo silentes sedetis omnes, nec uerbis resistētes, multi cum sitis paucos procos coërcetis? Cui Liocritus Euenoris filius respondens: Mentor, inquit, iurgator, stulte q; animo, quid ais? nos adhortaris desistere. Durum profecto certare cum his qui & uiri sunt, & plures, praesertim circa epulas occupatos. Siquidē Ulysses ipse superueniens, procos in suis aedibus comedentes expel

Mētor Telemachum tueri studet.

Locritus Ment ori

expellere tentauerit, uxor propterea minime lætabitur, quanquã magnopere aduentum eius desiderat: cū ipsius indecens fatum secutura sit, si cum pluribus ille certauerit. Quapropter haud recte locutus es, sed et uos turbæ ad officium artesq; uestras iam discedite. Telemacho autem & Mentor & Alitherses iter suadent. Hi nanque ab initio patrij sunt socij. Verũ ego existimo, si apud Ithacam aliquandiu resederit, nuntiũ de patre audiet, ex quo hac uia forte supersedebit. His dictis statim concilium misit. At illi huc illuc sparsi, quisque domum properauit. Proci uero in Vlyssis domum se receperunt. Telemachus autem separatim ad maris tendens littus, ac manus aqua marina lauans, Mineruam talibus precatur. Audi quæso me dea, quæ hesternæ die meam petijsti domum, & me naui iussisti pontum ingredi, ac de reditu patris mei diu absentis sciscitatũ ire: Achæi præsertim proci hæc omnia absumunt. Sic orantem, illa Mentori corpore & uoce assimilata, conpellans sic alloquitur: Telemache non ad extremum ignauus eris neque amens: Sic enim patris tui robur & uirtus in te fuerit, qualis erat ille ad aliquid re ac uerbis obeundũ, sic tu negotiũ quod dico perficies: neq; in posterum uia frustra tibi aut Pœnitẽda erit. Si aut illius ac Penelopes proles non existis, quæ tentas minime te sperauerim perfecturum.

Pauci nam similes patribus nascuntur honestis,
Peiores longe ueniunt pars maxima semper.

Sed

Telemachus Mineruã precatur.

Minerua sub Mentoris psona inter alia rehortatur.

O D Y S S E A E.

Sed quando non ignauus successor neq; stultus es, non item omnino Vlyssis te indoles deseruit, spes est te opera hæc in futurum obire. Quamobrẽ nunc procorũ & consilium & sententiam mitte, quando nec prudentes neq; iusti sunt, neq; item mortem fatumq; suum, qd' propediem instans omnibus est perditurũ, facile norũt.

Tibi autem uia quam animo uoluis non procul aberit. Ego uero tibi socius paternus adero, qui nauem tibi celerem parabo, sequarq; quocunq; ieris. Tu tantũ nunc domum propera ac procis fac uerba, para uiaticum, uasibus omnia congere necessaria. Vinum in amphoribus, farinamq; hominũ substantiam in pellibus densis: ego interim in populo socios uoluntarios colligã. Sunt nanq; naues multæ nouæ ac ueteres in littore Ithacensi, quarum ego unam quæ optima uidebitur deligam, hanc instructam magnum in pelagus deducemus.)

His ab illa monitis Telemachus non amplius moratus, ubi deam audiuit, ẽ uestigio domum concitatus properat, ubi procos iniquos in aula hædos suosq; edentes offendit. Inter quos Antinous ridens aduersus iuit, blandeq; manu salutans ac uerbis compellans ait: Facunde Telemache, impetum compeſce, neu aliquod pectore uerbũ opusue meditare, uerũ ede atq; bibe sicuti prius. Achæi nanque cuncta hæc quæ poscis affatum subministrabũt, & nauem, & lectos, remiges, ut pylũ celeriter eas sciscitatũ de fama patris. Cui Telemachus Nõ est, inquit, cur cũ insolentibus pteruisq; uobis ego mitis epuler,

Antonius
Telema-
cho .

Respondet
Telema-
chus .

AMB

aut unā gaudeam: an non satis antehac mea multa bona possessionesq; o proci cōsumpsistis: tūc enim paruus admodū eram, nunc grādis factus aliorū ausculto sermonibus, percunctor, mihi animus propemodū est auctus: tentabo uos in malā deducere sortem: uel Pylū petens aut apud hūc populū: ibo quidē, nec uanū puto inter quod prædico erit. Etenī mercator, nō nauis aut remigū rector fio, quē admodū uobis potius est uisum. Dixit, & ab Antinoi manu manū facile distraxit. Proci aut reliqui circa epulas occupati erant, uerbisq; sic obmurmurabant atq; carpebant: Non dubium quin Telemachus nobis mortem meditatur, uel ex Pylo fortes uiros uel ex Sparta ducet, quando uelox grauisq; uidetur discessus: seu forte Ephyram contendet huberem admodum terram, ut hinc uenena præparet, ac cibarijs hordeoq; misceat, ut nos de medio tollat. Alius item iuuenum superborum sic aiebat: Quis nouit si forte hic nauem soluens ac longe peragrans à domesticis erret, uelut Vlysses, ac pereat, sic laborem nobis augebit, quod possessiones inter nos diuidemus. Domū uero eius matri dabimus, ac illi cuiunq; nupserit. Sic inter eos cauillabatur. At Telemachus in patris thalamū excelsum ascendit, ubi aurū æsq; aceruatum iacebat. Insuper uestes in loculis condite, oleumq; satis odoratum aderant. Parte alia dolia uini dulcis ac ueteris, diuinū intus potum habentia, ordine usq; ad murū continuabant: si quando Vlysses post multos labores rediret, ordinat.

Cauilla p= corū i nauigaturū Telemachū.

O D Y S S E A E

Telemachus =
Eury-
clea nutri-
ci.

dinata. Hic bifores ianuae, pulchre cōpactae ceciderāt, quapropter Euryclea Opis Pisenoridis filia quae prima erat, sedulo diebus ac noctibus custos assidebat, omniaq; ingenij solertia seruabat. Hanc Telemachus in thalamum compellans, his uerbis alloquitur: Chara nutrix agedum uinū mihi in amphoris auri quod dulcius fuerit, post illud tibi seruatum Vlyssi misero, quando uti putas ex erroribus redierit, duodecim uino do- lia implebis, eaq; clausa operculis aptabis. Deinde farinam in culleis ex pelle consutis mihi promes, uiginti sanè mensuras molitae farinae, quales ipsa sola nosti: simulq; omnia congregata existant. Cras enim sole occidente soluam, quāprimum mater in thalamum superiore se receperit cubitū. Spartam igitur ibo Pylūq; chari genitoris reditum percunctaturus. Sic ait: At nutrix lachrymans talibus respondet. Quid o charissime nate in mentem nunc tibi uenit, quò uis ire, tantūne telluris solus obire dilectusq;? Vlysses quidem longe à patria, fortasse in ignota patria periit. Deinde hic in te proci mala cogitabūt ut dolo pereas, ex quo haec tua inter se diuident. Quare si sapias hic cum tuis quiesces: nec in ponto errare te oportet, ubi mala multa subibis.

Euryclea
respondet.

Solatur Te-
lemachus
Eurycleam

Cui Telemachus: Bono sis, inquit, animo nutrix, qd' nō sine deo hoc meū cōsiliū existat, sed iura matri te nihil dicturam ante undecimū duodecimūue diē, seu prius q̄ appulsū me audiat atq; desyderet, ne corpus formosū lachrymis corrumpat. Ad haec illa statim magno deorū

iure=

iureiurando iuravit: quo facto uinum in amphoras hau-
 sit, farinaq; quantum opus culleos ex pelle consutos im-
 pleuit. At Telemachus inde domum proficiscitur procos
 allocuturus. Minerva interea ipsi Telemacho assimila-
 ta urbem totam pererrat, socios nauales hortatur, ut ue-
 speris apud nauem conueniant iubet. Sol interim occidit,
 umbraeq; uias omnes occupat. Tunc nauem ad mare tra-
 xit, ac arma cunctamq; supellectilem in ea posuit, quae na-
 ues ferre solent, eamq; in extrema portus parte statuit,
 circaq; socij aderant congregati, quos omnes dea est ad-
 hortata. Hec alia cum egisset, tum ad domum properat
 Ulyssis, ubi procos finem bibendi posuit: dulce deinde con-
 uium iniecit, quo iam grauatis pocula emanicus exci-
 debant. Itaque non diu morati domum quisq; per urbem re-
 petit, cubitumq; se recepit. Eadem insuper Mentori assimi-
 lata, Telemachum ex adibus regijs ad se compellat: Tele-
 mache, inquit, iam socij nauales remos acciti, uti soluas
 expectant. Itaque iam eamus, ne mora diu simus itineri.
 Sic ait: statimq; prima uiam ingressa est, ille subsequitur.
 Vbi uero ad mare peruenerunt socios praestolantes offe-
 derunt, quibus Telemachus ait: Venite fidissimi, cibaria
 necessariaq; nauis imponamus, iam domi congregata sunt
 omnia: Mater enim mea, caeteraq; famulae haec ignorant
 praeter unam. Sic dicens praestit, illi subsequuntur: cuncta
 q; simul ferentes ut erat iussum nauis imposuere. Post
 haec Telemachus ratem concendit, Minerva deinde cla-
 uum tenens in puppi sedet, illeq; item iuxta: ambo autem

Minervae
solicitude.

Telema-
chus socijs.

orant

O D Y S S E A E

Navigatur

oram soluerunt. Postremo reliqui transtris ordine cōsederunt, quibus dea zephyrum prosperū quidē flatū immisit. Telemachus uero socios arma expedire iussit, illi obtēperantes statim malum abiegnū media in naui erigētes statuere, inferiūsq; basim rudētibus alligaue re. Vela deinde alba tractis rudentibus pandūt: turgēt media flatibus, fluctus circa carinā euntem obmurmurant, quæ uiam foeliciter secās percurrit undas. Armis demū naui alligatis, crateras statuūt & uina coronāt, libāntque dijs immortalibus, ac primum Mineruæ. Nocte igitur tota usq; ad auroram in itinere fuerunt.

A R G V M E N T V M L I B R I . I I I .

¶ Telemachum unā cū Minerua uenientem Nestor excepit hospitio, quibus ea quæ Græcis euenerūt e Troia redeuntibus enarrat: percunctansque de procis, & audiens Mineruam esse absentē, ei sacrificat. Telemachus uero aurum accipiēs, unā cū Pisistrato illius filio Spartam contendit. Nocte autē superueniente apud Diocle Pheris diuertunt.

O D Y S S E A E

L I B E R . I I I .

Olmari interea exurgit pulcherrimus undis.

Coelicolis terrasq; iubar laturus in omnes.

Pars Pylon accedunt præclarā Nestoris

storis urbem.

Pars tibi migrantes maectant Neptune iuuenos.
 Accincti, statuuntq; nouem per littora sedes
 Cuilibet, & totidem tauros posuere sacrautes.
 Ac quinquageni residebant ordine nautæ.
 Viscera mox pandunt: Neptuno cætera torrent.
 Ast alij recta ducunt ad littora nauem,
 Vela legunt, dulci demum potiuntur arena.
 Telemachus mox descendit, cui diua Minerva
 Dux erat, ac illum sic est affata uerentem:

Minerva
 Telemachus

Telemache, non opus uerecundia uel tantulū: Hac enim de causa pontum nauigasti, ut de patre ubi terrarum sit, aut quod fatum sit sortitus percuncteris. Nūc age recta ad Nestorē contende, ut si quod in senis pectore consiliū latet, illū obsecra ut uera referat: à mēdacio profecto procul est, cum magnopere sapiat. Cui ille: Mentor, inquit, quonā modo ipsum percunctorabor? nondū in uerbis cultus, aut in dicendo exercitatus. Pudor præterea hominē iuuenē senem iterrogare. At illa: Telemache, inquit, alia quidem in pectore tibi mēs, alia uero tibi deus suggeret ac monstrabit. Non enim te ut frustra dijsq; inuitis, natum ac nutritum existimo. Sic dicens prima uiam arripuit, ille subsequitur. Ad hominū tandem Pyliorum frequentiam sedesq; perueniunt. Hic Nestor cum alijs cōsidebat. Circā uero socij conuiuium parantes carnes assabant. Alij uerubus trementia figunt. Qui cum primum aduenas conspexere,

Telemachus
 Minerva.

Recipiuntur
 hospitio.

O D Y S S E Æ

Pisistrati
erga peregrinos hu-
manitas.

confertim omnes obuiam procedentes dextris cōsalu-
tauere, deinde sedere iusserunt. Primus Pisistratus acce-
dens amborum manum prætendit, mensæq; iuxta ada-
hibuit, ac in mollibus puluillis supra maris arenas in-
ter Thrasymedē patruū, patremq; Nestorem locauit,
partesque uiscerum apposuit, uinū præterea in aurea
patera fudit. Deinde uerens Mineruam multis alloqui-
tur: Liba hospes regi Neptuno, quo iuuante huc ueniē-
tes in has epulas incidistis. At postquā libaueris ac no-
ueris uti fas est, da huic itē alteri pateram pariter ut
bibat: Nam & hunc puto deos oportere orare, cum o-
mnes homines dijs indigeant. Verum quod iunior sit et
mibi coæuus, tibi primum aureum poculum dabo. Sic
ait, ac manibus paterā uini dulcis præbuit. At Miner-
ua ex hominis æquitate ac sapientia gaudebat, quod ei
primum paterā dedisset, statimq; Neptunū orauit: Au-
di Neptune, inquit, nobis uolētibus sis ppitius, & que
peto perfice, Nestori primum ac filijs gloriam tribue,
deinde alijs Pylijs oibus inclytæ hecatombæ præmium
gratum. Da deniq; Telemacho mihiq; ea exequi, quo-
rum gratia huc applicuimus. Vbi autem hæc orauit, ac
cuncta ex ordine perfecit, Telemacho pateram ut ipse
similiter oraret præbuit. At illi quos supra memorauī
circa Nestorem esse, postquam carnes assauere ac exi-
gue eripuerunt, in partes diuiserunt, postremo comedere-
runt. Postquā uero potus cibi que compressa libido, Ne-
stor sic cœpit: Nunc demum pulchrius hospites percun-

stari

Etari quinam sint, quando ex cibo sunt exhilarati. Ho-
 spites cuiates estis? quò per liquidas uias tenditis? an
 ob usum aliquem, uel potius frustra errantes, ueluti
 prædones per mare currentes, mortis periculũ aduen-
 tes, ut alijs incommodũ ferant? Cui Telemachus sapi-
 ens fidensq; animi (nam Mimerus ei audaciam dederat,
 ut de absente patre prompte interrogaret) sic respon-
 dit: O Nestor, ingens Achæorum gloria, rogas unde su-
 mus? Ego uero dicam: Nos ex Ithaca huc naui aduecti
 sumus: causa est nequaquã publica, sed priuata. Patris
 mei Vlyssis famam uenio sciscitatum sicubi audiuerõ:
 quem quandoq; dicunt tecum petentem Troianorũ ur-
 bem expugnasse. Alios quidem omneis quot cum illis
 pugnauere, qua ï parte qlibet perierit audiuimus, illi-
 us tantum fatum inauditum ac indepresum Iuppiter
 esse uoluit. Nullus enim manifesto dicere potuit ubi gẽ-
 tium extinctus fuerit, siue in terra ab hominibus mi-
 quis deprensus, siue in mari inter fluctus Amphitrites.
 Huius igitur rei gratia tua nũc genua peto, si uolueris
 illius fatum miserabile referas, sicubi tuis oculis uide-
 ris, seu ex aliquo errante forte quicquã de illo, quem
 profecto miserũ genuit mater, audiueris. Ne, q̃so, me
 uerere mœstũ reddere, aut mei misericordia desiste:
 sed oro dic ordine sicubi uideris, si meus unquã pater
 Vlysses uerbo tibi uel opa gratus fuit in populo Tro-
 iano, ubi multa simul passi estis incomoda. Horũ igitur
 nũc reminiscere, ueraq; mihi fare. Huic cõtra Nestor:

Nestor ad-
uenis

Respondeet
Telema-
cho.

O D Y S S E A E.

**Nestor Te
Icmacho.**

O nate, inquit, postquā laborū meministi, quos Achæi apud Troiam uiribus exerciti tolerauimus, si quidem omnia narrauero quæ in nauibus errantes circa prædā, ubi Achilles dux erat, uel quanta circa ædis Priami pugnando gessimus, ubi tot fortes ceciderunt, ubi itē Ajax fortissimus iacuit, ubi Achilles, ubi Patroclus, ubi deniq; meus filius charissimus Antilochus ī pugna simili, & cursu præstantissimus, ac alia quidē multa in his passi sumus: quis oīa sermone prosequeretur? Non profecto si annis quinq; sexue dicendo perseuerares, nunq̄ quot mala sunt passi Achæi referre poteris: uerū tristitia prius affectus in tuam patriā reuertaris. Annis nouem circa Troiam omnibus insistendo dolis mala struximus: uix tādē Iuppiter finem dedit. Nullus hic ingenio cōsiliōue Vlyssi æquiparari ualuit, qd' dolis omnibus cæteros antecelleret ille pater tuus, si uere illius es proles: nam similitudinē eius quandam præteferre uideris ex ipso ornatu decoreq; uerborum. Nullum enim diceres iuniorē tam apte decoroq; loqui sermone. Hic igitur ego & Vlysses dum simul eramus, nūquā in cōcionibus aut consilijs diuisi animo aut sententia fuimus: sed unam ambo mentem retinentes, Argæis in mediū quod optimū factu esset consulebamus. At postquā Priami ciuitatem expugnauius, naues conscendimus, deus Achæos dispersit. Tūc Iuppiter animo perniciosum ipsis reditū excogitauit, quod minime sapientes, minimeq; iusti essent oēs: quamobrē multi ex ipsis

**De Græcorū
dissidio**

ipsis exitu malo perierunt ob Palladis iram, quæ inter
 Atridas fratres discordiam posuit. Ex quo illi in collo-
 quiū omneis conuocarunt Achæos, sole iam occidente,
 non quidem ordine: Nam & uino grauari de rebus con-
 sultaturi uenerunt, quarum gratia congregati erant.
 Hic Menelaus in primis iubet omnes per latum mare
 reditum spectare, ac domus reminisci: at Agamænoni
 nequaquã sententiã placuit: Cupiebat enim populū reti-
 nere, ac sacras facere hecatombas, ut Minervæ irã pla-
 caret: stultus, qui non uidebat id non posse persuadere.
 Non enim decorum immortalium mens aut consiliū fa-
 cile mutatur. Dum igitur duris inter se fratres uerbis
 cõtendūt, Achæi uoce frementes magna simulq; discor-
 des, bifariam sententijs diuisi sunt. Nocte quidẽ ea dor-
 miuimus dura mentibus inter nos uoluẽtes: Iuppiter ï
 super incõmodū parabat. Mane quidem naues in mare
 traximus, bonaq; ac mulieres imposuimus: Pars no-
 strum dimidia sese continentes cum Agamemnone re-
 manserunt: pars altera per pontum dei munere quietū
 uelociter ad nauigantes peruenimus in Tenedum, ubi
 sacra dijs fecimus, domum redeuntēs. Iuppiter autẽ a-
 nimo sæuus reditum minime permittebat, qui secundã
 rursus inter nos contentionem excitauit. Nam qui cū
 Vlyssæ erant, iterum nauem ascendentes ad Agamæno-
 nem retro redierunt. At ego cum uolentibus nauis
 bus, quæ me sequebãtur fugi: quod multa nouerim quæ
 deus meditabatur: Fugit & strenuus Tydei filius Dio-
 medes,

Discors
 nauigatio
 Græcorum

O D Y S S E A E

medes socios insuper excitauit. Sero autem post nos uenit Menelaus, in Lesboq; longam adhortantes navigationem inuenit, ut uel infra Chium ad insulam Pysariam sinistrosus uel supra Chium iuxta Mimanta tēderemus. Orauimus autē deum, uti signum portentūm ue ostenderet quā potissimum ingrederemur: at ille nobis monstrauit, iussitq; mediū secare pelagus in Euboēam, ut incommodū uelociter uitaremus. Cœpit autē stridulus flare uentus, ex quo celeriter piscosum diuisimus pontum, atq; in Geræstum nocte applicuimus: Neptuno quoq; taurorum crura multa obtulimus, magnū emensi pelagus. Quartus erat dies quando apud Argos socij Diomedis naues firmauere. At ego Pylum tenui: nec unquā secundus desijt uentus, ex quo illum deus excitare cœpit. Postquā uero in patriā inscius iauditusq; perueni nate charissime, qui ex Achæis seruati sunt, quiue perierint non satis noui: quæcunq; autē in nostris residens ædibus audiui, quantum fas est docere, non te celabo. Myrmidonas nanq; dicūt omnino incolumes p̄uenisse, quos Achillis præclarus filius duxit. Incolumē item Philocteten Pœantis nobilem filium: omneis deniq; socios Idomeneus in Cretā reduxit, qui ex bello fugerunt: nec ullus per ponti tempestatem desideratus. Atrides quoq; ipsi audiistis separati ab alijs existentes quō peruenit, & quomodo Aegisthus ei necem intulit amarā: Verum pulchre pœnas repetijt, cum filium optimum reliquerit, qui parentem ulciscens interfectore dolo sum trucidauit. Sed & tu nate charissime (gama

Græci q̄ incolumes redierunt.

deo namq; te & magnum & decorum) fortis esto, ut te nepotum aliquis commendet. Ad hæc Telemachus inquit: O Nestor ingens Achæorum gloria, pulchre quidē ille patrē est ultus, unde Achæi decus illi & honorē maximum ferent, famamq; ac præconium posteris tradent. Vtinā mihi dij vires eas præberent, ut possim detestandam procorum audaciā plectere: qui mihi insultantes, indigna continuo perpetrant facinora. Verum nondū mihi patriue meo dij opes tales abstulerūt, nūc tamen tolerare opus. Cui Nestor: Dilecte, inquit, quando hæc memorasti, ferunt matris tuæ gratia multos in ædibus tuis procos te inuito esse, malaq; multa irrogare. Dic, quæso, an uoluntarius uinceris, an te ciues odio persequuntur in populo dei uaticiniū sequentes? quis nouit si uel solus uiribus fretus eos ille reuertens puniet, an omnes simul Achæi? Si enim te Minerva curabit, procul dubio et Vlyssis curā geret in populo Troiano, ubi multa simul passi sumus. Non enim adhuc uidi deos ita quemquā curantes, ut Minerva Vlyssi manifeste astitit: quāobrē si te pariter amare uelit, & curā animo tui geret, unde facile aliquis illorum nuptiarū obliuiscetur. Cui Telemachus: Nondum fenex, ait, hoc perfici potest: rem profecto ualde magnā miramq; dicis, nec mihi sperāti ullo modo successurā, uel si dij ipsi uoluerint. Ad hæc Minerva: Quod, inquit, ex ore tibi uerbum excidit? facile deus uolens uel procul hominē seruabit. Malim ego labores passus multos in patria

Telemachus Nestori.

Nestor Telemacho.

Telemachus.

Minerva:
Volēte deo
nihil est difficile

O D Y S S E A E

triã tandem incolumẽ reuerti, quã facile domũ contin-
gentẽ perire, ut Agamemnõ dolo uxoris & Aegysthi
perijt. Sed profecto fatale exitiũ nec ipsi homini, quan-
quã charissimo, uolẽt auferre: quando sc̃ua Parca mor-
tis inimicæ iubet. At Telemachus: Mentor, inquit, non-
dum hæc memoremus, quamuis pia sit cura, nam illi nõ
satis adhuc exploratus reditus: quin potius dij mortem
ei ac fatum excogitasse uidentur. Nunc aliud uolo Ne-
storem interrogare, quod is & iustitia & ingenio cæ-
teris præstet. Tribus enim hominũ generationibus im-
perasse dicunt, ex quo mihi cum immortalibus loqui cõ-
syderareq; placet. O Nestor, dic quæso uerũ, quomõ A-
gamemnõ perijt? ubi nã Menelaus erat? qd' ei fatũ do-
losus itulit Aegysthus, quum longe uiribus fortio-
rem interfecisset? an non Argis erat, sed alibi inter homi-
nes errabat, quod sic illũ audacter sit aggressus? His
Nestor respondẽs: Tibi nate, inquit, cũcta uera loquar:
hoc enim existimo quod & profecto accidisset, si uiuen-
tem Aegysthũ in ædibus Menelaus ex troia reuertẽs
offendisset, non profecto morientẽ sparsa supra humo
circumfudisset, sed in campo iacentem procul Argis ca-
nes auesq; discerpissent: nec ulla Achæarum fleuisset,
quum factum maxime detestatæ sint. Nos enim apud
Troiam eramus multa obeuntes certamina: Ille uero
quietus in penitiore Argo sese continebat, multis Aga-
memnonis uxorem delinire cupiens. At dia Clytemne-
stra prius mente utens bona, rem probrosam detesta-
batur,

Telemachus Nestori.

Nestor Telemacho de Aegysthi adulterio.

batur, abnuēbatq; , quod iuxta præceptor & philoso- *Præceptor*
 phus adesset, cui Atrides Troiam petens ad uxorem ser-
 uandam multa mandauerat: Verum quando deorum fa-
 tum eam uicit, tunc præceptorem in desertam mittens
 insulam, auius cibum rapinamq; reliquit. Hanc demū
 uoluntariam Aegysthus in domū traduxit suam, mul-
 ta animalium crura sacrificijs asari apud altaria: mul-
 tas item statuas, simulacra & aurum suspendit, ut ma-
 gni uoti compos quod nunquā sperauit. Nos autem ex
 Troia reuertabamur ego & Atrides, eadem & ami-
 ca inter nos sentientes. At quum in Suniū sacrum Athe-
 niensium promontoriū pereunimus, hic Appollo Me-
 nelai gubernatorem suis uelocibus sagittis peremit,
 clauū currentis carinæ in manu tenentem Phrontem
 Onetoris filium: qui in regenda nauī, cum procella ir-
 rueret, cunctis præcellebat hominibus. Atrides autem
 quanquā iter accelerans hic aliquandiu substitit, ut so-
 cio sepulchrū iustaq; faceret. At ubi ille per pontū na-
 uibus pergens Maliensiū promontorio allisit, tunc Iup-
 piter horrendum iter excogitans, uentorum stridenti-
 um flatus excitauit, qui resonantes fluctus instar mon-
 tiū in sublime tulerūt. Hinc ille secās iter, naues Crete
 propinquas reddidit. Prominet autē in ponto in extre-
 ma Gortynos urbis parte saxum altissimum, hic no-
 tus ingentem undam in leuum promontorij cacumen
 usq; Phæstum impulit. Huc igitur uiri uenere, ac de ī-
 diustria periculum uitauere: naues uero usq; in specus
 fluctus

Phrontis
 naucleri o-
 bitus.

L I B E R . II.

Agamēno-
nis iteritus

Orestes pa-
trem ulci-
scitur

Minerva
Nestori

fluctus compulere. Quinas tantum ex illis uentus in-
daq; in Aegyptum dispulit. Atrides autē dum hic mul-
tum auri & ad uictum necessariorum cogens, ad alie-
nas discurrit gentes, iterum Aegisthus domi indignum
facinus perpetravit, Agamemnonē trucidando popu-
lum p̄domuit. Annis septē Mycenis imperauit. Octa-
uo autem (malum quidem) Orestes Athenis proficis-
cens, patrē quidem, Aegisthū occidendo ulciscitur: pro-
cuius simulq; matris sepulcro Argæis conuiuū fecit.
Eadē fermē die Menelaus superuenit, secū multas nau-
uibus quātas capere potuere ferēs opes. At tu fili ne,
quæso, procul à domo aberres bona relinquens, uirosq;
tuis in ædibus adeo iniquos, ut tuam edant substan-
tiam, tuq; iter nihilominus mane suscipias. Sed hortor
iubeoq; ad Menelaum eas, qui nup̄ peregre redijt ex
alienis gentibus, unde nunq̄ animo redire speret, si q̄s
eò per pelagi immēsi procellā feratur, quod nec itē a-
ues anno toto uolando metirentur. Verum i nunc nauis
cū tua tuisq; socijs. Si autē uis per terram, adsunt tibi
et bijuges & equi, mei q; simul filij, qui tibi in Lacedæ-
moniam urbē duces erunt, ubi Menelaus habitat: orā-
q; illū ut uerū tibi dicat: mendacium cauebit, quod sit
longe prudentissimus. Sic ait. Sol in terra umbras igre-
diens occidit. Deinceps Minerva sic ait: O senex profe-
cto hæc omnia probe locutus es, nūc quod est reliquum
linguas incidite, uinū fundite, ut Neptuno alijsq; dijs
libantes de somno cogitemus cuius iā hora. Nam lux
abiit,

abijt, obscura nox uenit, nec decet in deorum conuiuie properare sed abire. Illi uero sic dea mandanti auscultauere, protinusq; dant manibus famuli lympham, craterasq; uino coronantes omnibus prebent, a pateris incipientes, linguas igni torrent, surgentesq; degustant. Vbi uero libarunt, potaruntq; quantum cupijt animus, tunc Minerva & Telemachus ambo ad nauem redire cubitum statuebant. Verum illos Nestor continuit, uerbisq; castigans. Iuppiter, inquit, dijq; reliqui hoc non faxint, ut uos ad nauem reuertatis, a me discedentes tamquam paupere omnino, & cui nec lenae neque stragula sint, aut ulla penitus facultas hospites molliter lecto excipiendi. Apud me uero et lenae sunt et stragula pulcherrima. Nunquam igitur me uiuo Vlyssis filius in nauis sentina dormitum ibit. Nam domi meae pueri sunt relictii, qui hospites ad meas aedis diuertentes excipiendi curam habeant. Cui Minerva: Probe quidem o senex, inquit, locutus es. Te namque Telemachum in primis adhortari oportet: nam longe sic melius. Is enim nunc te sequitur, ut in tuis aedibus cubet. Ego uero ad naues ibo ut socios adhorter, ac singula narrem, solus enim senior inter eos existo: caeteri Telemacho coeui iuuenes me ob amorem sponte sequuntur. Itaque ibi ego in nauis dormiam. Quum primum uero illuxerit, ad Cauconas magnanimos tendam, ubi mihi pecunia debetur non quidem noua neque pauca. Tu autem ubi domum abieris tuam, cum Telemacho currumque filiumque tuum, equos quoque cursu leuissimos

O D Y S S E A E.

Disparet
Minerva

Nestor Te
lemacho.

Itur cubi
tum.

Aurora.

uissimos & robore probatos Spartam mitte | Minerva
sic locuta statim abiit Fulicæ similis, ex quo stupor omnis
inuasit: admiratus & senex | Telemachumq; manu
trahens sic alloquitur | O nate, non te iam puto ignobi
lem, neq; sine præsidio esse, quando te iuuenem dii duces
comitatur | Non enim alius deorum quàm Minerva tri
togenia hæc ferme est, quæ patrem optimum apud Ar
gos ueneratur. Sed o regina præses mihi sis, daq; decus
et gloriã mihi in primis ipsi, deinde filijs ac pudicæ uxo
ri. Tibi nanq; iuuenem indomitã lata fronte, quã
ne nullus adhuc iugo subiecit, cornibus auratis, maeta
bo | Sic ait implorans. Huc audiit Minerva. Nestor dein
de filios & generos secum ducens ædeis spatiosas pe
tit: quò postq; peruenerunt, deinceps ordine in sedibus
ac thoris constiterunt. His igitur ille craterem uini dul
cis præbet, quod anno undecimo proma releuit, ac ple
no dolio soluit. Huc itaq; offerens multa Minernæ uo
uit | Vbi uero libarunt biberuntq; quantum iussit animus,
reliqua inferior turba domum quisq; rediit. Telemachum
uero Nestor in lectos pulchre distinctos & affabre la
boratos cubitum sub porticu duxit: iuxta uero Pisistra
tum uirorum præstantissimum, qui minor inter filios do
mi erat. Ipse uero in domus altæ penetralibus dormiit,
cui regina uxor lectum cubileq; porrexit | Aurora uero
apparente Nestor è stratis surgit, ac ueniens supra
lapides quadratos sedit: hi ante altas iacebant portas,
albi quidem ac claro uibrantes liquore, supra quos prius Nele-

us Nele-

us Neleus heros fortissimus sedit: postq̄ uero à Parca
 domitus, ad inferos descendit, Nestor scepra tenens,
 rursus consedit: circa uero filij cōgregati astant è tha
 lamis prodeuntes Echephrō, Stratius, Perseus, Aretus,
 ac Thrasymedes: quos iter Pisistratus sextus heros ue
 nit. Hi igitur Telemachū ducebāt: quibus Nestor sic a
 it: Filij charissimi maturate meum implere desyderū,
 ut quàmprimum ante omneis deos Mineruā placemus,
 quæ ad meum festum conuiuium manifeste uenit. Sed
 et aliquis in agrum eat è uestigio nuntiatum bubul
 co, ut huc bouem ducat: alter Telemachi socios omnis
 uocatū ad nauem tendat, linquatq; solos duos. Alius i
 tem Laercē aurificem huc uenire iubeat, ut bouis cor
 nua inauret. Alij quoq; frequētes dicite intus ancillis,
 ut in magnificis ædibus conuiuiū parent, sedes, ligna,
 aquam deniq; lucidam ferant. Sic ait: illi iussa faciunt.
 Bos subito ex agro uenit: ueniuntq; Telemachi socij
 ex nau: uenit demum aurifex arma manibus fabrilia
 artis ministra tenens, incudem, malleū, forfices, qui
 bus aurum induxerunt. Venit et Minerua uota exau
 diens. Nestor uero aurum præbuit, deinde cornibus fa
 ber induxit, ut dea simulacrum hoc uidens, gratum ha
 beret. Bouem cornibus ducunt Stratius et Echephrō.
 Vas lauandis manibus in pulchro lebete Aretus è tha
 lamo ferens sumpsit: alia famula molas è canistro, se
 curim uero Thrasymedes acutam in manu tenens bo
 uem percussit. Perseus autem uas ad sanguinem excipi
 endum

Nestoris
 filij, patris
 iussu Mi
 neruæ sa
 crū appa
 rant.

O D Y S S E A E

endū habebat. Nestor uero peluim et molas admini-
 strabat, multaq; Mineruam orabat, primitias tribuēs,
 capitis crines igni iniiciendo. At postquam orauit &
molas iecerunt, statim Thrasymedes iuxta stans secu-
rim impulit, uenasque ceruicis bovi incidit: uiribus il-
le statim defecit. Nestoris autem filie nurūque & u-
 xor pudica Eurydice maior natu filiarū Clymeni ulu-
 larunt. Ille deinde bouem ex humo corripientes tenu-
 re, Pisistratus continuo iugulauit, unde largus & ni-
grans effluxit sanguis. Ossa demum anima destituit.
 Post hæc eum in partes diuidunt, operiuntq; nidore,
 duplicata ac cruda igni imponentes, senex sub lignis
 torreat, deinde uinum libant, Iuuenes aut circa astan-
 tes lintea manibus tenebant. Postquā uero cocta sunt
& uiscera effusa, in partes diuidunt: alia quoq; ueruo-
bus figunt, assantq; igni, ueru in manibus tenentes.
 Tunc Telemachum lauit pulchra Polycasta, ultima na-
 tarum Nestoris. Postquam autem eum lauerunt, oleo-
 q; unxerunt, tunicam ei ac pallium iniiciunt. Surgens
 postea è lauacro, dijs similis iuxta Nestorem consedit.
 Carniū igitur superioribus assatis accūbunt: ministri
 uinum in pateris fundebant. Vbi uero edendi atq; bibē-
 di cupido cōpressa est, Nestor inter alios: Nati, inquit,
mei ite, crinitos equos curribus iungite, atq; huc Tele-
macho adducite ut iter peragat. Illi subito obtemperā-
 tes, equos è uestigio celeres curribus iungunt. Mulier
 proma panē uinūq; prōpsit, obsonia item qualibus re-

ges

ges uesci solēt. Inde Telemachus bijuges ascēdit: iuxta
 Pisistratus cum eo currum manu regens, flagello e-
 quos impulit. Illi uoluntarij citique uia uolauere. Lin-
 quuntq; Pylum oppidum amoenu, equiq; totā diem iu-
 gum ferentes agitati sunt. Iamq; sol occidit, uiae tene-
 bris opplentur. Phæras uenerunt, Dioclei domum Or-
 tilochi filij quem Alpheus genuit. Hic demū nocte dor-
 mierunt: Telemachus aut hic & onera posuit. Vbi ue-
 ro illuxit, equos rursus curribus iungunt, rursusq; cō-
 scendunt, flagello cōpellūt. Illi alacres ire pergūt: in cā-
 pūmq; ruunt frugiferū. Itinere propè absoluto sol occi-
 dit rursus: uias occuparunt tenebræ.

Telema-
 chus pfici-
 scitur ad
 Menelaū
 Pylon.

ARGUMENTVM LIBRI .IIII.

¶ Telemachus apud Menelaum unā cum Pisistrato
 diuertens, refert ea q̄ apud Ithacā à procis gesta sunt.
 Menelaus uero illum de Græcorū reditu docet.

De Protei uaticinio item, p̄ quod Agemēnonis mortē
 nouit: et quemadmodū Vlysses apud Calypso existeret.
 Procorū præterea consiliū fit de Telemacho è medio
 tollendo. Minerva quoq; assimilata formam Iphthunæ
 sororis Penelopes, ipsam Penelopen de filij peregrina-
 tione sollicitam in somnis docet.

ODYSSEAE

LIBER .IIII.

Hj

O D Y S S E A E

I tandem piscosam incuruamq;
Lacedæmoniam contigerunt,
ac apud domum illustris Menelai
diuerterunt: Quem conuiuium nu-
ptiarū nati ac natæ multis annis ce-

lebrantem offendunt. Natam Achillis filio Mittebat,
ut apud Troiam simul olim conuenerant, quod dij con-
iugium fecere. Hæc itaq; cū equis & curribus ad Myr-
midonū urbem, ubi ille regnabat, mittebat. Filius aut,
e Sparta Alectoris filiam duxit. Is enim Mēgapēthes
fortissimus erat, ultimus ei ex serua natus: cū Helenæ
dij partū nō dedissent post Hermionē, quam ab initio
suscepit, forma Veneri parem. Igitur in amplis ædibus
uicini & coeui Menelai lætantes epulabantur, inter
quos diuinus cantor lyram pulsabat. Diui uero in me-
dio ipsorum cantando saltabant. At Telemachus simul
q; Pisistratus in ædium uestibulo unā cū equis stabāt:
quos ubi Eteoneus Menelai sedulus seruus procedens
uidit, statim regi nuntiare properat: Quidā hic hospi-
tes, inquit, o Menelae uiri duo adsunt, è genere uti ui-
dentur, Iouis maximi. Dic igitur nobis, eis ueloces sol-
uamus equos, uel aliò mittamus ire quò uolent. Exci-
piens Menelaus eum uerbis increpuit: Non adhuc pu-
er fuisti, bone Eteonee, uerū nunc incipis puerilia lo-
quēs: Nos enim huc uenimus p̄ multa hospitia, multaq;
absumpsimus aliena edendo, atque utinā Iuppiter la-
borum finē fecerit. Sed iam equos hospitum solue, ac
ipsi

Iubet Me-
nelaus ad-
uenas ho-
spitio susci-
pi.

ipsi ante omnia cura discūbant. Sic ait: ac simul ex edi-
 bus prodijt, aliosq; ministros qui sequerentur uocat.
 Hi equorum spumantia colla soluerūt, deinde eos equi-
 nis capistris iunxit. Zeas præbuit cū albo simul ordeo
 mixtas. Currus uero post muros primæ domus partis
 locauerunt. Ipsos deniq; in domum illustrem introdu-
 xerunt, qui uidentes admirabantur sumptus regios ac
 splendorē. Erat enim par solis aut lunæ fulgori ruti-
 lans ipsius Menelai domus. Postq̄ uero oculis uidendo
 exatiati ac letati sunt, ad nobile lauacrum ire pergunt
 lauandi gratia: quos ubi famulæ lauerunt, oleoq; unxe-
 runt, lenis accommodis ac tunicis operiunt, thorisq; iu-
 xta Menelaū sedere iusserunt. Ministra deinde guttur-
 nium cū aureo opistodocho supra argenteū lebetē ad
 lauandas attulit manus, iuxtaq; mēsam elegantem pa-
 rauit, panē proma pudica ferens apposuit, epulas dein-
 de plures addidit assistentibus gratificans. Chironomō
 uero manu suspensa carnis omnis generis, repositoria
 simul & aurea pocula posuit. Hos itaq; ambos sic Me-
 nelaus demonstrans ait: Sumite cibum, gaudete, uos de-
 inde saturatos interrogabimus qui homines estis: non
 enim ignobiles aut ignaui tales pducere uiros. His
 dictis, bouis humeros pingues assatos, qui ei honoris
 gratia appositi fuerant, sumens in manibus, ante illos
 posuit: ipsi uero parati manus extenderunt. Postq̄ po-
 tādī & edēdi cōpressa libido, Telemachus Nestoris fili-
 um ppē ad aurē accedēs, ne audirēt alij, sic alloquitur:

Telemachus
 Nestoris fili-
 us
 strato.

d Contem

O D Y S S E A E

**Menelaus
aduenis la-
bores suos
enarrat .**

Contēplare Pisistrate mi iucundissime æris fulgorē, æ
ædeis auro, electro, argento, & ebore coruscantes: talē
Iouis puta intus aulam: quot immensa mirandāue uidē
tes retinēt? Sic igitur loquentem Menelaus itellexit:
eosq; uocans sic affatur: Nate charissime, cū Ioue qdē
nemo certauerit. Eius nanq; & domus & opes immor-
tales existunt: sed mihi mortalium nemo deinceps cer-
tauerit: quippe qui multa passus, multaq; pererrās na-
uibus tuli, & anno demū octauo redij, Cyprum, Phœni-
ciam, Aegyptios peragrans, ad Aethiopas & Sidoni-
os & Erembos & Libyam perueni, ubi agni subito
cornibus uestiti existunt, oues ter ī anno toto pariūt.
Hic neq; rex, neq; pastor caseo carnēue aut dulci carēt
lacte: uerum toto abundant anno, donec ex illa regione
multam cogens abstuli gazā: fratrem interim alius mi-
hi clām ex improviso diræ uxoris insidijs interfecit.
Quām igitur non lætus hæc possideo: & hæc quidem
nos a patribus, si qui extant, audire potestis, quemad-
modum multa sum passus, & domum frequentem mul-
tisq; ac pulcherrimis rebus refertam perdidit: quorum
utinam tertiam partem nunc habens habitarem, & ho-
mines salui essent qui apud Troiam procul ab Argis
perierunt. Attamē cūctos ego plorās querēnsue, sepe
in ædibus nostris cōsideo, quandoq; mentē quærelis ob-
lecto, quandoq; quiesco. Breuis est enim acerbi luctus
satietas. Sed quanq̄ omneis desydero, nullus tamen me
magis angit q̄ unius fatū, qui somniū cibūq; mihi eris-
pit recordanti: quoniā nullus Achæorū ita est afflictus

aut dira passus ut Vlysses: unde ipsi gloria ppetua, mihi angustia immortalis est futura: illius inquā me dolor sollicitat, qd' diu uideā absentē, nec sciamus uiuātne an interierit. Flent item illū & Laërtes senex & frugi Penelope & Telemachus, quem natu parū in domo reliquit. Sic ait. At Telemacho patris memoria lacrymas excitauit: itaq; ora in terram flectens, lenam purpuream ob oculos utraq; manu opposuit: quod Menelaus animaduertens animo uoluebat, an patris illum sineret sponte reminisci, an uero ipse potius interrogaret, singulaq; loqueretur. Dū hæc animo agitaret, Helena interim ex thalamo odorato sublimiq; prodiit, Diane aureis ornata sagittis similis. Cui Adraste thorū pulchre laboratum apposuit, Alcippe tapetū molli uelcre tulit, Phylo argenteum calathum, quem ei donauit Alcandre Polybi uxor, qui Thebis Aegyptijs habitabat, multasq; domi opes possidebat, is Menelao duo argentea labra, duos tripodes, & decem auri talenta dedit. Sed & præter hæc eius uxori Helenæ pulcherrimæ dedit aurcum colū, & rotundū argenteumq; calathum, eum quem ei Phylo attulerat, cuius labra auro distincta erāt, in hoc filum erat elaboratū. Colus itē violaceam habens lanam iacebat. Sedit igitur in thoro, sub pedibus scabellum habens: deinde uirum percunctari singula cœpit: Scimus Menelaë, qui uirorum hi se gloriantur esse qui nostrā petierunt domum: mētiōne an uera loquor? dicit tamen animus: nunquam

Helena or
natus.

Helena cū
Menelao
de aduenis
fabulatur.

d 2 enim

O D Y S S E A E.

enim simili uidi forma neq; uirum neq; foeminam, tan-
 taq; uenustate quàm mihi uidetur similis Telemacho
 Vlyssis filio, quē paruū ille domi reliquit, quādo mea
 causa Achai Troiam petierunt, bellū audacissimū ge-
 sturi. Cui Menelaus sic iquit: Et ego coniux uti tu ex-
 istimas puto. Illius enim sic pedes, manus, oculorum a-
 culei, capitis uertex, deniq; crines erāt. Quī ego nūc
 in memoriam illius ueniens, libenter commemorarem
 quot ille circa me dolores est passus: uerū huic uideo la-
 chrymas fluere, ac lēnam ante oculos positam: Sic ille.
 Pisistratus uero ad Menelaum uersus: Atride, inquit,
 uera dicis, illius hic filius est. Verum sapit, animōq; in-
 dignatur si statim iactabundus coram te ueniat, cuius
 nos uoce tanquā dei letamur: quin et me Nestor pater
 comitem ducemq; itineris ei dedit. Cupit nanque ille te
 rogitare, si quid ipsum aut uerbo aut opera iuuare pos-
 ses, cum magnopere domi ob patris absentia angatur,
 nec multos habeat adiutores: nec in populo facile repe-
 riuntur qui hoc malū expellant. Ad hæc Menelaus: Me
 miserum, inquit, quā mihi amici filius nostram petiit
 domū, qui mea de causa tot prælia laboresq; adiuit,
 & illum ante alios Argæos cupiam reuertentem. Nā
 si nos Iuppiter ambos incolumes cum nauibus redire
 pmisisset, ille cum filio omnibusq; bonis ex Ithaca di-
 scedens apud Argos habitasset, urbemq; & domos exæ-
 dificasset: unam ex his quæ circa sunt, & à me dominā-
 tur sibi deligens. Hic igitur simul existentes commixti
 esse

Pisistratus
 quinā sint
 edicit

Menelaus
 dolet Vlyss-
 sem absen-
 tem.

essemus, quos cōcordes gaudētesq; nihil unquam dire-
 misset, præterquã dies mortis extrema: sed hæc inuidi-
 am ipsi deo factura erant, qui illū solum miserum re-
 ditu priuauit. Sic ait: at cunctis luctus est exortus. Fle-
 bat Helena regina, flebāt Telemachus & Atrides: neq;
 Pisistratus siccis erat oculis: socurrebat ei Antilochi
 fratris mors, quem Auroræ filius Memnō illustris in-
 terfecit. Huius igitur reminiscens sic ait: Atride, meus
 pater Nestor, cum de te domi mentio inter nos inci-
 dit, simulq; differuimus, te præter cæteros sapientē ap-
 pellat, et nūc si quid reliqui est indulge mihi. Non e-
 nim ego post epulas libenter lugere soleo, uerum nunc
 usq; ad aurorā libēter fleueri eū, q fortiter occubuit.
 Hæc tantum in luctu miseræ solamina genti
 Attondere comam, lachrymasq; ex ore ciere.
 Etenim meus extinctus est frater Antilochus, nō quidē
 Achæorum pessimus, quem tu facile uidere potuisti,
 ego uero mīme: dicunt enim eum & armis & cursu et
 dextra præstitisse. Cui Menelaus: O dilecte, inquit, quã
 do tot dicis, quot uir sapiēs uel maior natu diceret aut
 faceret: clarus enim ualdeq; notus filius eius est patris,
 cui & nascenti et uxorem ducenti Iuppiter opes ac sa-
 pientiam dederit: sicuti nunc Nestori tribuit affa-
 tim cunctis diebus ipsum quidem molliter in ædibus
 senescere, filios item prudentes animo esse, ac in
 bello fortes. Verum nunc res præteritas flere de-
 sinamus: epulas deinceps spectemus, manibus aqua

Pisistratus
 Antilochū
 luget

O D Y S S E A E

Pharmacū
Helenaē dis-
cutiens tri-
stitiam.

Helena de
Vlyse &
Ilij excidio

dictur, inter me ac Telemachum sermo usque ad auroram uersabitur. Dixit, et statim Aspalion sedulus Menelai minister dat manibus lympham. At illi obsonijs paratis manus extēderunt. Helena uero cū alia nouerit, tum uino quod potabat pharmacum iniecit, omnis iræ dolorisq; obliuionem inducens: quod si quis in cibo sumpserit, eo die nūquā lachrymas fuderit, nō, si mater ac pater ei iterierint, charūq; fratrem aut filium corā interfectos uiderit. Tale igitur pharmacum Helena Iouis filia bonum admodum, & ad mentem cōsiliūmue faciens habebat, quod ei Polydāna uxor Thoni Aegyptia præbuit, cui multa huiusmodi terra ferax affert bona, partim mala. Medicus autem quilibet apud eos præter alios hoīes sciens reperitur, nam & de genere Pæonio dicūtur esse. Illa igitur postquā hæc præberi iussit, sic est locuta: Atride Menelaë, uosq; bonorum uirorū filij, Iuppiter ipse deus interdū alijs bonum ac malum dat: potest nanq; oīa. Nempe uos paulo ante mœsti, nunc discumbite sedentes, uerbisq; simul mutuis gaudete. Ego interim quæ cōgrua uidentur tātum referam, nō oīa prosequar: neq; enim omniū Vlysis certaminū facile recordor: sed hoc solum fecit ac sustinuit uir fortis in populo Troiano, ubi Achæi multa passi estis, ipsum inq; populū diris uulneribus affligens: Nā ueste humeros lacera indutus, seruo similis, ac cui dā Derti, qui in Achæorum nauibus nullius erat cōditionis, ignotus inter hostes discurrens, Troiano-
rum ciui-

rum ciuitatem euertit. Cūq; alij hallucinarentur, ego illum sola noui talem existentē, quanq̄ me ob astutiam uitabat. Nā & illū laui unxiq; oleo, deinde uestibus ornauī. Iurauīq; firmo iureiurando non illū Troianis manifestaturā prius, quā ad naues ac tentoria rediret. Tunc itaq; mihi omnem Achæorū mentem consiliūq; aperuit. Multum igitur hostium ferro interficiens, uenit ad Argæos magno cum fastu. Hic enim cum Troianæ fœminæ uehementer ulularent, meus gaudebat animus, quod in spem uenissē redeundi domum. Incommodiq; præteriti memor suspirabam, quod mihi Venus intulit, quando illuc me à patria procul abduxit, charissimos à me separans, et filium et coniugem, nullius indigentē, qd' ad formā ingeniumq; pertineat. Cui Menelaus: Recte, inquit, o cōiunx hæc omnia dixisti. Multorum ego quidem & mentem & consilium noui, sed nunquam oculis uidi meis qualis Vlysses est, qualeq; facinus gessit in equo Troiano, ubi Argæorum fortissimi omnes eramus fatum Troianis ferentes. Tu uero illuc deinde uenisti. Nam deus qui gloriam Troianis cupiebat, eò te deduxit sequēte Delpho: ter nanq; atrectans equū circumstitisti: deinde uocem assimilans uxorū omniū qui intus erant, nominatim Danaūm fortissimos uocasti. Tunc ego & Diomedes & Vlysses in medio confidentes, te clamantem audiebamus. Itaq; nos duo maxime excitati, egredi potius quā intus latere uolebamus, nisi Vlysses sic animatos

Helenam
equo inclu-
sos nomina-
tim uocasse.

tos omnino retinisset. Hic igitur et reliqui oēs Achæi
 taciti quiescebāt, Anticlus solus tibi respondere cupie
 bat: sed idem Vlysses manibus robustis ora cōpressit,
 tantumq; compressa retinuit, donec te Pallas inde ab
 duxit. Ad hæc Telemachus. Atride, inquit, molestū sa
 nè: Non enim & si ei cor ferreum fuit, propterea quæ
 narrata sunt durum tollunt exitium. Sed agedū duc
 nos in lectum, ut dulci requiescentes somno gaudea
 mus. His dictis Helena statim famulis sub porticu cubi
 le parare iussit, purpureūq; supra stragulū poni, sub
 tus uero tapeta lenāsq; molles sterni. Illæ celeriter ob
 temperantes ex aula procedunt, faculas in manibus te
 nentes, lectumq; deinde strauerunt. Hospites deduxit
 præco Telemachū & Pisistratum, qui in domus uesti
 bulo dormierunt. At Menelaus in domus altæ penetra
 libus unā cum Helena coniuge cubauit. Ut primum ue
 ro illuxit, surgit é stratis Atrides, uestes induit, hume
 ro deinde accommodat ensē, pedibus uero calceos.
 Inde é thalamo deo similis prodiens, Telemachoq; oc
 currens ait: Quæ te necessitas ò Telemache ad nos La
 cedæmoniā adduxit? publicāne an priuata? narra mi
 hi uerum. Huic ille: Atride, inquit, ueni uestigatum, si
 quā de meo patre forte famā audiueris, mihi referas.
 Domus mea, absumitur, pereūt opa pinguia in agro,
 iniquorum hominum plena mihi domus, qui proci ma
 tris meæ sunt intolerando fastu, cōtinuoq; oues boues
 q; mactant: quapropter te supplex oro, uti de illius exi
 tu mi

Telemachus Menelao.

Itur cubitū tum.

Querit Menelaus causam pfectionis

tu mi

tu miserabili aliquid referas, sicubi aut oculis uideris, aut ab aliquo acceperis de illo errante, quem mater infœlicem genuit: Nec propterea me uerere, aut mei miserere, sed audacter narra quæso, si unquam pater meus Vlysses tibi apud Troiam, ubi mala passi estis, aut uerbo aut opa gratũ aliqd fecit: huius nũc reminiscere. Ad hæc Menelaus clamans: O rem pudendã, inquit, ignaui homines, in lecto uiri fortissimi dormire uolũt: quibus profecto eueniet, quemadmodũ ceruæ, in leonis audacissimi cubili nup̄ nato foetu relicto, ipsa per uales & nemorum recessus pastum abiit: superueniẽs deinde leo ac nidũ repetẽs, & matri & filijs exitium affert. Sic Vlysses illis fatum afferet inhonestum. Utinã ò Iuppiter pater, Minerva & Appollo, talis ego nunc essem, qualis in Lesbo in palæstræ certamine Philomelidem uici. Hic grauiter cecidit, Achæi uero oẽs exultare. Talis etiam Vlysses existens cum procis congregaretur, oẽs profecto breuiter et perituri essent, & amaras nuptias sectaturi. Hæc aut quæ rogas nõ ego profecto aliter dicerẽ, aut declinando, aut te decipiendo, quã ea quæ oli senex marinus uerus mihi dixit, quorũ nihil oĩo te celabo. Me nãq; huc properare cupientẽ, dij in Aegypto retinuerẽ, qd' eis pfectas non fecerim hecatombas. Nos nanq; & mandatorũ & religionis continuo reminisci uolunt. Insula enim in ponto cõtra Aegyptum est, quam Pharum appellant: tantum ab ea procul, quantũ nauis prospero impulsã uento uno die

Menelai
nauigatio.

In Aegypto.

Pharos.

O D Y S S E A E

Idothea
Menelao

continget. Hic in parte portus adest excipiendis nauibus accommodus, unde nigram e nauibus exhaurientes aquam in mare iaciunt.) Hic me diebus uiginti dii tenuere: quod uenti prosperi, qui nauium per pontum ductores existunt, minime spirarent: & profecto cuncta uaticata, cibariaq; simul cum uiribus hominum absumpta essent, nisi dea quaedam Ithotea senis marini filia, miserata respexisset. Hæc primū animo commota, mihi soli pereunti separatim à socijs obuiam facta est: cū illi errantes circa insulam in curuis hamis expiscarentur, famis gratia uentrem consumentis.) Hæc itaq; astantis me iuxta, uocās q; ait: Stultus es hospes ualde, coactusne an sponte te negligis? quod in rebus duris uideris letari, & in insula retineri, neq; finem aliquem scis inuenire, uires etiam & animus sociorum deficient.) Huic ego respondi: Quæcunq; dearū es, tibi dico, quod nō sponte retineor, sed in deos forsā peccaui: uerum dic quæso (nam dii cuncta sciunt) quisnam deorū meū impedit retinetq; iter, quo minus per mare redeam? Dixit. At illa: Vera tibi hospes, inquit, narrabo. Versatur hic senex quidā marinus, uerus, immortalis, Proteus Aegyptius, qui Neptuni subminister totius pelagi profunda conspicit, quem meum esse dicunt patrem. Hunc tu si per insidias capere posses, tibi et uiam p mare reditumq; diceret. Præterea si uelit, tibi domum lōgo duroq; itinere redeunti, quid in ea boni mali ue factum offenderis, facile enarrabit. Ego uero, inquā, ipse

quæ

quæso indica senis & recessum & insidias, ne me ille
 prouidens aut pernoscens effugiat: durum profecto, ut
 deus à mortali superari possit. At illa: uera, inquit, refe-
 ram. Quando sol medium conscendit cœlū tunc senex
 ex undis prodit, fluctibus opertus spirante Zephyro
 impulsis, ac ueniens in cauis conditus speluncis dormi-
 tat. Circa quem phocæ breuibus pedibus pulchre con-
 gregatæ, tetrumq; profundi odorem spirantes dormi-
 unt. Huc ego te quāprimū illuxerit ducam, deinde dor-
 miam. Tu ex socijs tres tecum elige, fortissimos omnium
 qui apud naues sunt: senis tibi horrenda cuncta narro:
Phocas ante omnia recenset, atq; in partem impellit a-
 liam: ubi uero coegerit ac uiderit, ipse in medio tanquā
 pastor inter greges ouium iacet: ubi uero dormientem
 uidebitis, tunc uos ui uiribusq; freti, subterfugere co-
 nantem retinete. In omnia enim se conuertere tenta-
 bit quæ in terra serpunt, præterea in aquam, in ignem,
 uos eo magis retinete atq; premite. At quando uerbis è
 interrogatur talis, qualem eum dormientem offendisti,
 tūc uim ferre desine: senemq; solue atq; interroga, quæ
 nam deorū te premat, tuumq; per mare reditum impe-
 diat. Sic dicens pontū subiit. Ego uero statim ad naues
 ubi in arena stabant ibam: multaq; eunti in animo uer-
 sabantur. Vbi ad mare nauemq; perueni, epulas para-
 uimus: Nocte deinde ruente, in littore dormiuimus. Ap-
 parente postmodum aurora, rursus per littus ambula-
 bam multa deos orans. Treis mecum assumpsi socios,
 quibus

Idotheæ de
 patre Pro-
 teo capiēdo
 consilium.

Phocæ.

O D Y S S E A E.

Idothea doli in patrē.

quibus maxime ad omnem casum confidebam. | Tunc
 Idothea quæ pontum subiit, quatuor ex profundo pho-
 carum pelles nuper direptas secum attulit, quibus do-
 lum patri structura erat. Posito nanq; ī arena littoris
 cubili, nos sigillatim illis uestijt, ipsaq; ī medio iacuit.
 Et quoniam phocarum teter est odor (quis iuxta ea
 monstra cubaret?) ipsa nobis remedium attulit, nostrū
 cuilibet ambrosiam sub naribus suaue olentem ponēs,
 quæ illarū fœtori occurreret, totum id uirus æquo a-
 nimo tolerauimus. | Phocæ post hæc congregatæ uene-
 runt, & in littore tandem dormierunt. Venit et senex
 ex alto, phocas offendit, atq; singulas cōscendit, nume-
 rum recenset, nos primum inter cete numerando. Nec
 in his ullum propterea dolum putabat. | Cum ad extre-
 mum dormiret, nos tunc clamantes circuiimus. Ille ar-
 tis dolosæ minime oblitus, primū quidem leo pulchre
 iubatus factus est, deīde draco, & pardalis, & magna
 sus, & aqua, & arbor. Nos circā forti eramus animo.
 At postquā senex horrendus dolore est affectus, nos ī-
 terrogans inquit: Quis Atreo nate deorum tibi consi-
 lium dedit, ut me per insidias inuitum caperes? quid enī
 tibi opus? | At ego: Nosti, inquā, ò senex probe (qd me
 hæc tergiuersans percunctaris?) quod in insula inui-
 tus retineor, neq; finē inuenire licet: animus quoq; ī-
 tus mihi absumitur: sed tu quæso dic (nam dij cuncta
 norunt) qui snā celestiū uiam mihi reditumq; per ma-
 re impedit? Ille rursus: | Vbi Ioui, inquit, alijsq; dijs sa-
 cra

Proteus

Captus p-
 teus a Me-
 nelao.

era feceris, solue quāprimū, ut ī patriā redeas: ad quā
 fatum est non prius peruenire, quā apud Aegyptū sa-
 cras dijs facias hecatombas) Sic ait. At mihi animus ex-
 cidit, quod me prius in Aegyptū, longum sanē ac diffi-
 cile iter adnavigare iussit, excepiq; ipsū paucis: Hæc,
 inquam, ita ut iubes fient: sed dic rursus, an oēs Achæi
 quos Nestor et ego ex Troia redeuntē liqumus, incolu-
 mes peruenerūt: an aliquis fato interijt acerbo, seu in
 mari uel etiam in amicorum manibus, postq̄ bellū per-
 egit? Ille: quid me, inquit, Atride hæc rogas, cum te me-
 am mentem non sit opus scire aut nosse? Non enim pu-
 to diu sine lachrymis eris postq̄ cuncta audiueris) Mul-
 ti nanq; ex his interierunt, multi etiam relictī. Duces
 tantum Achæorū duo in reditu perierunt: nam & pu-
 gnæ tu quoq; interfuisti. Unus adhuc in ponto retine-
 tur) Ajax cū nauibus extinctus est. Neptunus eū nau-
 fragantem petris ingentibus Gyraeis p̄pinquum red-
 didit: ex quo ex maris profundo seruauerat: & profe-
 cto fatum ad extremum, quamuis Mineruæ infensus,
 euitasset, nisi superbe admodū & arroganter locutus
 fuisset. Dixit enim, uel dijs inuitis se mare trasiturum:
 quem Neptunus audiens, statim tridentē manibus hor-
 rendis corripiens, petram Gyream impulit: ex quo illa
 diuisa, pars ibi remansit, pars in pontum tetendit. In
 hoc igitur ille prima confidens, deinde inter fluctus dis-
 iectus, uehementer afflictus ē: ad extremū ubi salsam
 potauit aquam, extinctus. Tuus aut̄ frater Agamēnon
 fatum

Aiacis Oii
lei exitus.

Agamēno-
 nis exitus.

O D Y S S E A E

fatum in nauibus effugit Iunone seruante, sed iam iam ad Maliense promontoriū appulsurum magna rapiēs procella in pontum distraxit: in extremamq; agri partem ubi prius Thyestes habitabat deduxit: tunc illam Aegisthus eius filius tenebat: sed inde domū postea uētis secundis incolumem dii deduxerunt. Qui ubi patriam attigit, ē specula explorator uidit, quē dolosus Aegisthus mercede duorum auri talentorum ibi locauerat. Is anno toto obseruando perseuerauit, ne ille clam redeundo lateret, statimq; domū redijt regi nuntiatū. Aegisthus itaq; confestim artem dolūq; excogitans, uiginti ē populo fortes uiros delegit, quos in insidijs posuit: parte altera epulas parari iussit. Deinde dira meditantis animo, Agamemnoni cum curribus & equis obuiam processit: eumq; fati nescium, in coena ueluti bouem ad præsepe interfecit: nec ullus ē socijs qui eum sequebantur est relictus, quin de medio tolleretur. Sic ait. Cor elanguit, flebamq; supra littoris arena sedens, neque uiuere amplius aut uidere solis lucem cupiebam. Vbi uero flendo ac me huc illuc uolutando exaturatus sum, tunc senex ait. Ne sic lōgo tēpore indecēter flebis, quando tibi agēdi occasionē aliquā nō tollimus, itaq; celeriter ipse tenta in patriam redire. Nā aut uiuentem Aegisthū aggredieris, aut Orestes praeueniēs trucidabit, ex quo tu in eius sepulchrum ac funus incidēs: Sic ait. Mihi rursus animus in pectore resipiscēs exultauit, eūq; sum allocutus: Hos ego iā noui, dic quæ so tertius

Interitus Agamemnonis

so tertiū illū, qui in pōto retinetur: uiuū sne an mortu
us, cuperē pfecto quāuis anxius intelligere. Ille uero:

De Vlyssē.

Laërtis, inquit, filius hic est, apud Ithacā habitātis: quē
apud insulā in ædibus Calypsus nymphæ lachryman
tem uidi. Illic enim per uim retinetur, ut in patriam re
dire nequeat. Nam illi neque naues, neque remiges, aut
socij qui illum per mare reducant, præsto sunt. De te
autem ut dicam:

Non Menelaë tibi concessum numine diuūm

Argos apud, uitæ supremam claudere lucem.

Sed te cœlestes ubi conspicitur Rhadamanthus

Elysium in campum ducent, ac ultima terræ.

Hic homini facilem uictum fert optima tellus.

Campus

Non niuis aut Hyemis tempestas ulla nec imbres.

Elysium.

Sed Zephyri semp spirantes leniter auras

Oceanus mittens, florentia corpora reddit.

Causa, quod est coniux Helena, Iouis & gener alti.

Sic dicens pontum subiit. Ego uero unā cum socijs ad

Proteus di

naues cōtendi: eūti uero animus uaria uoluebat: quo u-

sparet.

bi peruenimus, epulis accinximus. Nocte interea super

ueniente in littore maris dormiuimus. Cū primum ue-

ro illuxit, naues in mare traximus, malum posuimus,

uela pandimus. Ipsi demum conscendentes in transtris

ordine confederunt, mare remis uerberauere. In Aegy

pti deniq; flumē peruenientes, naues firmauere: sacras

hecatombas fecerunt. Postquā uero deorū ira placata

est, Agamemnoni tumulum constitui, ut perpetuæ glo

riæ monu-

O D Y S S E Æ

ria monumentū eſſet. His geſtis inde protinus ſolui: uē-
tum ſecundū dij dederunt, qui me celeriter in patriam
deduxerūt. At tu Telemache mecū hic mane in ædibus
uſq; in undecimā duodecimāque diem: tunc domum te
probe remittā, donaboq; tribus equis ſellaq; affbre fa-
cta, inſuper poculo quo dijs libes, ut mei ſis memor
oibus diebus. Cui Telemachus: Atrides, inquit, ne qua-
ſo me hic diu retine: ego uero in annum apud te liben-
ter quieſcens manerem, nec domus neq; parentum deſy-
derio mouerer: tantum animo gaudeo tuum audiendo
ſermonem: Verū me affligunt ſocij apud Pylum. Tu
me hic diu retines. Donum quodcunq; dederis, inter
pretioſa mihi fuerit. Equos tantum Ithacā non ducā,
ſed tibi ipſi hic relinquā, rem ſanē pulchrā. Tibi enim
magis cōueniunt, quod cāpo regiōiq; imperitas latiſ-
ſime, ubi lotus & frequens cyperum, triticumq; &
zea & ordeum. Ithaca uero nec curſus habet latos, ne-
q; prata: magis autem eſt paſcēdis capris accommoda,
execrāda uero equorum paſtoribus.

Insula nulla maris fertur foecunda caballis,
Aut etiam pratis Ithace minus omnibus una.

Hæc ubi ille dixit, Menelaus riſit, manuq; illū prē-
dens inquit: Quid ais nate? bono ē ſanguine es, hæc
ego tibi commutabo: poſſum equidem. Ex omnibus au-
tem quæ domi meæ prætioſa ſunt, tibi pulcherrimum
dabo craterem affbre laboratum, argenteum totum,
labris coronideq; aureis ornatum, Vulcani opus, quē
mibi

Telemachus Nestori.

Xenia dantur Telemacho.

mihī Sidoniorum rex donauit, quando reuertētem me domo excepit: tibi hunc dabo. Dum sic inter se colloq̄rentur, conuiuæ iterea in regiā uenerunt, oues ducentes & uinum: panem uero uxores eorum ferebant.

Dumq̄; conuiuium sic in ædibus celebrant, proci in Ulyssis domo discis sagittisq̄; ī aula, quam diu probris contaminauerant, ludentes gaudebant: inter quos Antinous & Eurymachus, quod uirtute cæteris præstarent, principes erant. Hos igitur Phronij filius Noemon propè accedēs, interrogando alloquitur: Antinoe scimus ne quando Telemachus ex Pylo redeat? meam nanq̄; eò nauem duxit: hac igitur mihi nunc opus trās fretare ad urbē Elidē. Hic enim mihi equæ sunt duodene, muliq̄; sub eis indomiti, quorum aliquē adequitan libenter domuerim. Sic ait, illi uero admirati sūt. Non enim Pylum abiisse putabant, sed aliò in agrū, ut ouibus aut subulco adesset. Antinous uero: Dic, inquit, mihi uerū, quando abiit? qui iuuenes delecti ex Ithaca eum secuti sūt, uel qui illi ministri famulie præsto fuerent, ut potuerit hoc facere? Deinde dic, uere ut sciam, per uim ne abstulit nauem tibi, an ei sponte dedisti roganti? Noemon uero: Sponte, inquit, ipse dedi: q̄dnā alius fecisset? durū negare fuerat, quando uir talis uerbis tam placide petat. Iuuenes enim qui ī populo post nos uirtute præstant, eū secuti sunt: ducem ego illorū eūtē noui Mētorē, siue deū, nam deo oīa similis uidebatur. Sed hoc admiror, q̄ heri matutinū eū uidi, tūc enī cū

Procorum
de occiden
do Telema
cho cōsiliū

O D Y S S E A E

navi Pylū abierat. His dictis ad domū paternā discessit . At illis duobus admirātibus, proci reliq̄ sedētes, ā ludis desierūt. Antinous tristis mēteq̄ turbatus, oculis ob irā micātibus instar ignis, sic ait: Proh q̄ magnū facinus & audax, hoc iter tētatū Telemacho, qd' nō puato perficiet: cū tot hominibus inuitis puer nauē pręparās, abierit cū delectu ex populo fortissimorū: sed profecto malum ipse sentiet primus. Iuppiter enim illi prius vires contundet, quā nobis incommodū inferat: sed agedum , date mihi celerē nauē & uiginti socios , ut illum euntē insidijs psequar: obseruaboq̄; in portūmo, & angustijs Ithacę, & Sami: magno enim periculo patris gratia nauigat. Sic dicentem omnes collaudauere: statimq̄; surgentes, Vlyssis domū petierūt. Penelope uero non diu latuit consilium quod proci mente uersabant. Medon enim præco stās extra aulam, illud quod intus dixerant audierat. Itaq; ubi ipsum ad se uenientem illa uidit, sic ait: Præco nū proci te nuntiatum mittunt famulis Vlyssis, ut iam ab opere cessent, epulas parent? utinā neq; amplius me petētes neq; simul hic cōuenientes extremam nunc cœnam comedāt, qui rem omnem Telemachi cōgregati absumentis: Num à patribus uestris pueri olim non audiistis , qualis Vlysses meus erga parentes uestros erat, nec iniquū aliquid in populo faciens aut loquens? cum præsertim ius hoc et mos principum sit , ut alium odio persequatur, aliū uero diligat: at ille nunquā homini uel iniquo succēssit.

Vester

**Penelope
Medoni de
procis.**

Vester nihilominus improbus animus & facta improba apparent: Heu quã nulla post beneficiũ gratia. Cui Medon: Siquidem, inquit, ò regina hoc magnum est malum, longe nunc maius instat, ac durius aliud quod proci meditantur, quod nequaquã perficiat Iuppiter. Telemachum rediturum domũ ferro conãtur oĩno interficere. Nam ille Pylũ Lacædemoniãq; ad inuestigandum de patre abiit. Hæc ubi illa audiuit, ei genua simul cum animo soluta sunt, uox hæsit, oculi lachrymis referti, ac lōgo tandẽ post tpe fatur: Præco qd ais? filius discessit sed qd opus illũ cōcendisse naues, qui sunt hoĩbus maris eq? multũ ne ponti penetravit, forte ut ne nomen ipsius iter hoies reliquatur. At præco: Non, inquit, satis scio, an ille ex deo aut ex animo suo excitatus, Pylon abierit ad inquirẽdum de patris seu reditu, seu fato. His dictis ad Vlyssis domum discessit. At Penelope angustia doloreq; correpta, neq; in sella cum plurimæ domi essent sedere sustinuit, sed humi supra thalami pauimentum procumbens, miseris modis querebatur: circaq; famulæ omnes, quot domi erant, iuuenes ac uetulæ plorabant, quibus Penelope uehementer gemens sic ait: Audite dilectæ mihi: Me nãq; dij ærumnis & laboribus præter omneis quæ mecum sunt aut fuerunt educatæ, exercuere: cum uirum antea amiserĩ bonum, ac omnibus uirtutibus inter Danaos ornatũ, cuius gloria late per Græciam Argosq; medium extenditur: nunc uero filium amantissimũ inglorium ex ædi-

Medon Pea
nelopæ Telemachum
nũtiat ab-
nauigasse.

e z bus de

O D Y S S E A E.

bus de medio tollere contendūt, quem nauē soluisse ab-
euntem audiui. Crudeles, cum rem certo sciretis, me ta-
men è lecto non excitare decreuistis. Si enim hāc illū
uiam tentantem audiuissem, quāuis eundi cupidum reti-
nuissem, uel me in ædibus medijs mortuam reliquisset.
Nunc aliquis citus Daliū meum famulū senem uocet,
quem pater huc mihi uenienti dedit, qui hortum arbor-
ibus frequentem mihi colit, ut Laërtem conueniens
hæc ei narret, si quo ille consilio mente excogitato ad
populos prodiens queratur, qui suam Vlyssisq; proge-
niem iterimere contendūt. Cui nutrix Euryclea sic re-
spondit: Nympha charissima, tu me uel ferro interficia-
as, uel dimittas in ædibus licebit, non equidē te hoc ce-
labo. Vidi ego hæc omnia, dedi q; illi quæcūq; iussit, fru-
mentum, dulce uinum: magnoq; iureiurando iurare cō-
pulis, ut ante duodecimā diē, seu priusquā tu profectū
iam audiueris aut desyderaueris, hæc tibi non referā,
ne plorando formosum læderes corpus: sed consulo, ut
lota prius, purasq; iduta uestes, in superiorē thalamū
cū ancillis ascendas, ac Mineruā Iouis filiā ora, quæ
illum ex morte seruabit, nec senem Laërtem afflictum
magis affligas. Non equidem puto sanguinem ipsius
ita deos odio persequi, ut non aliquis supersit, qui al-
tis succedat ædibus, ac lōge pinguibus agris. His dictis
auditis illa flere desijt: statimq; uti monita erat lota,
puras induit uestes, in superioremq; thalamū cum an-
cillis ascendens, mola ad sacrificandum canistro impo-
sita

Euryclea
Penelope

posita, Mineruam orauit: Audi me quaeso Tritonia Iouis filia, si unquam Vlysses meus accepta tibi uel bouis uel ouis sacrificia obtulit, horum nunc memor serua mihi filium, ac procos superbos male perde: Sic dicens ululauit: praecantem uero dea exaudivit. At proci parte alia per aedes fremebant, sicque aliquis illorum dicebat, ignarus eorum quae apud eam gesta erant: Procul dubio regina nobis nunc connubium paret: non enim adhuc nouit quae struitur in filium caede. Antinous uero: Miseri, inquit, mittite arrogantia uerba omnia, ne quis intus nuntiet: sed taciti insurgentes, quod semel iniuimus consilium absoluamus. His dictis uiginti sibi uiros fortes assumens, ad littus maris tendit: nauem in altum trahunt, malum erigunt, rudetes aptant, remos scalmoloris bubulis alligant, uela pandunt, omniaque rite atque ordine arma ministri eis tulerunt: qui tandem conscendentes nauem, ibidem discubuerunt, non prius quam ad uesperam soluturi. Penelope autem in thalamo superiore sine cibo sine potu moesta iacebat, ac sollicita an filius mortem effugeret, seu a procis de medio tolleretur. Ac quemadmodum leo in hominum turba insidias ei parantum circumuertitur, multa in fero pectore uersans: totidem illam in animo uersantem, somnus oppressit, procumbentiisque ac dormienti membra soluit. Minerua interea cum alia nouerit, tum idolum fecit, corporeque Iphthimae assimilatur. Haec Icaris filia erat, uxor Pheris a uiro in domum Vlyssis missa, ut Penelopen querere

Antinoi
procis

Minerva =
sub Iphithi
mæ perso-
na solatur
Penelopen
in somnis.

tem solaretur, & à lachrymis luctuq; amoueret. In thalamum igitur ingressa per luminum seræq; iuncturas, supraq; caput astans ait: Dormis Penelope animo molestissima? non enim te dii uiuentes flere aut dolere permittent, quando tuus rediturus est filius, nec odio celestibus aliqua de culpa est. Penelope autem quæ in foribus somni suaue dormiebat: **Q**uid, inquit, huc soror uenisti? diu nanq; hic non uersaris, quod procul hinc habites: iubes me forsam à luctu tristitiaq; multa quiescere, quæ meum irritat animum: cum uirum prius omnium predictum uirtute amiserim, cuius gloria per Græciam mediumq; Argos extenditur: nunc filius amantissimus per mare abiit stultus, ut qui nec laboribus nec commercijs sit assuetus. Hic me magis quàm ille sollicitat, huc uereor satis ne quid aduersi patiatur, uel in populo cõueniet uel in pòto: Iniq; enim multi existunt, qui illũ circumuenire insidijs querunt, ac priusquàm patriã attingat interficere. Cui idolum sic respondit: Bono sis animo, timorem abijce, talis enim illi dux simul uadit, quàm uiri alij sibi adesse magnopere optarent: potest nanq; Pallas, quæ me nunc tibi hæc nuntiatum misit, ac te querentem ualde miseratur. Cui illa: **S**iquidem, inquit, dea es, & deæ profecto uocem audis, narra quæso, an ille uir meus in foelix uiuitne, an uesatur aura ætherra: seu iam interijt, sitq; apud inferos. Cui idolum: Ego quidem, inquit, utrũ uiuat an iterierit nõ satis uere possũ dicere: Turpe quidem sermo mendax, ac uana referre.

Sic

Sic dicens per liminis iuncturas in auras uentorum effugit. Penelope uero è somno excitata, subito animo exhilarata est. Dum autem in somniū manifeste nocte intempesta irruit, proci nauem conscendentes humidas secabant uias, fatum Telemacho machinantes. In medio aut pelago inter Ithacam & Samum, quaedā nō admodum magna est insula, Asteris nomine, ubi portus ad nauium insidias apti, duobus ingressibus existunt. Hic itaq; Achæi in insidijs Telemachum expectabant.

Proci Tele-
macho insi-
diaturi ce-
nauigant.

ARGUMENTVM LIBRI .V.

¶ Concionem Iuppiter secundam faciens, Mercurium ad Calypso mittit, iubēs Vlysssem dimittere. Hæc uero iussa facit. Die autem decimoctaua uidens hunc Neptunus, iratus ratem soluit atq; euertit. Ino autem ei partem fractæ ratis qua uehebatur dat, mandans ut quamprimum in terram descendat, eam ab se abiiciat. Multa deniq; passus in Phæacū regionem uenit.

ODYSSEAE

LIBER .V.

Ithoni iterea linquēs aurora cubile,
Dijs lucem ætheream simul & mor-
talibus affert:

Ordo coelicolū celsa cōuenit in aula.
Quos inter primus consedit Iuppiter

Cui & imensa est, & rerū æterna potestas. (altus,

e 4 Filia

O D Y S S E A E

Filia mox Iouis asurgens dea multa Minerva

Dura refert miserum Nymphæ retinentis Vlysses,

Minerva
coelitibus

¶ Iuppiter pater, uosq; alij dij sempiterni, nullus iam
amplius princeps qui sceptrum gerat, morigerulus aut
officiosus, neu placidus existat: sed mente nullum fas
iusq; cogitet aut colat, potiusq; iniqua crudeliaq; per
petret. Heu quàm nullus uestrum Vlyssis meminit, quã
mitis fuerit pater his populis quibus imperauit. Nunc
uero is in insula residet, magnas patiens erumnas in
ædibus nymphæ Calypsus, quæ eum per uim retinet,
quo minus possit in patriam redire: nam & remige et
socijs qui eum in mari comitenter, caret. Insuper aman
tissimum eius filium de medio tollere quæerunt, quã
primum ille redierit, profectus nunc Pylū ac Lacedæ
moniam ad inquirendum patrem. ¶ Cui Iuppiter: Mea,
inquit, nata, quodnã tibi uerbum excidit ex ore? Non
enim hanc & ipsa nosti mentem ac consilium, quemad
modum Vlysses illos probe plectet. Tu uero Telema
chum diligenter deducito (potes enim) ut ille exerci
tus tandem in patriam redeat. Proci aut in naui fru
stra profundū remigabunt. ¶ Dixit: & Mercurium par
te alia alloquitur: Mercuri, tu nanq; cū in alijs es nun
tius, tum Nymphæ formosæ nuntiatum ibis nostrū cō
silium ac reditum Vlyssis: qui non deorum aut hominū
ductu, neq; in legitimo nauigio, sed in rate tantū, aliz
oquin probe trabibus compacta, per multos labores
die uicesima Scheriam portum contingat in Phæacum
terra,

Mercurius
mittitur
ad Calypso

20. d. 1.

terra, qui ex stirpe semidei sunt, ac illum uti deum uenerantur: ex quo in desideratam patriam nauis proba remittent. Insuper æs, aurum, uestesque quantum opus ei dabunt: multa quidem, quanta nec unquam Ulysses ex Troia tulit (si quidem sine damno et incommodo uenisset) prædæ partem sortitus. Etenim fatum est illi omnino charos uidere domesticos, ac in domum suam patriamque redire:

Sic ait: ac statim mandato obtemperat ille.

Aurea sed primum pedibus talaria neclit,

Quis mare quis terras uento impellente pererrat.

Virgam deinde capit, qua somno lumina claudit,

Excitat et rursus cupiat modo forte cubantes.

Hanc igitur manibus retinens properabat in altam

Pieriam ascendens: ex æthere mox leuis ingens

Per pelagus ^{avis est} Laro similis uolitatque ruitque,

Qui prædam affectans magno sub gurgite ponti

Alas condensat, crebroque humore madescit:

Sic ille immensos penetrabat in æquore fluctus.

Extat Maceffa in medio breuis insula ponto,

Huc ubi Tellurem retinens peruenit ab alto

Speluncam ingreditur, nymphæ fera tecta Calypsus.

Hic illa in diris accendens ædibus ignem,

Vrit odoratam nocturna in lumina cedrum.

Diuinosque modos edit modulamine uocis,

Pectine dum telam præstantem perficit aureo.

e s Speluncam

Descriptio
Mercurij

inaccessa

Descriptio
Specus Calypsus.

O D Y S S E A E

Speluncam uirides circundant undiq; syluæ,
Alnusq; & clethræ, præstans & odore cupressus.

Hoc & aues tractu uernant, lateq; uagantur
Aequorea, quibus & ponti sunt humida curæ,
Bubones diri, accipitres & garrula cornix.

Parte alia circum uitis protenditur ingens,
Perpetuoq; uirēs, magnisq; onerata racemis.

Quattuor & fontes surgunt salientibus undis
Inter se sparsim, ac aduersa fronte propinqui.

Quum apio & uiola uernantia prata uirescunt.

Quem si forte locum uenientem aspexerit ullus
Vel deus, instabit mirans, animoq; triumphans.

Videns hæc Mercurius, primo quidē obstupuit, ac
gauisus est, quanquā deus: deinde in latā ingressus spe-
luncam: quem contrā dia Calypso aspiciens minime
ignorauit. Non enim dij immortales inter se ignoti
sunt: nō profecto, uel si quis longe ab alijs habitaret.
Magnanimum uero Vlyssēm intus non offendit, quod
is in littore maris cōsidens fleret, ut olim solebat, su-
spirijs quoq; ac quærelis animū irritans et lachrymās
pontum aspiceret. At Calypso in throno coruscanti se-
dens, Mercurium interrogat: Quid huc ad me Mercu-
ri cum aureo baculo, mihi quidem uenerabilis ac cha-
rissimus uenisti? Dū quidem quod non frequentas: loq̄-
re, quid animo uersas? Nam & perficere animus est, si
tamen ualeo, aut fas fuerit. Sed dic prius, ut tibi parent
quæ hospiti decent. Sic locuta mensam apposuit ambro-
sia re

Calypso
ad Mercu-
rium

sia refertam, rubens nectar miscuit. At Mercurius, ubi uino ciboque animum exhilarauit, tunc demum illi respondet: Interrogas me uenientem dea deum, ego tibi uera loquar: Huc enim Iuppiter me inuitum uenire iussit: quis enim libens tantum aquae saluae immensaeque percurrat, non profecto hominum ciuitas propinqua quae dijs sacra faciant, aut hecatombas. Verum non est Iouis mentem aut alium deum superare seu errare. Ait enim hominem apud te miserrimum omnium esse uirorum, qui Priami urbem nouem annis debellantes, decimoque post euertentes, domum redierunt. Verum in Mineruam redeundo peccauerunt, quae illis uentum aduersum undasque concitauit: ex quo alij quidem boni socij perierunt: hunc tantum uentus et unda huc propinquum reddidere, quamobrem protinus remitti iussit. Non enim ei fatum, procul a suis charis perire: sed parca concessit et domesticos uidere, et in patriam redire: Sic ait. At Calypso extimuit, illumque compellans sic affatur: Duri inuidique estis dij praeter caeteros, qui deas admirari mihi manifeste cum uiris cubare, si quando ex his maritum sibi forte delegerint. Sic Orionem Aurora rosea sibi sumpsit: quem sic odio persecuti estis, ut Diana casta in Ortygia suis eum uelocibus sagittis peremerit. Ut item Iasionem quem pulchra dilexit Ceres, cum eaque in campo Tripolo cubile miscuit. Neque diu Iouis animaduersione inaudita fuit, qui illum fulmine argete percussit. Ut denique mihi nunc inuidetis dij uirum mortalem

nobis

Calypso indignabunda in deos

Aurora

Ceres

O D Y S S E A E.

nobis coniugi, quem ego ex carina solum superstitem
 seruavi, quam nauem ei Iuppiter fulmine impellens, in
 medio ponto abruptit. Hinc alij socij perierunt. Hunc
 tantum eiectum uentus & unda maris impulit, quem
 ego amaui & nutriui. Dixi q̄; me illum immortalē, ac
 minime senescentem facturam. Verū quando Iouis mē
 tem neq; superare, neq; offendere alijs dijs non licet, ua
 leat: si illum ipse impellet, atq; in patriā deducet. Ego
 nequaquam eundem aliquò mittam, cum apud me nō
 sint neq; nauis neq; remiges, neq; socij qui eū per ma
 re comitenter. Attamen prompte admonebo, neq; dissi
 mulabo quo minus doctus & exercitatus in patriam
 redeat. Ad hæc Mercurius sic inquit: Calypso ut ais eū
 remitte, & iram euitabis, ut nunquā in posterum tibi
 sit infensus. His dictis discessit. Nympha uero ad Vlyf
 sem se contulit postquam Iouis accepit nuntium. Hunc
 itaq; in littore maris sedentem reperit, necdum à la
 chrymis oculos siccos habētē: dulce quoq; eū plorāti
 ac reditū desyderanti præteribat, qui Nymphæ nullo
 modo placebat: sed & noctibus in speluncis coactus a
 pud uolentem omnino nolens commorari uigilabat.
 Diebus uero in littore maris inter petras horridas re
 sidens, quærelis animum irritabat, ac pontum lachry
 mans spectabat. Calypso igitur propè astans sic ait:
 Miser, ne quaeso hic adeo doleas, neue sic ætatem corrū
 pas tuam. Ego uero iam te libenter dimittam. Tu tan
 tum ferro ligna incidito accommoda, ratemq; amplā
 facito

Calypso
 ad Vlysem

facito, eam diligenter contabulato, ut te per pontum tuto ferat. Ego autem tibi frumentū, aquam, uinumq; rubrum ac dulce, quæ famem abs te pellant præbebo, uestibus quoq; ornabo ac uentū post te custodem mitam, ut illæsus in tuam redeas patriam: si tamen dii immortales uoluerint, qui me longe melius rem uideri ac nosse sunt apti. Sic ait: Extimuit Vlysses, eamq; cōpellās sic alloquitur: Aliud quoddā profecto dea hoc cogitas, quā auxiliū in me reducendo, cum me iubeas cum rate tantum ponti spatia metiri. Durum arduumq; nempe hoc, neq; uel naues celeres uento Iouis secundo impulse penetrarent. Neq; ego te inuita ratem conscendam, nisi iureiurando prius affirmare sustineas, nullum mihi inde incommodū strui. Ad hæc dia Calypso risit, manuq; illum trahēs sic alloquitur: Profecto erras, nec futura quæ nunc forma carent facile cognoscens, ut ex uerbo nunc tuo ostendis, igitur testes mihi adsint, terra, magnumq; superne cœlum, & aqua subtus stygia (quod grauissimum dijs immortalibus ē iusiurandum) incommodum hinc tibi nullum strui. Sed & alia quidem noui, ac dicam quæcunq; mecum ipsa in te cogitauerim, quando usus uenerit tuus. Etenim mens mihi bona est, & animus in pectore misericors: non aut ferreus. Sic dicens dea, statim iter ante cœpit, ille uestigia subsequitur. Veniūt igitur ambo in spelūcam, & is quidē in thoro unde Mercurius surrexerat cōsedit. Nympha uero epulas quales mortales edere solent

Prandetur
in spelunca.
ca.

O D Y S S E A E

Calypso
spondet V.
lyssi im-
mortalita-
tem.

lent apposuit: deinde aduersus eum & ipsa cōsedit. Cui
famulae ambrosiam nectarq; apposuere. Paratis demū
cibus manus extendunt. Vbi uero sedata fames, Caly-
pso sic loqui cœpit: Dic Laertiade, sic ne tandem in pa-
triam charā redire uis? gaude hic si sapis. Nam si uide-
res animo, quot tibi mala fato parantur anteq̃ patriā
uideas, hic mecū procul dubio manens hanc custodires
domū. Eses præterea immortalis: quanq̃ continuo die-
bus omnibus cupis uidere uxorem: non quidem illa in-
ferior esse gloriōsior, non corpore, non item ingenio: quo-
niam mortales cū immortalibus nec membris nec for-
ma bene contendunt. Vlysses uero contra: Prudentissi-
ma, inquit, dea, ne mihi ob hoc irascere: noui & ipse o-
mnia. Mea nanq; Penelope infra speciem & magnitu-
dinem tuam satis uideri potest: mortalis enim est, tu ue-
ro immortalis ac minime senescens. Nihilominus et uo-
lo & cupio cunctis diebus domum reuerti, & rediēs
diem magnopere uidere. Si quis aut̃ deorum rursus in
ponto sæuierit ac irruat, tolerabo quidem, in pectore
animum gerens acerbum: cum enim mala multa & in-
undis & in bello sim passus, hoc item reliquum illis ad-
detur: Sic ait. Sol interea occidens tenebras effudit. Illi
in speluncā ueniētes, gaudia inter se mutua simul ma-
nentes sumpsere. Vbi uero aurora illuxit, Vlysses qui-
dem lænam ac tunicam induit. At Calypso argentea
palla se amiciuit, tenui quidem & eleganti: zona quo-
que aurea lumbos uinxit, calyptra caput operuit.

Demum

Demum de Vlyſſe reducendo agit. Magnam in primis ac ancipitē securim ī manibus ei dedit, cui capulum oleaginum pelcherrimū erat aptatum. Dedit inſuper leuem haſtā: eumq; in extremā inſulae partem duxit, ubi arbores proceræ admodum erant clethræ, alnusq; ac abies altiffima, ſiccæ quidem uetuftate, ac ad nauigandū omnino leuioreſ, loco ſano ad incidendū monſtrato, ſtatim Calypſo domum ſe recepit. Ille materia incifa opus celerrime abſoluit, uiginti ex his deiecit, cunctasq; ſecuri aptauit, & affabre poliuit, & ad perpendiculariculum direxit. Continuo Calypſo terebro cunctas terebrauit, inuicem aptauit, clauis demum ferreis conſtrinxit: quantumq; uir architectonicæ ſciens nauis latitudinem circumſcribit, tantum Vlyſſis ratem latam conſtituit. Deinde contabulationē frequentibus trabis ac longis aptatis tabulis perfecit. Poſt hæc malum locumq; in quo baſis firmetur: deinde temonē nauis curſum dirigentem. Ratemq; uiminibus & uirgultis circummuniiuit, ut aquæ obicem obijciat, multam inſuper materiam addit. Poſtea Calypſo lintea fert, unde ille uela fecit: addit rudentes, ac pedes ei pulchros. Poſtremo uectibus eam in mari traxit. Quarta aut die oīa pfecta. Quinta uero Calypſo ab inſula Vlyſſi ueſtes pliatas diligenter aquaq; purgatas miſit: ſimulq; uini nigri utrem: alium uero aquæ magnum. Cibaria item ac obſonia multa dulcia in pera. Ventum deniq; ſecundum ac mollem.

Parat nauē
Vlyſſes

Hinc

O D Y S S E A E

Navigatio Hinc Laertiades alacer iam carbasa pandit,
 In puppiq; sedens cursum regit æquore in alto.
 Nec dulci uigilans deflectit lumina somno
 Pleadas aspiciens tacitus, seroq; Booten
 In mare tendentem, pigraq; in parte locatum
 Arcturum, post hæc quem currum nomine dicunt,
 Quiq; sequens magnum insidijs petit Oriona,
 Ac solet oceani se nunquam condere lymphis.

Hanc igitur ratem Calypso admonuit, ut in ponto
 procedens sinistorius tenderet. Diebus denis septem in
 mari processit. Decimooctauo aut montes Phæacij ap-
 parent, ubi proximum illi erat iter, atq; certatim pon-
 to uti scutum incubuit. Quem Neptunus ex Aethio-
 pia reuertens, procul è Solimorum montibus per ma-
 re uela dantem aspexit: ex quo uehementer iratus, ca-
 putq; motans hæc secum: Proh facinus, me apud Aethi-
 opas existente, dij circa Vlyßem consilium mutauere.
Nam prope terram Phæacensium uenit, ubi Parca fi-
 nem ei laborum statuit: uerum adhuc puto satis ei su-
 pererit incommodi :

Sic dicens, toto nubes collegit olympo.

Descriptio Mox manibus sumpto sæuum quatit ille tridente
repestatis Pontum, unde ingentes consurrexere procellæ
 Turbine uentorum: clausit quoq; nubibus omnem
 Cum pelago terram: è coelo nox labitur atra.
 Vnà eurusq; notusq; ruunt, zephyrusq; per æquor
 Et Boreas magnos uoluunt ad littora fluctus.

Tunc Laertiadae soluuntur membra animusq;
 Ingemit, ac quæstus secum sic uoluit inanes:
 Me miserum, quisnam casus mihi surgit acerbus?
 Quàm uereor mihi uera canens dea dixerit astans,
 Multa prius patienda mihi, pelagiq; ruinam
 Et duros casus subituro, ad limina nostræ
 Quàm patriæ ueniam: infœlix nunc omnia cerno.
 Qualibus heu cœlum contexit nubibus atris
 Iuppiter, ac pontum propè tempestate profunda
 Horrentem exciuit, uertitq; à sedibus imis?
 Nunc certum mihi fatum. O terq; quaterq; beati
 Quis ante Atridas, Troiæ sub mœnibus altis
 Contigit oppetere: ò Danaûm fortissime gentis
 Pelide, cur me tecum non Troes ab hastis
 Tot clausum extinxere die quo fata subisti?
 Tunc mea nostrorum lachrymis tumultata iacerent
 Ossa, meumq; omnes celebraßent nomen Achæi.
 Nunc me crudeli fors est occumbere fato.
 Talia iactantem surgens è gurgite fluctus
 Verberat, atq; ratem magno simul impulit æstu,
 Ipse ruit ligno longe deiectus ab alto.
 E manibus temo cecidit confractus in undis
 Protinus, & flatu uentorum impulsa procella
 Vela ratis malumq; simul disiecit in æquor.
 Hunc ergo extremam cupientem euadere sortem,
 Ac colluctantem pelago procul unda repellit
 Sæua diuinam ueste grauis, quam diua Calypso
 f Præbuerat,

Ulißes exo-
 cutitur ra-
 te ui tēpe-
 statis.

O D Y S S E A E

Præbuerat, tardos lassabat nisibus artus.
 Vix tandem emerfit, multum salis ore madenti
 Eructans, quo triste caput, crinesq; fluebant.
 Haud, quanq̃ afflictus, ratis est oblitus in alto
 Amissæ dudum, petit hanc conatus ab undis
 Surgere: dein media consedit uictor in alno
 Huc illuc uentis perflantibus exagitata.
 Ac ueluti boreas autumni tempore achantas
 Per campum quatit, at mutuis complexibus illæ
 Confertim nutant: sic ipse per æquora flatu
 Ventorum omnigenum partes agitatur in omnes.
 Nuncq; noto boreas, Zephyro nunc cedit & eurus.

Hunc itaq; Leucotea Cadmi filia uidit, quæ prius
 mortalis erat, nunc deorum marinorum honoris parti
 ceps, ac Vlysses in alto errantem miserata, halcioniq; a
 ni assimilata, pelagus ingressa supra ratem constitit,
 uerbisq; taliter affatur: Miser, quidnam te sic Neptunus
 ærumnis acerbè afficit, tibiq; multa propterea eueni
 unt mala? Non enim te quanq̃ euertere statuens pote
 rit. Verum sic age (uideris nanque mihi id sapere) ue
 stes has exuens, ratem permitte uentis ferri: manibus
 ipse adnata, reditum spectans in terram Phæaciã, ubi ti
 bi fatum est euadere. Hic postea istam tabulam sub pe
 ctore sternes, nec pati aliquid aut perire dubita. Post
 quam uero terram manibus attigeris, rursus liberatus hæc
 in altum pelagus tabulam iace: Sic ait dea, tabulamq; dedit.
 Ipsa uero similis halcioni rursus mare subiit, undisq;
 operitur.

Vlysses
 naufragus
 à Leuco
 thea iuuat
 tur.

operitur . Vlyſſes uero animū in diuerſas partes uerſabat, ſecūq; ſic mœſtus ait : Me miſerū, uereor ſatis, ne deorū aliquis mihi inſidias ſtruat, q̄ me ex rate deſcendere iubet : uerū nōdū obtēperabo, quādo terrā, quō mihi refugiū dicit eſſe, procul à me ualde aſpicio: ſic itaq; agā, quod & potius mihi uidetur, donec q̄dē ligna ſimul firma & cōpacta durabūt, ibidē p̄manebo, labores & picula & ærūnas tolerabo. At poſtq̄ ratis undis agitabitur, natabo, quādo nullū aderit aliud remediū. Dū hæc mēte ſecū uoluit, Neptunus ingētē fluctum atrūq; excitās, Vlyſſē impulit: ueluti cū uētus irruēs cumulū arenarū mouet, huc illuc diſpergūtur. Sic ille lōge ligna diſperſit. At Vlyſſes unū ex illis correptū tanquā celes equum deſultorium agitabat : ad extremum ueſtes exuens, quas illi Calypſo dederat, ſtatim tabulā pectori ſubiecit, ac pronus ī mare cecidit: Manus igitur extēdens, natādi cupidus apparebat. Quē Neptunus aſpiciēs, mouēs q; caput, hæc ſecū : Sic ergo poſt multa mala tolerata, per pontū etiā errabis, donec uiros magnos cōuenias. Verū nō ſpero ſic impune ex incommodo reſipiſces. Sic dicēs iunxit equos, ī Aegas q; cōtendit, ubi domus inclyta eſt ei. At Minerua Iouis filia omnium uentorū uias obſtruxit, eos q; quieſcere ac deſinere iuſſit: donec uelocē excitauit boreā, qui undas fregit, donec Vlyſſes fatum euitans, Phæaceniſium littori applicuit. Hic duabus noctibus, totidem q; diebus in atris denſis q; undis errauit: præſentem continuo mortē

Neptuni in
Vlyſſē in
clementia.

O D Y S S E A E.

Cōparatio

Deest hic
aliquid, quod li-
quido pate-
bit sequen-
tia præcedē-
tibus cōse-
renti: pro-
inde græca
consule.

Nos ea cal-
ci opis, ut
ad manum
sint, appo-
sumus

ei cuncta intentabant. At postquam diem tertium au-
rora aduexit, tūc uentus posuit, quiesq; ac tranquillitas
erat: at is quod a magnis lauaretur fluctibus clare
prospiciēs, terræ se propinquare cognouit. Vt cū chara
patris uita filijs apparet, qui in insula iacet, & duros
patiens labores, diuq; afflictus, ac crudeli agitatedus fa-
to libenter, domum hunc dii miserantes à malo libera-
uere: Sic Ulyssi terrā syluasq; aspicere gratum fuit.
Festinauit itaq; natare, ut pedibus terrā contingeret.
Verū quando tantum aberat quantū clamās auditur, so-
nitum usq; ex maris spelūcis excepit. Vnda nāq; ingēs
ad aridā usq; terrā commurmurat, uehementerq; eru-
stat, maris quoq; alga circā omnia conuoluit. Non enī
portus erat, nauū retinacula, neq; loca clausa, sed ri-
pæ pcedentes, spelūcæq; & saxa† acuta & emunētia,
circāq; unda furens obmurmurat. Lissa petra scopu-
lusq; circumcurrit: mare item longe profundum, ita ut
non liceat pedibus consistere utrisq; periculumq; eui-
tare: ne forte descendentem me fluctus rapax ad petrā
usq; projiciat, unde serus mihi postea impeditusq; re-
ceptus existat. Si uero ulterius adnatabo, sicubi inue-
nero littora portusq; à fluctibus percussa, uereor ne
rursus procella resurgens me grauatum & afflictum
in pontum ferat: uel certe Neptunus cete ingēs ex his
quæ plurima pontus nutrit, in me irruens mittat: noui
nanq; Neptunum mihi esse iratum. Dum hæc mente a-
gitat, illum unda ingens in asperum rapit littus. Hic
aut

autem usque ad ossa à monstris marinis discerptus esset, nisi Minerva in animū ei induxisset, ut petrae innixus utraq; manu firmiter inhaereret, donec unda tumescens praeteriret. Verum ut hanc euitavit, ab alio rursus reuertente impetu repulsus, iterum in pontum longe eiectus est. Ac sicuti polypo ex cubili exeunti, multi circa capillamenta lapilli inherēt: sic eum apud petras uituli marini audacibus manibus lacerabant: magnaq; operuit unda. Hic infelix Vlysses omnino periisset, nisi Minervae auxilio fretus, ex unda emergens in continētem nataisset, terram spectans sicubi inueniret littora portusq;. Inter haec ex ostio Calliroes fluuij adnatan-
 ti, optimus ei locus obijcitur, petris quadratis ac politis cinctus, et à uentis conditus ac tutus. Nouit autē fluentem, ac ex animo sic eū orauit: Audi, quæso, rex quicumq; es, naufragus enim ad te uenio, Neptuni minas fugiens. In honore nanq; ac uenerabilis esse solet dijs immortalibus, quicumq; miser ac supplex ad uos confugit, uelut ego tuam nunc mentem, tua genua supplex, multa quoq; passus oro: at tu rex miserere: supplicem enim me tibi esse profiteor. Ad hanc orationem fluuius statim cursum ac undam retinuit, tranquillitatē induxit, et hanc in hostio suo seruauit. Vlysses igitur inde incuruatis genibus manibusq; deiectis exijt: eius enī ingens animus à mari iam domitus erat, corpusq; totum dolebat, ex ore naribusq; maris aqua multa fluebat: aliquantulumq; sine spiritu, sine uoce semianimis

f 3 iacuit

Calliroe

Ad naufragi Vlyssis preces Calliroe fluxum sistit. ¶ Vlysses exponitur terra.

O D Y S S E A E

†.respira-
re

Vlyßes se-
cum.

iacuit: magna namq; erat affectus angustia. Vbi autem
 † resipiscere cœpit, animusq; in pectora redijt: tunc ta-
 bulam ab ea paulo ante susceptam ad se reiecit: quam
 à ponti fluctibus reiectam Ino rursus suis excepit ma-
 nibus. Hic ex fluuio abductus in iunco recubuit, terrã-
 q; frugiferam est exosculatus: secumq; sic quærens lo-
 cutus est: Hei mihi quid patior, certe durissime mecum
 agitur. Si enim noctem grauem custodiam in fluuio, ue-
 reor ne mala stiba, simul & ros gelidus animum me-
 um alioquin mœstitia afflictum conficiat. Nam ex flu-
 mine aura matutina frigida spirare solet. Si autem in
 decliuem ac profundam syluam icns, supra densos ia-
 cuero ramos: fessusq; ac frigore occupatus in somnum
 incidero, metuo ne feris cibus ac discerptio fiam. Sic i-
 gitur alternanti potior sententia uisa est ire in syluã,
 quam prope aquam in aperto inuenit. Hic duos offen-
 dit ramos simul natos, unum ex oleastro, alterum ex
 olea, quos neque uentorum uehementer spirantiũ uis
 euertit, neq; sol suis radijs exussit, neque denique iber
 utrinq; pertransijt, quin densi simul & contigui nasce-
 rentur. Sub his igitur Vlyßes cubile strauit quàm latiss-
 simum: foliorum enim ac frondium circã tanta erat ef-
 fusio, quanta duos seu treis uiros hyberno tempore q̃-
 uis aspero tueretur. Igitur gaudens Vlyßes in medio
 iacuit, frondiumq; multitudine se operuit. Veluti si qs
 titionem in agro extremo, ubi nulli sunt uicini, sub ci-
 nere absconderit ut ignis semen seruaret, ne cum opus,
 alium

aliunde petat: Sic Vlyſſes ſe frondibus ac uirgultis circumſepſit: cui Minerua ut à laboribus tandē conquieſceret dulcem oculis offudit ſoporem.

ARGVMENTVM LIBRI VI.

¶ Minerua in ſomnis aſſiſtens Nauſicaæ Alcinoi filia, iubet ut ueſtem ad fluuium ferens lauet: propè iã ei adeſſe coniugium. Illa iuſſa facit: deinde cum ancillis ludit. Videns illas Vlyſſes, qui iuxtà cubabat, expergiſcitur: ac rogans, à Nauſicaa ueſtem & cibum accepit. Eam poſtremo in ciuitatem ſecutus eſt.

ODYSSEAE

LIBER .VI.

Um hic Vlyſſes ſomno laboreq; feſſus dormiret, Minerua in ciuitatē ad Phœaceniū gentes properat: q̄ prius in lata Hyperia regione prope Cyclopes uiros ſuperbos habitauerunt: à quibus bello uexati erant, quod uiribus inferiores eſſent. Hinc itaq; Nausithous exurgens, in Scheria terram procul ab alijs errantibus uenit, eamq; & moenibus circundedit, & domibus ædificijsq; ornauit. In ſulas præterea deorū fecit agrosq; diuiſit. Demū ubi à

Phœaceni
um origo.

f 4 Parca

O D Y S S E A E

Parca superatus ad inferos descēdit. Alcinous successit
filius, dijs consilio æquiparādus. Huius igitur domum
Minerva petijt, de reditu Vlyssis actura. Contendit in
thalamū uario ornatū opere: in quo Nausicaa magni
Alcinoi filia, forma quidem & ingenio par dijs, dor-
miebat. Iuxtaq; famulae formā à Gratijs mutuātes, hic
inde assistebant. Fores autem coruscantes patebant.

**Minerva
Nausicaā
alloquitur.**

Tunc Minerva Dymantis Nausicleto nati filiae assimi-
lata, quæ illi coæua, & animo in conuersando grata e-
rat, cubile eius ingressa, sic ait: Nausicaa cur te mater
sic neglectā genuit? dies tibi clari ignaue prætereū-
tur, tibiq; itē cōiugiū propinquū est: quāobrē te opus
pulchris induere uestibus, quas etiā datura sis his q te
ducent. Ex his igitur fama hominibus bona nascitur,
pater quoq; materq; gaudent. Ergo cum primū illuxe-
rit, eamus lauatum. Nam & ego tibi adiutrix ero, se-
quarq; donec uelociter præparaueris, quoniā non diu
uirgo eris. Iamiam uiri præcellentes tuas exoptant nu-
ptias in populo Phæacensi, unde tibi quoq; genus. Itaq;
patrem adhortare tuū, ut aurora prima mulos currū-
q; paret, ornamenta ferat, peplos stragulaq; fulgētia.
Nam tibi sic pulchrius longe quam pedibus ire, procul
enim ualde à ciuitate sunt lauacra:

**Ex cōiugio
bona fama.**

Sic dicens Pallas, magnum conscendit olympum.

**Sedes deo-
rum.**

Perpetuā diuūm sedem semperq; quietā.

Quam nec uentorum flatus, nec sæua ruentis

Inbris tempestas agitat, nix nulla pererrat:

Sed

Sed sine nube polus splēdens ac æthra coruscat.

Hic dij perpetuo resident, gaudentq; beati.

Aurora deinde apparēs Pulchrā excitauit Nausi-
caā, quæ insomniū admirata statī domū patri ac matri
nūtiatū ire pergit: introq; ingressa matrē ad ignē se-
dentē, ac cū ancillis colos uersantē purpureos offēdit.
Patrē uero egredientē cū principibus uiris, in cōsiliū
q; à Phæacēsibus uocatū, obuiā habuit. Propius igitur
astās, sic eū alloquitur: Mi chare pater, nonne parabis
mibi altū currū, ut uestes sordidas ad fluuiū lauatum
eam? Tibi in primis cōuenit cū principibus ad cōsiliū
ituro, puris amicare corpus uestibus. Quinq; enī domi
sunt tibi filij, quorū duo ī matrimonio sunt, tres uero
iuuenes uegeti, q cōtinuo uestes habere mundas, & his
in choros ire cupiūt. Hæc enim omnia mihi curæ sunt:
Sic ait. Erubuit enim matrimonium manifeste nominare
apud patrē. At ille cūcta noscēs: Mulos, inquit, o filia,
& qcqd aliud ē opus tibi dare nō moror: famulæ nā-
q; tibi currū excelsū oneri cōgruū parabūt: Sic ait,
statimq; ancillis mādauit. Illæ obtēperauere, currū ue-
lociter instruxere, mulos iunxere. At puella ex thala-
mo uestē sumptuosam ferēs, currui imposuit. Mater ue-
ro in cista dulcia uariaq; cibaria cōdidit, deinde obso-
nia, uimūq; in utre ex caprina pelle dedit, & in aureo
lecytho molle oleum, ut & ipsa unā cū ancillis lauaret
atq; ungeretur. Nausicaa demū currū ascēdēs, flagellū
manu loraq; cepit, ac mulos impulit strepentes. Illi ue-

Nausicaa
Alcinoo pa-
tri.

f s ro iter

O D Y S S E A E

Nausicaa
 & mīstræ
 simul lauā
 tes.

Comparā =
 tur Dianæ
 Nausicaa .

ro iter lōge uelociterq; arripuere, uestēq; ac dominantē
 unā cū ancillis ferētes, usq; ad fluuiū peruenerunt, ubi
 lauacra anno toto durantia, & aqua multa simul flue-
 bat, sordibus abluēdis apta. Hic demū ex ministris aliæ
 mulos è curru soluētes, in ripam impulerūt, ubi suaue
 pascerētur gramen. Aliæ uero manibus uestes excepe-
 rūt, in nigrantēq; tulerūt aquā: ac in bothris uelociter
 stipauerūt, certamen quodāmodo præferentes. Postea-
 quam uero eas lauerūt ac à sordibus purgauerūt, per
 maris littus extenderunt, ubi maxime pelagus petras
 ī terrā usq; abluit. Ipsa uero Nausicaa ac famulæ post
 quam lotæ & oleo perunctæ sunt, apud fluminis ri-
 pā cœnauerunt. Interea uestes ablutas solis radijs sic-
 candas præstolabantur. Nausicaa canere cœpit, qualis
 Diana per mōtes ingreditur Taygetū uel Erymāthū,
 læta aprorū ceruorūq; uenatione, cū qua & Nymphæ
 Iouis filiæ agrestes ludunt, gaudet animo mater Lato-
 na. Ipsa uero capite frōteq; cunctas sup̄eminens, facile
 noscitur, cū sint omnes pulchræ. Sic inter ancillas uir-
 go incorrupta pollebat. Verū quando tēpus redeundē
 domum, mulos iūxit, uestes diligēter plicauit. Hic Mi-
 nerus cū alia nouit, tū qd' Vlysses est excitatus à som-
 no ac puellā uiderit. Pilā enim illa in famulā impulit,
 quæ ipsam minime attingens in undā profūdā cecidit:
 quāobrē illæ omnes clamauere. At Vlysses exspectus
 assedit, secumq; in pectore hæc uersabat: Hei mihi, in
 quorū rursus hominū terrā uenio, an sanē cōtumeliosa
 si agrstesq;

si agrestesq; & inuisi sunt, aut certe hospitales & deorum cultores? Nā magnopere uox fœmunea nympharum ad me uenit, quæ montium habitant cacumina, & fluminum fontes, & saltus diuersos: uel ego quocunq; modo sum prope homines loquentes, ego uero tentabo & uidebo. Sic dicens, simulq; ex arbore truncum manu torosa diripuit: ex quo sylua condensæ coactis frondibus pudēda corporis uelauit: statimq; exijt leonis more, qui in monte nutritus uiribus fidēs, minitans spirās q; , ac oculis ardentibus ingreditur in boues, aut oues inuasurus fame suadente in domum frequentem irruit, & in pecudes grassatur: Sic Vlysses puellis formosis, quanq̄ nudus, instante necessitate congregari decreuit. Igitur horrendus illis ilico apparuit, marisq; fluctibus sordidus. At illæ huc illuc per littora cursitauere: sola uero Alcinoi filia remansit, uires & audaciam de Minerva sumens, metum omnē ab se abiicit: itaq; aduersa constitit. At ille dubius an genua supplex puellæ amplecteretur, an placidis eā uerbis procul absistēdo oraret, ut ciuitatem ostenderet, ac uestes ei præberet. Sic igitur alternanti potior sententia, eam procul absistendo rogare, ne forte genua amplectendo iram puellæ prouocaret. Itaq; eā doloso & astuto aggreditur sermone: Oro te, quæcūq; es seu dea siue mortalis: si enim dearum una quæ cœlum tenent, ego te Dianæ Iouis filie & forma & magnitudine & indole propē simule existimo. Si uero ex hominibus es qui terras habitant,

Terrentur
puellæ uiso
nudo Vlyss
se.

Vlysses
Nausicaā
supplex al
loquitur.

parentes

O D Y S S E A E.

parentes tui ter beati, ter item beati fratres, quorum animus continuo tui gratia gaudet, tale germen tempore succedente conspicientes. Sed & ille præter omnibus beatus, qui te coniugem in suam duxerit domum. Non enim adhuc mortalem, non uirum, non foeminam meis oculis uidi, talem præ se ferentem uenerationem. Siquidem ego apud Deum nuper iuxta Appollinis aræ palmæ ramum uidi, (ueni enim illuc, multusq; populus erat in uia quæ mihi multas curas datura erat) Hunc igitur aspiciens obstupui, diuq; sum admiratus quod tale germen nunquam è terra exierit: Sic te mulier miror, stupeo uereorq; tua attingere genua. Me nãq; immensus tenet luctus. Hesterno siquidẽ die uicesima lux fuit, qua profugus in mari erro. Etenim ex insula Ogygia me pelagi tẽpestas procellaq; per undas dispersit, donec me deus huc pduxit, ubi & alia forsã sustineã mala. Non profecto existimo desisse, uerum adhuc dii plura continuo mihi dant. Quare ò regina miserere obsecro. Ego nanq; post tot mala in te primum in hanc regionem ueniens incidi: nec enim alium hominum uidi ex his qui terram hanc habitent. Urbem ostende, da uestis aliquid laceræ qua tegar, si forte huc ueniens aliquid huiusmodi attulisti.

Dij tibi dent quicquid uirgo pro talibus optas.

Coiugiumq; domumq; bonam, pacemq; uicissim.

Non est in rebus melius seu dulcius usquam,

Quàm thalami pariter concordia sancta pudici.

Discors

Discordes animos incommoda multa sequuntur:

At placidis ingens succedit gratia semper.

Ad hæc Nausicaa: Hospes, inquit, quando mihi nec ignauo, necue stulto similis uideris, Iuppiter ipse opes bonis ac malis distribuit, ut ei placuit: tibi quoq; hæc & ille dedit, tuum officium æquo animo tolerare. Nunc quando nostram domum petijsti, non ueste carebis, ne u aliquo ex his quæ fas est supplicem miserum rogare. Urbem tibi ostendam, dicamq; populorũ nomina. Phæacæses hæc incolunt terrã. Ego uero Alcinoi filia sum, quæ uirtute ac potetia his dominatur: Dixit, ac protinus ad ancillas cõuersa: Sistite, ait, ministræ: quo fugitis uidentes hominem? An aliquem immanẽ putatis esse uirorũ? Non est enim uir hic nouus, qui in terram Phæacæsum inimiciam ferat. Nam puto nos alijs esse charos, separati ac ultimi in ponto habitantes: neque nobiscum aliquis facile commiscetur. Verum hic forte miser & errabundus ad nos nunc peruenit, eum suscipere oportet. Ab Ioue nam supplex pauper procedit & hospes.

Res breuis, at chara est, magni quoq; muneris instar.

Quapropter famulæ hospiti huic cibum potumq; præbete, deinde in flumine lauare, ubi sit locus à uentis tutus. Ille uero statim surgentes, sese inuicem adhortatæ ad obtemperandum, Ulyssẽ in primis in locum minime uentis obnoxium duxerunt: pharumq; & tunicam iuxtà posuere, eiq; oleũ in lecytho dedere, ac ut in flumine lauaret iussere, quibus sic ille ait: Ministræ absistite procul

*Nausicaa
respondet.*

O D Y S S E A E

Vlyſſis ue-
recundia.

Nausicaa
miratur
Vlyſſem.

te ꝑcul oro, donec à marinis fluctibus me abluero, un-
xeroq; oleo, quod meū corpus diu non attigit. Coràm
ego nunq̄ lauarē, pudet enim inter pulchras interue-
nire puellas: Sic ait. At illæ absistentes abiere Nausicae
nuntiatum. Vlyſſes uero poſtquā in flumine corpus ma-
rinis undis ſordidū lauit, quibus humeros dorſumq;
ſœdatus erat, à capite item eoſdē abſterſit. Vbi probe
lotus eſt & oleo unctus, uestes iduit quas ei uirgo præ-
buit. Ille poſt hæc maior pulchriorq; Mineruæ dono ap-
paruit: corporis quoq; comas hyacinthino flori ſimilis,
ueluti ſi quis aurum argēto innectat uir peritus, & à
Vulcano Palladeq; cūctis artibus inſtructus, unde egre-
gia faciat opera: Sic capiti humerisq; illius addita gra-
tia. Mox tali fulgēs decore per littus ſeparatim ingre-
ditur, quē euntem uirgo admirata, & ad puellas cōuer-
ſa, inquit: Audite famulæ quæ dixero: Non enim deo-
rum iniuſſu uir hic Phæaceniſibus ſeſe immiſcuit. Prius
enim mihi turpiſſimus eſt uiſus, nunc uero dijs eſt ſi-
milis. Vtinam talis mihi cōiux uocatus eſſet, eiq; hic ha-
bitare placeret. Verū nūc quod reſtat famulæ, potū
cibūq; huic præſto parate. Illæ uero dicto audiētes, ꝑ-
tinus ante ipſum eſculēta poculentāq; poſuere. At Vly-
ſſes, qđ diu hiſ caruerat, uoraciter edit atq; bibit. Nau-
ſicaa interim alia cogitās uestes plicauit, ſupra curriū
impoſuit, mulos iunxit, deinde conſcendit. Poſtremo V-
lyſſem excitādo ait: Ecce nunc hoſpes urbem petimus,
ut te in patris mei domum ducam. Hic puto omniū Phæ-
aceniſium

accensum optimos uidebis. Hic igitur uti facias mihi uidetur, ne per imprudentiam aberres longius, donec per agros & hominū opera imus, cū puellis post currū & mulos confestim ibis, ego uia mōstrans præibo. De urbe uero quā ascēdimus sic habe: Turris circū alta portusq; utranq; ciuitatis partē amplectitur, cuius angustus & tenuis est ingressus. Naues autē uia tuentur: in cūctis uero māsisio tēporaria est cuilibet. Hic & forū circa Neptuni tēplū pulcherrimū existit, quadratis politisq; extructū lapidibus. Hic nauium arma, malos, uelaq; curāt, & remos acuūt. Phæacensibus enim nulla arcus pharetræq; cura, sed mali remiq; nauium, ac naues ipsæ quibus illi gaudētes plurimū maris ementiūtur. Horū igitur ego sermonē iudiciūq; uito, ne q̄s post terga obtrectet. Sūt enim in hoc populo magno pere superbi. Dicetq; propterea fortasse quispiā malignus obijciēs: Quis nā hic est q̄ à Nausicaa ducitur, pulcher sanē magnusq; hospes? ubinam eum repperit? forte ipsi cōiux erit, quē errantē nauī ipsa in suam duxit domū, ex uiris procul uenientibus, quod prope nos nulli sint. Siquis deus ei optanti propitius ē coelo uenerit, habebit profecto illū perpetuo. Meliorē siquē ipsa uestigās alibi uirū inuenit: sed Phæacēses proculdubio ignominia notauit, qd' ex his multi & optimi, ut aiūt, eius matrimonium cupiūt. Quāobrē mihi hospes hæc dēta sustinēti, probro darētur: & profecto talia gerēti egomet irascerer, quæ patris matrisue iniussu ante nuptias

Nausicaa
se secuturo
Ulyssi pa-
tris domū
describit.

Urbis de-
scriptio.

O D Y S S E A E

ptias manifestas alienis misceretur uiris. Itaq; hospes
 tu meis auscultabis uerbis, ut patris mei auxilio ductu
 q; celeriter in tuā redeas patriā. Ingrediamur in Mi-
 neruæ splēdidū nemus populis frequens prope uia, ubi
 fons aquæ fluit, circaq; pratū. Hic et patris mei tēplū,
 & frōdens aloē abūde quantū uox clamātis extēditur
 remota: Hic igitur sedens tēpus præstolare, donec nos
 urbē domumq; petamus: quāprimū uero sperabis me
 peruenisse, tunc tu in ciuitatē uenies, ac de patris mei
 Alcinoi domo interrogabis. Facile nanq; tibi nosse fu-
 erit: quilibet enim uel puer docere poterit: neq; similes
 in toto populo ædes magnitudine existūt. Postq; uero
 te domus & aula exceperit, ad matrē ibimus meā: quæ
 apud ignē sedēs, colūnæ innixa lanā ex colo purpureo
 torquet, mirabile uisu. Famulæ uero retro & ipse cō-
 sidūt. Hic quoq; patris mei thronus, & ipse p̄pinquus
 igni, ubi molliter & cōtinuo residet ac bibit. Verū hūc
 præteribis, & tantū matris ad genua procūbēs manus
 exosculaberis, ut quandoq; in patriam redeas celeriter
 gaudēs q;, quanq; lōge abes. Si enim eā propitiā habue-
 ris, spes est tibi & amicos reuisere, & domū patriāq;
 terrā aspicerē: Sic dicēs, Nausicaa mulos flagello ceci-
 dit: qui cōfestim amnis fluēta reliquerūt properātes,
 pedibusq; sonitū excitantes. Illa uero currū regit lora
 tenens: ita ratione iumēta scutica impellēs, ut famulæ
 Vlyssesq; pedibus subsequi ualeāt. Sol interea occidit,
 illi in nemus sacrum Mineruæ iuerunt. Hic Vlysses cō-
 sedit ac

sedit ac subito Mineruã talibus orat : Audi me, queso,
Iouis filia nũc primũ, quãdo me antea nũquã audijsti,
naufragũ ac deiectũ quo tẽpore me Neptunus afflixit.
Da mihi ut ad Phæacẽsiũ populos perueniã, ac demum
miserere: Sic ait orãs. Hũc audiit Pallas. Ipsi autẽ nõdũ
prius corãm affuit aut præsto fuit, quod patruũ Nep-
tunũ uereretur, qui magnopere Vlyssi aduersabatur,
ac animo cõtẽdebat quò minus ille in patriã rediret.

ARGUMENTVM LIBRI .VII.

¶ Nausicaa ï ciuitatẽ uenit, ac paulopost Vlyßes,
qui & Areten Alcinoi uxorẽ orat, ab ipsaq; post cœnã
ãterrogatus unde uestẽ haberet (nã eã Arete nouerat)
omnia quæ in mari ab Ogygia usq; in terrã Phæaciant
euenerũt, ipsi enarrat.

ODYSSSEAE

LIBER .VII.

Um sic Vlyßes oraret, Nausicaa do-
mũ paternã curru aduecta perue-
nit, inq; domus uestibulo constitit .
Fratres cõfestum dijs æquiparãdi cir-
cũstetere, mulorũ colla soluẽtes: uestẽ
tẽ deinde intro tulere. Ipsa uero in suũ thalamũ se re-
cepit . Ignem anus Eurymedusa accendit, quæ cubiculo
præerat, ex cõtinenti olim nauibus Alcinoo pro mu-
nerẽ aduecta

Eurymedis
sa nutrix.

O D Y S S E A E

nere aduecta erat, quod omnibus imperaret Phæacēsi-
bus, ac uti deus à populo audiretur. Hæc itē Nausicaā
nutrijt, tunc uero ignē accendit, ac intro coenam tulit.

Tunc deniq; Vlysses ad urbē ire cōtēdit, quē Minerva
salutaria cōmodaq; illi cogitās multa nebula circūfusa
dit, ne quis Phæacensiū obuius uerbis eū profcinderet,
aut quisnā esset interrogaret. Itaq; ipse iamā uestibula
lum domus ingressurus, Minervā parthenicæ Neenidi
assimilatā, in manu calathū retinentē obuiam habuit,
eāq; rogauit. O nata, nū me ad domum Alcinoi qui his
dominatur populis, nō duces? Nā & ego miser hospes
huc uenio lōge ex Apia terra, quā obrē nullū horū no-
ui hoīm qui hāc incolunt terrā | Cui illa: Tibi, ait, pa-
ter domū quā me iubes mōstrabo, quoniā uicinus patri
meo habitat. Sed ito quiete, tibi ego uia præcedēs ostē-
dā: ac tu nullū hominū prior salutabis, neu quenquam
percūctaberis. Nō enim hospites ualde libēter excipia-
unt, aut amplectūtur siquis aliunde uenerit. Nauius
tantū uelocibus fidētes magna maris spatia penetrāt:
eisq; Iuppiter ut naues celeres, sic etiā uolatile subia-
tūq; ingenū dedit | Sic dicēs Minerva præit cōfestim,
ille deæ uestigia subsequitur: Venientē sanē Phæacēses
minime nouere, utpote nube Palladis circūfusum. Vly-
sses uero portus ac naues primum aspiciēs admiraba-
tur. Ipsorūq; heroum fora, & lōga altaq; mœnia palis
ligneis extructa, mirabile uisu. Verū ubi ad regiā per-
uenere, illi Minerva inquit: Hæc hospes domus, quā me
rogasti ut

Vlysses à
Minerua i
edes Alci-
noi per duci
tur septus
nebula
Phæaces i-
geniosi.

rogasti ut mōstrarē. Reges in epulis offēdes. Tu uero
ne animo expauesce. Vir sane fidens animi melior in
cūctis actionibus, si maxime peregre aliunde ueniat.

Arete ux
or Alcinoi

Herā in primis in ædibus inuenies nomine Areten, ex
parētibus his qui Alcinoū genuerūt. Primum nanq;
Neptunus Nausithoum ex Peribœa forma præstātissi-
ma, ultima filiarū Eurymedōtis, qui gigantibus super-
bis imperauit, quos & interfecit: postremo & ipse pe-
rijt. Cū hac igitur Neptunus cōcumbens Nausithoum
genuit, qui Phæacensibus imperauit, ac Rhexenorē &
Alcinoū suscepit liberos. Primū adhuc imberbē Apollo
in ædibus sagitta interfecit, qui cum uxore duxisset,
unā tantū filiā Areten reliquit, quā coniugē sibi Alci-
noū habuit: quæ uē ab eo præter cæteras cū uiris solita
tas habitare in honore habita, filijs item & populis
magnopere uenerabilis, & ut dea ferē suscepta, quan-
do per urbē incedit. Neq; mēte caret bona aut ingeni-
o: nam sua prudētia quos diligit litibus soluit. Igitur si
hac tibi quoq; propitia fuerit & amica, spes tibi &
charos tuos reuisere, & in patriā redire. Sic dicēs Mi-
nerua, in pontū abiit Scheriam relinquēs, Marathona-
q; & latas petijt Athenas Erechthei regis domum. At
Vlyßes ad domū Alcinoi se cōtulit: animoq; aliquātulū

Alcinoi re
gia descri-
bitur.

suspēsus & admirans, antequā æreū pauimentū ingre-
deretur, stetit. Nam uti solis aut lunæ iubar, domus e-
rat Alcinoi: ærei parietes hinc inde à solo usq; in pe-
netralia splēdebant. Portæ quoq; aureæ domum intus

g 2 claudabant

O D Y S S E A E:

clauderant: Argētea quoq; limina in aereo stabāt solo:
 Postes item argentei cū aurea coronide. Vtrinq; uero
 canes aurei argēteiq; erant, quos Vulcanus arte pro-
 pria fecit domus custodiēda gratia, immortales eos ac
 minime unq; senescentes existimans. Thori quoq; circa
 murū aurei hinc inde ab solo usq; in penetralia fulge-
 bant: ubi pepli tenues affabre laborati opera mulierū
 erāt. Hic itaq; Phæacēsium principes sedebāt potātes
 & edētes. Nā quæ ad annuū suppeditarēt uictum satis
 habebāt. Aurei deinde pueri in aris pulchre factis sta-
 bāt, ardētes in manibus tenētes faculas, noctes in aedi-
 bus cōiuiis mōstrātes. Quinquaginta intus famulae ea-
 rāt: quarū quaedā triticū molebāt, nōnullæ telam texe-
 bāt, ac colos uertebāt sedētes, adeoq; frequētes ut alni
 folia: oleum præterea liquidū ex opere linteorū tenui
 fluebat: ut enim Phæacēses præter cæteros mortales
 naualis artis periti, sic foeminae telas texendi: eis nanq;
 Minerva ad artes operū egregiorū ingeniū dedit. Ex-
tra uero aulam propè portas locus arboribus cōsitus,
 & quadriuius, ualde amœnus, circaq; moenia septus cō-
 spiciebatur. Hic arbores erant frōdētes, piri, mala pu-
 nica, maliq; pulchros ferētes fructus, ficus dulcētes, oli-
 uæ florētes: quarū neq; fructus perit per hyemē, neq;
 per æstatē desinit, sed perpetuo spirās zephyrus alia
 nascētia excitat, alia digerit. Nā fructus super fructu
 senescit, malū super malo, uua super uua, ficus super fi-
 cu. Hic & ualde fructuosa uinea radicatur, cuius uuas
 alias in loco

Canes

Hortus Al-
 cinoi me-
 morabilis.

alias in loco lato, ardoribusque; exposito continuo sol exiccat, alias uindemiant, aliae acerbae adhuc sunt florem mittentes. Nonnullae iugiter maturescunt. Praeterea uirides et omnigenae iuxta ultimos palmutes in altum ductae uites germinant, annum totum luxuriantes. Deinde fontes duo, unus per omnem hortum spargitur, alter sub aulae pavementum ad altam penetrat domum, unde ciues aquam sumunt. Talia igitur in Alcinoi aedibus deorum erant dona. Ulysses itaque haec stans admirabatur, animo tandem exatiato ilico domus inferiora ingressus, inuenit Phaeacium principes pateris libantes Mercurio: cui ultio libabant, ut cubilis somniisque; remiscerent. Eunti autem per domum Minerua multam nebulam circumfudit, ut ad Areten et Alcinoum ignotus iret. Ante Areten uero ad genua procumbens manus extulit, statimque; ex eo nebula discussa. Illi autem hominem uidentes, maestitia affecti simul, et admirati sunt. Ulysses autem sic orauit: Arete filia diui Rhexenoris, tuum uirum tuaque; genua simulque; conuiuas supplex multaque; passus peto. Vobis dii det opes, uitamque; longam: postque; uitam, filijs omnia tradere possessiones honoremque; quaecumque; populus tribuit. Da quae so itineris auxilium ut in patriam redeam: quod diu a meis charis procul errans, labores et incommoda patior. Sic dicens: sedit humi apud ignem iter cineres. Alij quidem omnes aliquandiu siluerunt. Echeneus tandem, qui natu maior inter Phaeaces erat, et eloquentia pollebat, antiquaque; et omnia probe tenebat, sic loqui coepit: Alcinoe uon enim

Ulysses.

Areten Ulysses supplex orat.

O D Y S S E A E

hoc te decet, hospitem humi ac inter cineres apud ignē
considerare sinas. Hi enim tuum expectantes uerbum at-
tenuantur. Sed agendum, hospitem in throno argenteo
colloca. Præconibus item iube uinū fundere, ut Ioui ful-

Vlysses cle-
menter ab
Alcinoo ex-
cipitur.

Prandium proma hospiti paret ex his quæ domi sunt.

Hæc ubi Alcinous audiuit, statim Vlysssem manu pren-

dens, ex humo ut erat ante focum excitans, in fulgenti
throno locauit, filiumq; Laodamāta quē maxime dilia-

gebat iuxtā assidere iussit. Dant manibus famuli lym-

phas, gutturnium cū aureo opistodocho super argēteo
lebate fundentes: iuxtaq; mensam dedicatam parant.

Panē proma pudica ferēs apposuit, cibos insuper addi-

dit plurimos, conuiuio gratificando. Vbi uero Vlysses
bibit & edit, Alcinous ad præconem ait: Pōtonoe fun-

de merum, crateremq; uini omnibus præbe, ut Ioui ful-

minatori, q supplicibus & uerecūdis præest libemus.

Pontonous uero statim obtemperat, ac à pateris incipi-

ens uinum omnibus distribuit. Postq; quātū uoluerit bi-

berunt, Alcinous sic cœpit: Audite Phæacenses princi-

pes & duces, quæ iubet animus dicam. Nunc quādo edi-

stis, domum abite: cum uero primum illuxerit, seniores

plures huc uocabitis, ut hospitem hunc in ædibus loca-

mus: postea dijs sacra iſtituamus. Deinde de hospite in-

ducēdo agamus, quonam modo hic uestro auxilio absq;

labore in patriam suam incolumis gaudēs q; (quanquā

longe abest) reuertatur, ne quid mali aut detrimenti

priusquam

Alcinous
Phæcensi-
bus de ho-
spite.

priusquam illam attingat, patiatur. Ibi tandem ea sustinebit, quæ illi Parca graues neuerint, quando mortalis eum genuit mater. Si autem aliquis forte deorum immortalium huc è celo uenerit, aliud quiddam ex hoc sibi uolunt dii. Iam dudum enim nobis manifesti coram apparent, postquã facimus sacras hecatombas, nobiscumq; epulantur iuxta sedentes. Si autem aliquis solus existens uiator occurrerit, non se abscondunt, quoniam illis propinqui sumus ut Cyclopes & ex gygantum genere. Vlysses uero ad hæc: Alcinoe, inquit, aliud tibi in mentem ueniat. Non ego dijs sum similis nec corpore nec ingenio: sed hominibus quos uos maxime laboribus pressos uideritis, his nos esse pares pfitemur. Sed & ego plura quæ deorũ uoluntate sum passus tibi referre, uerum me quanquam afflictum sinite prius cœnare.

Ventre nihil peius, qui in magno sæpe dolore

Cogit quenq; sui rationem prorsus habere.

En ego sum quanquam moestus, si uina dàpesq;

Apponi iubeas, discedet mēte labores.

Ventre.

Vos uero curate, ut quàm primũ illuxerit me anxium in patriam reducatis. Nam mihi quamuis laboribus exercito, si tantum mea bona, famulos, domum reuisero, mori liceat statim, atq; ab æuo deserui. Sic ait. At illi omnes hospitem, quando probe locutus est, collauda uere: simulq; reduci suaserunt. Postquam uero libauerunt, ac quantum iussit animus potauere: alij quidẽ dormitũ abiere. Vlysses uero in edibus relictus: iuxta quẽ

O D Y S S E A E

Arete & Alcinous accubuerunt. Ministri autem mense instrumēta uasaq; apposuerunt. Inter hæc Arete uestē tunicamq; aspiciens, quam ipsa cū ancillis texuerat, probe nouit: quamobrem illū sic alloquitur, Hospes hoc ego te primū rogo, cuias es, q̄s tibi has dedit uestes, quomodo huc per multos ponti errores uenisti? Cui Vlysses: Difficile, iquit, regina ac admodum prolixum meos narrare labores, quos affatim mihi dii dederunt. Dicam tamen quod me interrogas: Ogygia insula longe in mari sita est, ubi Calypso dolosa Atlātis filia habitat, pulchra sanē grauisq; dea, nec ullus cum ea siue hominum siue deorum in amore commiscetur: sed me solum deus in foelicē eō deduxit, ac illi domesticū fecit: quoniam mihi nauem fulmine argete Iuppiter in medio ponto fregit. Cumq; socij ceteri periissent, ego nauis fractæ inferiora ulnis amplectens, nouem diebus per mare uectus sum. Decima uero nocte obscura ad Ogygiam insulam dii propinquū reddidere. Hic Calypso habitat grauis dea, quæ me excipiens accurate & amauit & nutrit: Insuper me immortalē ac minime senescentem perpetuo se reddituram dixit. Verum meæ in pectore menti minime persuasit. Hic itaq; diebus denis septenis continuo māsi, quo tempore uestes lachrymis perfudi, quas mihi Calypso præbuit. Sed quando octauus mihi rediit annus, tunc iussu Iouis nuntij ipsius animū uertens, ultro me ad discessum est hortata: quamobrem me in rate dimisit multum tribuens frugis, dulce merū, uestes egregias

Vlysses interrogatus Arete suos labores exponit.

0

0

gregias, insuper uentum prosperum commodumq; ac
 suauem immisit. Decima septenis diebus nauigauit. Deci-
maoctaua montes obscuri apparuere, uestræ terræ, ex
 quo afflicto mihi animus aliquantulū exhilaratus: su-
 pererat tamen calamitatis multū, quā mihi Neptunus
 inflicturns erat, q̄ uētos impulit, uiamq; impedijt eri-
 puitq; immēsum mare commouit, neq; per undā ullana
 permisit ferre ratē grauiter gemētē, hāc prorsus pro-
 cella distraxit. Ego uero natans mare secui, donec ad
 uestrā terrā unda uentusq; ferret. Huc me appulsum
 unda rursus in petras magnas, locūq; iniucūdū prope
 terrā distraxit. Iterū ergo in insulā adnataui, donec in
 fluuiū ueni, hic locū sum ingressus optimū à petris li-
 berū asperis, tutūq; à uētis. In hūc me alacri aīo cōie-
 ci. Nox deinde ruit: ego separatim à flumine egressus,
 inter frutices ac ramos iacui: circaq; me frondibus sti-
 pauit: somnū deus ingētē fudit. Hic itaq; inter frondes
 nocte usq; in aurorā, usq; itē in meridiē dormiui: sole
 deinde inclināte sōnus me deseruit dulcis. Ilico in litto-
 re tuæ filiæ famulas ludētes uidi, inter quas ipsa dea-
 rū forma equiparanda aderat. Hanc ego orauit, at illa
 mēte bona ingenioq; prædita minime errauit. Nā si in
 iuniorē fortasse incidēs quicq; rogaueris, nihil omnino
 ages, cū semper iuuenes minime sapiāt. Mihi itaq; illa
 et panē et uinū dedit quantū opus, in flumine quoq;
 me lauit ac oleo unxit. Hæc tibi demum uera narraui.
Cui Alcinous Hospes, ait, hoc profecto nō rite mea na-
 ta fecit

17.

sōn⁹ Vlyxis

g

s

ta fecit

ta fecit, quod te cū ancillis domū nostrā non duxit, tu
 eā certe primā rogasti. Ne, inquit Vlysses, puellā pro-
 pterea redargues: me nanq; cū ancillis subsequi iussit:
 neq; ego uolui, uerens ac dubitās, ne quid cū ipse uide-
 ris, aliquid animo suspicareris: Zelotypū enim et ma-
lorū suspicās est hominū genus in terris. Ad hæc Alcino-
 nous. Nō mihi, inquit, talis in pectore animus, ut subito
 irascatur: cū ea quæ decēt, cuncta existimo meliora. At-
 q; utinā Iuppiter pater Minervaq; et Apollo talis ex-
 istas qualis es, idēq; sētias atq; ego, meā haberes filiā,
 meusq; uocareris gener hic apud me manēs, domū ego
 ac possessiones darē: si tamē uolēs libēsq; maneas. Anni-
tū enim Phæacēsū nullus retinebit, quāuis Ioui ami-
cū. Auxiliū in te reducēdo, ut sanē intelligas, hoc mo-
do bene disponā. Cras dū alto somno pressus iacebis, hi-
tēpestatem optimā tranquillūq; mare obseruabūt, quo
ad patriā, domūq; tuā, et si quid aliud tibi charū pro-
ficiscaris. Siquidē ualde procul ab Euboëa est, quā Eu-
boëā, illi qui eā uiderūt, lōgissime à nostris dicunt esse
populis, quādo Rhadamāthū huc duxerūt. Tytiū ter-
ræ filiū suspicātē ac formidātē: et quidem absq; labo-
re uenerūt, eademq; die rursus eum domū reduxerūt.
Videbis et ipse animo quātū naues nostræ ac iuuenes
in earū gubernatione præstent. Hæc ubi Vlysses audis-
it, gauisus est, ac orās sic præcatur: Iuppiter pater, uti-
nā omnia quæ Alcinous dixit, sic agat. Illi propterea
ingens accedet gloria: ego uero domū redibo. Sic igitur
 tur inter

Alcinous
 Vlyssi pro-
 mittit auxi-
 lium

tur inter se colloquentibus, Arete ancillis iubet lectum sterni sub porticu, insuper pulchris stragulis purpureisq; ornari. Tapeta quoq; lænasq; molles supaddi.

At illæ ex ædibus læpades in manibus ferentes ibant. Verū postquā certatim decorū strauere lectū, Vlysem sic uerbis adhortatur. Agedū hospes ueni iā, cubile tibi iā paratū: Sic dixere. At ille cubitū alacris iuit. Dum uero sic in elegāti thoro sub porticu dormiret, Alcinous in domus penetralibus altissimis quieuit, quem iuxta uxor regina lectū cubileq; & ipsa posuit.

ARGUMENTVM LIBRI VIII.

¶ Concio fit Phæacensium de hospite: nauisq; ad Vlysem reducendum trahitur. Phæacensium optimates apud Alcinoū epulantur: Post hæc cum Vlysse discoludunt. Demodocus uero musicus Martis & Veneris complexum primo, deinde equum Troianum canit. Vlysem postremo hæc audientem flentemq; interrogat, quisnam aut unde sit.

ODYSSEAE

LIBER VIII.

Vrora interea cælo apparet, Alcinoos itemq; Vlyses è stratis surgunt. Itur, Alcinoo præeunte, in concionem quæ apud naues fiebat, sedentq; supra politos lapides. At Minerva interea Alcinoi præ

noi præconi assimilata, urbem sollicita percurrit, redi-
tum Vlyssi commentans, cunctos sigillatim præfat. Ven-
nite, inquit, maturate in concionem Phæacensium opti-
mates ac principes, ut hospiti morem geratis, qui Al-
cinoi nuper domum uenit longe ponto erroribus actus
ac dijs corpore similis. His dictis cuiuslibet animum in-
cendit, confestimq; sedes cōcioq; conuenientibus refer-
tæ: ipsum multi aspicientes Vlyßem admirabātur. Cui
Minerua diuinam capiti humerisq; gratiam fuderat,
ac illū proceriorem augustioremq; uideri dedit, ut om-
nibus passim Phæacensibus gratus esset: gratius insu-
per & honestius certamina multa, quæ Phæacenses
cum illo tentauere, perficeret. Vbi uero frequentes
cōuenere, Alcinous talibus eos alloquitur. Audite Phæ-
acensium optimates ac principes, ut ea uobis referam
quæ hortatur animus: Hospes hic quem uidetis ignoro
quisnam sit, errabundus domum nuper aduectus me-
am, siue ab eois siue ab hesperijs hominibus ad reditū
in patriam nostrum sibi uehementer auxilium rogat.
Nos (uti iam diu consueuimus) in huiuscemodi casibus
illi subuenire par est: nullus enim hactenus miser mea
tectæ petens diu meā opem desyderauit. Sed & nauem
recentem à securi quàmprimum in altum trahimus: iu-
uenesq; duo & quinquaginta in populo omniū optimi
deligantur, in trāstris se remis accingāt. Deinde abite,
prandium in mea domo propere parate quod omnibus
suppeditabo. Iuuenibus hæc tantum mando. Verū uos
alij

Alcinous
Phæacas in
cōciōe hor-
tatur ut
Vlyßem in-
uent.

alij sceptrigeri principes ad mea tacta excelsa uenite,
 ut hospitem hunc amplectamini: nemo autem sit qui ne-
 get. Demodocum diuinum cantore uocate: cui deus can-
 tum tribuat oblectare qualem suggeret illi animus. Sic
 dicens praet, magnates subsequuntur. Praeco confestim
 charum cantorem deduxit. Iuuenes lecti duo et quin-
 quaginta, uti iussum est, ad littus maris uenere: et alij
 quidem nauem in altum traxere, deinde malum erexe-
 re, rudentes explicauere, remos uinculis lorisq; alliga-
 tos expediunt, uela pandunt: alte demum in humidum
 impellunt, atq; omnia probe. Mox uero in domu Alci-
 noi populus concurret. Porticus quoq; et moenia et a-
 des conuenientium multitudine complentur. Plures
 aderant iuuenesq; senesq;, quibus Alcinous duodecim o-
 ues, quatuordecim albas detibus sues, duos boues ut ma-
 ctarent dedit. Hos pellibus in primis nudauere, cibo
 deinde aptauere. Postremo dapibus se accinxere. Inte-
 rim praeco propinquabat, optatum deducens musicum
 Demodocum. Hunc musa magnopere adamauit, bono
 maloq; simul impertijt, oculis quidem priuauit. De-
 dit attamen dulcem canorem. Huic igitur Pontonous
 praeco thronum argenteum in medio conuiuarum pro-
 cere applicas columnae adduxit, supraq; caput eius so-
 noram suspendit cytharam, quam manibus attrectare cu-
 piebat, iuxtaq; canistrum mensamq; ornatam, et uini pa-
 teram apposuit, ut potare cum uelit liceat. Conuiuae au-
 tem paratis omnibus manus epulis extenderunt. Vbi

Paratur
 conuiuium.

Demodo-
 cus cantor
 cecus.

uero

O D Y S S E A E

Græcorū
ducū certa
mina canit
Demodo=
cus.

Vlyssi mo=
uetur fle
tus.

Alcinous
hortatur
Phæacas
ad certamē

uero potus ac cibi compressus amor, Musa poëtam ad laudes heroum canendas hortatur: carminis gloria ad coelum usq; penetrauit. Nanq; canebat uti Vlyßes cū Achille in disentionem uenit: ut quandoq; acerbis iter se uerbis in deorum cōuiuio cōtenderunt. Agamemnon uero animo lætabatur, cum Græcorum optimates iter se certare uideret: ut q; Phœbus eum apud Pythum al- locutus, ac in lapideum solum ingressus est oraculū da- turus. Tunc primum Troianis Danaisq; initiū fati Io- uis magni consilio uersatum. Hæc igitur inclytus poë- ta canebat. Vlyßes uero dolore commotus, tunicam in gentem purpuream manibus ad caput reuocauit. Phæa- censes enim uerēs celare cupiebat, lachrymas huberes ex oculis fundens. At poëta diuinus hæc aspiciens ca- nere desijt: lachrymasq; ex ore abstergens, ex capite tunicam deduxit: deide pateram auream accipiens di- is libabat. Phæacensium uero optimates quod cantu læ- tarentur, poëtam rursus ad coeptum carmen exhortan- tur. Vlyßes itē rursus caput obducens flere coepit. Hic alios quidem omnia latuit, minime uero Alcinoum, qui iuxta illum assidens grauitèr suspirantem audiebat, cō- tinuoq; Phæacensibus sic ait. Audite quæso uiri princi- pes iā epulis affatim expleti, cytharaq; probe exhila- rati, cuius iucunditas epulas subsequi solet. Reliquum est ut in medium prodeamus, simulq; certaminibus om- nibus experiamur: ut hospes hic domū rediturus suis referat. quantum nos Phæacenses pugilatu, palæstra, saltu

saltu, cursu, ceteris mortalibus præstemus: Sic dicens
 præit, ceteri subsequuntur. Cytharā uero post hæc a-
 pud columnam suspendit. Præco autem Demodocū ma-
 nu trahens ex ædibus deduxit: eandemq; ac alij solene
 uiam præcedens illi monstrauit. At Phæacensium for-
 tissimi certamina uisuri in forum concurrunt. Populus
 deinde frequens subsequitur, iuuentus plurima & ui-
 ribus prædita. Surrexerunt ad pugnam, Acroneus &
 Ocyalus, et Elatreus, et Nauteus, et Prymneus, et An-
 chialus, & Eretmeus, & Ponteus, & Proteus ingre-
 ssu celer, & Neus, & Amphialus Polynei Tectonidis
 filius. Deinde Euryalus Marti similis, & Naubolides,
 qui post bonum Laodamantem cunctis Phæacensibus
 & forma & corpore præstabat. Deinde tres Alcinoi
 filij, Laodamas, Halius, & Clytoneus. Horum nāq; alij
 primum cursu certantes è carceribus exierunt. Vnāq;
 omnes ruentes confestim per campum puluerulentum
 extendebantur, quos omneis bonus Clytoneus quantū
 spatij duorum ordo mulorum in campis occupat, cete-
 ros aneuolans relinquebat. Alij palestram tentant, in
 qua Euryalus cunctis præstabat: saltu Anchialus reli-
 quis melior: disco præstantior Elatreus: pugilatu Lao-
 damas. Postquam uero ludis animum satis exhilaraue-
 re, sic Laodamas alloquitur: Venite amantissimi, hospiti-
 tē hunc iam interrogemus, an certaminum aliquod
 didicerit, aut nouerit. Nā indole (ni fallor) minime ig-
 nauus uidetur, ut foemora, tibias, ambasq; manus admi-
 randa

Clytoneus
cursor insi-
gnis.

Euryalus
palestrita

O D Y S S E A E

randas, collumq; ingens ac robur conspicimus, neq; bo-
 nae insuper ætatis indigentem. Verum multis deuictus
 est malis. Non enim puto ego tristius aliud, quam uirū
 fortem in ponto uersari. Huic rursus Eurialus respon-
dens: Laodamas, inquit, hoc bene & ordine quidem di-
 cis: ipse nunc illū accedens prouoca, uerbisq; adhorta-
 re. Quod ubi Laodamas audiit, per mediā iens turbā,
 Vlyssē sic alloquitur. Huc ades & tu hospes pater, ex-
 perire nobiscum si quid ludorum aut certaminū nosti.
 Etenim te nosse par est: cū nulla maior sit uiri gloria,
 quam proprijs aut pedibus aut manibus fortiter aliqd
 agere. Sed experire iam, abijceq; abs te mœstiriam, uia
 tibi redeundi non longe aberit, cum iam huius rei gra-
 tia nauis tracta sit, & socij parati. Cui Vlyssēs. Laoda-
mas, ait, quid me quæso hæc iubetis illudentes, tristitia
 mihi cordi magisq; ludi, qui multa prius mala passus,
 nunc uestro in redeundo officio indigens, uenio & re-
 gem & populum supplicatū. Eurialus contra: Ego te
 hospes nequaquā, inquit, uiro certaminis perito eq̄pa-
 ro quæ multa inter homines uersantur: uerum potius
 illi qui mare frequentans princeps sit, nautarum quæ-
 stum uecturæ faciat. Insuper uiatorum explorator, ac
 si quid usquam sit prædæ. Athletæ uero aut forti uiro
 nequaquā te parē facio. Vlyssēs autē ad hæc ira accensus
 ac torue illum aspiciens: Hospes, inquit, non recte lo-
 queris: uir nempe iniquus uideris.

Cælestes etenim non omnibus omnia præbent.

Eloquiū

Laodamas
 prouocans
 Vlyssē

Eurialus
 Vlyssi.

Vlyssēs im-
 portuno
 Eurialo
 succēset.

Eloquium, ingenium, membrorum gratia, uires

Non uni eueniunt.

Alius enim forma inferior fuerit, uerum deorum munere corporis maculas eloquentia decorat, sic eum oēs leti suspiciunt. Ille dulci sermone tenet aures, lanitateq; morum in turba pollet, per urbē quoq; incedens uti deus spectatur. Alius contra forma deo similis, uerum nulla uerborū gratia præditus reperitur: quæadmodū & tu qui præter oris decorē nihil à deo habes, mēte inanis ac secors es. Me nanq; contumeliosis prouocans, animū in pectore concitasti. Ego uero certaminū, uti tu dicis, nescius quidem non sum: sed & inter primos existimo me esse donec ætati ac manibus his confido: & quanquā nūc ærūnis & laboribus premor, (multa nāq; sum passus, & uirorum bella & fluctus insanos expertus) tentabo nihilominus certamina. Nihil enim cor iramq; æq; ac uerbū excitat: me profecto uerbis lacef-

la

Vlyßes prouocatus ira
disci iacula
tu oēs superat.

Disco.

h

bono

O D Y S S E A E

Prouocat
ulysses phæ
acas omni
certaminū
genere.

bono sis animo. Nullus enim Phæacensium ad id perue-
niet, aut superabit: Sic ait. At Ulysses, quod socium a-
mantissimū in certamine uiderit, magnopere gauisus
est. Deniq; alacrius alta uoce Phæacensibus dixit: Hoc
iuuenes signū petite, post hoc enim celeriter aliud exi-
stimo uel tantundem seu longius procedet: & quando
me ad iram prouocastis, huc quicūq; is fuerit ex omni-
bus Phæacensibus ueniat, aliud mecum experiatur cer-
tamē, siue pugillatu seu cursu (nō recuso, non inuideo)
præterquā Laodamas. Is enim mihi est hospes. Quis
enim cum amico certet? Stultus profecto est ille ac pe-
nitus iners, qui hospiti pugnae contentionē offert: in a-
lieno præsertim populo sese suaq; turbat omnia. Alio-
rum uero neminem fugio aut uito, sed cupio contra ex-
periri. Neq; iter uiros ignauus uersor: omnia sanè cer-
tamina probe, tum arcum tractare noui. Primus nanq;
in hominum ferocium turba sagitta ferire, quanquam
multi socij iuxta assisterent iaculando. Solus apud Tro-
iam Philoctetes me arcu ac arte sagittandi superauit,
quando nos Achæi sagittis agebamus. Cæteris uero o-
mnibus qui in terris nunc cibum capiunt, me longe in
hoc genere pugnae præstantiorem puto: cum prioribus
aut uiris nequaquā cōcurrerē, neq; Herculi, neq; item
Euryto Oechaliensi, qui ambo sagittis cum dijs certa-
uere: quamobrē ingens Eurytus confestim perijt, neq;
ad senectā peruenit. Apollinē enim arcu prouocās, ab
eodem est protinus interfectus. Hastā igitur tam lon-
ge

ge iacio dextra, quā non alter arcu sagittā. Solum cur
 su uereor ne à uobis Phæacensibus uincar, quod maris
 fluctibus magnopere sim afflictus anni toto tempore
 nauigando: quā obrem soluta sunt labātq; membra: Sic
 ait, cæteri silentium tenebāt. Alcinous uero solus respō
 dit: Hospes, tuus nobis nō ingratus est sermo: uti planè
 conspiciamus, tuā uis quæ sit apparere uirtutem, nimi-
 rum quod hic te uir ad certamen prouocauerit. Existio
 namq; tuas nemo tentaret uires, quod animo suo cōtra-
 ria sciret euentura. Verum meum quæso audi uerbum,
 quod & heroum tu alijs referre ualeas, qui tuæ domui
 tuæ cū uxore filijsq; tuis forte epulabūtur, nostræ uir-
 tutis memor, qualia nobis Iuppiter opa omnino supra
 maiores nostros tribuit. Non enim pugiles admodum
 fortes neq; palestritæ, uerum cursu pedum & arte na-
 uali præstamus. Post hoc nobis epulæ citharis, uestes
 mutatorie, calida lauacra & cubilia curæ sunt. Sed
 heus Phæacēsium saltatores, quicūq; clari estis, ludite,
 ut hospes hic cū redierit, suis referre possit, quantū &
 nautica & cursu & saltatione cæteris præstamus mor-
 talibus. Igitur aliquis properans citharam Demodoco
 ferat, sicubi in ædibus fuerit nostris: Sic Alcinous. At
 præco surgit, sonorā ex ædibus propere laturus citha-
 ram. Nouem insuper uiri principes ac iudices è popu-
 lo surrexere, qui singula in ludis bene & ordine dispo-
 suere, chorum aptauere, pulchrum deniq; certamen di-
 latauere. Præco interea è proximo aduenit citharā De

Alcinous
 Vlyssi.

Saltatio.

b z modoco

O D Y S S E A E.

Demodo-
cus interci-
nit fabulā
de Veneris
& Martis
complexu .

modoco ferens. Is uero in medium prodijt: circaq; iuue-
nes in prima pubertate saltationis scientes constitere,
pedibus chorum diuinum pulsauere. At Vlysses pedum
mollitiem, dexteritatemq; motus tacite inspiciens ad-
mirabatur. Citharædus uero pulchrā de Martis & Ve-
neris amoribus cantionem ociose modulabatur: Vt pri-
mum in domo Vulcani clam cōcubuerit, multa illa acce-
pit, quod lectū complexūq; Vulcani erubesceret. Vtq;
nuntius ei Sol uenerit, qui coeūtes nouit. Vulcanus ue-
ro ut primum uerbum audiit dolendum, statim in offi-
cinam ferreā animo perturbato ac male cogitans de-
scendit. Hic ingentem posuit incudem, ac uincula statim
firmissima & insolubilia, quibus illi uincirentur fabri-
cat: quibus absolutis dolum Marti ac insidias per iram
parās, in thalamum ubi cubile iacebat, contendit. Cir-
ca autem extremas spondas ita catenas tenuiter ac de-
misse diffudit, ut aranea tenuis solet. Sed nec ulli uel de-
orum immortalium uidebantur. Postquā uero dolos cō-
struxit, in Lemnum proficiscitur, quæ omnium est ei ter-
rarum charissima. Mars aut auratis in equo utens ha-
benis, minime captus oculis aut conuiuens, ubi abeun-
tem aliò uidit Vulcanum, statim ad eius domum amore
Veneris incensus proficiscitur. Illa uero nuper à patre
Ioue ueniens sedebat. Mars intro domum subiit, Vene-
rem deinde manu compellans alloquitur: Huc ades di-
lecta mihi, lectum simul cubantes conscendamus. Vul-
canus in Lemnum ad Sinties agresti uoce homines, non
redis

rediturus abiit: Sic ait, statimq; gratum ingreditur cubile. Itaq; consopiti, uinculis quæ circumfusa erant ilico capiuntur. Captis membra mouere aut aliquo modo detrectare non erat. Tunc inuitabiles insidiæ cognitæ. At Vulcanus è proximo superuenit, rursus reuertens antequam in Lemnum peruenisset. Sol namq; ei fuit explorator, nuntiumq; attulit. Ilico domum animo incenso atq; irato petijt, ac in uestibulo consistens (ira enim illum uehementer subiit) horrendum clamauit, ita ut omnes audierint dij: Iuppiter pater, & uos inquit, alij dij immortales, uenite, adeste, opera ridicula ac non æqua conspiciatis, ut me claudum existentem Venus contemnit: amatq; Martem perfidum, quod is integer & pedibus firmus existat, ego contra infirmus. Veruntamen nullus alius mihi in causa est, quam ambo parentes, qui mihi esse nunquam debuerant. Sed quaeso aspiciate, quam impudenter sese complectendo, meum inuaserunt thalamum. Ego uero spectans sum miser et anxius factus: spero tamen non diu gaudebunt cubantes, quin eos poenitentia facti subeat, cum primum sese uinculis per dolum correptos conspiciant: donec mihi pater omnia reddat dotalia, quanta illi causa puellæ promiserat, quod mihi pulchram quidem, uerum impudicam filiam locauit: Sic ait. At dij ad domum confestim Vulcani ferream conuenire. Venit Neptunus, uenit Mercurius, uenit Appollo longe iaculans. Deæ uero delicatiores singulæ domi cum pudore mansere. Constitere in uestibulo dij bonorum dato-

O D Y S S E A E

res: risus est illis ingens excitatus Vulcani conspiciens
 tibus artes. Sic alius proximo dicebat: Malefacta male
pereunt, minime placent: num uides ut tardus celerem
est cōsecutus? ne nunc Vulcanus quanquā claudus Mar
 tem deorum uelocissimū cœpit? quamobrē ille munera
 ad se redimendū debet: Talibus inter se colloquebatur.
 At appollo: Mercuri Ioue nate, iquit, Mercuri bonorū
dator, mallēsne in cubili iuxta Venerem aureā uinculis
pressus duris cubare? Utinā, inquit ille, hoc fieret A=
 pollo, uīculaq; ter tāta me retinerent. Vos aut dij dee
 q; aspicio: attamen ego apud illā libenter manerē: Di=
 xit. At dij pariter risere: nequaquā uero Neptunus, cū
 continuo Vulcanū de Martis liberatione in hunc mo=
 dum precabatur: Solue quæso, ego nanq; unā cum cete
ris dijs quæcunq; pro illo dare optas, libenter me reci
pio daturum. Cui Vulcanus: Ne me, iquit, Neptune hoc
iube: quonā quæso modo te ego cæterosq; deos expostu
larem, si forte contingat ut Mars hoc are non exolu
to é uinculis abeat. Cui rursus Neptunus: Si enim hoc,
ait, contigerit, ego inquā exoluā. Tunc Vulcanus: Ne
gare demū qd' possis nequeo, iquit: statimq; illi laxatis
uinculis quanquā durissimis migrare: Mars quidē in
Thraciā, Venus aut Paphum ubi templum ei araq; sa
crā. Hic eā Charites lauere, oleoq; immortalī unxere,
uti deos solent: uestibus deniq; diuinis (mirabile dictu)
ornare Hæc igitur poëta iclytus canebat. Ulyssēs aut
 audiēs simul cū Phæacēsibus anio letabatur. Alcinous
 uero Hæ

poscis.

uero Halium & Laodamata separati psallere deinde iussit, qd' cū his nullus ī hoc genere cōcurrere auderet.

Ludus pilæ

Hiq; pilā primo manibus sumpsere decorā,
Quā Polybus quondā præstanti fecerat arte.
Alter terga retro flexus consurgit ad ictum
Protinus, ac illā compellit in aëra summum.
Excipiens alter, terrā prope compulit ire.

Postquā uero pila inter se lusitauere, saltare cœperunt per humum pedes frequenter alternātes. Iuuenes uero alij in certamine consistētes apposite cantabant: murmuris inter hæc multū oriebatur. Ulysses uero: Alcinoe, inquit, tuos nempe saltatione præstātes te recepisti fore. Hoc actum pulcherrime, ita ut omnis admirari possit: Sic ait. At Alcinous animo gauisus: Phæacēs, inquit, principes atq; duces, hospes hic mihi nimū sapere uidetur, quā obrem hospitali munere illum ut æquum honoremus. Duodecim enim per populum præcellentes principes prodeāt, ego uero tertiusdecimus īter eos, quorum quilibet uestem tunicamq; nitidā ac auri talenta ferat: statimq; congregata cuncta simul in manibus feramus, ut hospes hic recipiens lætus abeat. Euryalus uero, quod eum nō recte sit allocutus, nō solum munere sed uerbis eundem placet: Sic ait. Cæteri laudauere: dona ut ferret quilibet per præconem iussere. Alcinoe post Hæc Euryalus talibus respondet: Alcinoe rex hominum clarissime, ego nempe hospitem sicuti tu iubes placare studebo: ei nanq; ensē ex ære to-

Saltatio.

**Alcinous
Phæacen.**

Ensis.

b

4

tum

ODYSSEAE

Euryalus
Vlysseni
se donat.

Afferuntur
Vlyssi à
Phæacensi-
bus xenia.

tum dabo, cui capulum est argenteum, uagina ex eboa
re nuper secto circum ornata: quod uel ciuitate dignū
ac pensandum munus ei fuerit: Sic ait, statimq; in ma-
nibus illi ensē tradidit, ac compellās eum talibus ala-
loquitur: *Salue pater hospes, uerbum si quod in te gra-
ue dictum fuerit, hoc uenti procellæq; auferāt. Tibi nā
q; dij dent & uxorem reuisere, & in patriā incolumē
redire, quando diu procul à tuis incommoda multa pa-
teris.* Cui Vlysses: *Et tu, inquit, mihi dilecte salue. Dent
tibi opes, resq; secundas dij. Non enim postmodum hu-
ius tibi ensis quo me placaturus donasti desiderium fu-
erit: Dixit, ac circum humeros illum sibi aptauit. Intea
rea & dona inclyta illi affuere: hæc in domum Alcinoi
præcones tulere, pueriq; quibus imperabat Alcinous
excepere, ac prope illius matrem uenerabilē posuere.
Venientes aut illi principes in altis confederunt tho-
ris, tunc sic uxorem Areten Alcinous alloquitur: Huc
ades coniux, fer arcam omnium pulcherrimā, in hac ue-
stem & tunicā tersam ponito: circaq; abenum igni su-
spendite, aquā calefacite, ut lotus hospes uidensq; cun-
cta bene disposita, ac ueniētes huc cum donis Phæacē-
ses, lætus dapibus accumbat, cantorem hymnumq; au-
diat. Tunc ego quoq; meum calicem pulcherrimum au-
reumq; illi dabo, ut mei memor ille perpetuo in domo
sua Ioui & alijs dijs libet: Sic ait. Arete aut ancillis iu-
bet, ut igni magnum admoueāt tripoda. Illæ iussa faci-
unt, tripoda igni admouent, aquā deinde sup, ligna su-
bigunt,*

bigunt, tripodis alueum ignis ilico est amplexus, aqua calefit. Post hæc Arete hospiti pulchrã e thalamo arcam attulit. Deinde Phæacensium in ea dona elegãtia condidit, pulchrã ipsa uestem tunicamq; illis addidit: mox illum compellans sic alloquitur: Ipsè nũc aspice, calicem hunc uelociter apud te alliga, ne quis in itinere in nauis forte dormienti surripiat. Hæc ubi Vlyßes audiit, calicem statim suspēdit, firmiterq; alligatum uinculo opportuno, quod eum Circe docuit.

Post hæc illum proma lauare iussit labro in medio posito. At ille ubi calidum conspexit lauacrum, magnopere lætatus est animo, quod postquã Calypsus domũ reliquerit, per mare uectus, nunquã calida lauerit: tunc enim deæ cura illius maxima fuerat. Hũc igitur ubi famulæ lauere diligenter, atq; oleo unxere, ueste ac lena pulcherrima amiciunt. Deinde ex labro prodiens lotus, quò lubebat pcessit. Nausicaa inter hæc forma deæ similis medio uestibulo constitit, & Vlyßem aspiciẽdo admirata sic alloquitur: Salue hospes: cum in patria fueris tua, mei sis memor, quãdo uitæ præmia mihi debes. Cui Vlyßes: Nausicaa Alcinoi magni filia, inquit, ita nunc Iuppiter Iunonis coniux det mihi redire in patriam, ut tibi ueluti immortalis deæ sacrificans perpetuo supplicabo, quod me ò dignissima puella uitæ restitueris: Dixit, iuxtaq; Alcinoi in thoro consedit. Ministri uero epulas distribuunt, uina fundunt: præco quoq; ex propinquo adueniens, Demodocum populo desideratũ

Vlyßes
Nausicaæ
gratias agit.

h

s

deratũ

O D Y S S E A E

Suillinum
dorsum in
pretio.

deratum deduxit, ac in conuiuariū medio iuxta colūnā locauit. Tūc Vlysses: Præco, ait, à suis dorso icipe, multū enim in eo relictū, multumq; abdominis circā inest. Ex hac igitur parte carnem Demodoco appone: ego uero quanquā miser, eū magnopere diligo & amplector.

Inter homines enim poëtas ac musicos honoris et reuerentiæ maxime participes esse fas est: quod eos musa cantu instruxit, amatq; poëtarum genus. Sic ait. Præco aut manibus ferens eadem Demodoco apposuit: ille prompte letabundusq; suscepit. Postquā uero bibendi atq; edendi libido compressa, Demodocum Vlysses affatur: Demodoce præter cæteros ego te mortales magnopere collaudo, siue te musa seu te Appollo docuerit. Achiuorum nanque casus, quoscunque illi passi fuerint, siue quod illis ipse interfueris, aut ab alijs forte audiueris, profecto egregie cantas. Sed iam ulterius progredere, equi lignei ordinē cane, quē Epeus cum Minerua condidit, ac in arcem Vlysses per dolum introduxit, hominibus complens armatis qui illum euerterunt. Quod si hæc recte & ordine narrabis, statim ego cunctis referam. At ille dictis excitatus, deum ante omnia præfatus cantum exorditur: hinc initium capiens, quemadmodū Argæi reditum simulantes soluerunt, ac tentorijs ignem plurimū relictis iniecerunt. Alij uero equo inclusi, in Troianorum foro duce Vlysse considebāt. Ipsum quoq; ubi Troiani in arcem traxere, tribus fuere sententijs, uel hasta uterū equi
abrum

Demodo-
cus equum
Troianum.
cantu pro-
sequitur.

abrumpere uel præcipitem ab arce per saxa dare, uel
 sic dimittere ut deorum esset propitiatio: in qua senten-
 tia permansuri erāt, quod fatum existebat ciuitatē es-
 se perituram. Vbi uero illū admiserunt, in quo Achæo-
rum omnes fortissimi fuere, Troianis exitium feren-
tes aderāt: canebat, uti ex equo diffusi curuum deserens
latus, alij aliò discurrerunt urbem miscentes, atq;
Vlysses Marti similis unā cum Menelao ad domū Dei-
phobi accesserit, ibiq; dirum bellum ausus, demum per
Mineruam fortissimā uicerit. Hæc diuinus poëta cane-
bat. Vlysses uero audiendo sollicitabatur, lachrymāsq;
ex oculis genisq; huberes fundebat. Quemadmodū u-
xor flet charum complexa uirum, qui ut a patria libe-
risq; diem repellat malum, ante urbem ac populum ca-
dit. Illa uirum morientem ac palpitantem cernens, cir-
cā effusa clamitādo queritur. At hostes retro tergis
humerosq; illius conuerberātes, in seruitutē, laborē,
ac miserā compellunt: illius item ora & genæ fletu mi-
serabili corrūpuntur. Sic Vlysses mœstas ex ore lachry-
mas fundebat: quod cæteris quidem minime aduertenti-
bus, Alcinous tantum qui iuxtā sedens grauiter suspi-
rantem audiebat, deprendit. Quāobrem Phæacenses, i-
quit, principes audite: Demodocus iā cithara sonora de-
sinat, nō enī omnibus gratus hæc canit: ex quo enī cœ-
nare cœpimus & poëta canere, hospes hic queri nun-
quā desijt, et in angustia uersare animum uidetur: quā-
obrem & poeta desistat, & nos unā cum hospite simul
 ad

Cōparatio

O D Y S S E A E.

ad lætiora conuertamur) Hospitis nãq; huius uenerabilis gratia ad hæc conuenimus, munerãq; & auxilium in reducendo parauimus: cum hospes quicumq; uel supplex, homini qui paululum animo sapit loco sit fratris.

Alcinous
ex Vlyße
quærit omnem eius
conditionẽ
& fortunã

Phæacũ naues
sẽsiles
sunt.

) At te hospes ne quæso mentis astu me cela quæcunq; p̄cunctabor: fateri enim te longe præstat. Dic sodes nomen, quo te mater atq; pater & alij quicumq; in urbe aut circa habitant uocitent. Nullus enim est inter homines ex quo natus siue bonus siue malus absq; nomine inuentus, sed passim omnibus inditum, ex quo à patribus exeunt. Dic rursus terrã & populum & ciuitatem tuã: ne eò te naues nostræ quæ animos obseruãt nostros trãsmittãt.) Non enim Phæacensibus gubernatores existunt, neq; temones habent sicut aliæ naues: sed ipsæ mentes hominũ, ac sententias tenent: & oĩum hominũ urbes & pingues norunt agros: præterea immensa maris pertrãseunt spatia aëris caliginosi nube operti: neq; illis naufragium pati aut perire metus est ullus.) Sed & ut ego quandoq; à patre meo Nausithoo audiui, qui dixit Neptunum nos admirari solere, quod auxilio simus omnibus, eos secure nauibus deducẽdo.) Dixit item tunc fore, ut Phæacensium nauis ex reductione reuertens in ponto quandoq; resideret, magniq; instar montis nobis circa ciuitatẽ adumbraret.) Hæc deus an faciet an imperfecta relinquat, ut animo lubebit agat.) Sed quæso, mihi refer uerãq; narra, ubi erraueris, & ad quæ hominũ loca perueneris? an urbes habitant,

tant, an duri et agrestes, seu potius hospitales & animo religiosi? Dic insuper, cur fles & animo angeris Danaum ac Ilij luctum audiens, quē dii fecere, omnibusq; hominibus exitiū praebuere, futuris uero cantum ac poemā.) An aliquis tibi forsā ppinquus apud Troiam perijt, seu gener bonus, seu socer: qui ue maxime necessarij sunt post & sanguinem & genus eorum, siue etiā aliquis uir amicus & gratus: quando nō fratre est peior, quicumq; sit & amicus & sapiens.

ARGUMENTVM LIBRI .IX.

Initium Vlyssis narrationis, in quo se diu bellum gessisse cum Ciconibus, & ad Lotophagos penetrasse, & ad Polyphemum Cyclopem profectum esse, & hūc sex socios deuorantem excēcasse refert.

ODYSSEAE

LIBER .IX.

Ulysses uero sic respondit: Alcinoē princeps, profecto pulchrum hunc audire poētā est, qui cantu par dijs uidetur: equidem non puto finem aliquē gratiorē esse aut optatius contingere, quā leticia cunctum esse populum affectum.

Cōuiuē i primis i edibus poētā audiūt ordie sedētes: iuxtaq; mensa Cerere ac carne referta. Hic picerna uinū ex cratere hauriēs affert, paterisq; fundit, quod mihi pro-

Vlysses labores suos incipit enarrare.

O D Y S S E A E

hi profecto gratissimum. Te namq; de meis interro-
gare laboribus animus impulit, ut magis ac magis refe-
rendo doleā. Referā cum ita tibi placuit ordine, quid
primū, quid deinde, quid deniq; postremo fuerit ex me-
is aerūnis, quas mihi dij multas & malas inflixere. Nūc
nomē ante omnia meum dicā, ne nescij sitis) Ego postq̄
erro profugus extremum euitās diē, ad uos hospes ue-
nio, procul hinc habitās. Sum namq; Vlisses Laërtis fi-
lius, qui dolis cæteris præsto mortalibus, meaq; ad cœ-
lum usq; gloria peruenit. Incolo Ithacā, cui mons im-
minet Neritus. Circāq; insulæ multæ ualde iter se pro-
pique, Dulichiū & Samus, et nemorosa Zacynthus,
Ipsa uero humilis in alto iacet ad occidentē pertines:
aliæ separatim uersus orientē solē, aspera sane, sed op-
tima salubrisq; pueris educādis. Nō ego illa terra pos-
sum dulcius quicq̄ uidere. Nā & Calypso dea secū me
uoluit retinere: similiter & Circe Aea dolis in suis
ædibus maritum sibi habere uerū animo nūq̄ meo per-
suadere potuerūt.

Vlissis pa-
tria

De amore
patriæ.

Dulcius est patria nil, atq; parentibus usquam,
illi præsertim qui longe à finibus errans
Forte domus propria, peregrinā sede uagatur.

Infelix præ-
lium cū Ci-
coribus in

Nam ego reditum meū uarijs plenū curis referā,
quas mihi à Troia discedenti Iuppiter intulit. Ex Ilio
primum uentus ad Cicones urbēq; Ismarū detulit, quā
ego diripui: prædā ac coniuges, opesq; multas accipiēs
tes diuisimus, ne quis mihi partem nō equā inuideret.

Hinc

Hinc ego recenti adhuc & humido pede nostros fugere iussi, ac stulti minime audiere. Nam dum meri multum hic bibunt, multasq; oues apud littus occidunt: ecce Cicones Ciconibus se iungentes uicinis, qui multi sanè ac fortes continentem habitant, ac ex equis cum uiris decertare, cumq; opus etiam pedites agere solent, confer tim tantaq; multitudine uenerunt, ut folia floresq; uere primo apparent. Tunc malum Iouis fatum male perituris affuit, ut ærūnas pateremur multas. Circumsistentes igitur naues oppugnauere, hastæ ferreæ utrinq; iactæ. Igitur ad meridiem usq; contra eos quāuis numero superiores durauimus. Vbi uero dies ad uesperā inclinauit, tunc Cicones irruentes Achæos prælio superauere: sexq; ex nauī qualibet socij desiderati, reliq; uero mortem fugimus. Inde quāprimū soluimus læti quod fatum euasimus, mœsti rursus quod uiros amisi mus. Non enim naues abire prius permisi, quā miserorum sociorum ter quemlibet clamarem, qui in Ciconiū campo absumpti fuere. Nauibus deinde Iuppiter uentum immisit Boream cum procella immensa, quæ terrā pontumq; nubibus obduxit, nox quoq; exorta è cælo est: quāobrē naues in obliquū ferebātur, uela in treis quatuorue parteis uis uenti deduxit. At nos mortem præsentem metuentes in naues excidimus, eas ex alto è terram certatim deducere conantes. Hic duas noctes duosq; continuo dies iacuimus angustia et dolore pressi, at cum tertium diem aurora excitauit, malos consti tuimus

Cicones.

O D Y S S E A E

tuimus, albaq; uela pandentes eramus, naues quoq; uetus & gubernatores direxere: & profecto incolumis in patriam peruenissem, nisi me unda fluctusq; ac aquilo exagitatum in Maleam impulisset incuruam. Hic uentis aduersis nouem diebus per pontum sum delatus. Decima uero ad terram perueni Lotophagorum, qui cibum herbidum pascuntur. Hic in terram ad aquam hauriendam descendimus, socijque statim apud naues coenauerunt. At postquam potus ac cibi compressa uoluptas, tunc ego socios duos diligens, tertium praekonem simul addens, exploratum misi, quinam mortales essent, qui in terra uiuerent. Illi statim abeuntes cum hominibus Lotophagis sese commiscere, quibus illi non aliter perniciem inferendo nocuere, tantum lotum ad degustandum praebere: quorum quicumque dulcem illius fructum ediderat, non amplius nec redire, neu referre nobis quicquam curauit, sed cum Lotophagis illis lotum & ipsi edentes remanere uoluerunt, omnino reditus obliti. Hos ego demum ad naues flentes per uim duxi, ac sub carinarum iugo religaui: ceteros uero delectos socios confestim naues concendere iussi, ne forte & ipsi lotum eodem modo degustantes, reditus obliuiscerentur. At illi statim ingressi in transtris ordine manentes consedere, ac remis pontum secare. Hinc tandem moesti animo, in terram proteruorum & immanium Cyclopum uenimus: qui dijs immortalibus confidentes, neque manibus plantant, neque arant, sed & triticum & ordeum minime satum aut aratum apud eos nascitur.

Malea, laconia promontorium

Vlysses defertur ad Lotophagos. in Africa apud Syrtis

Lotum seu Ethu arboris

Cyclopum insula fertilis.

*tur. Vineæ quoq; huberes uuas ferūt, quas Iouis imber
adauget. Eisdem quoq; nec fora sunt, neq; iudicia, sed
montium altorū habitant cacumina in cauis terræ spe
luncis, quisq; sibi ius dicit, filios uxoresq; inter se com
munes habent. Insula deinde breuis ac nemerosa secus
portum extenditur, Cyclopum terræ neq; propiua ne
q; item remota, ubi capræ agrestes infinite nascuntur,
quas hominum iter aut ambulatio (quod locus inacces
sus) minime prohibet: neq; item uenatores, qui per sal
tus montium cacumina cum labore sectantur, omnino
uestigāt. Non enī gregibus, aut aratris terra colitur,
sed insata & inarata perpetuo hominibusq; uiduata
est, tantum capras pascit. Neq; item Cyclopibus naues,
nec uiri nauium fabricatores, qui ue nauigādo (quē ad
modū mos est hominum) inter se urbes adeant, ac com
mercia tractent. Insulā optatā colunt nō admodum ma
lam, fert, enim fructus omneis suo quoq; tempore. Nā
& prata iuxta maris ripas amoenas aquis irrigua, ui
neæq; uirentes, et imortales existūt. Deīde aratio faci
lis: Aristæ insup per maturitatē grauidæ et inclinātes,
ob soli subtus fertilitatem ac pinguedinē. Portus nauī
accōmodus, ubi non rudentibus opus aut reſte alliga
ri, aut cubilia sterni, adeo ut ī eo appulſæ diu tuto ma
nere ualeāt, donec nautis soluēdi tempus uideatur, uē
tiq; aspirent. Iuxta uero portus caput lucida fluit un
da, fonsq; ē specu, ac alni circū nascūtur. Huc itaq; ad
nauigauimus, quō nos aliquis profecto deus per obscu*

Cyclopes

O D Y S S E A E

ram noctē duxit. Insula nusquā apparebat, aër quoq;
 circa naues obscurus ac profundus erat: lunā in coelo
 minime apparētē nox iterposita nubibus tenebat: neq;
 lōgos fluctus rotātes ad terrā usq; uidimus, priusquam
 ad naues appulerint. His demū appulsis uela cūcta le-
 gimus. Deinde in littore ocyus descēdimus: hic demum
 fessi dormitātes aurorā expectauimus. Vbi uero pri-
 mū illuxit, īsulā admirātes ad ipsam cōuoluimur. Hic
 Nymphæ Iouis filia capras è mōtib; excitarunt unde
 socij coenare possent. Nos statim incuruos arcus sagita-
 tasq; ex nauibus sumentes, triplici instructi ordine di-
 reximus. Dei tādē munere dulcis & optatæ uenatiois
 compotes fuimus. Naues me secutæ sunt duodena, ca-
 præq; nouenæ cuilibet sortitæ, mihi aut soli denæ de-
 lectæ. Vbi uero sol in occidētem inclinauit, consedimus
 oēs, dapibus meroq; accingētes. Nō enim rubrū in nau-
 uibus uinū defuerat, quod multū ex urbe Ciconū quā
 cepimus in amphoris hausimus. Post hæc in Cyclopum
 terrā uacuā puenimus. Nā & ipsorū uidimus fumū,
 ouūq; & caprarū audiuimus uocē. Cū primum uero
 sol occidit, in maris littore procumbētes dormiuimus.
 Vbi aut illuxit, tūc cōcionē cogēs: Vos, inquā, amātissi-
 mi socij hic remanete, ego cū mea naui meisq; comiti-
 bus ibo exploratū quinā mortales sint, an grassatores,
 agrestesq; & malefici, seu potius hospitales & religi-
 osi deorū cultores: Dixi, ac statim ipse nauim cōscēdi,
 idēq; meos facere iussi, orā deinde soluere. Illi obtēpe-
 rantes ilico

Orā soluere.

rātes ilico trāstris cōsedere, mareq; remis pulsauere.
 At loca contigimus postquam uicina Cyclopum:
 Hic specus excelsa, pelagiq; in parte suprema
 Conspexi lauris densum, syluaq; recenti:
 Caprarum pecudumq; greges, ubi forte frequentes
 Stabant, ac iuxta saxis horrentibus aulam
 Extructam pinus, quercus quoq; plurima uallant.
 Hic demum à reliquis uir longe ac solus aberrans
 Per campos pascebat oues: qui iura hominumq;
 Has minime seruans, diuos spernebat & ipsos.
 Mōstrum horrendum, ingens, facie mortalibus impar
 Omnibus in terris frugem gustantibus, alti
 Quin potius referens nemorosa cacumina montis.
 Tūc ego iussi alios delectos socios apud nauē manere,
 ac eā seruare. Duodenos insuper fortissimos socios mi-
 hi deligēs accessi, mecum efferēs utrē caprinā uini ni-
 gri dulcis, quod Maro Euāthis filius, Apollinis sacer-
 dos, qui Vsmarū colit, mihi dedit, quoniā illū cū filijs et
 coniuge eō uenientes uenerati sumus: habitat enim in
 Apollinis sylua nemorosa. Is igitur præclara mihi do-
 na præbuit, septē auri facti talēta: dedit & craterē ar-
 gēteū: post hæc uini amphoras duodenas, dulcis admo-
 dū ac potus penè diuini, quod nullus nec ancillarū neu
 famulorū domesticorū sciebat, sed ipsa tantū uxor &
 proma una sola: quod inquā uinū cū ipse biberet, uni
 pateræ uiginti aquæ partes addebat, odorq; ingens ac
 suauis à cratere spirabat, ut nemo ex eo facile cōtinere
 i z potuisset

Antrū Pos-
 lyphemi.

Vinū Mæ-
 roneū me-
 morabile.

O D Y S S E Æ.

Vlysses in-
greditur.

potuisset. Huius igitur magnū ac plenū utrē, uaticūq; in pera mecū ferēs, animo impellor, hominē ingēti robore præditū, & agrestē, usq; ac fas minime colentē, ultro adire. Cōfestimq; in antrū uenimus, ubi ille nō aderat, quod oues per pascua fertilia duceret. Ingressi ac cūcta sanē aspiciētes, admirati sumus. Portarū ante limina præ magnitudine insonuere, uasa caseis onerata, stabula hagnorū & hœdorum cōferta: utraq; enim diuisa muniebantur, separatim prius natæ, separatim mediæ, et itē iuniores. Sero uasa cūcta mūdabat, mulctra scyphiq; i quibus mulgebat affabre laborati. Hic me socij ante omnia orant hortāturq;, ut caseos auferētes, ac hagnos è stabulis rapiētes, statim ad nauē deduceremus. Indeq; rursus per mare nauigare, quos ego minime audiui, quod lōge præstare uidebatur, ut et ipsū uiderē, qui si mihi xenia daret (non enim daturus erat) nostris procul dubio æquus erat futurus. Hic igitur ignē accēdētes, ac cupide caseos edētes pmāsimus. Illū uero intus ociose sedētes expectauimus, donec pascēs redijt, dorso ingētem aridæ syluæ fascē ferēs, ut ei ad cœnā usq; suppeditaret: intrāq; antrum proiectus tumultū excitauit. Nos autē perterriti in antri penetralia lōge secessimus. At in latā spelūcā pingues oues impulit omnes quas mulgere solebat. Mares autē, arietes uidelicet & hircos, extra portā & altā caulā reliquit. Ipse demū saxū ingēs in altū tollēs, quod nō duo & uiginti currus quadrijugi ab humo amouerēt, ostio repagulū

stio repagulū ac munimētū opposuit. Post hæc sedens, oves mœchasq; capras ordine mulxit: ac foetū quælibet subito repetijt. Deinde lactis quidē dimidiū in uimineis ponēs calathis caseis faciēdis, dimidiū uero ī uasibus cōstitutū cœnæ reseruauit. Postquā operam absoluit, tūc demū ignē accēdit, nosq; primū uidit atq; interro gavit: **Hospites cuiates estis, quò tēditis p̄ maris uias,** siue usus gratia, seu frustra erratis sicuti prædones p̄ pōtū eūtes, ac animas in discrimine ponētes ut alijs p̄ nicipiē & exitiū ferāt? Sic ait. At nobis ilico uocē istius uastā atq; horrēdā expauescētibus, animus cōcidit. Ego sic respōdi: **Nos è Troia errātes Achæi, per magni spatia maris omnigenis uētis domū redeūtes, per aliā uia aliudq; iter uenimus: sic Ioui placuit. Populi Aga mēnonis Atridis esse gloriamur, qui fama est super æthera notus, quod tātā diripuerit ciuitatē, ac tot populos perdiderit. At nos tua ad genua procūbētes uenimus, siquid hospitalis auxiliij aut aliās dono, quod hospitibus cōueniat, iuuare poteris. Sed o uir optime uerere deos: uenit siquidē Iuppiter hospitalis, supplicū et hospitū fautor, qui hospitibus simulq; uerecūdis comitē se præbet: Sic dixi. At ille truci respōdit animo: Stultus es hospes, an lōge hinc nostri moris ignarus uenisti? qui me deos iubes uerere aut uitare? Non enim Cyclopes Iouē uerētur, neq; itē deos beatos, quod lōge simus potētiores. Nam ego profecto irā Iouis uitaturus neq; tibi neq; socijs tuis parcerem, nisi mihi suaderet**

Polyphe =
mus adue =
nas inter =
rogat

Vlysses re =
spondet.

Cyclopes
dium con =
temptores

O D Y S S E Æ

Cyclops di-
rus socios
dehorans.

animus. Sed dic ubi nam nauem huc ueniēs reliqueris,
an in extremo littore procul an prope ut sciam? Sic
ille me tentando percūctatur, quod minime latuit mul-
ta scientem: uerum & dolosis respondi uerbis: Nauem
mihi Neptunus ad petras contundens fregit, uestræq;
terræ sinibus propinquã reddidit. Ventus enim illam
ex mari dissipulit: fatum ego tantum cum his quos ui-
des euasi: Sic dixi. At ille animo uisus truculento nihil
respondit: sed in socios irruēs manus extendit, duosq;
ex his tanquã catulos arripiēs humi allidit, quãobrem
cerebrum excussum terram cruore perfudit, membra
deinde truncatim caesa cibo parauit, uorauitq; demum
ut leo montanus, neq; uiscera, neq; carnes, neq; item of-
sa relinquendo. At nos atrociam facta conspicientes, Io-
ui manus flentes tetendimus, mentem stupor occupa-
uit. Postquã uero Cyclops uastum compleuit carne hu-
mana uentrem, lac insuper bibit, & in antrum intra o-
ues se condidit. Mihi uero ex animi magnitudine me-
cum cogitanti, an propius accedens ensẽ quem ad la-
tus forte habebã educerem, ac i pectus ubi præcordia
hepar habent perfoderẽ, manus insuper uincirem. Ali-
ud deinde consilium succurrit, quod hoc quanquã succe-
dente, nihilominus ibidem periremus: quoniam ingen-
tem lapidem quẽ ostio opposuerat, auellere nequaquã
facultas nobis esset. In hac igitur angustia constituti au-
roram expectauimus: cum uero primum illuxit, ignẽ
ille excitauit, oues mulxit, omnia recte. Duos post hæc
alios

alios socios similiter allidens, cibo parauit. Coenans au-
 tem extrà oues misit, facile reserans magnum auellen-
 do lapidem, quem mox tanquã pharetra operculũ re-
 posuit ne periret. Multo deinde impetu Cyclops oues
 ad montem impulit. At ego relictus eram dira uersans
 animo, si quo modo illum inuaderẽ, cõpotemq; uoti me-
 Minerua faceret. Hæc demum cogitãti sententia uisa ẽ
 huiuscemodi potior, Cyclopi enim robusta, ingensq; cla-
 ua iuxta mulctrã iacebat, oleagina quidẽ ac uiridis, q̃
 ut exiccata ferret inciderat. Hanc nos aspicientes, ma-
 gne nauis onerariæ quæ per maria uehitur, malo &
 longitudine & latitudine comparauimus. Ex hac igi-
 tur ego incidi quantũ est ulna, ac socijs ad acuendum
 tradidi, quod illi certatim fecere: ego quoq; simul inni-
 xus idem contendi, deinde igni admodum præussi. Po-
 stea sub fimo, qui per speluncã multus erat effusus, clã
 locaui: sed & alios sorte educi iussi, qui mecum Cyclo-
 pis dulci somno quiescentis oculũ obelisco transfigere
 auderent. Illi uero quatuor, quos ego nõ alios deligere
 uoluissẽm, sorte eduxere. Electus nihilominus & ego i-
 ter hos quintus. Cyclops interea sero uenit, pastu redi-
 cens oues, quas statim in latam impulit speluncam, oẽs
 quidem, nulla de more relicta, siue uidens ac prudens,
 seu quod ita deus uoluerit. Vbi uero lapidem ingentẽ
 attollens apposuit ostio, sedit, oues caprasq; mœchas
 mulgens, atq; oĩa recte, subitoq; foetum qualibet repe-
 tijt. Postquã uero operã absoluit, duos item miserabia-

Ulyssis con-
 silium.

Vlyſſes Po
lyphemo uī
num offert

les ſocios ſimiliter capiens cibo ſibi parauit. Tunc ego propè aſtans, ac ciathum uini nigri in manibus tenēs, Cyclopem ſic alloquor: Cyclops en bibe merum, quando humanas ediſti carnes, uti uideas qualem noſtra carina potum aduexit: tibi nanq; libabo, ſi me domum remittēdo mei miſereberis. Inſanus, miſer, neq; tolerāduſ, quonam modo te aliquis hominū aut populorū adibit, quādo non recte agis? Sic dixi. Ille uero recepit ac bibit, dulci portione delinitus grauiter iacuit: meq; ruruſus rogat: Da iterum hanc libens portionem, nomenq; tuum dicito nunc quā primū, ut tibi hoſpitale munuſ, quo maxime gaudeas præbeā. Nā quanquā Cyclopiſ ter ra fert uinum præſtantiffimū, illudq; Iouiſ imber adauget: hoc tamen ueſtrum ambroſiæ nectariſq; genuſ ē. Hiſ dictiſ uinū ei ē ueſtigio ruruſus præbui. In ſumma, ter obtuli, ter ille ob ſuam demētiā bibit. Vbi uero circum præcordia diffuſum, ad mentem uſq; peruenit ebrietat, tunc ego illum blādīſ alloquor: Cyclops rogas me nomen inclytum, dicam equidem, tu uero munuſ hoſpitale quod promiſiſti quæſo tribue. Nulli mihi eſt nomen, Nullum inquam me pater & mater & alij ſocij omnes uocitant. At ille truci reſpondens animo: Nullum ego, inquit, ultimum ſuorum ſociorum edam: alioſ uero priuſ: hoc noſtrum munuſ habeto: Dixit, & ilico reſupinuſ cecidit, recubantq; ac craſſam protendens ceruicem iacuit: ſomnuſ omnium domitor ſubiit. Vinū quoq; & fruſta humanæ carniſ uoratae ex imo gurgite ruunt,

Nulluſ.

unt, mero tandem grauis euomuit. Tunc ego sudē prae-
 ustā uti calefieret, sub multa cinere merſi, sociosq; uer-
 bis ne ob metū tergiuersarentur sum adhortatus. Post
 quam uero sudēs oleagina uehementer ignita, & iam-
 iam cremari uidebatur, tunc ego hanc tuli. Socij uero
 circa aſtabant, quibus audaciam magnus addidit de-
 us. Illi sudem ex me corripientes, sic acutā in summū
 oculum infixere. Ego tunc inſuper aſurgens, eundem
 ut facilius penetraret circumuolui. Ac ueluti uir ali-
 quis haſtam naualem terebrat, alij loro alligato tere-
 bram utrinq; cōuoment, illa facile currit: Sic tunc nos
 sudem in oculo circumuertimus. Sanguis aut longe ef-
 funditur: Cilia palpebrasq; oīs uapor ingens ardente
 pupilla cremauit: Igni quoq; radices raucae reſonabāt.
 Veluti cum faber ferrarius securim aut ligonem ardē-
 tem in frigidam mergit aquam, magno commurmurat
 ſtridore, (hoc enim ferri robur aut uis facit) sic ocu-
 lus sude oleogina trāſſixus cōcrepuit. At ille horrendū
 queſtus propē saxū exclamauit. Nos autem timentes
 retroceſſimus. Ille sudem infixam ex oculo multo cum
 ſanguine auulſit, quo auulſo Cyclopaſ alios ingenti uo-
 ce clamauit, qui in ſpecubus iuxta uicinos habitabant
 montes. Illi alius aliunde audientes accurrūt: inſtantes
 q; apud ſpecum rogant, quidnam triſte ei acciderit:

Quid, inquiunt, inſoelix Polypheme ſic clamas per no-
 ſtem intempeſtam, ac inſomnes nos facis? an ne mor-
 talium aliquis abs te oues abducit, ante te forte dolo nō

Polyphe-
 mo ob me-
 rum ſtertē-
 ti eruitur
 oculus.

Polyphe-
 mus Cyclo-
 pas aduo-
 cat.

O D Y S S E A E

ui aliquis interficit? His Polyphemus respondens: Nullus, inquit, me dolo non ui perimit. Alii contra: Siquidem Nullus, aiunt, tibi soli existenti uim affert: morbum quidem magni Iouis non est euitare, tu tantum Neptuno regi notum fac: Sic dicentes abierunt. At meus risit continuo animus, quod meum illum nomen & prudens consilium deceperit. Cyclops autem gemens, ac praedoloribus uociferans, lapidem manibus praetentans à ianua auulsit: ipse in foribus passis manibus confedit, si quem cum ouibus commixtum extra portam interciperet: sic me dementem putauit esse. Ego uero interim cogitavi quonam modo hoc potissime fieret: si quã socijs et mihi uiam mortis euitandæ inuenirem. Omne isuper dolos & omne consilium utpote pro anima adhibendo, magnum profecto propè malum instabat. Hæc cogitanti tandem succurrit. Mares erant oues forma præstâtes, densouellere pulchri, ac magna lana purpurea operiti. Hos ego tres simul capiens iūcis flexilibus colligavi, dum Cyclops ingens monstrum dormiret: medius autem illorum hominem ferebat, extremi autem seruabant. Tres igitur simul unum gestabant. Inter hos aries unus omnium optimus erat: hunc ego supra dorsum aptans uilloso sub uentre prorsus iacui, ensen nihilominus in manu continuo quamuis contortus & anguste situs forti animo retinebam. Sic itaq; miseri auroram aliam expectauimus. Cum primū illuxit, tūc mares Polyphemus in pascua mittit: foeminae autem cure

Vlyssis astutia,

NON

non adhuc eas mulxerit, apud mulctram balabant, hu-
 bera plena grauitate strepebant. At Polyphemus oī-
 bus afflictus doloribus, omnium ouium recte stantium
 dorsa attrectabat: demens qui sub pectoribus alligatos
 ac latentes minime nouit: ultimus aries ferus exijt, uil-
 lo simul & meipso grauis qui prudenter cogitauerā.
 Hunc demum attrectās Polyphemus ait: Aries impro-
 be cur nūc ultimus ē spelunca exis, qui ab ouibus reliq-
 non soles, sed longe prior teneros herbae flores procul
 errans pascis. Primus item fluum petis, primus deni-
 q; uesteri ad caulam reditum expetis. Nunc uero pessi-
 mus es: an forte domini tui oculum desideras, quē uir
 impius Nullus unā cum socijs me uino domitans eru-
 it, quē me ego exitium uitaturum non existimo? Si tu
 in eadem mecum sententia es, usq; uocalis nunc fias, ac
 dicas quonam ille meum furorem aufugit. Huic utinā
 cerebrū huc illuc illisum potius fuisset, q̄ tot mala meo
 capiti, quae ignauus ille Nullus intulit, mihi fuissent.
 Sic dicens arietem ab se foras misit. E spelunca i-
 gitur & caula exeuntibus ac libens, prius ego ab a-
 riete me solui, solui itemq; socios. Post haec oues quae
 maxime pingues essent, multas abegimus, protinusq;
 ad naues incolumes peruenimus. Tunc illi qui mecum
 mortem euaserant, socios querelis rem narrando affli-
 gebant: quos ego annuens supercilio, minime permisi,
 sed omisso fletu iussi celeriter oues multas naui im-
 ponere ac nauigare: ac illi transtris confederunt, or-
 dineq;

Polyphē-
 mus arieti.

Vlyßes Po
lyphemo in
sultat.

dineq; remis magnum maris spatium sacabant. Vbi ue-
ro tantum abstitimus quantum uox auditur huma-
na tunc ego Cyclopem in uerbis omnibus ac contu-
melijs incesi: Perfide Cyclops non debueras uiri im-
bellis socios in spelunca per uim deuorare: at te male-
facta obruerent æquum erat infœlix: quando hospites
minime uereris. Iuppiter, crede mihi, cæteriq; dij abs te
meritas exigent pœnas: Sic dixi. Tunc ille iratus irru-
it, ac montis alti cacuminis partem abripiens in mare
ante nauem paululum proiecit, ita ut summum guber-
naculum penè attingeret, ex quo mare ipsum mole ru-
entis saxi clausum aliquantulū apparuit. Sed hoc rur-
sus pelagi unda exæstuās, ex ponto terrā uersus tulit,
littoriq; p̄pinquū statuit. Tūc ego manibus longū cor-
ripiens contū, idē à nauī procul reppuli: socios in super-
adhortās capite annuendo, iussi remis incūberent uti
fatum uitaremus. Illi aut̄ obtēperantes certatim remi-
gabant. Vbi uero alterum tantum pelagi secauerē, tūc
ego Cyclopem uerbis rursus laceffere cœpi, ac socij o-
mni me studio hinc inde auertere contendebant. Infœ-
lix inquit, quid agrestem hominem amplius irritare
cupis, qui modo in pontum molem hanc uti sagittam ia-
ciens, nauem ad terram rursus impulit, ut ibidem pe-
nè perituros putaremus: Si nunc loquentem te aut cla-
mantem audiet, ita furore procedet, ut profecto capita
nostra simul cum nauibus ingenti murmure feriendo
abrumpat. Sic illi, sed meo animo ingenti minime per-
suadere ualuerunt. Verum ad illum animo rursus mi-

*naci conuersus: Cyclops, inquam, si quis te mortalium
 forte de oculi priuatione interrogabit, dic Vlyſsem ur-
 bium expugnatorem Laërtis filium apud Ithacam do-
 minantem, hunc tibi eruisse: Sic dixi. At ille irritatus:
 Heu heu quàm mihi nunc, inquit, diu prædicta uatici-
 nia ueniunt. Fuit nanq; hic uates quidam bonus ma-
 gnusq; Telemus Eurymedes uaticinio præclarus. Is
 cum Cyclopibus confenuit: & mihi omnia postea futu-
 ra prædixit. Ex Vlyſſis nauibus lucem me quandoq; per-
 diturū. Ex illo nanq; semper hominem ego aliquē ma-
 gnum ac magnis præditum uiribus uenturum huc ti-
 mui. At nunc me miserum paruus admodum & igna-
 uus homo uino tantum domitans oculo priuauit. Sed
 Vlyſſe huc ades ut tibi hospitale munus rependā. Nam
 & auxilium in te reducendo contendam ab inclyto Ne-
 ptuno, cuius ego sum filius, illeq; meum se iactat esse
 patrem. Ipse tantum si uelit reducet, nec alter, nec deo-
 rum neq; hominum ullus: Sic ait. At ego contra, utinā
 inquam te anima simul & uita priuatum ad inferos us-
 que demittere ualerem, quā non oculum tibi neque ipse
 Neptunus instaurabit: Sic ego. At ille statim Neptuno
 regi uouens manus ad coelum extulit: Audi quæſo, in-
 quit, Neptune si uere sum tuus, tuq; meus gloriaris es-
 se pater. Da quæſo Vlyſsem urbium expugnatorem La-
 ërtis filium apud Ithacam habitantem, domum mini-
 me redire. Sed si omnino fatum ei redeundi charosq; fi-
 lios ac patriam reuiſendi fuerit, oro ut infauſte saltē
 redeat*

Telemus
Cyclopum
uates

Imprecat
tur Vlyſſi
Polypho-
mus.

O D Y S S E A E

redeat amissis prius socijs omnibus, & aliena in nauis:
 præterea mala multa incommodaq; domi offendat: Sic
 ait. Neptunus uero hūc audiit: sed & idem rursus in al
 to saxum maius attollens rotauit, ingensq; spatium lō
 ge præterijt, paululumq; post nauem cecidit: ac summū
 penè gubernaculū attigit: mare propterea clausum à
 mole ruentis saxi, quod ulterius deinde unda trudit, ad
 littusq; usq; proximum compulit. Nos uero post hæc
 ad insulam peruenimus, ubi naues aliæ cōgregatæ ma
 nebant, circaq; socij gementes ac nos continuo expectā
 tes sedebant. Huc igitur profecti nauē in arenā subdu
 ximus, deinde nos in littore descendentes oues Cyclo
 pis ex nauē tractas diuisimus, ne quis æqua fraudatus
 parte ueniat: Arietem mihi soli diuisis oībus socij ut
 munus cæteris excellentius dedere: quem ego ī littore
 Ioui optimo cunctis imperāti sacrificans, crura cremā
 do obtuli. At ille sacra minime curās, continuo cogita
 bat quonā modo naues mihi una cum socijs charissimis
 perirent. Sole interea inclinante ad occidentem accu
 buimus, carnes edentes optimas, ac dulce potantes me
 rū. Vbi uero sol occidit, tūc quoq; ī littore cubauimus.
 Postquā autem illuxit, socios ego adhortādo naues cō
 scendere ac uela pādere iussi. At illi ingressi ac supra
 transtra ordine consedentes, mare remis pulsauerunt.
 Hinc igitur quā primū soluimus, mœsti quidē ob socios
 amissos, læti uero qd' mortē euasimus.

A R G V M E N T V M L I B R I . X .

Ulysses

¶ Vlyſſes narrando proſequitur, quemadmodum Aeolus uentorum cuſtos ei propitiuſ zephyrum uentum ſecundum dederit, ceteros uero in utre alligatos coërcuit: quem utrem ſocij in nauī aſpicientes ac in eorum aurum putantes eſſe, clam Vlyſſe dormiente aperuerunt. Quamobrē ad Aeolum ruruſ uenti redierunt. Vlyſſes uero, Aeolo minime accedente, inde nauigans in Læſtrygonas, apud quos naues undecim amiſit, in Aeaã peruenit, ac cum Eurylocho dimidium ſociorū ſorte obueniētium ueſtigatum mittit, qui mortales circa habitēt. Alii uero i porcos à Circe cōuerſi præter Eurylochum fuere. At Vlyſſes quæſitum eos p̄fectus, cū à Mercurio herbā moly accepiffet, nihil eſt paſſus. Sed & ſocijs priſtinam recuperantibus formam, annū totum apud Circen permanens, ad inferos deſcendit.

ODYSSSEAE

LIBER .X.

IN Aeoliã poſt hæc ad nauigauimus. Hic Aeolus habitabat dijs charus in inſula nauibus acceſſa: quæ inexpu- gnabilis circū ſeſe admodū murisq; ferrcis munita, ac ſaxo igēti circū data. Huic igitur duodecī domi fuere liberi, ſex ſcēmiæ totidemq; mares pubeſcentes, quibus illas matrimo- nio iunxit: & his quidem apud charum patrem matrē q; ſolertem epulantibus milia ciborum aderant. Qua-
propter

Aeolus.
inacceſſa

O D Y S S E E

propter dies totos domus nidore spirabat, aulaq; frequen-
 tia grauabatur: noctes uero apud uxores pudicas
 in tapetibus lectis ornatis cubabant. Horum igitur
 ciuitatem pulchrasq; ædeis adiuimus. Aeolus me mor-
 rentem totum mensem, libenter & humaniter habuit,
 singulaq; interrogauit, & de Ilio, & de nauibus Argæ-
 orum, & de reditu Acheorū. Ego uero cuncta probe et
 ordine narraui: deinde ut mihi subueniret, itineriq; au-
 xiliū præberet obsecraui. Ille utrem ex pelle bouis no-
 uenarij mihi dedit, ubi procellosorū uentorū uias & in-
 petus inclusit. Illū namq; Iuppiter uentorū primum ac
 dominum fecit, ut ei sedare & emittere cum uellet fa-
 cultas esset. In nauī deinde utrem posuit: eumq; funicu-
 lo argenteo ut ne minimū quidem exhalaret alligauit.
Zephyrū qui naues nosq; incolumes ferret tantum spi-
 rare dedit: sed ipsorum stultitia sociorum minime datū
 ut hoc eueniret. Novem namq; dies nocte dieq; simul
 nauigauimus. Decima uero patria terra apparuit: tūc
 propè iam ignem uertentes existētes uenimus. Hic me
 fessum dulcis occupauit somnus, semper enim nauis pe-
 dem mouebam, neq; alij sociorum concessi, ut citius in
 patriā perueniremus. At socij uerbis inter se conueni-
 unt putantets me aurū & argentum dona ex Aeolo do-
 num referre. Sic alius alij proximo dicebat. Heu quā
 hic omnibus ē charus, & apud omniū ciuitates & tera-
 ras quas adit existimationi. Multa namq; ex Troiana
 præda præclara & pretiosa secum ducit. Nos uero idē
 faci

Aeolus V =
 Iyffy dat u =
 trem uen =
 torum.

facientes iter domum uacuis redimus manibus: et nūc
 Aeolus quoq; hæc ei dona gratificādo dedit: sed agedū
 ocyus quæcunq; hæc sint quantumue auri et argenti in
 hoc utre existat uideamus. Sic dixere. Sociorum itaq;
 malū uicit consilium, utre soluerūt, uenti statim irruerunt.
 Nos aut gementes procul à patria terra rursus p
 cella rapiens in pontum medium tulit. Verum ego mœ
 stus animo mecum uersabā, an è nauì ruens me in ma
 re præcipitem darem, an tacitus tolerarē, ac uiuerem:
 quāobrem durare & in nauì opertum iacere mihi po
 tius uisum. Ac uenti rursus exorta procella in Aeoli
am insulam naues distraxerūt: ex quo socij in angustia
 fuere. Hic in terram ad hauriendam aquam descendi
mus, apud naues deinde accubuimus. Postq̄ uero cibo
 potioniq; indulsimus, tunc ego præconem simulq; è so
 cijs unum mecum assumens, Aeoli domum adiui: hunc
 in mensa iuxta & uxorem & filios offendi. Nos uero
 uenientes in aulā humi consedimus. Illi tunc animo sa
 tis admirantes sciscitātur, quonam modo huc Vlysses re
 disti? quis te malus agit dæmon? profecto nos te accu
 rate remisimus, ut in patriam domumq; tuam reuertar
 is: Sic ait. At ego anxius respondens: Laeserunt me, in
 quam, socij simulq; somnus impius, sed uos quæso mede
 mini amantissimi: penes enim uos facultas. Sic ego mol
 libus rogando uerbis: cæteri uero affecti tristitia file
 bant. Pater uero, per eas, inquit, confestim ex insula ab
 scede uiuentium pessime, nō enim fas reducere neq; au
 xilium

Aeolia iter.

*Aeolus re
 uertentem
 Vlysem in
 dignabun
 dus expel
 lit.*

K

xilium

O D Y S S E A E

xilium præstare uiro, qui dijs immortalibus sit iuisus.
 Pereas, inquam, quando dijs infensus huc iterum ueni-
 sti. Sic dicens è domo me graui ter ferentem ac suspirã-
 tem emisit. Hinc primum ad nauigantes animo moesti-
 cunctorum nanque mens exciderat tristi procedenti-
 um remigati one: quod non amplius redeundi auxilium
 daretur. Sex nanq; diebus nocte dieq; nauigantes. Se-
 ptima ad Lami altum peruenimus oppidum longeq;
 portus habens, Læstrygoniam, ubi pastorem pastor uo-
 cat à pascendis gregibus reuertens. At ille egrediens
 ad pascua dicto est audiens. Hic & insomnis uir duas
 fert mercedes, unam boues, alterã oues pascendo: pro-
 pè enim die ac nocte uia sunt. Huc igitur in portum in-
 clytum applicuimus, quem circà saxum altum innati-
 ex omni latere circundat, littoraq; procedentia inter
 se aduersa in ora prominent: angustus alioquin introi-
 tus. Hic itaq; socij nauis omneis deductas incuruo por-
tu inter se propinquas alligauere, quod hic nunquã fut-
 us assurgat aut uerberet, ne paululum quidem, sed cã-
 dida omnino circà tranquillitas. At ego solus extrã na-
uem deducens, ad extremam saxi partem alligavi, exi-
 ensq; in altam speluncam constiti. Hic enim neq; boi-
 neque hominum opera ulla apparebant, solum ex hui-
 mo fumum prominentem aspeximus. Tunc ego socios
uestigatum misi, qui mortales essent in terra illa uiuẽ-
 tes. Duos delegi uiros, tertium præconem sequẽtem ad-
 didi. Hi itaq; facilem ingressi uiam, qua currus in urbẽ

Vlyßes ue-
 nit ad Læ-
 strygonas.

Apud Phormias Cam-
 panis urbem.

ex

ex altissimis montibus materiam ferebant, puellam ante urbem obviam filiam Læstrygonis, quæ aquatumibat, habuere. Hæc enim in amœnum descenderat fontem Artaciam, unde aquam in urbem ferebat: Hanc igitur illi uocant rogantq; , quisnam sit rex qui illis imperet: at puella statim patris altam indicauit domum. Illi uero inclytas ædeis ingressi, foeminam offendunt tanta magnitudine, quanta montis cacumen est: hanc circum sistunt: illa uero è foro protinus inclytum Antiphaten maritum suum euocat. Is mortem eis continuo excogitans, unum è socijs capiens cibo parauit. At ille per urbem clamauit. Læstrygonum milia audientium alius aliunde accurrerunt, non quidem uiris sed gigantibus similes, qui saxa graua ingentiaq; in nostros rotabant: apud omnes uero sæuus oritur tumultus hominum morientium, nauium quoq; fractarum. Vt pisces enim famelici ad tristes ferebantur epulas. Vbi primū eos intra portum nostros perdentes uidi, tunc ego ensē ab latere sumens, primum nauis alligatæ rudētes incidi: statimq; ut pestē fugeremus socios meos adhortatus, iussi remis incumbere. At illi perniciem formidantes certatim insurgunt. Nam mea nauis saxa immania in nos missa in pontum aufugerat, aliæ simul ibidem congregatæ in periculo remanebant. Itaque inde primum cæteri hilares, alioquin moesti ob socios desideratos abnauigauimus, ac in Aeæā uenimus insulam. Hic pulcherrima Circe sermone grauissima habitabat Aeæ

Fons Artacia.

Antiphates
rex Læstrygonum.

Vlyßes ad
Circen diuertit.

no longe a Cæta urbe Campaniæ: nūc mos est no insula

O D Y S S E A E.

te miseri soror, ambo uero ex sole ac Persa Oceano na-
 ta genii.) Hic itaq; secundum littus nauis ducimur in
 portum stationi opportunum, quibus deus aliquis pro-
 fecto dux fuit: statimq; in eo descēdentes, quod labori-
 bus quassi afflictiq; essemus, duobus diebus totidēq; no-
 ctibus requieuimus.) Vbi uero tertium diem aurora o-
 stendit, tunc ego meam hastam ensemq; simul corrip-
 ens, confestim processi exploratum si qua hominum o-
 pera seu uocem uiderem: cumq; in altam speculā ascē-
 dens constitissem, ex ædibus Circes inter saltus & den-
 sam syluam fumum ab imo uenientem conspexi.) Verſa
 ui deinde animo accederēme ac percunctarer quod
 fumum ardentem uiderā.) Potior tamen cogitanti mi-
 hi sententia uisa, ad nauem prius littusq; reuerti, ac da-
 pes socijs parare, deinde uestigatum mittere.) Verū re-
 deundo iam nauis propinquus eram, cum deus me aliq;
 solum existentē est miseratus, qui ceruū ingentem in
 ipsam uia impulsit. Is solis anxius ardoribus è sylua de-
 scendens, ac sitiens fluuium petebat.) Hunc itaq; ue-
 nientem tergus medium ad uentrē usq; percussit, aduer-
 sumq; hasta ferrea trāssixit, ex quo moribundus humi
 cecidit. Hastā deinde ex uulnere subtractā inclinās in
 terra posui: mox ex uirgultis iūcisq; funē probe retor-
 tum ulnæ longitudine utrinq; contexens, īgentis cer-
 uū pedes alligauit: protinusq; per saltus & ferarū cubi-
 lia ad nauem usq; tuli haste innixus, quod non liceret
 ingentem feram altera manu supra humerum fer-
 re,

Vlyſſes cer-
 ceruū con-
 figit.

re, proiecicq; ante nauem, ac socios uiritim prēsando bonis uerbis excitauit. O socij, nō profecto ad inferos quāquam afflicti descendemus, prius quā fatalis adueniat dies. Sed agedū donec in nauī esculenta poculētaq; sūt cibi, ne fame absumamur reminiscendum: Sic dixi. At illi statim dicto audientes fuere: Nec mora, circa littus dispositi ceruū ut ingentē ferā sunt admirati. Postquā uero satis aspiciendo sunt exhilarati, manus lauātes illustrem parant coenam. Vbi autem dies in occidentem inclinauit, carnibus in carinis uescūtur optimis, ac dulce potant merum. Cum primum sol occidit, in littore cubauimus. Vbi uero illuxit, socios in concionem uocās sic sum allocutus: Audite o socij mei amantissimi, quāuis multa passi, ignoramus enim ubi occidens, ubi oriens, siue in qua parte sol sub terram se condat, aut unde oriatur, ita finibus disiecti sumus. Verum si quod ē nobis consilium, quod minime puto, ubi iam simus cito consideremus. In speluncam nanq; altam ego conscendens insulam conspexi, quam immensum circundat mare, ipsa uero humilis in medio ponto iacet, fumus tantum ad oculos meos per saltus & syluam condensam puenit: Sic dixi. At illis animus dolore fractus corruit, recordantibus gestorum Antiphatis Lastrigonis, ac saui anthropophagiq; Cyclopis. Quamobrē flebāt uociferantes, ac lachrymas ex ore huberes fundentes. Ego uero tunc socios bifariam diuisi. Parti alteri memē, alteri uero Eurylochum duces constitui: Sortes in aerea

Circes domi

urna celeriter mouimus, fors Eurylocho obuenit.) Ille statim, cum eoq; simul duo & uiginti socij ter flendo ingressi, nos item postea flentes reliquerunt.) Demum in saltibus affabre laboratam Circes domū politis ex lapidibus in loco circūspecto inuenerunt, circa quam lupi erant montani ac leones, quos ipsa pharmacis prebitis mulcebat: neq; in uiros irruebant, sed longis caudis blandientes consistebant: uelut enim canes domino ad epulas eunti blandiuntur: quod ille animum continuo demulcentia ferat: Sic circa illam lupi leonesq; assultabant. Socij uero ubi graua uiderunt monstra, in Circes foribus constiterunt, illamq; intus dulci modulamine cantantem audiuerunt. Telam præterea magnā et immortalē texentē, quod sola dearū opera pulchra & elegantia faceret. Inter eos aut missos, quos supra narraui, Polites uir princeps loqui cœpit, unus qui mihi sociorum charissimus ac prudentissimus erat.) O socij perfecto, inq; quædā itus siue dea seu mortalis magnā cōtexēs telā pulchre canit, pauimētū enī circā resonat, sed propius accedentes uocitemus: Sic ait.) Illi uero obtemperantes alte loquūtur.) At illa statim exiens fulgētes reserat fores, ac euocat: cæteris quidem simul per imprudentiā credendo ingressis, Eurylochus tantū substitit, dolum esse formidās. Introductos igitur in lectulis illa & thoris constituit, eisq; caseum farinā & mel recēs uino pramnio cōmiscens, in potionē obtulit: perniciofa quidē pharmaca, ut omnino terræ patriæ obliuiscerētur

Polites.

Praminium
uinum.

uiscerentur: quæ postq̄ biberūt, statim illos Circe bacu-
 lo conuerberās, in harā porcorum cōegit: ex quo subi-
 to & capita & uocem & corpus, insuper setas porco-
 rum habuere. Mens tamē uti prius firma ierat) Flētes Vlyssis socij
 igitur misere urgebantur, quibus Circe glandē ilicēā in porcos
 quernamq; ac comā cibo iuxtā proiebat, qualia sues conuersi.
 humi iacentes edunt) Eurylochus uero confestim ad na-
 uem uenit nuntiū sociorū fatumq; miserabile referēs.
Neq; uerbū ullū animo ob ingentē laborē afflictō enū- Eurylo-
tiare potuit. Oculi lachrymis, luctuq; mens grauaban- chus Vlyssi
tur.) Nos igitur oēs admirati rogamus quidnā rei? tūc dirā sortem
 ille reliquorū fatum narrās: Iuimus, inquit, ut iussisti p- renuntiat
saltus, præclare Vlysse, in alta sylua pulcherrimā offen-
dimus domū, ubi quædā siue dea seu mortalis tela cōte-
xens dulce canebat.) Hæc statim egressa fulgentes ape-
ruit fores, euocat, ego tantū suspicās dolum remāsi.
Ceteri oēs per imprudētiā ingressi, sensu & forma hu-
mana exciderunt: cūq; diu assistens obseruassē, nullus
ipsum apparuit: Sic ait.) At ego circa humeros ensem
subito argenteū ingentē, arcumq; suspendi, deinde ius-
si eadē me uia duceret.) Tūc me utrisq; prensans mani-
bus, ad genua supplicat: Ne quæso me nūtiū Vlysse illō
ducas, sed hic relique.) Noui enim quod nec tu redi-
bis, neq; sociorū ullum reduces, quāobrem cum his qui
tantū adsunt fugiamus, ac diē malignū celeriter euite-
mus: Sic ait.) At ego contra respondi: Euryloche, tu qui-
dem hic apud naues ede atq; bibe, ego tantū ibo: sic a-

O D Y S S E A E

Mercurij
remediū cō
tra Circes
pharmaca.

eris iubet necessitas) His dictis à naue atq; mari sum p
fectus) Cū uero per sacros iens saltus Circes polyphar
macæ domui propinquarem: ecce Mercurius uiro iuue
ni primū pubescenti, cuius est ætas gratissima, assimila
tus, sese mihi obuiā offert, meq; manibus cōpellans sic
uerbis affatur) Quid miser per saltus & montes solus
ac loci ignarus is? Socij nanq; tui in Circes domo coër
centur, ut porci latebras habētes cōgruas, an tu huc ue
nis eos liberaturus? non equidem te puto rediturū,
remanebis ibidem & tu quemadmodū alij) Verū ego ex
his te liberabo malis atq; seruabo, hoc pharmacū huic
rei bonū retinens ad Circes ædeis proficiscere, qd' ma
lignā à tuo corpore diem repellet: cūcta enim tibi Cir
ces pernicioſa cōsilia nuntio) Tibi nāq; pharmacū fru
mento mixtum potioni offeret, uerū te nullatenus at
tonitum aut consopitū reddere ualebit, pharmaco bo
no quod præbebo nō permittēte: dicāq; singula) Quā
do enim te Circe longo baculo conuerberabit, tunc en
sem acutū ab latere educens, Circe intentabis quasi cæ
dem allaturus) Illa timens te secum cubare iubebit. Hic
tu deæ lectum minime detrecta, ut illa & tibi socios
restituatur, & te simul redire permittat: sed eā coege ma
gno deorū iuramento affirmare, ne quod tibi aliud in
commodū deinde afferat, neq; te nudatū imbecillēq; ac
languidū reddat) Sic loquens Mercurius pharmacum
obtulit ex terra extrahens, mihiq; ipsius naturā mon
strauit, radice nigrū erat, flore aut lacti simile. Moly
nanq;

Moly.

nanq; ipsum dij uocant, inuentu ac effossione mortali-
 bus difficile. Dij nanq; oia possunt Mercurius post hæc
 per insulã nemorosam i cœlũ sublimis abiit. Ego autẽ
 ad Circes domum contendi, multa mecum animo uer-
 sans: ad fores deæ tandẽ cõstiti, clamaui, illa me audijt:
 egressãq; illico fulgentes mihi fores aperuit, i super e-
 uocat. Ego uero mœstissimus animo subeo, i gressum de-
 niq; in argenteo throno pulchre laborato collocat, sub
 pedibus scabellum erat. Mihi tunc pharmacũ in aurea
 patera potioni obtulit, animo male cogitans. Postquã
 uero bibi, me baculo cedens minime demulsit aut atto-
 nitum reddidit. Tunc me compellãs: ueni nunc, inquit,
 ad porcorũ arã tuos uidere socios: Sic ait. Ego ensem
 acutã ab latere educens, Circeã intentauit quasi necem
 allaturus. Illa magnopere uociferãs genuaq; cõplexa
 ac flens, sic fatur: Quis es? aut unde? quæ tibi patria
parentesue? Miror equidẽ qd' ad meã potionẽ minime
 reddaris attonitus: nullus enim qui hanc degustauerit
 hoc sustinuit modo. Tibi nempe immortalis quædã i pe-
ctore mens est: profecto Vlysses es, quẽ ad me uenturũ
Mercurius quandoq; ex Troia reuertentẽ dixit. Sed a-
gedum ensem in uagina conde, deinde lectum ascenda-
mus, ut cubili & amoris uacantes unã cõmisceamur. Sic
ait Ego aut o Circe, inquã, quonã modo me tibi æquũ
placabilem ue esse iubes, qui in ædibus tuis meos soci-
os porcos reddidisti? me quoq; ipsum hic habens p do-
lum cõtendis thalamũ cubileq; tuum cõscendere, ut me

Moly her-
 ba.

Vlysses ad
 Circeã in-
 greditur.

Vlysses Cir-
 cæ.

K S similiter

O D Y S S E A E

similiter mutatum deformemq; reddas. Ego uero cubi-
le tuū nequaquā ascendā, nisi magno iureiurando affir-
maueris, nullum te mihi incommodū aliud infligaturā:

Jurat Circe

Sic dixi. Illa continuo sic ut iussi iurauit: ego subito il-
lius adiui lectum. Ministræ interea quatuor in ædi-
bus, quæ ex fontibus ac nemoribus et sacris fluminibus
in mare currentibus uenere, studiosius res domesticas
curabant: quarum una quidem thoris pulchra ac pur-
purea stragula iniecit, subtusq; ac supra pannos sub-
stravit. Alia mensas ante thorum parauit argenteas,
supraq; aurea posuit canistra. Tertia in cratere dulce
merum hausit, in aurea deinde pocula diuisit. Quarta
uero aquā tulit, ignemq; accendit sub magno tripode,
aqua feruebat, hanc deinde æneo palo ex tripode in la-
uacrum misit. Deniq; per caput atq; humeros placide
perfudit, ut ex meis mēbris grauis abcederet lassitas.
Postquā uero me lauit atq; oleo unxit, lena pulchra
ac tunica ornauit, ad argenteūq; thorum, cui scabellum
sub pedibus erat, deduxit. Gutturniū famula cū aureo
opistodocho supra argenteum lebetē ad lauandū tulit,
iuxtā mensam politam parauit. Panē postmodū proma-
pudica presentibus gratificando cū cibis multis appo-
suit: me postremo ad epulas inuitauit. At hæc mihi ne-
quaquam placebāt, quod alia cogitarem, malaq; multa
prospicerem animo. Circe uero ubi me sedentem neq;
cereri manus extendētem, ac infandū indicantē dolorē
animaduertit, ppē astās sic alloquitur. Quid ita Vlyf
se sis

Circe Vlyf
si.

se similis muto sedes animo turbatus, neq; cibū neq; potum attingis? an dolum aliquē aliū suspicaris? non enim timere opus, iam ualido affirmavi iuramento. At ego o Circe, inquā, quis enī sana uir mente quicquā degustare sustineret priusquā mei socij soluantur, aut eos meis liberos uideā oculis. Vbi hæc dixi. Circe ex ædibus profecta, baculū manu retinens portas stabuli soluit, ac illos suibus nouenarijs similes eduxit. Hi deinde corā steterē. At illa ad ipsos ingrediens aliud cui libet pharmacum adhibuit, ex quo ipsorum pili membrorū conualuere, quos antea perniciosa potio hispidauit. Itaq; uiri rursus ac iuniores, itemq; proceriores aspectu rediere, me deniq; nouerūt, ac manus iūxere: dulcis tūc oēs subijt fletus. Domus circā horrendū strepuit. Dea quoq; miserata me iuxta consistens alloquitur. Laertia de Vlyse i nunc ad littus, nauē ante oīa trahite in terrā, supellectilē & arma oīa in spelūcis ponite. Ipse rursus redi, ac dilectos tecum ducito socios. Sic ait, mihi uero persuasit. Vnde statim ego littus repetēs, socios amantissimos apud nauē nostrorū exitium flentes, ac hberes ex oculis lathrymas fundentes offendi: ueluti uitu le uigiles circa boues armentales herbis saturæ se ad stabula recipiūt, oēs simul exultāt, neq; caula retinentur, quī magnopere mugientes circa matrē alacres currūt: Sic illi ubi me conspexerūt lachrymātes effundebātur: ac eo uisi animo quasi patriā domū Ithacā ubi nati sunt attigissent: sic me tandē allocuti sunt. Tibi enim
Vlyse

Circe Vlyssis socios restituit pristinae formæ. ©

Vlysses redit ad naues.

O D Y S S E A E.

Vlyſſe redeunti ita gratulamur, ac ſi Ithacã terrã patriã pueniſſemus. Sed age aliorũ ſociorũ nobis narra nũc fatũ: Sic illi | At ego placide reſpõdēs: Nauẽ i priamis inq̃, è mari in terrã deducamus, ſupellectilẽq̃; et arma omnia in ſpeluncis condamus. Ipi maturate me ſequi, ut ſocios in ſacris Circes ædibus bibentes ac edentes uideatis. Anno enim toto durante habent cibum.

Eurylochus.

| His illi obtemperabãt dictis. Eurylochus uero ſolus eos increpãdo uerbis retinere conatus eſt: | Ah miſeri quõ tenditis, inquit, quid mala & uos hæc quæritis, in domum descendere Circes, quæ oēs uel porcos uel lupos ſeu boues reddet. | Nempe magnã domum coacti cuſtodiemus, quemadmodũ apud Cyclopem accidit, quando illius mediã petierunt aulã ſocij noſtri, cum quibus audax erat Vlyſſes, quãobrem ſua temeritate perierũt: Sic ait. | At ego mente turbatus longum ab latere enſẽ educens, ipſi quanquã affini & quidem ualde proximo caput cedendo, ad humum deijcere cogitabã, uerũ me ſocij hinc inde uerbis huiuſcemodi placidis prohibere. | Generoſe Vlyſſe hunc dimittamus ſi ita iubes, ut nauem hic ſeruet, tu nos ad ſacras Circes ædeis ducito.

Vlyſſes oēs ſocios ad Circẽ ducit

| Hoc dicentes à mari proficiſcuntur, nec tamen Eurylochus remanere ſuſtinuit meum ueritus iurgiũ. Circe ì terea ſocios alios accurate in ædibus lauit oleoq̃; unxit, lenis item pulchris ac tunicis amiciuit. Nos uero epulãtes probe oēs offendimus, qui poſtquã aſpectibus ìter ſe mutuis conſpexerũt, flere ac luctu domum com= plere

plere cœperunt. At Circe iuxta me astās: Magnanime, inquit, Vlysse ne querelis ultrā tendite. Noui & ego quot per mare perq; terras labores passi estis, quōtue iniusti homines incommoda intulere. Sed eia nunc edite, bibite, resipiscite, ac rursus pristinum in pectore animum reuocate, qualem ab initio patriā relinquentes retinebatis. Nā fracti nunc animo & imbelles, si semper malorum marisq; recordamini, nunquā in letitia manseritis: Sic illa. Nos uero persuasi. Hic igitur annum cōtinuo carnibus optimis uescēdo, uinumq; dulce potādo fuimus. Elapso aut anno mensibusq; ac lōgis diebus socij me compellātes sic allocuti sunt: Infœlix, tempus iā ut patriæ reminiscamur: fas nempe est nos seruari, & domum tandem redire: Sic illi, mihi uero sententia placuit: quā obrem ubi sol inclinauit, dapibus oēs accinximus. Postquā uero sol occidit, socij quidem per ædes cubabant: ego aut Circes conscendens thalamum, ad genuaq; uolutus sic compellādo rogabā: Circe præsta q̄so quod es quondā pollicita, ut nos domū reducas. Animus nanq; meus, itemq; sociorum cōtinuo sollicitatur, qui te absente meā fletibus urgent ac pessundant mentem. At illa: Magnanime, inquit, Vlysse ne inuiti quæso in mea manete domo: aliud nāq; iter te facere opus ad inferos ac grauis Persephones ædeis, anima utendo Tire siæ Thebani uatis cæci, cui tamen ingeniū est integrū, mentemq; Persephone ac sapere soli, quanquā mortuo, dedit, Tibi uero umbræ oīo auscultabunt. Ad hæc ani-

Circe Vlyssi.

Circe prædicit Vlyssi iter ad inferos.

MUS

O D Y S S E A E

*mus mihi fractus cōtinuo excidit, flebā in lecto sedēs,
 nec uiuere amplius aut solis radios aspicere uolebam.
 Vbi uero satis plorando, & huc illuc me uertendo sa-
 tiatus sum: tunc Circe, inquā, quis huius mihi uiae dux
 ac mōstrator fuerit? ad inferos enim nullus adhuc na-
 ui descēdit. Illa uero: Generose, inquit, Vlyse nequaquā
 curae sit tibi ducis desyderiū. Apud nauē malū firmans
 et uela pādens cōside. Hanc boreae flatus sponte feret.
 Sed quando nauī per oceanū transibis, ubi littus breue
 ac facile, simulq; Persephones nemora et alni procerae
 & frugiperdae salices existūt: Huc tu ex oceano nauē
 deducito, ipse uero ad inferni descende domū. Hic in A-
 cherontem Pyriphlegeton & Cocytus qui Stigiae pars
 est aquae auulsa conflant. Saxum quoq; ac duorum flu-
 minum cōcursus. Hic item quando Tiresias propius ac-
 cedit, te iubeo scrobem fodere altitudine pariter ac la-
 titudine cubitalem, circaq; ipsum libamen mortuis oī-
 bus fundere mulso primū, deinde uino, tertium aqua.
 Deinde cādida immiscere farinā, multorumq; defun-
 ctorum infirma capita orare, ut quāprimū Ithacā per-
 ueneris, sterile optimāq; domi bouē immolabis, ac pe-
 ram rebus bonis implebis. Tiresiae uero soli separatim
 ouem prorsus nigrā, ac ī nostris pollentē gregibus cae-
 des. Postquā uero uotis huiuscemodi inclyta mortuo-
 rum capita placaueris, in Erebū conuersus ariete facia-
 to & oue nigra. Ipse separatim ingredi per flumis
 ripas iēs. Huc autē multae mortuorū anime ueniēt. Tūc
 iube*

iube socios oues diro ferro mactatas quæ iacēt tergori
 bus uelli: igniq; admoueri, & dijs supplicare, Plutoni
 primū optimo, & graui Persephone. Ipse uero acutum
 ensē ab latere educes asside, nec permittē defunctas
 prope sanguinē uenire, priusquā Tiresiā audias. Hic ti
 bi uates statim ueniet, qui tibi uia mensurāq; itineris
 dicat, ut reditum quoq; per pontum uideas: Sic ait, sta
 timq; apparet aurora. Circe me lanā, uestēq; pulcherri
 me induit. Ipsa uero se argenteā elegantēq; uestem in
 duit, capiti flameolū imposuit. Ego post hæc per ædeis
 properās socios uiriti singulos prensando, placide sum
 hoc modo adhortatus: Ne quæso nūc dormite dulci op
 pressi somno, surgite iam & eamus sicuti me Circe in
 struxit. His quāq; psuasos nō eos propterea inde amo
 ui. Elpenor aut quidā erat iunior, nō admodū in bello
 fortis, neq; itē mentis compos, sine socijs in Circes ædi
 bus respirādi gratia ut ebrius secesserat: cum uero tu
 multum & motum sociorum audiret, confestim attoni
 tus & amens cucurrit per longas iens scalas, retrogra
 dum se descēdere oblitus est: quāobrem pronus ac præ
 ceps ad inum ruit, ceruicemq; fregit. Igitur uenientes
 ego socios sic sum allocutus: Putatis forte domum pa
 triāq; petere, aliā Circe nuntiauit nos Plutonis Perse
 phonesq; domum ituros, anima utendo Tiresiæ Theba
 ni. His illi auditis aīmo exciderūt, sedentesq; ibidem pi
 los barbāq; sibi præ dolore auellebāt, uerum nihil pro
 pterea profecerūt. Dum uero ad littus moesti ac lachry
 mantes

Vlyßes so
 cijs.

Elpenoris
 casus.

ODYSSEAE

mātes accedimus, ecce Circe ueniens apud nauem arietem ac ouem nigrā alligauit, facile trāseundo: Quis enim deum inuitum oculis huc aut illuc euntem uideat?

ARGUMENTVM LIBRI .XI.

¶ Enarrat Vlysses, quemadmodū mādato Circes ad inferos descendit, & ut ex Tiresia uate de sua ipsius & Aliorum salute audiit, & ut heroes heroidasq; ac singulos qui in Ilium simul expeditionem fecere, deniq; aliqua mulctatos poena pariter uidit.

ODYSSEAE

LIBER .XI.

Bi uero ad nauim ac mare peruenimus, nauim quidem ipsam in altū deduximus, uelaq; pandimus, oues imposuimus, deīde portu lachrymātes egredimur, quibus Circe grauis facundaq; dea prosperum uentum, bonum quidem socium, propere immisit. Nos aut arma singula expedientes in ea consedimus, ac uento gubernatoreq; dirigente passis uelis die toto pontum secauimus. Sol interea occidit, uiasq; umbræ occupāt, cū iā ad oceani profunda peruenimus.

Cimmerios fama est populos hic esse cauernis

Vlysses ad
Cimmerios
diuertit.

Perpetua nebula, cecaq; caligine mersos.

Quos oriens nunquā, nec cum declinat in undas

Sol

Sol uidet, æterna miseri sed nocte premuntur .

Nauem igitur huc traximus, atq; ouibus assumptis ad locum nobis à circe monstratum contendimus. Hic sacra quidem Perimedes & Eurylochus rite fecerunt. Ego uero acutum enssem ab latere educens, scrobem cubitalem hinc inde fodi, circaq; ipsam mortuis utres effudi mulsi primum, deinde uini dulcis, postremo aquæ, multaq; deinde defunctorum dira capita rogavi: uoueq; si quando Ithacam uenirem, boue me sterili in ædibus facturum, pyrãq; bonis referturum: Terefiæ uero separatim ouem omnino nigrã, ac ï nostro grege polentem oblaturum. Postquã uero mortuos uotis ac supplicationibus hoc modo placavi: oues arripiens in scrobe ipsa iugulaui: sanguine deinde nigro affatim fluente, animæ mortuorum conuenere, nymphæ, iuuenesq; senesq; uirgines quoq; teneræ nuper flebilem habentes animum, multi deniq; hastis uulnerati ferreis uiri maortij, arma sanguine foedata tenentes. Plurimi hincinde ad scrobem ingenti murmure properabãt. Me uero pallentẽ tremor coepit. Tũc socijs iussi oues diro ferro maectatas direptis tergoribus igni admouerẽt, ac dijs uota facerent, Plutoni primũ, deĩde Persephoneæ. At ego enssem ab latere educens sedebã: neq; defunctorum animas propius accedere ad sanguinem priusquã facta à Tiresia potestate permisi .

Prima mihi occurrit uenienti Elpenoris umbra,
Quem forte infletum liqui, tumultoq; carentem

Apprope-
rant mortu-
orũ animæ

Elpenoris
ũbra Vlyssæ
si apparet.

Aedibus

O D Y S S E A E

Aedibus in Circes, aliò cogente labore.
 Hunc igitur lachrymās aspexi, ac protinus illum
 Compellās, uerbis breuiter percunctor amicis:
 Elpenor tenebras qua nā miser ipse subisti,
 Præueniens pedibus me naue per æquora uectum?

Dixi: At ille suspirās respondet: Generose Vlysse me
 malum fatū immortaleq; uinum impulit in Circes do-
 mo dormientem, ac per longas scalas retrogradum de-
 scendere oblitum, itaq; pronus ac præceps in terrā pro-
 rui, ceruixq; propterea fracta, & anima ad iferos de-
 scendit. Nunc ego te, non adhuc præsentibus qui uentu-
 ri sunt postea, per uxorem ac patrem qui te paruum e-
 ducavit, per Telemachum quem solū & unicum domi
 reliquisti (Noui nāq; ubi primum hinc exhibis, ad insu-
 lam Aeaē naui contendes) Hic te rogo Vlysse, mei sis
 memor, neq; inde discedens me inhumatum relinque, ne
 insepultus deorum ira fiā. Verum me cū armis quot mi-
 hi sunt tumula, sepulchrūq; in littore maris pone, ut
 miseri hominis fama sit apud posteros. Hæc mihi faci-
 to, ac supra tumulum remum quo unā cum socijs remi-
 gabā figito: Sic ait. At ego contra respondi: Ego profe-
 cto tibi miser faciā atq; reddā. Sic itaq; tristibus era-
 mus uerbis alloquentes: ego separatim supra sanguinē
 ensē tenebā. Idolum uero socij absistens multa locutū
 est. Venit & anima matris meæ Anticleæ, quā ego illū
 petens uiuam domi reliqui. Hæc ego lachrymans uidi,
 & animo sum miseratus: neq; quanquā egre dolensq;
 pluris

Vmbra an-
 ticleæ ma-
 tris Vlyssis

plurimum, propius ad sanguinem accedere inconsulto
 Tiresia uenire permisi. Venit tãdem ipsius anima Tire
 sia, aureũ habens sceptrum, meq; protinus nouit, atq;
 ait: Quid miser huc solis lucẽ relinquẽs uenisti, ut mor
tuos tristẽq; uideas locũ? sed iã scrobe absiste, ensẽq;
à sanguĩe amoue ut bibã ac uera referã: Sic ait. At ego
 ensẽ subducens uagina condidi. Ille uero nigrãtem sã
 guinem potauit, meq; uates optimus sic est allocutus:
 Reditum quæris optatum optime Vlyse, hunc durissi-
 mum tibi deus dabit. Non enim puto Neptunum desitu-
 rum ab ira in te, quod charum excæcaueris filium. Ve-
 rum quãquã mala patiẽtes plurima, peruenietis tamẽ,
 si animum tuum sociorumq; continebis, quãprimum
 insulæ Trinacriæ cũ nauĩ propinquabis pontũ euitãs.
 Solis nãq; oĩa respicientis simul & audiẽtis, boues pa-
 scentes inuenies. Has si illas forte dimiseris, & redi-
 tum optatum assequemini, & Ithacã, quãuis multis la-
 boribus, peruenietis. Si autẽ læseris, tunc ego tibi socijs
 q; exitium uaticinor. Ipse uero si effugies, sero tandem
 ac egre amissis omnibus socijs in altera nauigabis na-
 uĩ: domiq; iconmoda multa offendes, uiros proteruos
 qui rem domi tibi edunt, uxorem insuper tuã quæren-
 tes in matrimoniũ traducere, dotem muneraq; dãtes,
 sed illorũ uim demum superabis. Vbi uero procos hos
 domi ueniens siue dolo siue ferro interfeceris, statim
 nauem cũ remige sumens eos adeas qui mare nesciũt,
 ac ex falsis fluctibus non edunt cibum, nauesq; prorsus

Tiresiæ u-
 bra Vlyssi
 omnẽ itine-
 ris successũ
 præfagit.

O D Y S S E A E.

ac remos qui alæ sunt nauis ignorāt . Signa tibi ualde uera dico, quæ non desinent donec obuius uiator tibi fuerit, quem supra clarum humerum habere iaculum uideris. Tunc tu remum in terra figes, sacra Neptuno facies, arietem taurumq; ac porcorū custodē aprum maētās. Vbi uero domum reuerteris, sacras dijs hecatōbas omnibus facies.) Post hæc mors tibi ex mari ualde imbecilla facilisq; talis uidebitur, quæ te perimat senecta uegeta gaudentē: at circà populi diuites erunt. Hæc itaq; tibi uera nuntio) Sic ait. Ego aut̄ illi cōtra re spondi: Tiresia hæc alibi mihi dij fato dederunt, nunc tu hæc uere narra. Matris enim mortuæ animā prope sanguinē confidentē aspicio, neq; me filium coram uide re aut alloqui sustinet: dic uates quomō me agnoscere talem existentem posset? Sic dixi. At ille inquit: Facile dicā, quęcunq; mortuorum prope sanguinē accedere si nes, is tibi uera narrabit: cui aut̄ inuidebis, is rursus re trocedet: Sic ait anima Tiresiæ, moxq; se in Plutonis domum recepit, postquā diuinitus est locutus. Ego ue ro ibidem māsi donec mater uenit, ac ubi nigrātem po tauit sanguinem, statim me agnouit, et sic allocuta est: Nate mi, quomodo huc sub terræ tenebras uiuus ueni sti? Durum nāq; hæc uiuis uidere. In medio enim ma gna sunt flumina grauesq; torrentes: Oceanus primū, quem trāsire pedibus non licet, nisi qui probā haberet nauim. An è Troia nunc errabundus huc uenis cum na uiq; et socijs longo iam tempore? Sic ait, At ego: Mea

Anticlea
mater Vlyss
sem alloqui
tur.

mater

mater necessitas me ad inferos descēdere cogit, anima
 Tiresiæ Thebani utentem. Nō enim prope adhuc Itha-
 cam ueni, nec nostrā attigi terrā, sed continua calami-
 tate pressus erro, ex illo quo Agamemnonē ad Iliū ur-
 bem sum secutus, ut Troianis bellum inferremus. Sed
 mihi hoc, quæso, uere dicit: quod te fatum ad mortē cō-
 pulit? lōgūsne morbus, an diana suis te petens sagittis
 interfecit? Dic item apud patrem & filium quem reli-
 qui, sit ne mei adhuc memoria ac ueneratio? an uirorū
 alios meo & honori & loco successit? Dic etiā uxoris
 constātiā ac uirtutem, an apud filium manere pergit,
 & firmiter oīa seruat, uel Achæorū optimorum alicui
 matrimonio iuncta est? Sic dixi. Illa subito: Tua, iquit,
 coniux animo adhuc constāti in amore tuo p̄seuerat,
 quanquā dies ac noctes amaras cētino lachrymās: tu-
 umlocum honorēq; nullus habet. Verū Telemachus q̄-
 etus manet, ex æquoq; conuiuia distribuit, ut iustū de-
 cet iudicē. (Sic eum oēs appellant) Pater uero tuus in
 agro durat, neq; in urbem uenit: neq; illi cura cubilis
 seu thalami aut lænæ siue cultorū stragulorū ulla: sed
 hyeme domi, ubi famulæ, dormit apud cinerem ignem =
 q; lachrymis assiduis opertus. Vbi aut æstus uenit autū-
 nusq; floridus, in parte fertilis uinæ, ubi inclinatis iā
 frondibus cubilia humi apparent, tristis animo iacet,
 magnū mente dolorē retinēs, ac tuū plorās fatū ad di-
 rā usq; peruenit senectutē. Sic item ego perij: Non ut
 ais. me suis Diana sagittis petens interemit, neq; mihi

Vlysses
 querit ex
 matre cōdi-
 tionē u-
 xoris, filij
 & patris

1

3

morbus

O D Y S S E A E

morbis irruit, quod tabe horrida meã e corpore ani-
mam abstulerit, sed tuum desiderium, tuã me curã, tua
mansuetudo optime Vlyße uita priuauit:

Vlyßes co-
natus ma-
trẽ ample-
cti frustra-
tur.

Sic ait. At ego iã dudum genitricis amore
Accedens propius cupiebã attingere mœstam.
Ter tentata mihi, totidemq; effugit in auras
Chara parens, umbræ uolucrisq; simillima somno.
Tunc dolor in nostro consedit pectore maior.
Hanc ego compellãs lachrymis affabar obortis:
Mene fugis mater? cur dextram iungere dextræ
Non datur, aut nostros pariter mulcere labores?
Idolumne tuum forsã mihi detulit ultro
Persephone, ut ueniat grauior sic poena quærenti?

Mater V =
lyssi.

Sic ego. Illa statim respondet. O mi nate præter cū-
ctos mortales infœlix, nõ te Persephone Iouis filia de-
cipit, sed hæc defunctorũ hoĩm lex est. Non enĩ carnes
aut ossa defuncti habet: sed ubi mors aduenit, illa igni
ardentiq; pyra uelociter absumuntur, anima uero uti so-
mnus statim euolat. At tu breuiter opta ad lucem redi-
re, et hæc oĩa disce ut tuã postea referas uxori. Nobis
igitur sic inter nos colloquẽtib; ecce foemine ueniunt,
quas Persephone adduxit, quæcũq; fortiũ uirorũ uxo-
res seu filie fuere, ac oēs circa sãguinẽ cõuenere. Cogi-
tantiq; mihi quonã mō singulas p̄cũctarer, potior hæc
sniã uisa est. Educens protinus ab latere ensem, nõ per-
misi oēs sanguinem unã potare. Igitur ante alias quæ
spõse nupsērũt accedẽtes, suum enarrat luctũ: ego sin-
gulas

gulas interrogo) Hic primū Tyro uidi nobile, quæ filiã
 se dicebat esse Salmonei Cretheo Aeolida nati: hæc flu-
 uiiū Enipeū amauit pulcherrime per terras fluentē: cū
 q̄; illius se undis immisceret, Neptunus lauandi gratia ī
 gressus, unda caudæ similis īflexa circumstitit, donec ī
 psumq̄; ac puellã in Venere congressos operiret. Com-
 pressam uero Neptunus sic alloquitur) Gaude mulier
 ob amorem nostrū. Nã anno uertente præclaros edes
 partus, quando nō u. ni deorū lecti ac cōcubitus. Tu ue-
 ro fer atq; nutri. Quod aut̄ instat, nūc domū abi: tace-
 bis insuper et nihil dices, ego sum Neptunus: sic loquēs
 sub pontū abiit) At illa prægnās Peliã genuit ac Neleū
 fortē, utrunq; Iouis ministrū. Pelias apud Iaolcon lati-
 fundum, pecoris diues: alter uero apud Pylum habita-
 uit.) Alios item ex Cretheo uiro genuit, Aesonem, Phe-
 retē, & Amythaonē equis gaudentē) Post hæc uidi An-
 tiopen Asopi filiã, quæ in Iouis cōplexū uenire cupiēs,
 duos suscepit filios Amphionem & Zethū, qui primi
 Thebas cōdidere septem habentes portas, præterea tur-
 ritas. Nã sine turribus ac mœnibus regionem tã latam
 quanquã fortes, ambo haud cōmode incolere potuerunt.
) Deinde uidi Alcmenã Amphitryonis uxorē. quæ fortē
 & magnanimū Herculeū Iouis magni complexibus gra-
 uida enixa ē) Vidi & Megarã Creōtis filiã, quã ampli-
 tryonis filius Hercules in matrimonio habuit) Vidi &
 pulchrã Epicastã Oedipodis matrē, quæ mentis ignora-
 tione magnum admisit scelus, proprio filio qui patrem

Tyro

Enipeus flu-
uius.

Pelias

Neleus.

Aeson.

Pheretes

Amythaon

Antiope

Amphion.

Zethus

Alcmena.

Megara.

Epicasta

O D Y S S E A E

Epicaſta filio
parviti dē
pſu.

interfecit nupta: adeo inaudita infandaq; perpetrare
hominibus dii dedere. Verū hic multis laboribus The-
bis Cadmeis imperavit ob deorū in eū irata conſilia.

Epicaſta uero dolore correpta, ex altis domus laquea-
rijs ſe ſuspendēs ad inferos abiit: filioq; propterea mul-
tas ærumnas reliquit, quantas maternæ furie immiſe-
runt.

Chloris.

Deīde Chlorim uidi, quā Neleus cū ob formā, tū
dotem ingentē habuit uxore. Hæc Amphionis Iaſio ge-
niti minor natu filia fuit: qui Neleus apud Orchome-
nium Minyeum quādoq; deinde apud Pylū regnauit:
genuitq; præclaros filios Nestorē, Chromiū, Pericly-

Pero

meum. Inter quos etiā Pero ſuſcepit optimā, admiran-
daq; foeminā pulchritudine, quā obrem oēs accolæ illā
ducere cupiebāt, quā pater Neleus illi promiſit, qui bo-
ues ingentes ex herculis custodia eriperet: quas bonus
uates eſt ſolus abigere pollicitus. At durum obſiſtebat
dei fatum, uincula difficilia, & bubulci agreſtes atque
fortiſſimi. Sed poſtquā menſes diesq; uenere anno uer-
tente, tunc illum Iphiclus interfecit, diuina oīa teſtātē
atq; inuocantē: Iouis igitur factum conſilio.

Leda

Post hæc Leda uidi Tyndari uxorem, ex quo illa Caſto-
rem ge-
nuit equorū domitorem, & Pollucē pugilem optimū,
quos ambos uiuos terra continet, Iouis munere alter-
utri morientes per uices ac renaſcētes: honorē attamē

Iphimidea.

æque cum dijs ſortiti ſunt. Vidi & Iphimideā Aloëi u-
xorem, qui in neptuni complexū uenire cogitās, duos

Otus et E-
phialtes.

edidit filios, breuis alioquin ætatis, Otū & Ephialten,
quos

quos omnium pulcherrimos & maximos secundum Ori-
nem terra nutrijt. Novem enim cum essent annorum, la-
titudine novenorum cubitorum, longitudine vero totidem iu-
gerum: qui & dijs in caelo pugnam intentare sunt ausi,
Ossa Olympo & Pelion Ossa imponere conati, ut in
coelum ascenderet: & profecto fecissent, si ad aetatis ius-
tum terminum peruenissent. Verum Iouis ex Latona fi-
lius ambos, priusquam temporibus pubes, aut genis la-
nugo florentibus appareret, extinxit.

Quin Phaedra Procrimque simul, moestaque Ariadnen
Vidi, quam e Creta Theseus sibi duxit Athenas:
Amphiryten sed apud, Baccho placitura Diana,
Ante libidinibus raptam firmaverat olim.

Post Mera Clymenenque unam, tristemque Eriphylem
Que mercede virum crudelis prodidit auri.
Vxores natasque simul non persequar unquam
Heroum, quas tunc vidi, vox desinet ante.

Sed iam dormiendi tempus: siue hic restemus, siue
ad socios redeamus: auxilium in me deducendo uestra
deorumque cura fuerit: Sic Ulysses ait. At omnes triste silen-
tium tenuerunt, citraque letitiam in aedibus fuere: inter
quos Arete sic loqui coepit: Phaeaces quomodo uir hic uo-
bis esse uidetur, forma et magnitudine & mente intus
optima? hospes est meus, uestrum quilibet huius est parti-
ceps honoris, quam obrere in eo reducendo ne festinate, ut
dona sic indigenti non impediatis, multae enim uobis do-
mi opes deorum benignitate sunt. Inter haec Echereus, in-

ter Phae

Otus.
Ephialtes
9. cubitoz

Phaedra
Procris
Ariadne.

Mera
Clymene
Eriphyle

Arete Ulysses
si.

O D Y S S E A E

Alcinous
Vlyssi.

ter Phæacēs natus maior, sic loqui cœpet) Amatissimi
 proceres, nō hęc nobis regina ex opinione aut explo-
 ratione manifestādo loquitur, sed omnino credite. Al-
 cinoi enim & mentē & uerbū habet) Ad hęc Alcinous
 sic inquit: Hoc ita fiet ut ego nunc uiuus Phæacensibus
 impero. Itaq; hospes quanquā reditū ualde cupis, expe-
 cta usq; in diē crastinū, ut diuina munera absoluā: De
 te nanq; reducendo cura omnibus erit, præsertim mihi
 qui populo præsum. Cui Vlysses: Alcinoë, inquit, opti-
 me si me anno toto hic iusseris manere, deinde auxiliū
 in reducēdo præbueris, donaq; dederis, mihi in primis
 gratissimū ualdeq; usui fuerit, si manu ampliore in pa-
 triā remeabo, simq; propterea uiris omnibus uenerabi-
 lior simul & amātor qui me Ithacam euntem uiderit.
Alcinous rursus: Vlysse, ait, nos te quidē considerātes
 nō quendā deceptorī aut subdolo similē existimamus,
 quales tellus diuersi generis homines pascit uaria refe-
 rētes, unde aliquis nec uiderit: tibi uero & forma uer-
 borum & mens bona inesse uidetur. Nam apposite, ut
 paulo ante cantor, rem omnem & Argæorum & tuos
 ipsius labores ordine narraſti. Dic quaeso mihi hoc item
 uere, si quos apud inferos sociorum uideris, qui te ad
 Troiā tuumq; fatum sint secuti. Noctis adhuc plurimū
 restat, nec hora dormiēdi: dic igitur mihi diuinā facta.
 Nā ego usq; mane tolerabo, mō tu tuos referre lobo-
 res patiaris. Cui Vlysses: Alcinoë, inquit, optime hora
 quidē multorum uerborū, hora item somni: si tamē au-
 dire cœ

dire cupis, non equidem narrare miseriora tibi alia
 possum, quã meorum sociorum ærumnas, qui Troiano
 rum ex tumultu elapsi postea redeuntes, improba ma-
 lignitate femina perierunt. Igitur postquã Persepho-
 ne animas alio dispersit, uenit postmodũ Agamemno-
 nis anima moesta quidẽ, aliãq; congregatã quã cum i-
 pso in Aegisthi adibus periere. Ille uero ubi sanguinẽ
 bibit atrum, me nouit, misereq; flebat lachrymas ex i-
 mo corde fundens, ac manus extendens me amplecti co-
 nabatur, uerum nõ ei firma uis aderat, neq; facultas,
 qualem antea in membris flexibilibus habuit. Hunc ego
 aspiciens ïgemui, ac animo sum miseratus: protinusq;
 compellans sic sum allocutus. Atride uirorũ gloriosissi-
me quod te fatum edomuit, ad mortemq; duxit? an Ne-
 ptunus in nauì existentem uentorum aduersorũ spiri-
 tum uehementẽ excitando? an potius iniusti hominis ï
 terra te boues uel ouium pulchros greges inuadentem
 ïuasere, uel de urbe aut foeminis decertantẽ incõmoda
 affecere? Sic ego. At ille: Vlysse, inquit, nec me Neptu-
 nus ï nauibus afflixit, neq; homines iniusti in terra læ-
 serunt, sed Aegisthus unã cum perdita uxore per insi-
 dias, cum me in domum uocasset, in cœna interfecit, sicut
 qui bouem in præsepe mactat: sic ego exitu misera-
 bili sum extinctus: circa me quoq; alij socij acerbẽ iter-
 fecti ueluti sues fuere, qui in hominis diuitis ac ualde
 potentis uel nuptijs uel præmio seu festo conuiuio, uel
 etiã multorũ uirorũ tam separatim quã in pugna in-
 terfe-

Vlysses de
 Agamẽno-
 nis umbra
 & iteritu.

Agamẽnon

O D Y S S E A E.

Cassandra
cades.

Sœuitia
Clytæmne
stræ.

Cōtra uxo
res.

interfectorum cœdibus uersati sunt. Sed & illa maxima
tu consyderās animo lugeres, quēadmodū circa crate
rem plenasq; mensas in œdibus accubuimus, pavimento
subtus sanguine fluēte. Miserrimā audiui uocem Cassā
dræ Priami filiaē, quā dolosa Clytæmnestra propè me
interfecit: attamen ego usq; ab humo manus attollens
moribundus ante ensē supplicabā: at illa crudelis sese
subduxit, neq; mihi ad tartara eunti oculos saltem aut
os manibus claudere sustinuit. O quā nihil est deterius
aut atrocius foemina, quæ talia in uirū facta struit qua
lia Clytæmnestra, uiro qui nullā prius aliā duxerat ne
cem parās, perpetravit: quæ & filijs & ancillis meis li
benter se dixit domum uenturā: at conscia criminis &
sibi & posteris dedecus peperit: lasciuioribus uero foe
minis exemplo simul & adiumento impudicitiaē fuit.
His igitur dictis respōdi. Heu, profecto Iuppiter Atrei
genus ob insidias muliebres nimium odio persequitur.
Ab initio nāq; plurimi Helenæ causa periuiimus, tibi ue
ro Clytæmnestra dolos procul existēti parauit. Ille ue
ro: Hac, inquit, tu de causa.

Vxori quanquā semper confidere noli;
Neu facilis uerbum credas quod noueris omne.
Quædā sed referes, animo nonnulla reconde.

Verū nequaquā Vlyse tibi uxore mors obtinget:
nā tua Penelope Icari filia longe prudentissima ac sapi
entissima est. Nempe illā puellā proficiscentes ad bellū
reliquimus, natum tunc parū habere aiebat, qui nūc
foelix

foelix in uirorum numero uersatur: profecto illum pa-
 ter domum reuertens aspiciet, illeq; patrem uti fas est
 uerebitur.) Mea uero uxor neq; filium oculis aspiciē
do exaturari permisit: prius enim atq; illū uiderē inter
fecit. Sed aliud tibi dico, et hoc clam tua nunc mente te
neto, ne palam nauē in patriā deducas, quoniā non o-
mnia foeminis credēda. Sed quaeso, mihi uera refer de
meo nato si usquā audiris eū uiuentē esse, an apud Or
chomenū seu Pylum, an apud Menelaū & spartā? non
dum enim uti uideo generosus Orestes in terris extin-
ctus est. Ego uero: Atride, inquā quid hoc me rogas? mi
nime pfecto noui uiuat ne an exceſſerit: turpe quidē ua
na dicere. Igitur dū nos lachrymātes, ac moesti uerbis i-
ter nos tristibus colloquimur, ecce illustres ueniunt a-
nima. Achillis in primis, deinde Patrocli, & Antilochi,
et Aiacis, q; forma et corpore oīm Danaū præter Achil
lem præstātissimus erat. Nouit me aut Achillis anima,
ac gemēs alloquitur: Vlyſſe miser quid tibi uenit in mē
tem, aut maiori nūc inuides operi? quonā mō ad infe-
ros descēdere sustinuiſti, ubi imbecilli mortui hominū
tātū idola afflictorū uersantur. Tūc ego Achille Achæ
orum fortissime, inquā, ueni ad Tiresiæ uaticiniū, si qd'
ostendat consilium quo Ithacā reuertar: nondū enim p
pē ad Achaiā accessi, neq; itē meā attigi terrā, sed con-
tinuo mala patior. Te uero Achille nec priorū neq; po
steriorū ullus beatior: prius enī te uiuū Argæi æq; at-
q; deos honorauimus. Nūc uero hic existēs, mortuis
rursus do

Achillis a-
 nima Vlyſſe
 si.

Idola.

O D Y S S E A E

rursus dominaris: quãobrẽ mors tibi excedenti Achille
 minime penitẽda: Sic ego } At ille: Ne mortem, inquit, di-
 cas optime Vlyße. Mali ego rusticus mercede seruire,
 ac uiro similis inopi cui breuis sit admodũ & angusta
 res domi, quã oĩbus mortuis dominari. Sed quãeso nun-
 tium mei nati mihi affer, an prõptus in bellũ sit, an cõ-
 tra. Dic item siquid de Peleo patre audiueris, si apud
 Myrmidonas ciues in honore sit: an per Græciam &
 Phthiã, quod ille ad senectutẽ pedibus & manibus debi-
 litatus peruenerit, cõtemnatur. Non enim ego pugna-
 tor sub luce sum solis, qualis quandoq; apud Troiã Ar-
 gæos defensitãs fortem domui populũ } Nã si talis quã-
 quam breui tempe in patriã domũ redirem, pfecto au-
 daciã potentesq; manus aliquorũ refrigerẽ, qui per uĩ
 illum incommodo afficiunt, aut de honore deiciũt: Sic
 ille } Ego uero, de Peleo inquã, nihil audiui: sed de filio
 Neoptolemo referã uera, uti iubes, oĩa } Illũ i mea nau-
 ui post Achæorũ discessũ e Scyro duxi: at quãdo circa
 Troianã ciuitatẽ cõsilia agitabamus, semp primus lo-
 quabatur, neq; uerbis errauit unquã: Nestor uero &
 ego soli cõtendebamus: sed postq; Hũ expugnauimus, in
 multitudine turbaq; exercitus non mansit, uerũ longe
 ante alios audens ac nemini cedens, multos hostes in-
 genti ferocitate iterfecit. Omneis ego ab eo superatos
 pro Argæorũ salute minime narrare possẽ. } Sed & Eu-
 rypylũ Telephi filium, heroa quẽ post Memnonẽ pula-
 cherrimũ uidi, quẽ fortiter ferro peremit: quẽ circa so-
 cij quoq;

Neoptole-
mus.

Eurypylus
Telephi fi-
lius.

eij quoq; igētes muliercularū causa donorū sunt caesi.
 Cūq; in equū quē Epeus fecit, Argeorū fortissimi con-
 scendimus, mihi super oīa mādauit ut equi latebras do-
 losq; recluderē, ac hasta irruerē. Hic alij Danaī prin-
 cipes & duces lugebāt ac ualde metuebāt, illū ego nun-
 quā nec gementē neq; lachrymis genas inficientē con-
 spexi: quin me orabat ut ex equo desilirē, ensisq; capu-
 lum ac hastā ferro grauē arripuit, exitiū Troianis ani-
 mo furibundo intentās. At postquā Priami urbem euer-
 timus bonā honorū prēmiorūq; secū ferēs partē, nauē
 conscendit: illaesus quoq; & minime uulneratus uel in
 ipsa cominus pugna, ut in bello solet euenire, cū Mars
 mixtim in praelio furit. His utrinq; dictis Achillis ani-
 ma postmodū abiit, longe tendēs per floridū pratū, læ-
 ta quidē quod filium illustrē esse audiuerit. Alia uero
 mortuorū animæ mœstæ cōstitere, deq; his quæ sunt il-
 lis curæ interrogauere. Sola Aiakis anima Telamonij, p-
 cul absistebat, irata mihi causa uictoria, qua ego ī iudi-
 cio apud naues de Achillis armis sum potitus: tulit autē
 & prudentissima mater, et mihi Troiani adiudicarūt.
Atq; utinā me tali certamine contēdere nō contigisset:
 ipsorū enim armorū gratia tellus Aiacē tale caput cō-
 tegit, qui & forma & uirtute ceteris Danaīs excepto
 Achille præstabat. Hunc igitur placidis compellās uer-
 bis alloquor: Aiax Telamonie non te fas erat, uel mor-
 tuum in ira mecū armorū gratia perseuerare, quæ ar-
 ma exitialia Argæis dij dedere, quod ob ea tale nempe
 minime

Equus

Aiakis aia.

Arma Achillis.

Ulysses ad
Aiakis um-
bram.

O D Y S S E A E

munimentū ipsis perierit. Nos enī Achæi tuo priuati
æque ut Achillis capite dolemus. Neq; alius in causa q̄
Iuppiter, qui Danaū exercitum odio uehemēter est per
secutus, te aut supra modū. Sed huc ades o princeps ut
nostrū audias uerbum, animūq; tuū proteruū atq; irā
places. Ad hæc ille nihil respondit, sed ad alias erebi
mortuorū animas sese recepit. Hic nihilominus iratus
alloquitur: at ego hūc dimittēs, alias aspiciere animas
sum animo impulsus. Minoem uidi Iouis filiū aureum

Minos

habentem sceptrū, iuraq; defunctis dicentē ac sedentē:
neq; illū alij sedentes, sed stātes per amplā inferni do-
mum de iure interrogāt. Post hunc Orionē ingentē ui

Orion.

di, feras per floridū pratum agitātem, quas ipse in mō-
tibus desertis peremit, in manibus elegātem robustāq;
clauā habens. Vidi et Tityum terræ filiū humi iacentē
per iugera nouē: Vultures illum utrinq; astātes duo, e-
ius hepar rostro lacerātes doloribus affligebāt, at ille
manibus resistere prohibetur, quod Latonā Iouis cōiu-
gem Pytho uenientē per pulchrā Panopciā tētauerit.

Tityus

Tantalus

Tantalū quoq; uidi seuos habentē dolores, stātemq; in
stagno, quod eius ori propinquās appetere sitiens uide-
tur, bibendi aut nequaquā facultatē habet. Nā quotiēs
senex bibere contendēs se flectit, totiēs aqua refugit re-
luctās: circaq; pedes terra nigra apparet, ubi ui numi-
nis arbores altissimæ à sūmo fructus demittūt, onchnæ
uidelicet. & granata, & mali præclaros ferentes fru-
ctus: ficus item dulces & oleæ florentes, quos dum
miser

miser erectis attrectare manibus conatur, uetus ad sidera usq; tollit. Deinde Sisyphū uidi diris et ipsum poenis afflictū: saxum quoq; ingens manu portātem, ac illud manibus pedibusq; innixū usq; in montē trudentē. Verū quādo in summū est cacumē propē iā ascēsurus, tunc uiribus ac robore destituitur, ex quo rursus lapis impudens ad inferiora cāpi deuoluitur: ille iterū corpore protensus atq; innixus in sublime propellit. Obiter aut ex membris sudor fluit: & ex capite puluis excitatur. Post hæc Herculis idolum tātum uidi: nam ipse cum dijs immortalibus in festis conuiujs lætatus, Heben secum formosam Iouis & Iunonis filiā habens: circa uero idolum extinctarū auiū strepitus undiq; fugietium ac timentiu. Ille uero nocti similis, nudum manibus arcum & in neruo sagittā paratā continue tenēs, oculis grauer obseruat, ac iaculanti similis astat: penes quem horrēdum circa pectus scutum erat ac lorū aureū, in quo diuina sculpta sunt opera, ursi, agrestes sues, leones generosi, pugnae itē & prælia cædesq; uirorum: cui profecto nec simile facturus est, neq; fecit alterum quicumq; sua id arte condidit. Vbi aut ille me uidit, agnouit, gemensq; alloquitur. Vlyse Laertiade, ah miser, aliquod te forte fatum agit, quēadmodū et me dum in luce fui. Iouis nanq; filius erā, attamen ærūnas sum passus infinitas. Homini enim longe inferiori pdomitus parui, qui mihi dura mādauit certamina: me itē quandoq; huc misit canem debellaturū, neq; alium mihi

Sisyphus

Hercules.

Hercules
Vlyssi.

O D Y S S E A E

duriorē excogitare potuit laborē. Hunc tādē uici, ac Mercurio Mineruaq; iuuātibus ex inferno duxi: Sic dicens, ad tartara rursus intro redijt. At ego firmiter ibidem expectās, si quis alius ueniret herouū q̄ dudū perire: p̄fecto priores uiros quos cupiebā aspexi, Thesea Pirithoumq; deorū filios: sed ante multa defunctorum milia simul magno murmure cōuenere. Me uero pallidus occupauit timor, ne per sephone Gorgonis caput horrendū monstrū ex inferno mihi mitteret: quāobrem statim nauem petens, socios cōscendere ac orā soluere iussi. Illi obtēperauere, trāstris cōsidentes. Hāc igitur per oceani undā remi foeliciter, deinde prosper uentus detulere.

A R G V M E N T V M LIBRI .XII.

¶ Narrat ut ex inferno ad Circen redierit, ut Sirenas præterierit, ac saxa errātia Scyllāq; & Charybdi. Deinde suæ ipsius nauis ac sociorū interitū, qui boues nonnullas Solis arripuere: & ut ipse tātum ad Calypso supra lignum seruatus incolumis euasit.

O D Y S S E A E

LIBER .XII.

Ostquā uero nauis oceani reliqt fluminis undā, ī altū pelagus deducta, peruenit ad insulā Aeam ubi Aurore domus Choriq; & Solis ē oriēs. Hic in arenā ratem subducētes in litore

tore descendimus, ac demum cibo grauati quiescentes
 Aurorã expectauimus. Cum primum uero illuxit, ego
 socios ad domum Circes iussi cõtenderẽt, ut Elpenoris
 extincti corpus efferrẽt: ac e uestigio uirgulta ad py=
 ram constituendã incidentes, eũ in summa littoris par=
 te mœsti ac lachrymãtes tumulauimus. Vbi uero cor=
 pus crematũ ac sepulchrũ cõpositum, arma remũq; si=
 mul columnæ summo tumulo affixæ suspendimus. His
 itaq; hoc mō dispositis, Circe interea noster reditus
 minime latuit, sed statim parata cucurrit, simulq; cum
 ipsa famulæ cererem carnemq; multã ac rubens uinũ
 attulere. Ipsa in medio astãs protinus ait: Miseri qui uĩ=
 uentes ad inferos penetrastis, bis mortui, cum reliqui
 homines semel tãtum excedãt: sed iam edite ac bibite
 rursus in lucem restituti. Cras enim luce prima nauiga=
 bitis, ego uero uiam monstrabo, singulaq; indicabo, ne
 forte aliquo malo seu tristi consilio uel mari uel terra
 incommodũ sustineatis: Sic ait, nos uero persuasi. Vbi
 uero sol in occidentẽ inclinauit, accubuimus carnem e=
 dentes, ac dulce potantes merum. Postquã uero sol oc=
 cidit, alij quidẽ iuxta nauis rudentes dormierũt, me ue=
 ro separatim à socijs Circe manu tenẽs i sede locauit,
 singulaq; interrogauit: ego quoq; oĩa apposite narra=
 ui. Illa uero: Hæc, inq̃t, oĩa sic gesta sunt: tu nũc si au=
 dis quæ dicã, recordabitur & tui deus ipse. Sirenas pri=
 mum fuge, quæ omneis homines ad eas adeuntes emol=
 lire ac demulcere solent. Quicunq; igitur per ignora=
 tionẽ

Reditur
 ab inferis
 ad Circe

Elpenor tis
 mulatur.

Circe præ=
 sagit futu=
 ra pericula

Sirene.

O D Y S S E A E.

tionem illis propinquabit, seu uocem illarū audiet, huius
 ic domum redeundi neq; uxoris neq; deniq; paruorum
 filiorum cura ulla fuerit: ita molliter canunt in prato
 sedentes. Plurimus aut in littore ossorum cumulus eorum
qui auscultat, circaq; cutes direptæ idem significantes
conspiciuntur. Sed tu iens absiste: insuper sociorum
aures cera illinito, ne quis harmoniã audiat. Tu uero si
uolueris audi, mō nauis malo manibus ac pedibus re-
ctū alligauerint, ut illarū uoces cum iucunditate secu-
rus attingas. Si aut socios uti te soluāt orabis, illi mul-
to maioribus uinculis te uinciāt. At postquam has socij
preterierint, nō habeo uere quod dicā utra tibi uia fu-
tura sit: tu tantum animo deliberabis, ego utranq; tibi
referā. Hic saxa sunt altissima, hæc usq; maris unda ro-
tat, errātia dij uocāt. Hic neq; uolatilia neq; columbæ
quæ ambrosiã Ioui ferunt pertrāseunt: sed horū alte-
rum continuo aufertur, alterumq; pater ipse immittit
cunctis apparens, quod quidem aduentium nulla uiro-
rum nauis euitat, sed simul nauium tabulas armaq; &
corpora uirorū maris fluctus & sæuæ procellæ disper-
gunt. Sola Argo nauis ad ea properās quæ apud Aee-
tã regem erat, cum hac pertrāsiret euasit: & ipsa qui-
dem ad hæc impulsã fuisset, nisi Iuno Iasonis amica eã
succurrendo trāsmisisset. Duo præterea sunt scopuli, al-
ter ad cœlū usq; tendit, acuta sublimitate, nube circū
operta caliginosa. Quãobrē nunquã mouetur, neq; un-
quã æthra in eius cacumine siue per æstatem siue per
 autumna

uens

Cyanea saxa.

Describitur Scylla à Circe.

autumnū p̄manet : neq; itē ullus mortaliū ascendit aut
 descēdit: non, si ei manus centū totidēq; pedes essent.
 In medio scopulo obscura spelūca ī occidentē spectat,
 à qua optime Vlyse nauem deducentes tā longe absisti
 te, quantū ex naue uir iuuenis arcum tendens iaculo nō
 attingat. **Hic enim habitat Scylla** dirum loquens, cui
 uox quanta catuli nuper nati est. **Ipsa monstrū** infan-
 dum, quā nullus aspiciens lætari posset: non, si deus ob-
 uiam ueniret. **Hic pedes** sunt duodecim, oēsq; aspectus
 foedi, sena q; colla oblonga, cuilibet horrendū caput, tri-
 plici quoq; dentes ordine densi ac frequentes, mortisq;
 pleni. In medio speluncæ natat ex diro barathro capi-
 ta exerens. **Quin ibidem** furibūda delphinās canes q;
 & si quod maius cete contigat, qualia multa mare mit-
 tit, expiscatur. In hāc igitur speluncam nauē non ita
 sunt excordes, ut cupiant cum nauē confugere: capite
 nāq; quolibet uirum ē nauē rapiēs absumit. **Alter uero**
 scopulus aspectu quidē humilior est, ac saxo similis ro-
 tundo, alteri quantū arcu tenderes proximus. In hoc i-
 gitur caprificus est ingens frondibus uirens, sub quo
 Charybdis nigram uorat aquā: **ter enim in die** emittit
 & resorbet: horrendū sanē: ne tu illic forte fueris cū
 resorbet, non te profecto Neptunus ipse à periculo li-
 beraret: sed potius Scyllæ scopulo à Charybdi absisten-
 do propinquabis: cum longe præstet sex desyderare so-
 cios quā simul omneis: **Sic Circe ait.** Ego uero: Dic, in-
 quam, dea mihi uerum, si quo modo pestilentē Charyb-

Scylla

Charybdis

O D Y S S E A E

dim euitauerim, hęc ego expugnare possim, quādo mihi socijsq; apta sit nocere? At illa: Miser, iquit, tibi nāq; & bella & labores curę fuerint, cum dijs uero immortalibus minime contendes. Non hoc mortale sed immortale maūl ē, graue, arduū, iexpugnabile, nulli euitabile. Si aut contra Scyllam armatus decertabis, caue ne iterum in te irruens totidē ceruicibus totidem socios tibi eripiat: sed celeriter potius fugā arripe, ac potētem Scyllę matrem pręteriens uoca, quę tale genuit monstrum, hęc filiā ne rursus irruat procul dubio sedabit. Post hęc in Thrinaciam ueniens ubi plurimi Solis boues, plurimę oues pascuntur. Septem bouum, totidemq; ouium pulcherrimi greges, in quolibet uero quinginta. Neq; foetus ex illis ullus gignitur, quod minime senescāt aut intereant. Pastores deę sunt nymphę formosissimę, Phaëthusa & Lampetia: quas dia Neera Ioui peperit, illas edens & educās mater apud insulā Thrinaciā procul habitare iussit, ac paternos pascere greges: quos si tu illęsos dimittas, reditum uobis incolumem polliceor, ac Ithacā quanquā mala patiēdo peruenietis: si aut læseris, tunc exitium uaticinor: Sic ait, statimq; aurora apparuit. Circe ad insulā suā se recepit: ego uero ad nauem hortatum socios cōtendi, uti cōscenderent ac orā soluerent. Illi obtemperātes in transitris subito confederunt, ac mare pulsauerē. Circe aut retro uentum prosperum, optatum socium nobis immisit: continuoq; arma expedientes in nauī cōsedimus, quā

Thrinacia

Phaëthusa
Lampetia.

Trāstra.

quã uentus & gubernator direxere. Tunc ego socijs
 moestus animo dixi: O socij quæ mihi Circe diuina præ-
 dixit, non unum aut duos tantum scire oportet, sed om-
 nibus referã, ut planè sciatis in uobis situm esse uel
 moriamur omnino, aut fatũ mortẽq; uitemus. In pri-
 mis Sirenarum iubet uitare cantum ac floridum præ-
 tum, me tantum audire. Verum me uinculis firmissimis
 rectum apud nauis malũ uincite. Si aut orauero aut
 iussero solui, uos tunc maioribus longe uiculis me pre-
 mere mãdauit. Hæc igitur omnia socijs memorabã: na-
 uis interea uento impellente prospero ad Sirenarũ in-
 sulã appulsa est, mox uentus posuit, ac serena trãquili-
 tas facta, undæq; dei munere sopitæ, socij protinus as-
 surgentes uela legunt, deinde sedentes leuibus remis
 aquam conuerberãt. Ego aut ceræ magnã rotam ense
 paulum incidens, manibus grauibus pressi, cera statim
 liquefacta, ubi uis magna solis coëgit. Deinde socijs au-
 res oibus illeui. Illi uero me rectum ad nauis malũ ma-
 nibus pedibusq; alligauere. Ipsi confidentes remis ma-
 re pulsauere, quãdo uero tantũ abstitimus quantũ uox
 clamãtis extenditur, facile sequentes Sirenas nauis p-
 pè accedens minime latuit: quã obrem dulcem parauere
 re cantionem:

Huc ades ò ingens Græcorum gloria Vlyße,
 Siste ratem, nostras propius nunc aspice uoces.
 Hac iter ingreditur nemo, quin carmina nostra
 Audiat, ac dulcis gustet modulamina cantus.

Vlyßes so-
 cijs.

Sirene

Cera

Cãtus Sire-
 narum.

O D Y S S E A E

Vnde hilaris tandem, doctus quoq; plura recedit.
 Scimus apud Troiam quæ nuper gesta fuere,
 Quantaue duorum Danaiq; & Troës ob iram
 Passi, per cunctas subiere pericula terras.

Sic igitur locutæ Sirenes dulcem emittentes harmo-
 niam fuere. At ego audiendi maxima cupiditate incen-
 sus, solui confestim me iussi nutu supercilij. Illi uero re-
 mis magis incubuere, statimq; Perimedes & Eurylo-
 chus surgentes maioribus me uinculis presserunt. Post
 quã uero præteriuimus, nec amplius deinde Sirenarum
 uocem aut cantũ audiuimus, ilico ex auribus socij cerã
 qua eas illeui abstulere, meq; demũ uinculis soluerũt.
 Postquã insulã reliquimus, statim fumum magnãq; un-
 dam ac sonitum audiui, quã obrem è manibus sociorũ
 timentũ remi ceciderũt: murmure insuper magno cun-
 cta circa fluctum strepuere: nauis quoq; ibidem hæsit,
 quoniã ui remos ac manibus minime urgerent. At ego
 per nauẽ properãs placidis socios uerbis adhortabar,
 uiritim quẽlibet prensando:

Exhorta-
 tio Vlyssis
 ad socios

O socij, neq; enim ignari sumus ante malorum
 O passi grauiora, feri cum dira Cyclopis
 Ora nimis miseros mandentia uidimus artus:
 Vnde tamen nostra uirtute auasimus: horum
 Vos quanquã trepidi si quid meministis, adest e
 Nunc ausu: reuocate animos, mœstumq; timorem
 Ponite, dein dictis subito parete uolentes.
 Ordine iam trástris iubeo considerare cunctos.

Ac

Ac ingens pelagus pulsare, incumbere remis:
 Extremum nobis si qua depellere fatum
 Iuppiter, aut tanto tribuat superesse periclo.
 Teq; gubernator moneo consurge, uigilq;
 Hoc procul á fumo, fluctu quoq; dimoue nauem:
 Atq; caue scopulum, quo forte impulsá carina
 Exitium facrit, certamq; datura ruinam.

Sic dixi. At illi statim obtemperauere. Ego uero nõ
 dum illis Scyllæ monstrũ, ne inutilem obijcerem tristiti
 am manifestavi: neue timentes à remigatiõe desisterẽt,
 sese intus tuendo ac muniendo. Tunc ego Circes quidẽ
 tristis mandati obliuisci sum uisus, quod me armari nõ
 iusserat: arma nihilominus protinus induens, ac duas in
 manibus longas arripiens hastas, ad nauis accessi pro-
 ram. Vnde mihi Scyllã apparere pertimescebã, exitiũ
 nobis allaturam: neq; tamen aspiciere potui: mihi nanq;
 quoquõ uersus saxum illuc in ponto contuenti oculi do-
 lebant: quãobrem maris angustia flentes ad nauigauim-
 us. Hic enim Scylla, & ex altera parte Charybdis,
 horrendũ maris fluctum resorbet, quandoq; uomit, ut
 lebes aquæ in multo igne commixtim remurmurat. Al-
 ga enim ex alto sublata i utrunq; scopulũ cadit: at quã-
 do maris unda intus conuoluta resorbetur, circa saxũ
 grauitèr mugit, terrãq; supra ceruleã ostendit arenã.
 Nostros aut pallidus occupauit timor, corãq; spectanti-
 bus nobis exitiũ, Scylla sex socios uiribus fortissimos
 corripuit, quorum in sublime erectorũ pedes ac manus

Appropin-
 quant Scyl-
 læ & Cha-
 rybdi.

Scylla.
 Charybdis.

Sex socij
 à Scylla de-
 deuorati.

m

S

agnoui

O D Y S S E A E

agnoui, qui me in postrema moesti calamitate nominatim uocitabant: Veluti cum piscator in prominenti saxo longo baculo paucis piscibus dolū in aquā mittēs, in pontum cornu bouis proijcit, deinde palpitātem dextra trahit: sic illi palpitātes in sublime ad saxa erecti sunt, quos ibidem in foribus illa deuorauit: manus uidi in graui supplicio tēdentes. Miserrimū ergo illud oculis aspexi omniū, quæ errādo per maris uias passus sum. Postquā uero saxa auasimus, grauemq; Carybdim ac Scyllā, statim in Solis nobilem insulā uenimus. Hic boues pulcherrimæ multæq; oues Solis erant. Tūc ego per mare iens, cum mugitū balatumq; simul in caulis existentium audirem, Tiresiæ uatis pariterq; Circes, quæ mihi multa mandauit, uerbi sum recordatus, ut Solis insulā uitarem: quāobrem moestus animo sic socios sum allocutus: Audite socij quicumq; mala mecum passi estis, ut uobis Tiresiæ ac Circes quæ mihi plura prædixit uaticiniū referā. Insulā Solis nobis euitādam monuerunt, hic malū grauissimū fore. Quare procul ab insula nauē dirigite. His auditis animo fracti corruerunt, statimq; Eurylochus me tristi affatur sermone: Durus es Vlyse, robore membrisq; indefessus: nā tibi profecto cuncta sunt ferrea, qui socios labore somnoq; pressos in terrā descendere non sinis. Hic nāq; in Amphirytes insula prædium molliter attingemus: sed tu frustra per noctē nos procul ab insula in ponto errare iubes. Ex noctibus siquidē seui sunt uenti nauibus in-

Trinacia ī
sula Solis. †

Eurylo
chus Vlysi

commo

commodi: quonā mō quāso aliquis exitiū uitabit, si subita uenti procella irruerint, uel noti seu zephyri, qui maxime nauem uel dijs ipsis inuitis dispergunt?

Quāobrē nocti iam cedamus, epulisq; apud nauem manentes accingamus: cum primū illuxerit, soluentes per altum tendemus: Sic ait Eurylochus, alij quoq; asē sere. Tunc ego procul dubio noui mala nobis à deo parari, quare illum compellās sic sum allocutus: Euryloche profecto mihi uim soli existenti affertis: oēs tamē mihi prius iurate, si quē boum aut ouium gregem inuenitis, ne quis temeritate fretus bouem uel ouem perimat, sed cibum quē Circe nobis præbuit libenter edite. Illi statim parentes uti iussi iurauere, deinde nauem in curuum portum subducentes apud dulces aquas è naui exilierunt, mensis deinde accinxerūt. At postquā est amor cōpressus edendi, memores fati miserorū sociorū, quos Scylla è naui eripiens uorauit, grauitè flebāt. Plorātibus igitur illis somnus dulcis irrepsit. Noctis aut initio apparētibus astris Iuppiter uentum procellosum cum turbine immenso excitauit, nubibusq; terram cœlumq; clausit, nox è cœlo ruit: cum primum illuxit, nauem trahentes in curuū specu appulimus. Hic Nympharum chori recessusq; pulcherrimi. Tunc ego conciliū cogens sic sum allocutus: O socij i hac īsula esculēta et poculēta sunt, tātū moneo à bubus abstineamus, ne qd incōmodi patiamur. Hæ nāq; boues ouesq; solis grauis dei sunt, q cūcta cōspicit, atq; audit. Ad hæc illis p̄suis

Vlysses Eurylocho.

Vlysses monet ut gregibus Solis abstineant.

O D Y S S E A E.

suavis mēsem totū notus cōtinuo spiravit, alius autem
 uētorū præter eurum & notū nullus solebat. Illi uero
 donec cererē uinūq; rubrū habuere, tunc uictū optan-
 tes, à bubus abstinuere: sed quādo nauis omne uiatricū
 est absumptū, tūc necessariā errabūdi prædā sunt se-
 ctati, pisces, auesq;, curuis quidē hamis, q̄cquid ad ma-
 nus ueniret, uētrē urgēte fame. Tūc ego ad insulā se-
 cessi, ut dijs uota facerē, si q̄s mihi uia redeūdi mōstra-
 ret. Per insulam itaq; procul à socijs lauare manus i-
bā, ubi tegmē à uētis tutū erat: ibiq; dijs omnibus sup-
plicauī, q̄ mihi dulcē oculis soporē misere. Eurylochus
 interea malo cōsilio socios alloquēs: Audite me, inq̄t,
 uiri quāquā mala patiētes: mors nāq; oīs misera misera
 ris est mortalibus: attamē fame perire miserrimū. Nūc
 agite ex bubus Solis optimas auertite, dijs immortalibus
 sacrificemus. Si autē Ithacā in patriā terrā perue-
 niemus, pulchrū Soli tēplū cōstruemus, ubi statuas no-
 biles ac multas dicabimus. Si forte iratus ob boues nauē
 uē perdere uelit, alij sequētur dij: Malo enim semel in-
ter undas animā perdere satur, q̄ in insula deserta exi-
stēs fame corrūpi. His alij dictis assensere, ac ē uestigia
 Solis boues auertētes, de propinquo (nō enim lon-
 ge à nauī pascebāt) dijs uota nūcupātes obtulere: frō-
 desq; ac ramos quercus propterea cogētes, cum ordeo
 in nauī carerēt. Has igitur postquā supplicarūt iugua-
lauere, ac tergora costis diripuere: crura deinde incia-
dētes nidore operuerūt, bifariā dispartiedo, ac cruda
 ponēdo

Violatur
 præceptum
 suasu Eury-
 lochi.

ponēdo: uinū fundere ī ardētibus sacris de more nō habuerūt, sed aq̄ iteriora oīa coxerūt. At postq̄ crura ad oleuere, et uiscera extēderūt, minutī alia inciderūt, uerubusq̄; tremētia infixere. Tūc igitur à sommo excitatus ad littus protinus contendi, at ubi naui appropinquauī, nidoris uapor dulcis ad nares sese obtulit meas. Ingemens ego deos tunc immortales orauī: Iuppiter pater, alijq̄; dīj, quid me in hoc incommodū inimico somno induxistis: en socij magnum facinus agitantes sunt aggressi. Interea Lampetia uelox nūtia Soli uenit, quē admodū nostri socij boues interfecissent. Ille statim animo iratus, deos sic alloq̄tur: Iuppiter pater & alij dīj plecte Vlyssis socios qui meos perimerūt boues, superbū sanē, q̄bus ego siue ascēdēs ī cœlū siue è cœlo rursus ī terram cōuersus, profecto letabar. Si enim mihi boū damna ex æquo non pensabunt, meā omnino ad infernum ac mortuos lucem afferā. Cui Iuppiter: O Sol, inquit, tu & dīj & hominibus super terrā nihilominus lucebis. Horū ego nauē fulmine argete subito feriēs, in medio ponto abrumpā. Hæc ego à Calypso accepi quæ se audiisse à Ioue dixit. Vbi uero ad nauem perueni, hincinde socios prensando obiurgauī. Sed iam remedium nullū inueniri poterat, cum iā boues interijssent, quibus subito dīj portenta ostenderūt: Pelles enim iam direptæ serpebāt, carnes coctæ crudæq̄; in uerubus migitus more bouum edidere. Senos igitur dies socij in edēdis bubus Solis quas abstulerāt consumpsere. Septimā

HERO

Lampetia.

Sol iniuriā
suā Ioui cō
questus.

Portenta

O D Y S S E A E

Tempeſtas

**Ulyſes de-
nuo i Cha-
rybſim mi-
ſere impel-
litur.**

uero diem poſtquã Iuppiter excitauit, uentus poſuit, tẽ-
peſtas deſijt. Nos ruruſus nauem repetimus, malum eria-
gentes, uela pãdentes. Vbi uero inſulã reliquimus, ne-
q; alia amplius terra apparuit, ſed coelũ undique &
undique põtus: tunc obſcurã nubem Iuppiter ſupra na-
uem ſtatuit, ex qua pelagus tenebris obductum. Nec
multo poſt tpe Zephirus ſtridens cum procella irruit
ingēti, ſtatimq; ſæui uenti tẽpeſtas utroſq; rudētes di-
ripuit. Malus igitur ipſe retro cecidit, arma deniq; oĩa
in ſentinã diſſuſa corruerunt: quorũ moles gubernato-
ris in prora exiſtentis capitis oſſa præcipitando fre-
gerunt. Ille ouicula ſimilis intra tumuli ſedilia cecidit,
ac ſpiritus oſſa reliquit. Iuppiter ſimul intonuit, nauẽ
fulmie percuffit, ex quo tota ſoluta, ac ſulphure plena
apparuit: quapropter ſocij ex ea cecidere, ac cornicũ
more circa nauim undis ferebãtur. Deus enim reditum
nobis inuidit. Ego per nauem ferebar, cuius munimen-
tum carinæ ſoluerat tempeſtas: hanc tenuem portabat
fluſtus. Deinde malum uſq; ad carinã fractum, in quo
bubulæ pellis uinculum erat aptatum, cum hoc igitur
ambos ſimul & malum et carinã composui. Supra hoc
itaq; ſedens ego aduerſis ferebar uentis. At ubi Zephy-
rus deſijt, ſubito notus irruit meo pariens animo trifti-
tiam. Itaq; nocte tota ad exitialem ruruſus ſum delatus
Charybdim. Oriente aut ſole ad Scyllæ ſcopulũ Cha-
rybdimq; dirã impulſus ſum: hæc maris aquã reſorbu-
it. At ego ad altã caprificum ſuperne ſum arreptus, cui
uehe-

uehementer innixus ueluti uespertilio adherebam: nec facultas propterea aut pedes stabiliter firmādi, aut ascēdendi fuit. Radices enim longe serpebant: rami quoque in sublime recedebāt, ita ut proceritate Charybdī obūbrarent. Aegre autē adherebam, quod illa rursus malum & carinam uorauerat, cupienti tādē mihi serius reuersa sunt: Ut quando uir è foro ad prandiū redire solet, qui multas litigantiū iuuenum contentiones iudicat & cognoscit, sic tunc, demum ligna hæc ex Charybdis ore reiecta apparuerūt. Ego uero me tunc pedibus manibusque proiectis ad inferna demittens, sonitu ingēti in ipsorum medio cecidi, in hisque confidens manibus proprijs ea diuidebā. Scyllam uero Iuppiter nō adhuc uidere dedit: nec propterea exitium omnino effugi.

Hoc igitur mō diebus nouem sum delatus, decima uero nocte ad insulam Ogygiam dii propinquū reddidere. Hic Calypso grauis eloquēsque dea habitabat, quæ me magnope et amauit et fouit. Sed quod hæc tibi reliquā narrem, quæ hesternā die in ædibus recensui: mihi nāque molestum rursus apposite dicta repetere.

Vlysses ad Calypso de fertur.

ARGUMENTVM LIBRI XIII.

Dormientē Vlyssē Phæacenses cum donis in Ithacensium terrā exponunt, ac ipsorum nauem reuertentem Neptunus in lapidem conuertit. Minerva quoque apud littus dum Vlyssē de cæde procorum agit, thesauros in spelunca abscondit, ac Vlyssē in senem cōuertit

ODYSSE

ODYSSEAE
ODYSSEAE
LIBER. XIII.

Alcinous
Ulyssi &
Phæacibus

Demodo-
cus cantor.

Ita Ulysses ait: Oēs uero silētium te-
nuerunt, ac per amplas ædeis læta-
bantur. Alcinous respondens: Ulysses,
inquit, quando meā domū peti-
sti, si mala passus es multa, non pu-
to deinceps amplius errabis. Vestrum autē cui-
libet æ-
mantissimi, qui in ædibus meis uetus & rubrum cōti-
nuo uinum bibitis, ac poëtæ cantum auditis, hæc dico,
quemadmodū uestes & aurum uariæ laboratū, aliāq;
cuncta dona quæ Phæacēsium senatus huic hospiti tu-
lit, in arca sita sunt. At nos tripodem insuper magnum
lebetemq; uiritim demus: præterea congregati per po-
pulū oēs eum honoremus. Difficile sanè unū oīa ac do-
tem quodāmodo muneris loco posse dare: Sic ille. Omni-
bus sententia placuit. Itaq; domum cubitū eunt. Cū ue-
ro primum illuxit, nauem qua hospitem deducturi es-
sant impleuerunt, ferrum instrumentumq; ad eam tra-
hendā adhibuerūt, & hæc quidē probe Alcinous apta-
uit: nam ipsemet per iuga uadens, ne quis nautarū fe-
stinandi gratia remis nauem læderet respiciebat. Illi
ad ædeis epulasq; Alcinoi uenerūt, qui bouem Ioui in-
primis oībus imperāti obtulit, crura uero cremantes
conuiuæ hilariter ederunt. Inter quos diuinus poëta
cecinit Demodochus, populis ī honore habitus. At Ulysses

ses quod redeundi studio sollicitaretur, sæpe caput ad solem fulgentē uertebat, iā occidere maturius cupiēs: Veluti uir cui totum diem boues aratrū in nouali tra- xerunt, ad mensam deniq; ire cupienti libenter sol oc- cidit, eūtiq; genua labāt: Sic Vlysses auide solē occiden- tē expectabat: statiq; Phæacēses, ac ī primis Alcinoū ē allocutus Alcinoe rex populorū, libate iā, et me dimit- tite: uos quoq; ualete, quādo quæ anius cupiebat sū p- be assecutus reductionē uidelicet, et chara munera, q̄ utinā dij fortunēt, et optimā domi coniugem cum fili- is incolumibus reuertens inueniā. Vos autē remanena- tes exhilarate cōiuges ac liberos: Dij uero uirtutē tri- buāt omnimodā, ac nullum publicum patiātur malum: Sic ait. Omnes uero lætati iussere hospitē deduci, quan- do probe locutus ē. Tūc ad præconē Alcinoūs uersus: Pontonoe, inquit, merū fundēs craterē per ædeis omni- bus præbe, ut Ioui libātes hospitem in eius patriā redi- camus. Ille dulce sumēs uinum oībus uiritim dedit: qui postq; dijs libarūt ē sedibus surrexerūt: surrexit et V- lysses, paterāq; Arete manibus præbuit, atq; illā cōpel- lans: Salue, inqt, regina donec senectus ueniat ac mors: hæc enim iter homines existūt cōmunia. Ego enī reuer- tar, tu uero in domo tua cū tuis populis lætabere: Sic di- cens humi fudit. Alcinoūs cōfestim præconi ut illū ad nauim deducat mādauit: Arete uero fil' famulas misit, q̄ rū alteræ pharū maculis purgatū ac tunicā, alteræ ar- cam ferendā præbuit, alia cererē, alia uinū rubrū por- tabat.

Digressus
Vlyssis ab
Alcinoo.

tabat. Postquā uero ad mare puenērūt, qui reducebāe uiri esculēta a & poculenta suscipiētes in naui collocauerūt: in eiusdēq; pauimēto in parte puppis Vlyssi stragula linaq; strauere ut nullus cubaret. Igitur ipse in primis conscendit, cui dulcis & alta quies placidēq; simillima morti paulatim ad oculos irrepsit: ceteri circa transtra ordine cōsederūt: orāq; ex cauo lapide soluētes, remis incumbentes, ac temonē dirigentes mare findunt.) Ac ueluti in cāpo equi mares quadrijugi oēs simul flagelli uerbere impulsī, alte se attollendo uia facile secāt: Sic puppis eleuabatur, unda retro maris nigricās currebat. Sed nec circus quāuis leuissimus ullo modo cōsequeretur, adeo uelociter ac secure pontū illa pertranseundo secabat, hominem ferens diuorū prudentiā habentem: qui prius quidē multa est passus animo, erūnas, & hominū bella, & tristes undas, tūc oblitus laborū q̄ete dormiebat. Vbi uero lucifer, astrū qd̄ maxime auroræ nūtiū uenit, apparuit tunc insula nauis propinquauit. Phorcynis quidē portus est marini senis in populo Ithacensi, duo quoq; littora prominentia prærupta an portū usq; protensa, quæ à uentis uehementibus magnos fluctus arcēt atq; obtegunt extrā, intra uero sine uinculis naues incolumes manent, quando ad finem itineris uenere. In portus autē capite olea est, iuxtaq; antrū amoenū obscurū, nymphis sacratū quæ Naiades uocātur: ex una parte crateres sunt & amphoræ lapideæ, ubi apes nutriuntur: ex altera tele lapideæ

Ulyesses dormiēs re ducitur à Phæacensibus.

Compatio

Circus.

Circus accipitris generis.

Phorcynis portus descriptio.

pidae oblonga, ubi Nymphæ tunicas purpureas (mirabile uisu) contexunt: ex altera aquæ perennes. Duae illi sunt portæ, unâ quidē in boreâ hoïes ducēs: altera uero diuinior ad notū pertinet, neq; hōinibus accessa sed dijs. Huc igitur considerato prius loco nauem impulimus, quæ ita remigū manibus urgebatur, ut spatia medietatis eius terræ celeriter propinquādo impelleretur. Illi protinus è naui descendentes primū quidē Ulyssē sustulerūt, ac cum linis & stratis ornatis, quibus cubabat, dormientem in arena posuerūt: deinde per Minervā opes tulere, quas boni Phæacēses ei domū reuertēti dedere: & has quidē congestas sub olea iuxta uia po-
 suere, nequis uiator priusquā Ulysses surgeret inuadēs auferret. Phæacenses aut̄ his gestis domū reuerterūt. At Neptunus iræ minarūm ue, quas Ulyssi dudum intētauit, minime oblitus est. Iouis itaq; consiliū prius his uerbis sciscitatur: Iuppiter pater iam ego inter diuos deinceps nullo ero in honore, quando mortales Phæacenses me nequaquā uerentur: qui contra ea quæ mihi annueras de Ulyssē multa passuro, nunc planè redeundi facultatem ei præbent: ac in naui sopitū ferētes in portum Ithata remiserē, insuper donis ingentibus onerare uere æris auriq; satis: uestem quoq; intextā, multaq; alia tribuēdo, quæ neq; Ulysses ex Troia tulisset si incolumis cū parte suæ prædæ uenisset. Cui Iuppiter: Heu Neptune quid ais inquit? dij te nequaquā spernunt: durit̄ pfecto fuerit antiq;simū & optimū diuorū cotēpnere

Ulysses aduehitur Ithacam soporatus

Neptunus indignatur Ulyssē restitū esse patriæ.

O D Y S S E A E.

Nam mortaliū aliquis iure potentiae ac reuerentiae ces-
 serit nostrae, tibi uero in posterum ultio fuerit. Cui Ne-
 ptunus: Vtinā ego Iuppiter, inquit, ita ut ais agere pos-
 sem, sed tuā continuo irā obseruo atq; uito: nunc uero
 quando licet, Phæacensium nauem pulchrā ex reducti-
 one redeuntē ubi iam tenetur deuastare decreui, ac in
 magnum conuertere montē urbi occubantē, luminaq;
 obstruentē, ut planē discāt à reducendis hominibus ab-
 stinere. O quā pulcherrimū, inquit Iuppiter, mihi ui-
 detur, quando oēs appulsam ab urbe prospiciēt in lapi-
 dem nauis similem conuersari, terraeq; propinquā, ab in-
 genti præterea monte circa urbem subito claudi: ma-
 gna profecto admiratione tenebuntur. Attamē hoc Ne-
 ptune: Scheriā ubi Phæacenses orti sunt contende, hic
 nauis facile insecuta constitit. Neptunus igitur nulla
 mora propius accedens, in lapidem eam conuertit, &
 radicitus firmavit manu prona impellens. Idem deinde
 disparuit. At Phæacenses stupefacti sic alterutrum di-
 cebant: Heu quisnā nauem domū reductā in ponto sta-
 biliuit, in saxum tota nunc ecce prominet & apparet.
 Hos igitur hoc modo mirantes atq; ignaros, ut res ge-
 sta erat, Alcinous sic affatur. Heu quā hæc antiqua uis-
 ticinia patris mei uenerūt, qui ait Neptunum nos admi-
 rari solere, quod omnibus itineri auxilio simus: pro-
 pterea quandoq; futurū ut nauis, quæ officium huiusce
 modi præstitura est, in ponto destruenda esset, ac in mō-
 tem cōuertenda ciuitati occubantē. Nunc uero omnia
 apparues

Phæacū na-
 uis in saxū
 cōuertitur.

apparere: quãobrem quæ dico cuncti auscultate: Desistite iam hospites, si quis uestrã deinceps petit urbẽ, uiatico proseq, ac Neptuno tauros Duodenos electos sacrificemus si forte misereatur: Sic ait. Illi uero pter-
 riti iussa statim fecerunt. Dumq; Phæacensiũ principes apud aram stantes uota Neptuno facerẽt, Vlysses ẽ somno experrectus ẽ in terra patria, quã quod diu ferret absens minime cognouit. Nam dea obscura illum nube circumfudit, ut ignotũ redderet, singulaq; monuit, quod non illum uxor nec ciues neq; amici prius agnoscerẽt, quã omnium procorũ iniuriã plecteret: quãobrẽ aliena specie cuncta ei uidebãtur, semitæ difficiles, portusq; nauibus excipiendis apti, saxaq; alta et arbores florentes. Itaq; suspensus animo constitit, in terramq; patriam aspexit, mox ingemes ac manibus crus sibi cõuerberans ait: Heu in quorum ego mortaliũ terrã incidi; iniusti ne sunt & agrestes, an hospitales, & deos fasq; colentes? quò ego nunc opes multas fero? quò nunc erro? utinã apud Phæacenses mansissem: Ibi nãq; aliquẽ regum profecto adiuissem, qui me iuans reduxisset. Nũc ubi sim nescio, illic applicare dubito ne præda sim alijs. Heu nõ omnia scimus, nec iusti erant Phæacenses principes qui me in alienã deduxere terrã. At se Ithacam deducturos dicebãt, quod minime fecerunt. Iuppiter eos plectat, qui supplicibus præest, qui ue alios aspicit hoies quicumq; peccant: sed & opes recensebo, ne qui uenientes ex nauis auferant: Sic ait, ac tripodes

Vlysses non cognoscit se i patriã uenisse nec à suis cognoscitur.

Minerva Vlyssi apparet.

De Ithacensis terræ natura.

Dissimulās se esse Vlyf

des pulchros lebetesq; aurum, uestes item arte laboratas numerat, quorū nihil desyderauit, tantū patriā spe etabat, ac per maris littus ambulādo magnope querebatur: cum subito ex propinquo Minerva superuenit iuueni tenero opilioni assimilata, quales dominorum sunt filij, uestē induta elegantem ac circā humeros, reuocatam, pedibus aut pulchra calciamenta, et manu hastile retinens. Hanc Vlysses conspiciens letatus est: atq; obuiam procedēdo illū compellās ait: Heus amice quando in te primū incidi in hac regione, salue: ne queso sis malo mihi obuius animo, sed hæc serua, me item serua: te nanq; uti deum obsecro, tuaq; genua supplex peto, hoc mihi uere dic: quænam hæc terra, qui populus, qui homines habitāt? an aliqua insula clara? an litus aliquod maris fertili adiacet telluri? Illa uero respondens: Ineptus es, inquit, hospes, seu procul hinc uenisti si hanc terram ignoras. Non adeo ignobilis est. Norunt enim eam quicumq; apud orientem solem quiq; ad occidentem habitāt. Aspera nempe est, neq; equis apta ferendis, uerum frumento uinoq; utilis: hic imber continuo rosq; uirēs: insuper capris bubusq; ac cōmoda pascendis, sylua omnimoda, irrigationes toto durantes anno adsunt: quamobrem Ithacæ nomen ad Troiam usq; penetravit, quā longe ab Achæorum terra dicunt esse. Hæc ubi audiuit, gausus Vlysses patriā suam hanc esse. Minervam rursus compellās compositis alloquitur uerbis, astutam continuo mentem in pectore uera

re uersando: De Ithaca iam cum essem in Creta procul
 audiui, nunc ueni & ipse cum his opibus, tantundē si-
 lijs relinquens. Bugi, quod Orsilochum Idomenei filiū
 interfeci, ita cursu celerē, ut in Creta uiros explorato-
 res pedū uelocitate superaret, quoniā me praeda Tro-
 iana priuare uoluit, cuius gratia multa sum passus, &
 uirorum bella & seuas undas expertus: quamobrē eius
 ego patri ut gratificarer apud Troiam minime fui co-
 mes, sed alios mecū duxi socios. Hūc igitur Orsilochū
 ego cum socio ex agro uenientem prope uiam per insi-
 dias ferro peremi. Nox erat obscura, nullusq; propte-
 rea nos nouit: quo interfecto protinus nauem Phoeni-
 cum conscendi, quos uti placabiles redderē praeda imp-
 tij. Hos rogavi uti me Pylum aut Elidem ubi Epei do-
 minantur deducerent. Sed profecto illos inde uis uenti
 ualde coactos, ac minime decipere uolentes auertit. Un-
 de nos huc errādo uenimus nocte magno studio in por-
 tum appulsi, nec ulla nobis quamuis egentibus coenae
 memoria erat, sed de nauī descendentes iacuimus. Hic
 me fessum dulcis inuasit somnus: at socij de nauī obiter
 meas opes ferentes, ubi ipse in arena cubabam posue-
 runt, statimq; rursus nauem conscendentes Sidoniā ad-
 nauigarunt: ego tantum moestus animo remāsi. His ab
 Ulyse dictis Minerva risit, quae corpore quidē mulie-
 ri pulchrae ac operum pulchrorum scienti similis ap-
 paruit, atq; illum compellās sic ait: Astutus nempe fo-
 ret nimiumq; uaser, qui te in omnibus dolis praeteri-

sem fingit
 causam ad-
 uentus.

Minerva V
 lysem incre-
 pat dissimu-
 lationis.

¶ 4 ret, uel

O D Y S S E A E

ret, uel si deus congrederetur: o nefande, uersuta uaria
 q̄; mente. **Mis tu deceptionibus uerbisq̄; callidis, quæ ti**
bi radicitus amica sunt, saltem in patria tua desinere ac
sup̄sedere debueras. Non igitur hæc amplius inter nos
cum probe norimus ambo dolos & astus: quoniã tu do
lo & consilio & eloquentia inter mortales præstas, e-
go uero inter diuos nulli astutia cædo. Nonne Miner-
uã nosti Iouis filiã, quæ in cunctis laboribus tibi semp̄
astiti, te item Phæacensibus amicum reddidi? Nunc ue-
ro huc ueni ut tibi consilium subdam, opesq̄; quas tibi
Phæacēs reuertenti meo consilio dedere abscondam.
Te autem moneo, ut omnia quæ tibi fatum ferenda do-
mi dederit, æquo animo ac necessario feras: neq̄; ulli
mortalium siue uiro siue fœminæ dixeris quod peregre
ueneris errabundus, sed tacita cuncta patiaris, uim eti-
am uirorum tolerando. Cui Vlysses respondens: Diffici-
le, inquit, dea homini mortali uel prudenti fuerit te ob-
uiam uenientẽ agnoscere: tete nanq̄; cui uis assimilas.
Ego uero probe iam scio quemadmodũ mihi æqua fue-
ris, donec apud Troiã bellũ gerebamus filij Achæorũ.
At postquã Priami domũ euertimus, nauẽ cõscendimus
quas deus dissipauit, non te postea uidi, neq̄; noui nauẽ
conscendentẽ meã, ut me laboribus leuares: sed cõtinuo
trepidam habens in pectore mentem erraui, donec diui
me ab ærumnis liberauere. Te nanq̄; quæ prius in Phæ-
acensium diuite domo me uerbis adhortando in ciuita-
tem ipsam duxisti, nunc item per tuũ patrem obsecro,
 ut uere

Vlysses Mi
neruæ.

ut uere mihi dicas si meam iam uado in patriam. Non p-
fecto me Ithacam sed aliam adire terram existimo: ac
te potius per astutiam & risum, ut animū decipias me-
um, hæc mihi dixisse. Quādo, inquit Minerva, in hac cō-
tinuo sententia mentis es, ac te prudentem, ingeniosū,
solertemq; alioquin miserum uideo, deserere nullo mo-
do possum. Profecto uir alius ex errore ueniens liben-
ter coniugem liberosq; uidere cupit, tibi aut nondum
utile hoc scire aut audire, priusquā tuam deprēdas uxo-
rem, ac uideas quemadmodū hæc domi mœsta sedet, ac
dies noctesq; lachymās in ærumnis corrumpitur. Tibi
tamen hoc persuade ac scias quod redibis tandem, sed
amissis socijs omnibus: præterea non te curare uelim
cum Neptuno patruo meo, qui tibi est iratus quod filiū
eius excæcaueris. Sed age iā ut planē confidas, tibi ter-
ram Ithacæ monstrabo. Hic Phorcynis senis marini ē
portus, in cuius capite olea oblonga exiit, propeq; i-
psam antrum amœnum, obstrusum, sacrum Nymphis
quæ Naiades uocātur. Hæc enī spelūca lata et alta ē ubi
Nymphis plures facies hecatōbas. Hic quoq; mōs ē
Neritus sylus uestitus: Sic loquens dea in auras euanu-
it, terraq; mota est. Vlysses uero terra patria fertiliq;
gauisus, eam statim est exosculatus, ac manus attollens
Nymphas præcatur: Nymphæ Naiades iouis filiæ nū-
quā ego uos aspicere putabam, nunc autē his uotis pla-
cabilibus gaudete. Postmodū dona uti antea dabimus,
si Minerva libens & me uiuere sinat, & filiū meū ad-
duxerit.

Neritus
mons

Minerva
Vlyssē docet
 quid facto
 opus sit.

duxerit. Cui Minerva: Bono sis animo, inquit, & has mitte futurorum curas, nunc opes ut tibi saluæ sint in antri recessu ponamus. His dictis dea in specu obscurū ingressa, latebram uestigabat. At Vlysses propius oīa ferebat, aurum, æs icorruptū, uestes laboratas, quæ cū cta probe locauit, saxumq; foribus obduxit Minerva. Deinde ambo ad oleæ radices confidentes, de morte pcorum inter se egerunt. Vlysse, inquit Minerva, cogita quemadmodum procis manus iniicias, qui iā triennio in tuis ædibus dominantur, tuam cupientes uxorem, etiam, dando dotem ducere: at illa reditū continuo tuū expectare se dicens, eos uana spe nutrit, cui libet nuntios mittens, at mens eius alia uoluit. Cui Vlysses: Heu pfecto, inquit, Agamemnonis exitium me domi subituum uideo, nisi tu dea singula apposite mihi referas. Sed & te consulo quonā modo eos plectā, penes me ipsa consistite, mentemq; & audaciam suffice qualem cū Troiæ euertimus moenia: si deniq; mihi adsis Minerva, cum trecentis ego hominibus certauero. Ego quidē ad ero, inquit Minerva, nec me desyderabis, cū hæc cura sunt nobis: speroq; huiuscemodi procorū mensam, qui tuam rem edunt, sanguine cerebroq; me foedaturā. Interea te omnibus mortalibus ignotum reddā: corpus eū hoc tuum formosum siccum in membris flexibilibus cōstituam, flauas item ex capite comas perdā, teq; ueste iduam linea, ut qui uiderint habentem horreāt: oculos deniq; pulchros antea foedabo ut planē omnibus pro-

cis et

eis & uxori & filio quē domi reliquisti; turpis aspectu
 uidearis. Igitur primū subulcum conueni, qui tuorum
 est porcorum custos, alioquin tui amātissimus, tuumq;
 filium & uxorem diligit: offendes eum siuis assisten-
 tem quæ pascuntur iuxtà Coracis saxum ac fontem A-
 rethusam, glandem edentes dulcem, & nigram potan-
 tes aquam, quæ res copiosum siuis abdomē suggerūt.
 Hic tu mane, cunctaq; assistens percunctare. Ego uero
 Spartam obiter ibo tuū filium Telemachū uocatū, q̄
 Lacedæmoniā ad Menelaū est profectus uestigatū ex
 tuæ gloriæ fama sicubi esses. Cui Vlysses: Nō oīa, inqt,
 quæ mente tenes proculdubio dixisti, an ille errando la-
 bores usquam patiatur: eius certe substantiā alij absu-
 mūt. At illa: Ne tibi sit is curæ, ego nanq; ait, ipsum ad
 famā sibi bonam comparandam eò deduxi: sed & sine
 angustia ulla est, libensq; in Atridæ considet ædibus, ubi
 res suppetūt. Proci aut iuuenes cum nauī profecti ā
 insidijs collocati sunt, ut eum priusquā in patriā reuer-
 tatur, interficiāt: sed hoc euenturū minime puto, quin
 potius aliquem procorū terra retinebit: Sic locuta ba-
 culo protinus eum pressit, corpusq; formosum cū mem-
 bris aridum reddidit, flauas ex capite comas perdidit:
 circaq; cutem ueluti senis antiqui per omnia membra
 effecit, oculos antea pulchros inhonestauit: uestem de-
 niq; ipsam laceram & tunicam foedam fumoq; inqui-
 natam induit, supra quoq; cerui pellem addidit: præte-
 rea tenue baculum, uilem perā undiq; laceram, & gla-
 dium

Mutatur
 Vlyssis ha-
 bitus.

ODYSSEAE.

*Minerva
ad Telema-
chum profi-
ciscitur*

dium contortum ferebat. Ambo deinde postquã inter se consultauere, diuisi sunt. Minerva quidem Lacedæmoniam ad Vlyssis filium est profecta.

ARGUMENTVM LIBRI .XIII.

Vlysses in agro apud Eumæum subulcum diuertit, et uaria quædam collocutio Vlyssis aduentus ad eundem sermones q; fiūt, se ipsum dissimulãtis, et gesta quædam narrantis.

ODYSSEAE

LIBER. .XIII.

Vlysses igitur ex portu uiam locum q; nemorosum per iuga montium ingreditur, qua parte Minerva subulcum esse prædixit, qui seruis præerat domesticis quos Vlysses posside-

*Eumæi do-
mus ad quẽ
diuertit V-
lysses de-
scriptio.*

bat. Hunc in domus uestibulo reperit, ubi ara in septo ædificata loco sublimis, magna et rotunda erat, quam subulcus ipse absente domino sine hera et Laërte politis ex lapidibus extruxerat, ac mundam planamq; reddiderat: extrinsecus uero palis densis circumclatruit. Intra uero stabula duodecim fecit inter se propinqua suis cubilia: in quolibet uero sues quinquaginta cubitates foeminae ac foetae, mares aut lōge pauciores, quos proci continuo edentes diminuebant: cum semper eis melior ex omni grege delectus à subulco præmitteretur.

tur. Nam centum & sexaginta erant. Præterea canes quatuor feris similes inuigilabāt, quos subulcus nutriēbat. Ipse autē pedibus calceos aptauit ex pelle bubula ualde colorata excisa. Tres alij Cerui cū suis pascēdis huc illuc per agros abierant, quartum uero in ciuitatem misit, suam necessario procis ferentem, ut sacrificantes carnibus appetitū explorarent. Canes interea ubi Vlysem uiderunt, confestim baubātes cucurrerūt. Vlyses uero astu constitit, ac ingenti affecto molestia, iuxta suum stabulū, baculum de manu excidit. Verum subulcus ueloci passu ad stabulū irruit, ac elapsa de masticula canes increpando frequentibus saxis alium aliō fugauit. Ad Vlysemq; uersus: O senex, inquit, paulominus quin te canes discerpserint: mihi propterea suspitionis notā inflexisses, cum alia mala mihi dederint dii: se deo nanq; mœstus ac lugēs dominū meū, alijs pasco sues: at ille indigus cibi, apud hoīes populosq; alienos errat, si tamen uiuit ac uescitur solis luce: Sed iam sequere senex subeamus tegetē, ut ipse postquā cibo potuq; expletus fueris, dicas cuias es, aut quos sustines labores. Sic dicens Eumeus, pcedens eum in sedem introduxit densaq; humi uirgulta fudit, syluestris quoq; capræ pellem ingentem atq; crassam strauit. Vlyses uero ubi se exceptum uidit, ualde gauisus atq; eum compellans ait: Iuppiter dijq; alij tibi dent hospes quicquid optas, qui me tam prompto animo exceperis. Quin, inquit ille, uel si te peior ueniat non fas est hospitem contemnerē. Nam

Eumeus Vlysem hospitem humaniter excipit.

Eumæus V
 Iyſſē nō co-
 gnoscēs eū
 periſſe con-
 queritur.

re. Nam prope Iouem sunt omnes & hospites & paupe-
 res: munus enim nostrum gratum est quidem, quāquā
 paruum, quod famulorum sit officium timide semper
 agere, præsertim cum heri iuuenes dominantur. Nā illi
 us reditū dij retinent, qui me magnopere amabat, pos-
 sessionemq; dedit, ueluti seruo suo lubens, domum insu-
 per & portionem & uxorem multis desideratā: deus
 aut ut illi negotium auxit, sic item hic mihi. Quāobrē
 me multis iuuasset dominus si apud Ithacā cōsenuisset,
 sed perijt. O utinā Helenæ genus potius esset extinctū,
 quæ multis eripuit uitā hominibus. Etenim ille Aga-
 mēnonis honoris gratia Ilium est profectus, ut Troia-
 nis bellum inferret. Hæc ubi dixit, balthæo tunicā coër-
 cens confestim ad stabulum contendit, ubi porcorū fœ-
 tus clauserat. Hinc duos tulit, ambosq; sacravit, in par-
 tes diuisit, uerubus deinde figens assauit, omniaq; ipsi
 cum uerubus tulit Vlyſſi, quibus farinā inferſit albā,
 caliciq; dulce fudit merum. Ipse contrā sedens, eam ad-
 hortando alloquitur: Ede nunc hospes, famulorum tā-
 tū fœtus porcorum sunt: at proci neq; fas neq; miseri-
 cordiā animo colentes, pingues edunt sues. Non enim
 impia facta dij amāt, sed poenas exigūt debitas, ac mor-
 talium res nefandas puniunt. Sunt enim nonnulli iniu-
 sti quidem ac crudeles, qui in alienas discurrūt terras:
 sed hi profecto postquā Ioue concedente prædā sunt as-
 secuti, naues cōscendunt, domū quilibet rediturus: præ-
 terea aliquo diuinorum metu, ac religione tenentur,
 aut

aut numinis alicuius uoci obtemperant. At domini mei miserāda fors est, quod contra ius fasq; proci uxorem eius petunt, neque ad propria redire uolunt: sed illius rem luxuriose deuorāt nulla temperātia, aut parsimonia in dies ac noctes singulas, non uno tantum sacrificio, aut duabus ouibus sunt contenti: multum præterea uini aut plus æquo exhauriunt. Illi nāq; maximæ opes fuere: neq; heroum ulli tantundem siue in continenti, siue apud Ithacā habitanti, nō deniq; uiginti simul hominibus tantus est census, quæ breuiter tibi numerabo: Duodecim in continenti greges ouium, totidem uero porcorū, caprarum totidem pascuntur. Hospitesq; et ibi bubulci hoīes. Hic et ouilia læta undecim, extrema in parte à bonis custodiuntur uiris: quorum quilibet o uem ex optimus quotidie procis defert. At ego has custodio seruoq; sues: quarum item meliorem ac lectissimam eisdē mitto. His ab Eumœo dictis Vlyßes carnes appositas merumq; subito potauit: exitium procis meditans. Postquā uero coenauit, animusq; cibo exhilaratus, cyphū quo biberat plenum Eumœo dedit uehementer ex hoc gaudenti, illumq; compellās ait: Dic quæso amice, quis est is tā diues atq; potens, qui te tuis emptū possessionibus præfecerit? Dicis aut ipsum Agememnonis honoris gratia perijsse. Dic præterea si forte nouerim hunc talem aut uiderim (nā Iuppiter alijq; tantū dij hoc sciūt) nuntiēm ne? quoniā multa obiui loca. O senex, inquit Eumœus, nullus profecto uir qui peregre redierit,

Vlyßis diuitiæ et possessiones.

O D Y S S E A E

redierit, hoc nuntiauerit, neq; item uxori aut filio per-
 suaserit: sed cibum quærentes facile mentiuntur, uera-
 q; dicere nolūt: quicumq; enim erro mendicus ad popu-
 lum Ithacensem, et heræ meæ uana decipiēdo loquatur,
 facile auditur, illaq; libenter eum excipit, signa exqui-
 rit, lachrymas fundit ut fas est de coniuge qui alibi pe-
 rijt. Tuq; hospes exemplū huius rei tibi fingito. Si q; tibi
 lenam tunicāq; dederit, hunc postea canes auesq;
 discerpturi sunt, ita ut pereat, siue in mari pisces edāt,
 & ipsius ossa multa inuoluta arena in continenti ia-
 ceant, sed hic periens amicis omnibus dolorē reliquit,
 mihi maxime. Neq; enim tā æquum benignūq; herum
 adibo quocunq; uadā non si rursus in domū patris mei
 aut matris redeā, ubi prius sum natus atq; educatus.
 Neq; hos tātum lugeo, aut oculis in patria uidere cu-
 pio, sed me Vlyssis desyderium tenet, quem ego hospes
 nō presentē nominare uereor: me nanq; supra omneis
 diligebat, & animo amplectebatur: sed & illum di-
 uinum uoco, uel procul existentem. Vlysses ad hæc: A-
 mice, inquit, quando illum negasti uenturum, nec pro-
 pterea ulla tibi spes unquā: ego tibi de illo non frustra
 sed iure iurādo affirmabo, quemadmodum Vlysses ueni-
 et: boni quidem nuntij premium mihi debetur, quod e-
 go quanquam egens nullo pacto recipere uolo, priusq;
 ille peregre domum redierit.

Hostis enim nobis est æque ac ianua Ditis

Is, qui pauperie loquitur non uera coactus.

ligitur

Vlysses dis-
 simulās ni-
 titur Eu-
 mæo Vlyss-
 sem reddi-
 turū psua-
 dere.

Igitur Iuppiter deorum princeps, tuq; hospitalis mē-
 sa Ac Vlyssis domus quā peto, scitote quemadmodum
 nunc uera loquor. Vlysses hoc anno huc ueniet. In fine
 autem mensis domum reuertens, eum qui & uxorem
 et filium laeserit omnino puniet. Eumæus uero ad hæc:
 O senex, inquit, non profecto huius tibi nuntij præmi-
 um dabo, neque Vlysses domum redibit. Verum nunc
 alacriter bibe, alia postea inter nos memorabimus: ne-
 que siccis oculis hæc reminisci, ad illius nanq; memoriã
 omnem animus in pectore continuo moeret. Sed iam iu-
 ramentum sinamus, ueniet Vlysses, ut & ego & Pene-
 lope & Telemachus optamus: me uero pueri illius mi-
 seret quē dii ramo similem generoso educauere: dixerũ
 q; ego illum inter homines eius patre nec ingenio neu
 forma inferiorem futurum. Verum ipsius mentem ne-
 scio quis siue deorum siue hominum eripuit, quod Py-
 lum profectus sit sciscitatum de patris fama. At proci-
 solertes domum reuersuro insidiantur, ut Arcisise pro-
 genes penitus ex Ithaca sine nomine intereat. Sed iam
 illum siue errauerit siue fugerit, dimittamus, manu p-
 tegat altissimus Iuppiter. Te tantum nunc rogo, tuos
 mihi labores referas, mihiq; uerum dicas, cuias es? ex
 quo hominum genere? quæ tibi patria? qui parentes?
 in qua uenisti naue? quomodo te nauæ Ithacã adduxe-
 re? quinã sese esse gloriantur? Nō enim te tuis huc pe-
 dihus aduenisse puto. Vlysses uero ait: Tibi profecto ue-
 ra dicã omnia. Si fuerit nobis ad tempus lōgum cibus,
 o uinumq;

O D Y S S E A E

Vlyßes pul
chre fingit
historiã sui
aduētus

uinumq; dulce, intra tabernaculum quiete in epulis
existentibus, alij uero ad opus conuertantur: uix dein-
de in annum meos referens labores, quos deorum uo-
luntate sustinui, tibi absoluerem. E Cræta enim meum
genus iacto diuitis uiri filius: plures item alij filij fue-
re patri ex coniuge. Me aut Onete mater peperit
pellex, uerum æquæ ac alios Castor Hylacis filius ho-
norabat: huius ego sum genus, qui tunc inter Crætenses
uti deus in populo ob diuitias & filios illustres coleba-
tur. Hæc demum Parcæ excedentem ad inferos tulere, liberi
uero patrimonium sortibus diuisere, mihi pauca dede-
runt. Vxorem duxi ex gente locuplete ac nobili ob me-
am uirtutem, quod non ignauus aut bellorum fugax in-
ueniar: nunc sanè me omnia destituerunt: dolorq; pluri-
mus occupauit, quod te probe conijcere arbitror. Mihi
nanq; Mars & Minerua audaciã uiresq; dedere: quan-
do ad insidias aliquas aut cõgressus hostiũ delectus es-
sem, fortibus uiris mortem intentauit: nec ullius animus
ferox mihi prius inuadendo necem inferre potuit, quin
ipse longe prior insultas hasta irruebam, quando pedũ
cur su incitarer. Talis igitur in bello erã. Negotiũ ue-
ro ac opus aut utilitas domestica, quæ nobiles nutrit fi-
lios mihi nunq; cordi, sed potius naues, bella, iacula, ar-
cus, quæq; alijs horrida & exitialia uidetur, chara &
amica extitere. Hæc deus in animo mihi dedit, alius ue-
ro alijs gaudet artibus. Priusq; ad Troiã irent Achæi,
nouies uiris ac nauibus contra externos præfui, & mi-
hi oia

hi omnia ex his quæ tractavi foeliciter cõtigerũt. Mul-
 ta postea sum assecutus : ex quo domus est aucta ita, ut
 inter Crætenses potens ac uenerabilis sim factus. At ubi
 Iuppiter crudele iter ad Troiã iussit, quod multis ui-
 tam ademit, tunc quoq; me ac Idomeneum cum nauibus
 Ilium ire præcepit: neq; ullum detrectandi subterfugiũ:
 durum nanq; populi edictum fuerat. Hic igitur nouem
 Achæi decertauimus annis, decimo Priami urbẽ euer-
 timus, cum nauibus domum discessimus. Deus uero A-
 chæos dispersit. At mihi misero Iuppiter mala cogita-
 uit. Mensem enim tantum cum filijs & uxore ac pos-
 sionibus domi lætatus sum. Deinde ut cum nauibus
 ac socijs irem in Aegyptum meus me impulit animus.
 Ita q; coëgi nouẽ naues, populus frequens conuenerat,
 Sex diebus illi mecum in epulis fuere, ego uero sacrifi-
 cia multa dijs obtuli, socijs q; simul cibũ parauit. Septi-
 ma uero ex Cræta soluẽtes uento prospero facile qui-
 dem nauigauimus, utpote secundũ undas: nec ulla naui-
 um incommodũ aliquod passa est, quin illas nobis inco-
 lumibus ac saluis uentus & gubernator direxere. Die
 quinta in Aegyptum peruenimus, apudq; Aegypti flu-
 uium nauibus constitui. Hic ego socios manere ac naues
 seruare iussi: exploratores circa uestigatum misi. Illi
 uero uiribus freti ad iniuriã & populationẽ insurre-
 xere, statimq; Aegypti agros amœnos diripuere. Con-
 iuges ac paruos natos abduxere, reliquos necauere.
 Fama igitur in urbẽ perlata, ubi hæc illi acceperunt,

O D Y S S E A E.

contra nos cū primum illuxit irruerūt. Campus omnis
 peditibus equitibusq; simul ac tristi ferro completur.
 Iuppiter fugam meis socijs iniecit, nec ullus resistere
 contrā est ausus, ubiq; mala apparebant. Hic multi ex
 nostris ferro interempti, nonnulli nero capiti & ad o-
 pera coacti fuere. Mihi aut Iuppiter hanc in animū de
 liberationem induxit, atque utinā potius in Aegypto
 perijssem & aliorum fatum subijssem. Statim ego è ca-
 pite galeam posui, scutum ex humeris exui, hastā è ma-
 nu proieci, obuius regio equitatu processi, genuaque
 amplectens exosculatus sum. Ille autem me miserans p-
 tinus seruauit, ac flentem in curru collocās domum du-
 xit. Nam quod magnopere iratus esset, multi hastas mi-
 hi intentantes necem inferre parati erant, nisi eos Iup-
 piter phibuisset. Iouis nanq; irā ueritus est, q; maxime
 facta improba ulciscitur. Hic demum annis septem mā-
 si, multāq; ex hominibus Aegyptijs aggesi pecuniam
 munifice mihi præbitā. At ubi octauus uenit annus,
 tūc Troctes hō phœnix et ad decipiēdū aptus, unde ma-
 la hominibus multa inflixit, sua mihi arte persuasit, ut
 in Phœniciā ubi ipsius domus & substātia erat profici-
 sceremur. Hic igitur usq; totū pmanſi annū. Verū die-
 bus ac mensibus elapsis in Africā me ille nauī abduxit,
 mendacia commentās ut eius onus ferrem: ibi me tan-
 dē postq; sisteret, prætiū uendendo caperet. Hunc ita-
 q; credulus ego necessariūq; putās sum secutus. Nauis
 aut borea uento secundo usq; ad mediū Cræte pontum
cucurrit:

cucurrit. Vbi uero Cretā reliquimus, neq; ulla amplius terra, sed maria undiq; & undiq; coelum apparuere, tūc Iuppiter ingentē supra nauī misit nubē, ex qua pōtus tenebris obductus est, intonuitq; ac nauim fulmine percussit: quæ tota quassa, ac sulphure referta est, oēs in mari cecidere, ac more cornicū circa nauē undis ferebantur: deus enim reditū abstulerat. At mihi Iuppiter quanq̄ anxio animo, malū nauis immensum ut exitiū uitarē manibus porrexit. Hoc igitur innixus undis fatalibus ferebar. Nouē diebus sic delatus sum. Decima uero unda rotās nocte turbida Tesprotorū terræ me proximū reddidit. Hic Tesprotorum rex mihi parcens me inēptū tulit: cuius filius obuiā ueniēs, frigore ac labore afflictū manu sustentādo, domū deduxit: ubi me lena induēs operuit. Hic igitur de Vlysse sciscitatus sum. Ille uero in patriā redeuntē hospitio se recepisse dixit, mihiq; opes ostēdit, quas Vlysses cōgesit, æs, aurū, ferrū: tot in eius domo prætiosa sunt. Illū præterea Dodonā iuisse ait, Iouis responsum in quercu auditū, ut longo tempore absens quomodo domū apertēne uel clam redire debeat. Mihi præterea iurauit in ædibus libans nauem cum socijs illi parasse, qui eum in patriam ducebant: sed me prius misit, nactus Tesprotorū hominū nauem Dulichiū uenientem. Horum duci Acasto sum cōmendatus. Ab his igitur proditus fui ut dolore penitus cumularer. Nam in me prauo consilio coniurātes ubi procul à terra nauis in altum deducta est, me lena

O D Y S S E A E

ac tunica spoliatum laceram uestem aliam tunicamq;
 turpem induerunt, quas nunc oculis ipse cernis. Sero
 autem Ithacam postmodum applicuere. Hic me demum
 apud nauem uinculo flexibili firmissime uinxerunt.
 Ipsi uero è nauis in littore descendentes coenauere. Me
 interea dii ipsi è uinculis facile soluerunt: ego autē sta-
 tim capiti laceram uestem obuoluens, per temonem in
 mari pectore tenus descendi: deinde paulatim utraque
 manu natando, in oram littoris è regione illorum per-
 ueni: descendēsq; ubi floridae syluae recessus erat, humi
 prostratus iacui. Illi uero ubi rem cognouerunt anxij
 cucurrerunt. Verum non ex re fore uisum eis ulterius
 tēdere, quamobrē nauem rursus conscendentes abi-
 erunt. Benignitate igitur deorum clām euasi, qui me oc-
 cultauere, ac uiri prudentis stationi propinquū reddi-
 dere. Itaq; adhuc me uiuere fato concessum. Eumæus
 ad hæc: Ah miser hospes, ait, mihi nanq; animum ma-
 gnopere turbasti, dum singula refers quæ passus fueris
 aut quantum erraueris. Verum quæ de Ulyssæ dicis ne-
 q; recte te loqui existimo, neq; mihi persuadebis: quid e-
 nim mihi opus te talē existentē mentiri? Ego ipse mei
 heri reditum dijs omnibus inuisum esse probe noui,
 quoniã illum cum Troianis uel in amicorum manibus
 non perimerunt, quod bellum prudenter administraue-
 rit, quamobrem Achæi omnes ei tumultum fecissent, e-
 iusq; filio magnam gloriam exoptassent: nunc illum mi-
 serum harpyiæ discerpunt. At ego porcorum præpo-
 situs

Eumæo re-
 ditus Ulyssæ
 nis nō psua-
 detur.

situs curæ urbem non peto, nisi forte Penelope ire cogat, si quando aliunde nuntius ueniret: tunc enim astantes singulos interrogant. Hi quidem tristes ob illius absentiam, alij letantes quod illius impune substantiam edant. At mihi minime gratum uestigare aut percurrari ex illo quo me uir Actolus uerbo decepit: quem ob hominem interfectum multum telluris obeuntem, ac meam domum petentem libenter excepi. Is mihi retulit Vlyßem inter Crætenses apud Idomeneum naues aptantem tempestatibus fractas se uidisse, & demum ad æstatem uel autumnum cum socijs multas secum ferentem opes uenturum. Sed tu senex miserabilis, quando te mihi deus obtulit, ne meam gratiam mendacijs similiter quære, neu fingendo uana placare studeas. Non ego te propterea uerear magis aut amabo, sed Iouem metuens hospitalem te excepi, ac sum miseratus. Cui Vlyßes: Tibi profecto, ait, animum minime aptum persuaderi incredulumq; uideo, quem uel iurando ad credendum non inducerem aut cogerem: sed deinceps formula pactumq; inter nos fuerit, testes dij adsint, si herus tuus in hanc domum ueniat me læna tunicaq; indues, ac Dulichium quò maxime cupio mittes. Si uero nõ uenerit, famulos tuos iubebis me præcipitem ex alto saxo dare, ut alius pauper in futurum decipere caueat. Huic Eumæus respondens: Hospes, inquit, sic mea gloria uirtusq; nunc & in posterum apud homines sit illustris, ut plures in hoc tugurio hospitio exceptos do-

Vlyßes
Subulco

Subulcus
Vlyßi

O D Y S S E A E

Eumæus ho-
spiti sacrifi-
caturus suæ
mactat.

nis insuper hospitalibus honoravi, plures, item inter-
feci, Ioui deinde animo prompto supplicavi. Sed nunc cœ-
næ tēpus, intus adsunt è uestigio socij ut dulces attin-
gamus epulas: Sic igitur inter se loquebantur. Propius
autē subulci cū suis ueniētes eas de more ad dormien-
dū coēgerūt, grunnitusq; propterea immensus porco-
rum in arā se recipientiū excitatus est. At Eumæus ad
socios uersus: Ducite, ait, porcū ex grege optimū, ut ho-
spiti huic procul uenienti sacrificium offeramus. Dein
de nos etiam recreemur, qui continuo cura custodiendi
gregis laboramus, alij uero laborē nostrum impune si-
bi edunt: Sic dicens, ferro ligna conscidit. Illi cōfestim
suam pinguem ac quinquennā attulere, igniq; admotū
supra escharā cōstituere. Neq; Eumæus deorū est obli-
tus, cum mente bona sit usus. Idē suilli capitis ante oīa
setas igni ut primitias urit, deosq; oīs præcatur, ut V-
lyses domū reuertatur. Suæ deinde tenens querna schi-
za percussit, quā ueniens reliquit: sus protinus extin-
cta est, extinctā uero illi iugulāt ac distendunt. Eumæ-
us autem crudā per membrorum partes inscidit, easq;
farinā inspergens igni admouit. Alia uero minutatum
dispartierunt, ac ueribus figentes diligenter assauere,
oīa postremo auferentes in repositorijs densata posue-
re. Eumæus deinde prudens animo in senas diuisit par-
tes. Vnā quidē Nymphis & Mercurio uota faciens de-
dit, ceteras uero accumbentiū cuilibet diuisit. At Vlyf-
sem lumbo suillo honorauit: animūq; heri magnope ex-
tulit.

tulit. Quod Vlysses conspiciens: Eumæe, inquit, Ioui sis æque ac mihi charus, qui me talē existentē his bonis et honoribus dignum facis. At ille: Hospes, inquit, ede & gaude his qualibuscunq;. Deus aut hoc quidē dabit, hoc uero dimittet quod animo lubebit suo: potest nāq; oīa: Dixit, ac primitias dijs sacrificauit libās, rubrū uinū ī Vlyssis qui propē sedebat posuit manibus, Cererem canistris expediit architriclinus, quā hero absente Eumæus ipse separatim sine hera, & Laërte sene sibi cōparauerat, de suo ex Taphijs emendo. Igitur paratis epulis illi manus admouerunt. Postq̄ uero edendi ac bibendi compressa libido est, Cererem quidem Mefaulius abstulit. Illi uero cibo potuq; saturi se cubitū receperūt. Nox superuenit obscura ac turbida Iouis imber tota nocte descendit Zephyrus quoq; ingens & aquosus continuo flabat, Vlysses aut cū animaduerneret Eumæū eius curā maxime habentē, tentans si quo mō lenā ab se exutā ei traderet, aut aliquē sociorū ad id exigendum impelleret, ad eos conuersus ait: Eumæe uosq; alij socij audite obsecro. Ego rogaturus aliquid nunc loquar. Vinum enim inuitat blandum, quod uel longe prudentem ad loquendum, & leniter ridendum, insup saltandū impellit, & demū ad uerbū enuntiandū quod arcanum esse præstaret deducit. Sed quando garrulus semel esse coepi, non dissimulabo. Utinam uigeret ætas, roburq; mihi esset firmum sicuti quando sub Troia insidias parauimus. Duces erant Vlysses & Menelaus, qui

Vlysses an-
sam querit
cōmode pe-
tēdi lenam

O D Y S S E A E

bus ego ipforum iussu dux tertius accessi: uerum quando ad urbem ipsam uenimus, nos quidem circa moenia inter densa uirgulta, calamosq; palustres & limū sub armis iacuimus: nox turbulenta et glacialis boreae flatus successit. Nix quoq; ueluti pruina frigida fuit. Scutis crystallus inherēs conspiciebatur. Hic alij oēs lænas tunicasq; habebāt, ac humeros more scutorū obuoluti dormiebant. Ego uero lænam ueniens socijs reliqui, stulte quidem, quod frigus minime cogitarem: sed tantum scutum & nitidum habens cingulum secutus sum. Verum circā extremam noctis partem astris iam penè descendentibus, Vlyssē proxime iacentem cubito excitans alloquor: Vlyssē Laertiade iam ego inter uiuos non amplius ero, hyems me magnopere affligit: non habeo lænam, sum tantum tunicatus instigante deo, nunc uero nullum remedium: Sic ego. At ille mentē in pectore recepit eam quā æque in consulendo & bella gerendo retinuit, ac submissa respōdens uoce ait: Tace nunc, ne quis Achæorū alius te audiat. Post hæc cubito innixus ad socios inquit: Audite amantiſſimi, diuus me somnus petēs, procul ait à nauibus ualde uenimus: sed quis Atridem sciscitatū ibit? si nos, uti sint plures, ad naues iubeat accedere. Sic ait: statimq; Thoas Andræmonis filius læna purpurea ab se reiecta ad naues pperat: ego uero sub eius ueste salubriter iacui, aurora mox apparuit. Igitur ò nūc uires, roburq; mihi ualidum esset, daretq; subulcorum aliquis hic lænā,

tam

tam amore quàm reuerentia boni uiri: nūc me spernūt
 malas habentem uestes. Cui Eumæus: O senex, inquit,
 egregia tibi hæc laus quam narraſti: nihil profecto nō
 recte & ex uſu dixiſti, quamobrem uestem quidem de
 ſyderabis, neq; item aliud eorum quæ ſupplici ac miſe
 ro neceſſaria ſunt. Verum nunc crāsue tantum mane
 tuis te laceris amicies. Non enim hic plures lænæ aut
 mutatorię ſunt tunicæ, ſed ſingula tantū ſingulis: quā
 do uero Vlyſſis ueniet filius, ipſe & lænam & tunicā
 dabit: teq; quocunq; tibi placuerit mittet. Sic dicens p
 ſilijt: eiq; cubile iuxta ignem poſuit, hœdiniſ ouiniſq;
 pellibus ſubſtrauit. Hic itaq; Vlyſſes recubuit læna pin
 gui ac molli ſuperiniecta, quæ ei uires contra ſeūā hy
 emem, ſi quando oriretur, præbebat: iuxtaq; eum iuni
 ores. Nec ſubulco uiſum ibidem cum porcis cubare, ſed
 exiens ſeſe armis accingebat: ex quo Vlyſſes magnope
 re gaudebat, quod eius ille rationem ſeparatim iacens
 haberet. Igitur Eumæus abiens acutū humeris enſem
 quàmprimū aptauit, deinde lænā craſſā uento arcen
 do idoneā, deinde ex hœdiniſ pellibus uestem, acutum
 poſtremo iaculum contra canes ac homines propugna
 culum. Vbi deniq; porci erant contēdit, ac ſub caua pe
 tra à boreæ flatibus tutus dormiuit.

Eumæus
 Vlyſſi

Paratur
 ſtratum V
 lyſſi.

ARGUMENTVM LIBRI XV.

Telemacho Minerua in ſomnis aſſiſtens eum Itha
 cam redire hortatur qui à Menelao dona accipiēs mit
 titur,

ODYSSEAE.

tur, & iam nauem ascensurus Theoclymenū uatē quē
dam Argæum ob eadem fugientem excepit. Et Eumæ
us Vlyssi narrat quemadmodum Phœnices ipsum ca
pientes ex insula Syriæ Laerti uendiderunt. Telemā
chus post hæc Ithacam appulsus in urbem nauem mita
tit: ipse ad Eumæum in agrum contendit.

ODYSSEAE

LIBER .XV.

Inerua Lacedæmoniā ad Vlyssis ma
gnanimum filium contendens, eum
ad reditū hortatur: quē simul cum
Nestoris filio ī uestibulo domus dor
mientem offendit: Nestoridē quidē
altum sopitum, Telemachū uero nequaquam dulcis ha
bebat somnus per noctē, sed curæ patris excruciabāt.
Propè igitur astās sic eum alloquitur: Telemache, nō
amplius à domo diutius errabis tuam relinquendo rē,
uirosq; in ædibus tuis alienos: ne omnia tua inter se di
uidētes edāt, tuq; propterea frustra iter tētaueris. Ve
rum confestim Menelaū ad te dimittendum impelle, ut
matrem optimā reperias: iā enim & pater & fratres
eius iubent Eurymacho nubat. Is enim cunctos procos
& donis superat, & dotalibus iuuando instat, ne te ui
uente ex domo patrimonium ferat. Nosti enim qualis ī
foemineo pectore mens est. Illius cui nupserit uult do

Minerua
Telemā
chū in som
nis horta
tur ut Itha
cā redeat

NUM

mum iuuare ac ditare, nec priorum filiorum aut uiri
 defuncti, qui nullā prius habuit aliā uxorem, non ama-
 plius meminit, aut de illo requirit. Sed ipse ueniens u-
 ni ex ancillis quæ tibi optima uideatur cuncta commita-
 te, donec dii coniugium tibi honestum tribuant. Ali-
 ud item tibi dico, tuq; conditum mente teneto. Proco-
 rum fortissimi in Sami & Ithacæ porthmo in insidijs
 consistunt, te interficere cupientes priusquam patriam
 redeundo attingas: quanquam aliter euenturum puto:
 quæ potius ex illis aliquem tellus ante retinebit. Sed
 iam tu naue lōge ab isulis absiste, noctēque simul nauig-
 ga. Nam ille deorum, qui te custodit, ac malis eripuit,
 uentum post te secundum mittet. Postquā uero pri-
 mum Ithacæ littus attigeris, nauem quidem & omneis
 socios in ciuitatem mitte. Ipse ad Eumæum subulcum,
 qui porcos curat tuiq; amantissimus est, proficiscere.
 Hic tu noctem morare. Illum uero in urbem ad Pene-
 lopen nuntium de te mitte, quod saluus sis, & ex Pylo
 incolumis redieris: Sic dicens, sublimis in cœlum abiit.
 Telemachus uero confestim Nestoridem è somno exci-
 tauit propius iacentem pede, admonēs ac dicens: Surge
 Pysistrate, equos currui iunge, ut propere iter expedi-
 amus. At ille: Telemache, inquit, non est quod per no-
 ctem obscuram nos festinare oporteat, cito enim dies
 adueniet: interim dona feret currui opportuna Mene-
 laus, ac blandis nos uerbis alloqnendo remittet. Ho-
 spes nanque uiri hospitio excipientis, qui charitatem
 præ

Telēma-
 chus Pysi-
 strato.
 Pysistratus

O D Y S S E Æ

Telemachus Menelao.

Menelaus.

præ se ferat, perpetuo reminisci debet: Sic ait: Statimq; aurora apparuit, & menelaus è stratis Helenæ surgēs illis affuit. Hunc ubi Telemachus agnouit, tunicam subito uarietate pictam induit, pharumq; ingens humeris aptauit, ac foras prodiens: Menelaë, inquit, iam me in patriam quæso remitte, cum domum redeundi cupido subeat. Telemache, inquit Menelaus, non ego te longius hic morabor redire cupientem.

Aegre utrunq; feram, si me nimis hospes amabit,
Oderit aut nimis: at medium seruantia laudo.

Nā semel exceptum ut nolentem impellere durum,
Sic retinere malum fuerit properare uolentem.

Oportet igitur & hospitem præsentem amare, & uolentem dimittere. Sed & ego dona obiter feram curru opportuna, admodum pulchra, quæ oculis uideas. Dicamq; ancillis coenam parent ex rerum quæ intus adsunt copia. Nam & honestum & utile post coenam quantumuis telluris obire. Si uero cupis per Græciam, & Argos medium conuerti, ego met sequar, equosq; iugam, ac per urbes populosq; ducam: nec ullus uos frustra, aut indonatos dimittet, quin aliquid ferre dabit, aut tripodem æneum, aut lebetem, siue mulos, seu aureum calicem. Ad hæc Telemachus: Attride, inquit, decreui iam ad propria redire (Non enim retro uentū prosperum ueniens in meis possessionibus reliqui) ne patrem inquirens ipse peream, siue res domi optima pereat. Vbi Menelaus hoc audiit, statim uxori & famulis cœ

Telemachus Menelao.

lis coenau in ædibus ex rerū copia quæ intus esset parari iussit. Eteoneus Boëthis filius postmodum statris exurgens, quod nō pcul ab eo cubitaret, in medio cōstitit: quē Menelaus ignem accendere, ac carnes assare iussit. Ipse uero in thalamum ornatum non solus descendit, sed cum eo simul Helena & Megapenthes filius, ubi prætiosa erat condita suppellex. Menelaus pateram cœpit. Megapenthen uero craterem ferre argenteum iussit. Helena arcam petijt. Hic pepi erāt uarij quos ipsa laborauerat, ex his unum deligens ferebat, qui uarietate pulcherrimus & maximus erat, moreq; syderis fulgēs ac ultimus aliorum iacebat. Primi igitur per ædeis ibāt Telemachum uersus, quē ita Menelaus affatur: Reditum Telemache, uti uideo, tota optas mente, hūc utinā Iuppiter secundet, munera nunc tibi ex meo thesauro, quæ domi sunt, dabo. Paterā argēteā totā arte laboratā, cui latera ex auro redimita, Vulcani opus, quod rex Sidoniorum mihi dedit apud eū diuertem. His dictis pateram in manibus ei tradidit, Megapenthes uero craterē argenteū ferens, ante ipsum posuit. Helena quoq; astās cum peplo in manu, sic eum cōpellando alloquitur:

Menelai donum.

Accipe & hæc manuū fili monumenta mearum,
 Quæ tribuas nuptæ uenienti munera primum
 Ipse tuæ: interea mater tibi condita seruet.
 Nunc uero in patriam iucundā letus abibis.

Sic dicens pepulum ei in manibus posuit. Ille gaudēs accepit.

O D Y S S E A E

accepit. Quæ omnia Pysistratus capiens ac animo mi-
rans aspexit, in peramque condidit. Hos deinde Mene-
laus domum reduxit. Vbi postmodum in thoris accubue-
re, minister gutturnium cum aureo opistodocho su-
pra lebetem argenteum lauandi gratia protulit, iuxta
mensam politam, cererem pudica proma cibosq; mul-
tos ex copia presentium gratificas apposuit. Eteo-
neus carnes diuidebat in partes distribuens. Megapen-
thes uero uinum fundebat: paratis deinde epulis ma-
nus iniecere. Edendi demum atq; bibendi sedata cupi-
ditate, Telemachus ac Pysistratus equos currui iunxe-
re, è uestibuloq; domus ac porticu impulere. Post hos
uenit Menelaus, manu dextra uini pateram tenens ut li-
bantes irent, astans ante currum sic placidus ait: Salue-
te iuuenes, Nestori hæc dicite, quemadmodum ipse mi-
hi pater æquus, donec apud Troiam Achæi bellum gef-
simus, fuit. Cui Telemachus: Profecto, inquit, quæcun-
que mandas, illi redeuntcs referemus. Sed & ipse si I-
thacam rediero, narrabo quæadmodum abs te exceptus
omni humanitate, ac donis plurimis insuper donatus
discesserim. Sic itaq; dicenti auis dextra aquila aduola-
uit, album & ingentem & ex corte domestica raptum
unguibus ferens anserem: uiri autem ac foeminae claman-
tes insequerentur. Ille uero dexter prope ipsos ueniens,
irruit ante equos. Videtibus itaq; cunctis animus exhi-
laratus, inter quos Pysistratus sic ait: Cogita Menelaë
optime si nobis an tibi hoc portentum apparuerit: Sic
ait.

Auguriū a-
quilæ aduo-
lantis

ait. At Menelaus mente uersabat quonā modo recte ex sentētia responderet, cū Helena praeueniēs sic ait: Audite obsecro, ego nanq; ut dii meum admonēt animum, & ut futurum existimo uaticinabor. Sicut hęc aquila anserem domi nutritum ex monte ueniēs, ubi eius est genus ac parens: sic Vlysses multa patiēs mala, multaq; oberrās domum tandem redibit, ac procos puniet, sed & iam exitium mente illis omnibus destinabit. Telemachus uero: Sic nunc Iuppiter, inquit, Iunonis coniux faciat, cuius rei gratia libenter illic ipsi deo uota nuncupauerim: Dixit, ac equos flagello uerberauit. Illi per urbē illicet in campum ruentes, ac die toto sub iugo perseuerantes laborauere. Sole deinde occidente, ac tenebris uias occupātibus, Pheras puenerūt, & in domum Dioclei Orsilochi filij Alphæo geniti diuertentes, hic dormierunt, ac muneribus sunt hospitibus honorati. Cum primum uero illuxit, equos similiter currui iūxere, deinde ē uestibulo & porticu e ductos flagello impulere. Illi alacres euolauere: statimq; ubi pylum attigerūt, Telemachus Pysistratum alloquitur: Serua quæso Nestoride quod es pollicitus. Ambo enim inter nos hospites sumus ex parentum amore, etateq; pares. Hęc etiam uia nos magis in concordia iunxit. Ne me longe à nauī ducas in urbem, sed hic relinque, ne me senex inuitum domi suæ retineat mei cupidus: nam me opus cito redire: Sic ait. At Pysistrato cogitanti quomodo promissis probe maneret, sic melior

Helena interpretatur augurium.

Telemachus profiscitur

P senēs

Discedūt à
se Telemachus
et Pysistratus.

Telemachus socijs

Theoclymeus uates
ad Telemachi nauem
confugiēs.

Antiphates

sententia uisa. Equos ad nauem & littus conuertit. In puppi autem munera posuit, uestem aurumq; quae Menelaus dedit: atq; illum exhortās affatur: Certatī nūc nauim ascende, iubeq; idē socios facere, priusquā ego domum eā, seni q; nuntiem. Noui enim probe qualis illi us sit animus uehemēs, non te profecto dimittet, sed ipse uocās ultro huc deducet: neq; te puto uacuum redire pateretur, ualde nanq; irasceretur: Sic dicēs, equos impulit urbem Pylensiu uersus, domumq; uenit. Telemachus uero socios adhortādo ait: Aptate arma socij ī nauī: ipsi quoq; cōscendamus, ut cito iter expediamus. Illi uero dicto auscultauere, in nauimq; conscendētes trāstris confederunt. Hec igitur dū Telemachus curabat, ac Mineruae ī puppi sacrificabat, proxime uir quidā accessit, longe fugiens ex Argo ob uiri cādē. Vates insuper ex genere Mlāpodis, qui prius Pylon incoluit diues, tunc in alios populos patriā fugiebat ac Neleum magnanimū, qui multas ei opes ī totum annū ui abstulit. Hic iterea in aedibus Phylaci duris in uinculis tenebatur, erūnas patiēs ob Nelei filiam, & grauis incommodi quod ei furia misit in mentem. Verum Neleus fatum uitauit, ac boues mugientes ex Phylace Pylum adduxit. At hic aliorum petijt populum & Argos, ubi foelix ei hebitatio fuit multis imperandis Argeis. Hic igitur uxore duxit, domum superbā edificauit, genuitq; Antiphatē & Mantium, Antiphates uero Oiclea. Is Amphiaraum, quem Iuppiter et Appollo praeter modum

dū omni studio dilexere: nec ille ad senectutem perue-
 nit, sed Thebis muliebrium donorum causa periit. Hu-
 ius itaq; filij Alcmaon & Amphilochns. Mantius ue-
 ro Polyphideum & Clitum suscepit. Clitum Aurora
 postmodum rapiens ob formam, ut inter deos esset effe-
 cit. Polyphidea uero Appollo uatē fecit optimum post-
 quā Amphiaras excessit: qui iratus patri apud Hype-
 resia habitauit. Hic responsa cunctis mortalibus dedit.
 Huius deniq; filius Theoclymenus nomine superuenit,
 ac propē Telemachum in mari constitit, quē libantem
 precantemq; offendit, atq; illum compellās: Amice, in-
 quit, quando te sacrificantē in hoc loco cōueni, obsecro
 te per sacrificia & deum, deinde tuum ac sociorum te
 sequentium caput, dic mihi roganti uera neq; cela, cu-
 ias es, unde gentium, ubi tibi patria aut parētes? Huic
 Telemachus: Vera, inquit, profecto referam: ex Ithaca
 genus mihi, pater Vlysses, si quando erat, nunc exitio
 duro interijt: cuius rei gratia socios assumens ac nauē
 ueni de patre diu absente uestigatum. Ad quē rursus
 Theoclymenus: Et ego, inquit, hominem ciuem meum
 interfeci: multi enim fratres & coetanei ciues apud
 Argos, nam ualde Achei possunt, quos ego fatum mor-
 temq; uitando fugio, quando mihi sors per homines er-
 rare. Oro igitur supplicem me tua in nauī excipe ne in-
 terficiant: eos nanq; me insequi existimo. Nō te, inquit
 Telemachus, inuitum profecto à nauī repellam: me se-
 quere, ac his qualia habemus hic contentus eris. Sic di-

Mantius
 Oicles.
 Amphiaras
 us
 Alcmaon et
 Amphilo-
 chus.
 Polyphide-
 us, & Cli-
 tus.
 Theoclyme-
 nus

Theocly-
 men. orat
 opem

Telemas-
 chus susci-
 pit in nauē

ODYSSEAE.

cens ferream prædit hastam & apud nauis malum ex-
 tendens cōscendit, ac in puppi sedens iuxtā se Theocly-
 menum locauit. Oram deinde socij soluerunt, ac iubente
 Telemacho arma expedierunt: malum in curuo na-
 uis mediæ loco erexere, rudentibus deinde alligauere,
 uela deniq; alba bubulis loris traxere, quibus Minerva
 prosperum retro uētum leniter per aëra flantē spi-
 rauit, ut nauis celeriter ponti uias pageret. Interea sol
 occidit, uiaq; tenebris obductæ. Inde Phæras uento Io-
 uis impulsâ præterijt: deinde Elidē ubi Epei domina-
 tur. Postmodum ueloces appellatas insulas pertrāsijt,
 periculosas admodū, urgēs atq; concitās si quo modo
 fatum affugiat. Dum hæc apud Telemachū aguntur,
 Vlysses simul & Eumæus in tabernaculo coenabāt, pe-
 nes quos etiā alij uiri discumbentes. Postquā uero po-
 tus cibiq; libido abscessit, Vlysses Eumæum tentare cu-
 piēs si forte illum diligat, ac remanere iubeat ibidem:
 an in urbem ire cogat, sic ait: Eumæe uosq; alij socij ad-
 uertite: cū primū illuxerit ego in urbem cupio cōtende-
 re, mēdicaturus qdē, ne tibi ac socijs hic sim molestus:
 sed rogo me instrue, mihiq; ducē præbe bonum, qui me
 in urbem deducat: Ego uero met deinde necessaria per
 ciuitatem quæritando curabo, si quis cotylen aut qua-
 dram porrigat: quin domum usq; Vlyssis petam, ut Pe-
 nelope de ipso nuntium afferam: inter procosq; uersa-
 bor, si forte tot ciborum milibus abundantes mihi coe-
 nam præbeāt. Ego enim inter eos quæcunq; uoluerint
 bene

Poëta re-
 dit ad Vly-
 sem.

bene tractabo: tibiq; affirmo, qd' credere potes, ut opes
 ra quidem Mercurij, qui omnibus mortaliū factis gra-
 tiam præbet, nullus hominum mecum agendo certabit:
 si opus aut ignem accēdere, ligna scindere, cibos siue di-
 stribuere siue coquere, aut etiam uina fundere, ac de-
 mum quæcunq; apud honestos & magnos uiros agunt
 inferiores. Hūc Eumæus increpās excepit. Heu hospes
 cur tibi hæc insedit menti sententia? pfecto cupis illic
 omnino perire, si uis in procorum societate uersari,
 quorum fastidia contumeliæ & iniuriæ coelum ferreā
 penetrarēt. Nō enī tales illorū sunt ministri atq; tu, ue-
 rum iuuenes lenas tunicasq; pulchre induti, crinibus
 dēsis cōpti, ore formosi, præterea mensæ cibis ornate,
 carnibus ac uino refertæ. Hic uero nullus, nō ego, non
 sociorū aliquis qui mecū sunt, ob te præsentē grauamur.
 Sed cum primū Vlyssis filius uenerit, lenā & tu-
 nicā præbebit: deducetq; quō tu omnino exoptas. Ad
 hæc Vlysses: Sic Eumæe, inquit, Ioui atq; mihi sis cha-
 rus, qui me graui errore ac miseria leuasti. Nihil enim
 peius erratiōe. Sed et uētris esurientis gratia malas uē-
 ri curas habēt, si quis forte dolore aut incommodo cogi-
 gitur. Nunc uero quando me retinuisti, ac manere iussi-
 sti, quæso quid de matre Vlyssis, quid de patre, quē iam
 senem discedēs reliquit, si uiuunt ac auras aspiciūt, an
 interierunt, apudq; inferos sunt? Vera, inquit Eumæ-
 us, tibi referam hospes: Laërtes quidem uiuit, Iouemq;
 obsecrat animam domi membris exolui: maxime uero

Vlysses quæ-
 rit de ma-
 tre & pa-
 tre Laërtes

O D Y S S E Æ

mors charissimæ uxoris ei reddidit senectutem, quæ
 ob dolorem amissi filij Vlyssis flebili exitio interijt.
 Heu ne pereat quicumq; mihi charus est in hac regione
 ac grata facit. Hæc enim dum uixit, quamuis moestissi-
 ma, mihi cordi erat de filio Vlysse interrogare, quoniã
 me simul cum Ctimene nutrijt, quã natorum ultimã
 susceperat, pauloq; minus illa honorauit. Postquã uer-
 ro ad pubertatẽ ambo peruenimus, hanc cum Same in
 sula dederunt, miliaq; contulerunt. Me uero lana et
 tunica pulchrisq; uestibus, item calceis donans atq; or-
 nãs, agro præfecit, ac præter ceteros amauit. Nũc au-
 tẽ horũ indigeo: ac negotiũ mihi auxerunt dij cui insi-
 sto, quod ex his quæ mihi ad usum uictus erant, uerecũ-
 dis et agentibus tribui. Ex hera uero nihil dulce audi-
 re est, neq; factum, neq; uerbum: quod malum domi uia-
 deat, uiros proteruos: famulæ quoq; heræ aduersa ac
 parum placitura dicere aut singula percunctari stu-
 dēt. Præterea edere et bibere, deinde rus ire, et alia quæ
 cunque ipsarum animũ oblectent magnopere cupiunt.
 Cui Vlysses: Heu, inquit, quã puerulus existens Eua-
 mæe, ualde à patria procul ac parentibus errasti: sed
 hoc mihi uere dic, si ciuitas quam tui parentes incolue-
 runt euersa fuerit, an te potius iniqui homines ab ouib-
 bus et bubus solum abductum, in nauibus tulere ad hu-
 ius uiri domũ, illeq; te emerit? Ad hæc Eumæus: Quo-
 niam, ait, me rogas hospes ac percunctaris, quiete nũc
 audi, sede, gaude, bibe: noctes enim immense sunt, licet

Vlysses
 quærit ex
 Eumæo cõ-
 ditionẽ ge-
 neris eius.

et dormire, licet et audire letantes: non enim te opus priusquam hora ueniat dormire. Multus namque somnus tristitiam adducit. Aliorum uero si quis uoluerit, hinc exiens cubitum eat: cras cum primum illuxerit edendo, simul suos sequatur. Nos uero in tabernaculo nunc edentes et bibentes colletemur, tristia memorando.

Nam in luctibus recensendis uir quoque letari solet, qui multa sit passus, ac multum telluris obiuerit. Igitur quod me interrogas dicam. Insula quaedam Syria nomine, si forte tuas peruenit ad aures, sub Ortygia ubi sunt solis conuersiones, non tam magna quam bona quidem bubus ouibusque nutriendis, uini ac frumenti ferax: hic fames nunquam aut alius morbus ingreditur: sed quando mortales conseruerunt, Appollo simul cum Diana ciuitates per agras suas, eos sagittis interficit. Hic duae sunt urbes, omniaque inter ipsas bifariam diuisa, ambas uero pater meus diuus Ctesius Ormenides rexit. Huc insuper Phoenices homines nauibus inclyti, et astuti, mille ducentes in nauis ludos uenerunt. Patri uxor fuit Phoenissa genere: forma quidem et proceritate corporis, operum quoque nobilium eruditione praestans. Hanc Phoenices uafri deceperunt, forte ex illis unus lauantem nactus iuxta nauem compressit, quae res molliores foeminas quanquam operosas animo euertunt. Is deinde quenam sit aut unde ueniat interrogat. Illa statim parentem prodijt: Sum, inquit, ex Sidone Aribanatis filia, uiri admodum locupletis. Verum me praedones

Ortygia.

O D Y S S E A E

Taphij ex agro uenientem rapuere, ac in domum uiri huius qui me emit abduxere. Ille uero: Eia, inquit, sequere nos, ut rursus domum parentesq; uideas tuos: iam nobis patet quē admodum uiuunt, & diuites uocantur. Mulier uero: Esto, inquit, hoc si iurare uelitis, uos me ab omni incommodo immunem, domum reducturos: Sic ait: Illi uti iussū iurauere: His gestis, mulier tacite inquit res agatur, ne quis uestrorum sociorum cū in urbe fuerimus, nec apud uiam, neu apud fontem obuius mihi quicquam dicat, ne forte aliquis seni ueniens domum renuntiet, unde ille me arcta uinciat in custodia, uobisq; perniciem pariat: itaque mente retinete uerbum, & quæ opus nauis uiatica celeriter comparate. Vbi uero hæc rebus necessarijs onerata fuerit, statim nuntius domum mihi ueniat, ego enim & aurum quodcūq; ad manus uenerit afferam, & scalam nauticam præbebo. Filiū quoq; ex optimo susceptum nutrio domi frugi atq; callidulum, tum foras libenter excursionem, quem mecum ducā ut quocunq; in alienas gentes irruat, nobis prætorum multum reperiat: Sic discens in ædeis pulchras ingreditur. Illi uero annum totum ibidem apud nos manentes, uiaticum nauis opportunum parauerunt: quibus conquisitis, cum tempus esset discedendi, uix reperiūt qui mulieri nuntiet. Vir autem sagax ad domum patris mei accessit, monile habēs aureum, electris uariatum atq; ornatum, quod mater mea & famulæ conspicientes subito manibus attrecta uere,

vere, prætiūq; obtulere. Ille uero tacite oculis innuit,
 uti ueniret ad nauem. Hæc autem me manu trahens
 extrâ secum duxit, in uestibulo quoq; egrediens, pate-
 ram mensasq; conuiuiarum offendit, qui patrem meum
 circumsistebant, et ad contionem populiq; famam pro-
 perauerāt. Hic ille tria surripiens pocula, & in sinu
 clâm abscondens discessit. Ego uero per imprudentiam
 sum secutus. Interea sol occidit, umbraeq; uias occupât.
 Nos uelociter euntes in celebrem peruenimus portū,
 ubi Phoenicum nauis erat: quam ubi soluimus atq; con-
 scendimus, per humidas ponti uias ferebamur. Ventū
 Iuppiter immisit secundum. Sex itaque diebus atq;
 noctibus continuo nauigauimus. Septima uero uenien-
 te die Diana mulierem iaculo ferijt: quæ icta statim ut
 anser marinus in nauis sentinam concidit, ac subito in
 mare phocis ac piscibus cibus eiecta est: ego autē moe-
 stus animo sum relictus. Illos deinde uentus & unda
 Ithacæ proximos reddidit. Hic me Laërtes de suo e-
 mit: sic tandē ego tellurē oculis conspexi. Vbi finem lo-
 quendi fecit, Vlyßes Eumæe, inquit, animum in pecto-
 re mihi, nempe hæc narrando, quæ passus es mala, con-
 citasti. Verum malis his bonum Iuppiter addidit, quod
 post multos errores huc item uenio. Sic igitur inter ea
 os collocuti non diu sed paulum quieuerē, statimq; au-
 rora apparuit. Interea Telemachi socij ad littus Ithacæ
 se appulsi rudentes soluerunt, malum posuere, nauem
 in portum remis deduxere, cubilia substrauere, oram

Vlyßes Eumæe
meo.

Telemachus Ithacæ
cā redit.

P S alligat

O D Y S S E A E

Ora alligare alligauere. Ipsi tandem ad littus descendentes coenam parauere, uinum nigrum fuderunt: mox ubi exaturati fuere, Telemachus inter eos loquitur: Vos nunc nauem ducite in urbem, ego uero in agrum ad bubulcos contendam, uespera uidendo mea opera in ciuitatem descendam: cum uero illuxerit, uobis hodoeporium praestabo, epulum optimum carnibus & uino dulci. Cui Theoclymenus: Quo, inquit, ibo chare fili, ad esne alienas principum Ithacensium, aut tuam matris ue tuae domum? Ego te quidem, Telemachus ait, nostram domum profus ire iussissem: non enim hic aliquid ex his quae ad hospitium pertinent omnino desiderasses: sed longe tibi peius incommodum esset, quod ipse absim: neque item mater tibi uidebitur, quod non saepe prociis appareat, sed in superiore domus parte telam texit. Verum ego alium tibi uirum quem adeas monstrabo, Eurymachum Polybi filium, uirum clarissimum apud Ithacenses: qui matrem meam iungi sibi connubio, ac Ulyssis loco & honori succedere magnopere cupit. Sed haec Iuppiter nouit, si ante nuptias supremum uiderit diem. Sic igitur dicenti dextra circus de genere aquilarum, uelox nuntius aduolauit, pedibus columbam discerpens, alasque ad terram fundens, interque nauem & Telemachum media. Hunc Theoclymenus separatim a socijs protinus uocans: Telemache, inquit, non absque numine tibi nunc auis dextra uenit. Noui autem ipsam probe scies augurium, uestro nempe genere nullum est in populo

Aquile augurium
Theoclymenus uates

Ithaca

Ithacēsi magis regium, sed uos potentiores perpetuo. Telemachus: Vtinam hoc hospes, ait, eueniat: noueris tu propterea & amorem & multa ex me dona, ut oīs te forte conspiciens, beatum dixerit. Post hæc Piræum fidissimum socium compellans: Piræe, inquit, Clytide, tu quidem omnium qui me Pylum sunt secuti promptissimus mihi paruisti. Nunc quoque hospitem hunc in domum duc tuam, ac diligenter cura donec ueniam. Ego, inquit ille, uel si longo tempore moraberis ducam, nec quicquam ad hospitem pertinens prætermittam: Sic dicens nauim ascendit: socios item deinde oram soluere iussit. Illi statim ingressi, transtris confederunt. Telemachus pulchros pedibus calceos aptauit, hastamq; ualidam & ferro acutam ex media naui sumpsit. Illi uti iussi fuere in urbem ad nauigauerunt: at Telemachus prope ingrediens in stationem uenit ubi erant canes mille: quos subulcus bonus, ubi herum quem amabat cōspexit, in clamauit.

oram soluere.

Telemachus ad Eumæum diuertit.

ARGUMENTVM LIBRI .XVI

Veniente in agros Telemacho, mittitur Eumæus in ciuitatem, heri aduentum nuntiaturus. Iterea Ulysses ex Mineruæ sententia se suo filio manifestat: ac illi qui in insidijs contra Telemachum erant, in urbem reuertunt.

ODYSSEAE

ODYSSEAE.
ODYSSEAE
LIBER. XVI.

Ulysses interea ac Eumæus, cum primum illuxit, ignem accedentes prædium parauere, pastoresq; cum porcis emiserunt. Canes aut Telemacho blandiebantur, neq; propinquãti allatrauere. Ulysses uero ubi canes adulantes sonitusq; pedum audiit, uersus ad Eumæum ait: Nempe alius tibi socius aut notus uenit, quod sonitum audiam pedum, canesq; minime latrantes. Vix hæc dixerat, cùm filius eius in uestibulo apparuit. At Eumæus stupefactus, nam uasa quibus uinũ fundebat, protinus è manibus cecidere, statim hero occurrit suo: eumq; ac caput & ambos oculos, manus insuper ambas exosculatus è, ac huberes effudit lachrymas. Sicut enim pater filium solum in senectute procreatum, cuius gratia multa sit passus incommoda, ex Apia terra post annum decimũ uenientem complectitur: sic tũc Eumæus Telemachũ innitendo, ueluti ex morte reducem, est amplexus, ac ingemens ait: Venisti ad dulcẽ Telemache lucẽ: non ego te profecto amplius uidere putabam, postquam Pylũ adnauigasti. Sed iam ingredi chare fili, ut te aspiciendo gaudeã animo, huc peregre uenientẽ. Nõ enim frequẽter in agrũ neq; ad pastores uenis, sed libenter perco

Eumæus
gratulatur
Telemacho
reditum

peregrinans ut pestilentē porcorū turbā euites. At Telemachus, erit ita, inquit. Nunc tui causa uenio, ut & uideā & audiā si mea adhuc mater domi uiuit, an alij nupsit uiro. Vlyssis enim cubile malis plenū araneis ob nō inhabitātes iacet. Illa nāq; ait Eumæus, firmo in tuis edibus manet animo, quanq̄ dies atq; noctes lachrymās erūnis corrūpitur. His dictis ferreā corripit hastam Telemachus, ac in tabernaculū ingreditur. Venientē pater Vlysses ē loco surgēs utrinq; manibus retinuit, atq; ait: Sede hospes, nos alibi aliā inueniemus in nostra statione sellā. Iuxtaq; uir est qui nos constituet: Sic ait, ac rursus confedit. Telemacho autē Eumæus uir gula frondētia simulq; pelles substrauit, ambobus uero carniū asatarū repositoria, quæ priori coena supfuerere præbuit, Cererem certatim canistris expedit, ac dulce merum in calice fudit. Ipse demum contra Vlysssem accubuit: paratis itaq; epulis manus adiecere. Vbi autem expleti sunt cibus & potione, Telemachus Eumæo sic ait: Dic sodes unde tibi hospes hic uenit, quomodo nauatē Ithacam eum duxere, cuiates se dicunt esse? non enim pedibus huc uenisse puto. Cui Eumæus: Tibi fili uera referam: Ex Cratēsium genere se esse affirmat, multasq; hominum urbes errabundum adijisse, ut illi deus fato statuit. Nunc uero ē Tesprotorum hoīn nauī fugiens, ad meā huc stationē accessit. Tibi autem polliceor, fac quomodo uis, supplicem tibi omnino hunc habebis. Hoc me uerbo, Telemachus inquit, prefecto afflixī

Telemachus de hospite querit.

O D Y S S E A E

afflixisti: quonam modo hospitem domi recipiam? Ipse iuuenis sum nec dum manibus fido contra uirū me defendere, si quis prior inuaserit. Matri autem mea duplex in animo sententia uoluitur: uel ibi apud me maneat & domū curet: lectum uiri famamq; populi uerēs: uel iam sequatur quem uiderit Achaeorum optimum, eius matrimonium cupientem, ac plura tribuentem. Sed hospitem hunc, quando tuam petijt domum, lana et tunica pulchrisq; uestibus induam: ensēq; ancipitē, ac pedibus calceos donabo: mittamq; quocunq; ipse uoluerit. Si tamen tu uis, hic eum cura in contubernio retinens, ego uestem ei cibumq; omnem ne tibi socijsq; sit molestus mittam. Illuc enim ad procos ego nunquā uenire sinerē, ne (quod proterui fastosiq; sunt) eum probris cōtumelijsq; inceſſerent, mihi propterea grauis accedat dolor. Resistere autem contra plures unquamuis optimo durissimum, quod illi sint potētiores. Hunc alloquens Vlyſſes: Amice, inquit, quando & mihi quoque simul colloqui & respondere fas est, meum profecto animum pupugit audiendi hęc quę deprecis dicis, quod domi insolenter agant te inuito tali existente. Dic quęso, uolens ne uinceris, an te populus sequens dei sortē insectatur, an forte fratribus iratus es tuis, quibus pugnantibus uir cōfidere solet, si qua magna oriatur contentio? Utinam ego iuuenis essem uiribus, sicuti Vlyſſis filius, uel ipse ex peregrinatione rediens, nam spes adhuc est aliqua statim meum caput uir abscinderet alienus, nisi ego ueniēs ad Vlyſſis domum,

Hospes Te
Iemacho.

exitio cunctis essem. Si tamen solum existentem me uinceret multitudo, malim in meis cæsus ædibus mori, quàm hæc dedecora ac facta indigna conspicere, hospites agitando ac uerberando, famulas turpiter per ædes regias uiolando, insuper uinum exhauriendo, et frumentum omne absumendo. Ego tibi hospes, inquit Telemachus, uera dicam, nec mihi populus infestus, neque de fratribus queror. Sic enim Iuppiter nostrum genus ad unitatem reduxit. Laërtem solū Arcisius genuit. Is uero solum Ulysses, qui me itē solum suscipiēs reliquit: nec ex me solatio sumpto, educationis laborem pensauit. In cuius item domo mille peruersi sunt homines. Quot enim optimates in insulis, Dulichio, Same, Zacyntho, seu apud Ithacam dominantur, tot uiri meam matrimonio petunt matrem, domum quoque uexant ac uastant. Illa nuptias quanquam infensas non recusat, nec tamen finē rei facit. Illi obiter meam edendo edunt domum, ex quo me cum illa celeriter perdent. Sed hæc profecto in deorum uotis ac uoluntate consistunt. Tu uero Eumæe ad Penelopen accede, referque illi quemadmodum saluus ex urbe Pylo redij: nuntiabis autem soli, ne quis Achæorū audiat: multi namque mihi mala machinantur. Eumæus: Noui hæc probe, inquit: intelligenti mandas. Sed dic mihi, uianē eadem nuntius Laërte infœlici uadam? qui donec Ulysses absuit, maxime anxius opus domi unā cū famulis facit alioquin bibit editque quando cupit. Nunc uero ex quo tu cum nauis Pylum abiisti, non amplius il-

Telemachus Ulysses si hospitē ignoto.

Telemachus Eumæum mittit ad matrem et Laërte.

luna

O D Y S S E A E

lum edisse aut bibisse, neq; item rem familiarem curasse dicunt: sed anxietate ac luctu moestus sedet, corpusq; ad ossa usque tabefacit. Ad hæc Telemachus: Dolerendū sanè ait: attamen illum mittamus, cum sit hominibus cuncta quo uelint animo sponte suscipiendi potestas: si ulla nobis cura, primum de patris reditu sumenda. Tu uero propera non quidem errando per agros ad Laërtem, sed ad matrem prius: quæ postquam de me audiuerit, famulam promam mittere clam maturet ei nuntiatum meum aduentum: Dixit, ac Eumæum impulsit. Ille subito aptatis pedibus calceis ciuitatem petijt. Minervam uero minime latuit eius discessus: sed hæc forma pulchræ mulieri, operumq; nobilium scienti assimilata, foris iuxta stationem Vlyssi apparens substitit: cui Telemachus, quod non nouerit, minime obuiam processit. Non enim omnibus dij manifesti apparent: sed Vlyssi tantum canibusq; nota, qui minime allatruere, sed alio uagitu quodam per stabulum expauere. Hæc igitur supercilio tantum innuit: nouit Vlysses. Inde statim extra aulae murum prodiens, aduersus constitit: cui sic illa: Vlysse, inquit, tempus iam, alloquere filium, neque celabis, ut mortem procis ambo struentes ad urbem usque cõtendatis: ego uero non diu post uos adero, certamen impellens: Dixit, & Vlysses aureo pressit baculo. Primum nanque nitidum pharum, tunicamq; circa pectus posuit: corpus in pubertatem restitutum atro colore, maxillæ protensæ, ac crines cerulei circa barbam

*Minerva
Vlyssè monet
ut filio
se prodat.*

bam apparere. Hæc quidem ut factura rursus aliqd,
 protinus abscessit. At Vlyßes in stationem redijt. Fili-
 us autem admirans stupensq; cogitabat an deus esset:
 ita illum compellans alloquitur: Alius nunc hospes at-
 q; prius mihi uideris, alias item uestes habes, corpusq;
 absimile. Certe deorum aliquis es: sis æquus nobis, par-
 ceq; ut grata tibi sacra, donæue auri uariata fera-
 mus. Huic Vlyßes: Nullus sum, inquit, deus: quid me im-
 mortalibus comparas? sed pater tuus, cuius gratia tu
 labores paras multos, uim hominum sustinēs: Sic dicēs,
 filium est osculatus, lachrymas tunc in terram fundēs,
 quas antea retinebat. Telemachus uero patrem esse si-
 bi minime persuadēs: Nō es, ait, profecto Vlyßes meus,
 sed potius me deus deludit, ut magis in lugendo sim an-
 xius: nullatenus enim uir mortalis hæc proprio strue-
 ret ingenio, nisi deus aliquis ipsum facile iuuenem si-
 mul & senem reddat. Nempe tu nuper senex eras, ac la-
 cera turpiq; ueste amictus: nunc dijs similis uideris. Te-
 lemache, inquit Vlyßes, non te admirari oportet, neq;
 enim ueniet huc Vlyßes: sed ego ille qui multa passus,
 post annum decimum in patriam uenio. Hoc opus tan-
 tum Mineruæ, quæ me talem fecit qualem sibi placuit:
 potest nanq; quandoq; pauperi, quandoq; item iuueni
 ornatis uestibus amictu similem reddere. Facile nanq;
 dijs hominem extollere, ac rursus eundem deijcere.
 His dictis sedit. Telemachus uero circa patrem effusus
 ingemebat uberibus lachrymis, utriq; dulcis exorta cu-

Telema-
chus patri.

Vlyßes fi-
lio.

Fulices.

Telemachus.

piditas luctus. Flebant enim querulis modis uehementia usq; quam fulicæ, siue ægyptij, aues icuruis unguibus, quibus agricolæ filios è nido abstulere ut aduolatui educarent. Et profecto sic lugentes quærentesue sol occidens uidisset, nisi Telemachus patrem compellendo dixisset: *Qua mi pater te rate naua duxerunt, cuiates se esse dicunt, non te huc pedibus uenisse arbitror. Vera, inquit Vlysses, tibi nate loquar. Phæacenses nauclari me huc deduxere: qui & alijs quoq; itineri deducendis, si quando ad eos perueniunt, sunt auxilio, ac me dormientem in nauis apud Ithacam posuere: dona insuper pulcherrima æris auriq; satis dederunt, uestem quoq; laboratam, quæ omnia clam in speluncis deorum uoluntate condiderunt. Nunc uero huc accessi ex Minerue præceptis, ut de peruersorum hominum cæde consiliū ineamus. Sed agedum, mihi procos recense, ut uideam quot & qui uiri sunt: nam ego animo uersor si nos ambo tantum sine alijs occurrere possimus, an necesse sit alios quærerere. Cui Telemachus: O pater, inquit, profecto tuam semper magnam audiui famam, quemadmodum & manibus es fortis & consilio prudens: uerum nunc rem magnam stupendamq; dixisti. Nam uiros duos cõtra tot fortes pugnare difficile. Procorū enī nō una tantum decas neq; duæ sed plures, cito enim hic numerū uidebis. Ex Dulichio iuuenes quinquaginta duo delecti, sex strenuos sequuntur duces. E Same trigintaquatnor itē iuuenes. Ex Zacyntho uiginti Achai. Ex ipsa*

Telemachus recenset patri numerum procorum

ipsa Ithaca duodecim, et oēs quidem fortes: cum quibus est Medon præco, & diuinus poëta, duoq; ministri cibi diuidendi & ordinandi scientes, cum quibus oībus si in pugna congregiamur, uim eorum nullo pacto sustinebis: sed potius tecū cogita, si quē poteris fortem adhibere, qui nobis prompto animo sit auxilio. Tecum reputabis, inquit Vlysses, si nobis Minerva cū Ioue adsit, adiutorē mne alium quærā? Boni profecto, inquit Telemachus, hi sunt adiutores, qui in altis habitātes coeli nubibus, hominibus dijsq; præsidēt. Nō enim, inquit Vlysses, longo illi tempore pugne aderūt, postq̄ inter nos ac procos in ædibus nostris cōmissa fuerit furore Martis. Sed tu cū primū illuxerit domū propera, ac procos alloquere: me uero postea Eumæus ad urbē misero ac feni similem ducet. Si enim me domu despiciēt, tu animū in pectore cōtine, ac tolerato, etiamsi me pedibus foras extraxerint, sagittisq; petierint: tu tantum aspiciens dissimula, & bonis uerbis adhortare ut à stultitia desistāt, qui minime tamē abs te psuadebūtur, cum fatalis illis dies adsit. Aliud item dicam, tuq; mente conditum teneto: cum Minerva in animum mihi iduxerit, annuam tibi capite. Tu uero intelligēs, quæcunq; domi arma iacent, in penetralibus altioris thalami suspēdes ac collocabis: quando uero illi huius rationē desyderabunt, dulcibus dic uerbis. Ex situ rubiginēq; arma adserui locum mutando, quod non huiuscemodi essent splendoris atq; erant discedente ad Troiam Vlyse, sed

Vlysses Telemachū instruit quid factū oporteat ubi ad procos uenerint.

O D Y S S E A E.

tantum adusta quantum ignis uspore attinguntur. Præ-
 terea hoc mihi Iuppiter menti subijcit, ut nullatenus
 uimolenti inter uos pugnam ac uulnera commisceatis,
 mensam epulasq; ac sodalitatem ueremini. Paratum
nanq; ferrum hominem trahit atq; inuitat: Tu tantum
 nobis solis duos enses & totidem hastas, totidemq; ex
 bubulis pellibus scuta relinque: quæ inuadentes in ma-
 nibus prompta sumamus. Illos deinde Minerva & Iup-
 piter attonitos & imbelles reddet. Aliud item tibi di-
 co, tuq; mente conditum teneto, si uere filius ex meo
 sanguine es: nullus intus audiat Vlysem esse, neq; ipse
 Laërtes, neq; Eumæus subulcus, neq; familiarium ul-
 lus: non deniq; Penelope ipsa. Tu nãq; & ego foemina-
 rum probe nouimus impetum: famulorum etiam inge-
 nium experimur. Quisquis profecto me honorat, & a-
 nimo quoq; ueretur: at qui non curat, te quoq; despicit
 talem existẽtem. O pater, inquit Telemachus, meũ pro-
 fecto animum nosti: nō enim me chaliphrosynæ habet,
 sed neq; hoc usui futurum existimo. Te autem cogitare
 hortor, cuiuslibet nãq; opera quãdo ueneris experie-
 ris, eorũ qui in ædibus opes lacerãt nostras, nec par-
 cẽt. Famulas itẽ quæ te contemnũt, quæue imites exi-
 stũt te uincire adhortor. Famulos uero ego nolim nos-
 tentare, sed post hæc curare, si uere nosti Iouis prodigi-
 um: Sic igitur inter eos loquebantur. Interĩ nauis quæ
 Telemachum ex Pylo cum socijs tulit, Ithacam deducta
 est: qui ad portum appulsi, ratem in terram traxere,

arma

Chaliphrosynæ

armaq; ministri seduli abstulere, ac è sentina dona pulchra extulerunt. Præconem in primis domũ præmisere nuntiatum Penelope, quemadmodũ Telemachus ex agro nauẽ iussit in urbẽ deduci: ne suspicãs ei malũ, teneras ex ore lachrymas funderet: sed & forte præco et Eumæus eiusdẽ nuntij gratia apud Penelopẽ conuenere. Præco in primis in medio famulorũ ait: Regina tuus charus redijt filius. At Eumæus propius astãs, Penelope retulit quæcũq; Telemachus ei iusserat. Vbi mandatũ exposuit, ad portas abiit, ædes ac mœnia reliquẽs. Interea p̄ci mœstitia affecti & animo mœrẽtes, statim ex ædibus iuxtã aula murũ excũtes, ibidẽ cõtra fores confederunt. Ad quos Eurymachus Polybi filius loqui cœpit: O socij quàm magnum opus & arduum Telemacho iter est absolutũ, quod minime putabamus: sed agedum nauem quæ sit optima expediamus, remigesq; cogamus ut uelociter nuntient domum redeant. Vix ea fatus erat, quando Amphinomus è loco surgens nauẽ intra portum uidit: sociosq; qui ab insidijs Telemachi redibant uela contrahentes, & remos in manibus habẽtes. Ex quo lepide subridens inter procos ait: Nullum iam nuntium festinemus mittere, iã socij nauem intra portum traxere, arma ministri ab eis abstulere: ipsi uero tantum nullo alio neq; iuuenum neq; senum comitate, in concionem simul conuenerunt. Inter quos Antinous sic ait: Heu quomodo Telemachum dij ex nostris eripuerunt insidijs. Nos diebus in summis montibus ex-

Nũtiatur
Telemachum rediisse

Redeunt bæ
insidijs proci.

Amphinomus.

Antinous
cõpetitoribus

9 3 plorã

plorando consistebamus usque ad solis occasum: noctibus uero nunquam in terra dormiuimus, sed in ponto nauigando diem expectauimus, si quo modo Telemachū per insidias de medio tolleremus: at hunc domū deus incolumem reduxit. Reliquum est, ut hic illi necem cogitemus aliqua uia, ne nos subterfugiat. Ipso nanq; saluo, non est quod in his quæ coepimus factis pseueremus. Ipse nāq; animo prudens nostrum consilium nouit: populi quoq; non adhuc contrā omnino feruntur: Sed maturate priusquam ille Achæos in concionem uocet, non equidem illum rem neglecturum existimo, quē potius reminiscetur: surgensq; omnibus referet, quem admodum ei exitium parauerimus, nec tamen assecuti: illi uero hæc audientes mala minime tolerabunt, ac impetum propterea in nos faciant, & ex nostris nos pellant sedibus, nosq; alienos profugi petamus populos. Quamobrem præueniamus uel in agro extra ciuitatē uel in ipsa uia perimere, eius deinde possessiones atq; substantiam inter nos diuidamus. Matri uero ipsius portionem propriam is dabit qui eā coniugio sibi iunget. Si aut hæc uobis sententia displiceat, uelitisq; potius eum uiuere, ac propterea sibi habere oīa, ne opes illi quæ animum satis augent hic congregati edamus: sed quilibet ab icepto desistat, & aliā quā Penelopen extrā has ædeis sibi quærat uxorē: hæc uere illi nubat, qui plura maioraq; tribuerit: Sic ait. Amphinomus uero cæteris tacētibus surrexit: Is enī pcos ex Dulichio primū

Antinoi cō
silium de
Telema-
cho é me
dio tollēdo

primū duxit, & unus oīm Penelope acceptus erat, qđ
 uerbis placabilibus mēteq; uteretur bona: O socij, in-
 quit, nequaquā ego Telemachū interficere uelim: gra-
 ue nanq; progeniem extinguere regiā. Verū cōsilia po-
 tius deorū sciscitemur: si magni Iouis ius fasq; hoc per-
 miserit, egomet illum interimā, aliosq; omneis obruā:
 si aut abnuerit, desistendū cēseo. Huius igitur sentētia
 cū omnibus placeret, statim surgentes ē cōcilio domū
 Vlyssis petunt, ac ibidem in politis consedere thronis.
 Penelope uero cum ex Medonte præcone, consilium de
 interficiendo Telemacho noscente, accepisset filio insi-
 dias à procis parari, cū ancillis per ædes ad eos proces-
 sit: uittā ante genas elegantem retinens, iuxtaq; aulæ
 stationem pulcherrimam astans, Antinoō innuit, aitq;:
 Antinoē cōtumeliose, ac scelerum hortator: nā te in po-
 pulo Ithacēsi inter socios & proci dicunt & cōsilio
 & lingua præstare, nō tamē talis es uisus ignaue: Cur
 enim Telemacho mortem ac perniciē struis, neq; sup-
 plices curas quibus Iuppiter est testis? Non fas inuicem
 mala iſligere. An nescis, quod tuus huc pater uenit po-
 pulum fugiēs ualde iratum, quod Taphios prædones se-
 cutus, Tesprotos, qui uobiscū in amicitia ac fœderati e-
 rant, iuasit? Quā obrē iterficere te uolebāt, suauissimū
 q; de corde tuo abs te direpto cibum præparare: attā-
 men Vlysses eos quanquā auidos retinuit. Huius tu
 nunc domum perfide dedecoras, atq; edendo absumis.
 Vxorem insuper tibi quæris habere, ac filiū interme-

**Versipellis
Antinoi a-
nimus.**

re, meq; ipsam magnopere afflictã reddis. Verũ quiescere te iubeo, aliosq; item hortari. Ille uero: Penelope, inquit, metũ abs te abijce, neq; hæc anĩo tuo meditare. Non enim uir ullus est aut erit, qui Telemacho tuo me incolumi, ac terras aspiciente manus iniiciat. Sic itaq; tibi dico, quod et oĩno erit: sic statim sanguis hastã inficiat meã, ut mihi Vlysses sæpe suis adhibito genibus asfatã carnẽ in manibus dedit, uinũq; rubrum labris admouit meis. Idcirco Telemachus mihi oĩm uirorũ charissimus est, neq; ex uiris procis eum mortẽ aliquo modo formidare iubeo: at ex deo uitare non est: Sic ait fidens animi. Ipse tamen Telemacho exitium struebat. At Penelope in partem domus superiorem ascendit, flens uirum charissimum Vlyssẽ, donec Minerva dulcem immisit oculis somnum. Intera Eumæus subulcus uesperis ad Vlyssẽ & filium redijt: qui in tabernaculo prandium parantes, suam immolabant anniculum. Inter hæc Minerva propius astitit, baculoq; Vlyssẽ uerberans in senem uertit, uestibusq; eum tristibus induit, ne uidens Eumæus nosceret, ac Penelope nuntiatum iret, menteq; excideret. Ad quem Telemachus: Venisti tandem, inquit, Eumæe: quæ fama est in urbe? an proci superbi ex insidijs se domum receperunt? an adhuc domum redeuntem prohibent? Non mihi, Eumæus inquit, isthæc uestigare aut interrogare curæ fuit. Ita mihi suasit animus, ut nuntio exposito statim huc redirem: tantum contigit, ut ex socijs uelox mihi nuntius

tius

tius præco occurreret, qui primus matri uerbum nuntiauit. Aliud item dico & ipse uidi, supra ciuitatem ubi mons est Hermæus ibam, cum nauē conſpexi in noſtrum portum descendentem, multosq; præterea in ea uiros multis refertos ſcutis & hastis: ex quo illos eſſe putauī, non tamen ſcio: Sic ait. Telemachus ridens patrem reſpexit, Eumæumq; miſeratus eſt: qui poſtquam à labore quieuerunt, epulis accincti animum expleuerunt. Vbi uero edendi atq; potandi libido compreſſa eſt, dormierunt: dulcis captantes munera ſomni.

Eumæus
nūtiat pcos
rediſſe

ARGUMENTVM LIBRI XVII.

Reuertens in urbem Telemachus matri Penelope peregrinationis capita narrat. Deinde Vlyſſes ab Eumæo ductus Ithacā ex agro, in procorum conuiuium ingreditur: poëtaq; narrat, quemadmodum canis dominum nouit. Eumæus in agrum reuertitur. Vlyſſes uero inter procos remanet.

ODYSSEAE

LIBER .XVII.

Bi aurora apparuit, Telemachus formosos pedibus calceos aptauit, hastāq; manibus corripit, & in urbem proficiscens subulcum alloquitur suum: Eia nunc in urbem eo, ut me mater a-

Telemachus profecturus hospitē relinquit.

q s spiciat

O D Y S S E A E

Vlysses Te
lemacho.

Telemachus rediēs
excipitur
à suis

spiciat, quam nō puto unquam à luctu et lachrymis quiescere, donec me uiderit. Tibi autē mando ut hospitē miserum in urbem ducas, ut ibi uictum mēdicet: dabit ei quicquid uoluerit quadrā et cotylen. Ego uero dolore praesertim animi affectus, non omnibus homines tolerare possum: hospes enim hic siquidē irascatur, sibi malum poenitēdumq; facit: nanq; me uera dicere iuuat. Cui Vlysses: Amice, inquit, nō ego me retineri contēdo: pauperi enim praestat per ciuitatē quā per agros uictū queritare: dabitq; mihi quicquid uoluerit. Non profecto in tabernaculis ac uillis retineri contēdo: talis nanq; sum ut nutu cuius mandanti obtēperem. Sed abime nanq; hic quē iussisti uir ducet: statimq; calor aestusq; aduenerit, nā grauitas has malas fero uestes: uereorq; ne me, quod procul dicitur esse, ciuitas littoralis stibula eundo affligat: Sic ait. Telemachus uero celeri pede, è tabernaculo mala procis minitans, discessit. Vbi autē domum attigit, hastam in primis supra longam columnam fixit. Ipse uero per lapideum solum ingreditur: quem procul uenientem ubi Euryclea nutrix aspexit, protinus ornatos thoros puluillis sternens, obuiam lachrymando processit: circāq; aliæ famulae frugi conuenientes, caput ei atq; humeros amplectebantur. Penelope quoq; ex thalamo prodiens, Dianæ aut aureæ Veneri similis is cū lachrymis natum complexa, ingemēsq; sic ait: Venisti tandem Telemache lux mea dulcis, non ego te amplius uisurum me putabā postquam Py-

luna

lum abiisti. Sed narra quaeso, quomodo clam atq; me inu-
 uita ad patris nuntium uestigandū discesseris. Ad hæc
 Telemachus: Mater, inquit, mea ne mihi durum fugi-
 enti exitium magis excita luctum, animumq; in pecto-
 re cōmoue, sed tu lota prius corpore uestes cape pu-
 ras, ac in superiorem domus thalamum ascendēs, uoue
 omnibus dijs perfectas te facturam hecatombas, si Iup-
 piter forte precibus respōdentia perficiat. Ego uero i
 forum obiter ibo, ut hospitem qui me inde usq; secutus
 est uocem. Hunc ego cum meis socijs præmisi, ac Piræo
 mandavi illum ad domum usq; ducenti, ut donec ueni-
 rem curaret, atq; honoraret diligēter. Vbi hæc audiit
 Penelope, ocyus corpore lota mundas induit uestes: o-
 mnibus uouit dijs sese perfectas facturā hecatombas, si
 Iuppiter facta precibus respondentia perfecerit. Teles-
 machus deinde ex ædibus abiit hastam habens, quē can-
 nes comitantur euntem, immensaq; Pallas gratia deco-
 rauit: populi uero prætereuntem admirabātur. Ad eū
 proci frequentes conuenere, bonum ostentantes ani-
 mū: malū uero in pectore retinentes. Ipse deinde tur-
 bam aliquantulū uitās, ubi Mentor & Antiphus et A-
 litherses erant sese recepit. Hi ab initio paterni erāt a-
 mici. Hic igitur cōsedit, illi singula interrogauere. Piræ
 us inter hæc propius accedēs, cum non longe sequere-
 tur hospitē in forum per ciuitatē duxit: uersusq; ad Te-
 lemachum ait: iube famulas Telemache ad domum pro-
 perare

Piræus Te-
 lemacho.

per arc meum, ut dona tibi mittam quæ Menelaus de-
 dit. Cui Telemachus: Nescimus, inquit, Piræe quomodo
 hæc erunt, aut quæ sortiantur exitum facta. Si enim p-
 ci me clam per insidias interficientes, patrimonium meum
 omne inter se distribuerint, non te sed horum aliquem ue-
 lim illis priuari. Si autem ipsis ego procis necem intu-
 lero, tunc eadem tu mihi læto ad domum usque lætus gau-
 densque feres: Sic dicens, hospitem miserum domum du-
 xit: quam ubi attigerunt, lænis quidem in thoris positis
 in balnea pergentes lauere, lotos uero famulæ oleo un-
 xere, molles deinde lænas amicerunt. Mox ex lauacro
 prodientes thoris confederunt. Gutturium minister
 cum aureo opistodocho supra argenteum lebetem ad
 lauandas manus effudit, mensamque iuxta politam para-
 uit. Cererem uero sedula proma, cibosque multos ex præ-
 senti copia apposuit. Mater uero contra in tenui lecto
 aduersus ædium stationem sedebat, colum uertens. Epulis ita
 que paratis illi manus iniocere, quibus mox exaturatis Pe-
 nelope sic ait: Telemache ego quidem in superioribus domus
 thalamum ascendens in lecto dormio, qui meis continuo la-
 chrymis ob dolorem est profusus, ex illo quo Ulysses simul
 cum Atride in Ilij expeditionem discessit. Rogo igitur pri-
 usquam in hæc domum procis ueniat, refer sicubi locorum de
 reditu patris audieris. Cui Telemachus: Tibi mater,
 inquit, uera narrabo: Pylum ac Nestorem petiuimus. Ille
 aut nos excelsis in lectis excipiens diligenter curauit: ac
 ueluti pater filium peregre nuper uenientem, sic me ille
 le unam

Penelope
 telemacho,

Telema-
 chus matri
 de sua nau-
 gatione

le unà cum suis filijs excepit. De Vlyſſe tamen nec uiuo neq; mortuo ex nullo mortalium unquã audiuit, ſed ad Menelaum nos unà cū equis & curribus miſit. Hic Helenam uidi, cuius gratia Argæi ac Troiani deorum cōſilio multa ſunt paſſi. Mæq; deinde interrogauit, quid quærens Lacedemoniam ueniſſem. Ego uero omniū ei ueritatem narraui. Vnde ille exclamans: O ignauos, inquit, homines qui i thoro uiri fortiffimi cubare uolūt, ueluti cerua in ſyluæ reſſu in leonis cubili catulos nuper natos locās, ipſa per ſaltus diſcurrit altas paſcēdo ualles: at ille cubile repetens matri ac natis fatum affert: ſic Vlyſſes illis p̄niciē tulerit. Vtinã, Iuppiter pater & Minerua & Appollo, talis eſſet: qualis aliquādo apud Leſbū cum Philomelide exurgēs in certamine luſtatus eſt, eumq; ualde diſiecit, ex quo Achæi oēs letati ſunt: talis inquam exiſtēs nūc cū prociſ in pugna cōgrederetur, oēs proſecto ueloci morte perirēt, amarūq; thalamū ſentirēt. Hæc quæ iſterrogas & obſecras neq; ego te celabo, neq; alia præterea dicā quàm quæ mihi ſenex dixerit marinus. Vlyſſe enim retulit in domo eſſe Calypſus, ab eaq; per uim retineri duros patientē labores: neq; propterea in patriã redire poteſt, cū nec naues, neq; remiges, neu etiã ſocij qui illum reducant, ſint ei præſto. His à Menelao narratis, ego ſtatim hæc omnia obiturus abſceſſi: dij proſperum dedere uentū, qui me in patriam deduxit. Telemachus igitur cū hæc narraſſet, Penelopeſ animus uehementer eſt cōmotus.

Tūc

O D Y S S E A E

Theocly-
menus uati-
cinatur Pe-
nelopæ de
Vlyſſe

Penelope

Medon ad
procos

Vlyſſes &
Eumæus
ad urbē ma-
turāt iter.

Tunc Theoclymenus ait: O coniux Vlyſſis ueneranda, is profecto non omnia manifesto nouit: meam nūc accipe ſententiā, uera tibi omnino uaticinabor. Sciat ante omnes Iuppiter primum, menſaꝫ; hospitalis, & domus Vlyſſis quam petij: quē admodum Vlyſſes iam in patria ſiue quieſcens ſiue ingrediens hæc improba procorum facta audit, eisꝫ; exitium meditatur, ut ex augurio quod Telemacho apparuit ipſe tunc in nauī ſedens deprendi. Utinam, inquit Penelope, hoſpes hoc nobis ueniat: ſtatim amorem in te meum, multaꝫ; ex me munera noſces: ut ſi quis forte intelligat, te beatum dicat. Talibus inter eos colloquebantur. Proci interea ante Vlyſſis domum diſcis ac ſagittis inter ſe ſupra pulchrum pauimentum, quod probris prius contaminauere ludebant. Quādo uero cœnandi tempus erat & oues ex agro uenerūt undiꝫ; quiꝫ; illas antea ducebāt: qui ue ſequebantur: tūc eis Medon, qui unus inter præcones maxime illis acceptus erat, & in epulis aſtabat: Iuuenes, inquit, quando oēs ludis & certaminibus animū exhilaraſtis, uenite ad epulas domū: nihilo enim ludus peius dū eſt hora cœnā ſumere: Sic ait. At illi ſurgētes domū ſtatī abiere, ubi lenas ante oīa ſupra thoros poſuere: deinde magnas oues caprasꝫ; ac ſues pingues immolantes, epulis parauere. Vlyſſes obiter & Eumæus ſubulcus ex agro in urbem uenire maturauere, ex quibus Eumæus ait: Hoſpes in ciuitatem ire contendis hodie, ut meus iuſſit herus: ego te profecto ſtabulorum illius

lius costodem fieri uoluissē: sed illum uereor timeoq; ne postea irasceretur: duræ sunt domini minæ. Sed age nūc eamus: nam dies maxime transit, iam iam uesperu peius fuerit. Nosco, inquit Vlysses, intelligo: hæc deniq; intelligenti me moras: attamen eamus, tu me deinceps ducas: da tantū mihi sicubi sit clauā ad innitendū apta, quoniā uia dicitis lubricā atq; arduā esse: Dixit, ac circa humeros perā sordidā ualdeq; lacerā suspēdit: ex altera parte ensis erat itortus: sceptrū uero laxitatis refugiū quo initeretur, ei Eumæus dedit. Iter ambo ingrediūtur: stabulū quoq; canes & bubulci post eos remanentes custodiūt. Eumæus in ciuitatē dominū duxit, pauperi misero ac seni uilibus uestibus amictō ad simulatū. Iā prope urbē erāt, & ad fontē manu factū pulchreq; fluentē ibant, unde ciues aquā sumebāt, quē fecit Ithacus & Neritus et Polyc̄tor: circā nemus erat alnorū in aqua uotrituorū circumambiēs: frigidaq; ex alta petra fluebat aqua. Ara quoq; suprā nympharum, ubi oēs uiatores resipiscentes quiescebāt. Huc eos duxit Melāthius Dolij filius capras agēs, quæ omnibus gregibus præstabāt, coenā procis futuras. Duo simul sequebātur pastores. Hos itaq; uidēs iurgijs incessit, ac perperā per ignominiāq; uocauit, ex quo Vlyssis animū magnopere cōcitauit: Eia quā bene nunc ignauus ignauum ducit, ò quām similē deus, ò q̄ similē iunxit: quò hunc deuoratorē ducis magne subulce egentē, tristem mensarū consumptorē, qui multis in liminibus humeros

Melanthij
iurgia in
Vlyssē.

O D Y S S E A E

Melanthius,
Vlyssē cal-
ce ferit

meros obtrivit, quadras rogādo, non enses, nō lebetas.
Hunc si dederis stabulorū aut gregis custodē esse, uir-
gultaq; hoedis pascendis ferre, serum profecto potan-
do magnā uorabit mulctrā: at postquam artes didicit
malas, opus facere detrectabit: quin potius per populū
mendicans ac mensas, uentrem uolet eminentem pasce-
re. Sed tibi hoc affirmo quod & eueniet, si ad Vlyssis &
deis accedat, multa per domum scabella in eum conie-
cta, latera ipsius conterent: Sic dicens, subito per teme-
ritatem eum aggrediēs atque incurrens, calce eum pe-
tijt: nec illum propterea semita amouit, sed firmus mā-
sit. Vlysses uero secum animo meditabatur an clauam
quatiens uitam ei eriperet, an eum manibus subleuando
terre caput illideret, uerum minime est ausus, animum
q; retinuit iratum. Pastorem uero subulcus aspiciens
iurgauit, manusq; insuper attollens uouit: Nympha
fontales Iouis filiae, si unquam Vlysses uobis unguine
agnorum & hoedorum crura operuit, hoc mihi exple-
te desyderium, ut uir ille redeat, deusq; item illum re-
ducat incolumem, ut ambo tuam comprimamus audaci-
am, quam nunc insultans prae te fers: tuq; errabun-
dus per urbem eas, maleq; pastores oues interim per-
dant tuas. Huic rursus Melanthius: O qualia locutus ē
canis hic moriturus, quem ego quandoque in naui pro-
cul ab Ithaca ducam, ut mihi affatim uictum quæritet.
Sic hodie Appollo Telemachum arcu iaculetur, aut à
procis de medio tollatur, ut Vlyssi spes reditus perijt:

Sic

Sic dicens illos ibidem paulatim ambulantes reliquit: ipse domum dominicam propere petijt, statimq; introgressus inter procos contra Eurymachum sedit, quē maxime diligebat. Huic itaq; illi qui mensæ præerant carniū partem apposuerē, cererem uero proma pudica ad edendum tulit. Vlysses interea Eumæusq; uenientes propius astitere, ac citharæ sonum audientes, quod Phemius musicus in cōuiuio caneret, Vlysses manu Eumæū impellēs: Eumæe, inquit, pulchræ Vlyssis ædes faciles sunt cognitu, & iter multas deprædi possūt: nā cum cætera pulchra, tū maxime aula quæ muro ac turribus supereminet, portæ itē bifores affabre laboratæ sunt, quas nullus superaret. Nosco quoq; qd' in ipsis plures epulantur ex nidore ciborū ad nos ueniēte. Cithara deniq; resonat, quā dij sociā mensæ fecerunt. Eumæus uero: Nosti, ait, facile quidē, qd' ut in cæteris, sic & i hoc minime imperitus es. Verū cogitemus quonā mō rē pbe agamus, seu tu primus domum ingredi, ac inter procos consiste, ego uero hic remanebo: seu mauis hic expectare, & ego præibo. Nec tu propterea ualde morabere, ut nullus te mendicum aspiciens extra ædes eijciat ac expellat. Nosco, inquit Vlysses, intelligoq;: tu igitur præibis, ego te hic expectabo: non enim plagarū impulsionumq; inscius sum: sustinere quidem animus poterit, quando tot mala & in mari & i bello sum passus, illis etiam hæc accedant. Ventrem enim fame incitatu nullo modo celare aut dissimulare licet, qui multa

Phemius
musicus.

Veter mul-
torū cau-
sa.

r

hoibus

O D Y S S E Æ

Vlysses ab
Argo cane
cognosci-
tur.

hominibus mala infligit: cuius etiam naues ar-
mantur, in pontoq; discurrunt incommoda miseris in-
ferentes: Sic igitur inter se colloquebantur. Vlyssis au-
tem canis Argus nomine, capite & auribus inclinatis
iacebat, quē ille nutrit quidem, nec ex eo fructum aut
solatium cœpit, quod ad Ilij expeditionē sit profectus.
Hunc igitur iuuenes prius contra sylvestres capras &
damas & lepores ducebant: tunc uero absente Vlysse
abiectus ī multo iacebat fimo, qui ante fores domus et
mulorum & boum multus, ut famuli pestea simul co-
actum ad agrum stercorandum ferrent. Hic itaq; canis
satur caninis escis cubitabat. Vlysem uenientem pro-
tinus agnouit, cauda blandiebatur, utramq; erigēs au-
rē: ppius aut ad suū dominū accedere non adhuc uolu-
it. Quem ille procul aspiciens, clam Eumæo lachrymas
ex ore fluentes sibi abstersit, ac eum statim alloquitur:
Mirum Eumæe ut canis hic in fimo iaceat, cum præ-
stanti sit corpore. Non noui tamen in hoc aspectu si ce-
ler est cursu, uel potius quales asseclæ mensarū aut ui-
rorum canes esse solent, ac animi causa domi nutriun-
tur. Etenim, ait Eumæus, canis hic uiri est hinc procul
extincti, qui si & corpore & ope talis esset, qualē ille
ad Troiā pficiscens reliquit: statim ipsius & uelocita-
tem & robur admirareris. Nullā enim effugit in salti-
bus ac syluis ferā quam uidisset, quī cursu superaret:
nūc mœstitia torpet, qd' dominus huic pcul à patria pe-
rierit.

erit. Famulae uero tristes cum minime curant: famuli quoque postquam domini rebus deciderunt, non amplius quae ad eorum pertinent officium agunt.

Dimidium sane ingenij deus abstulit illi,

Qui in miseram serui fortunam uenerit unquam.

Sic dicens domum ingreditur, ac recta ad procos tendit. Argus uero canis anno post uicesimo ubi domum uidit, subito morte captus perijt. Eumæum autem Telemachus procul uenientem per aedes conspiciens, ut ad se iret annuit: hic autem uestigans fellam iacentem accipit, mensamque domino protinus locauit, ubi dispensator carnes multas proci distribuebat, contra uero ipse sedebat, cui praeco partem apposuit, cereremque canistris expedit. Post illum paulo post, Vlysses domum et ipse ingreditur, mendico misero seni que ac uestes induto laceras similis, supraque fraxineum pauimentum intra fores aedit, innixus limini cyparissino, quod quandoque architectus expoliuit affabre, ac ad perpendiculum direxit. Telemachus igitur uocans Eumæum ait: Panem est canistro quam delicatum, et carnis quantum manus sint capaces sumito, ferque hospiti, ac iube illum omnes rogare procos: egenti namque uiro pudor nequaquam est utilis.

Subulcus uero mandata properans, ac iuxta consistens: Hospes, inquit, haec tibi Telemachus dat, atque iubet te procos omnes rogare, egenti uiro pudor non utilis.

Quo uiso, Vlysses: Iuppiter, ait, utinam Telemachus inter homines locuples ac beatus existat, ac cuncta quae

r z mente

Ingenium
seruitute
perit .

Pudor me
dico inutilis.

O D Y S S E A E.

mente uoluit ei prospere succedant: Dixit, & utraque manu ea accepit, ac in sordida pera quæ ad pedes erat, condidit. Comedit autem dum musicus in mensa caneret: desijt q; illo desinente. Proci uero simul in ædibus conuenere. At Minerva propè astans, Vlysssem impulit ut quadras ex procis colligeret, nosceret quinam sint æqui, quiue iniqui: sed nō ut ulli pœnam uitare liceat. Accedit igitur ille rogabundus, cui libet manum ubiq; porrigens, tanquã si diu mendicus extitisset. Illi uero miserantus dedere: ac inter se mirati interrogabãt, quinam uir eēt, aut unde ueniret, quibus Melanthius pastor caprarum ait: Audite me proci paulisper de hoc hospite. Ego nēpe antea illum uidi, subulcus uero huc duxit, ipsum non satis noui cuias sit. Antinous uero ad subulcum conuersus increpando: Cur tu, inquit, hunc in urbem deduxisti? an non satis egentium & pauperū aliorū calamitosorum apud nos sunt frugum consumptores, an uituperas quod hi rem edant hæri tui hic cōgregati, hunc etiam siquid deerat ipse accersuisti? Cui subulcus: Antinoe, inquit, non equidem probe si probus es hæc dixisti: quis. n. hospitem aliunde uocat ipse petens alium, nisi opifices sint, uel uates, aut medicus seu architectus lignarius, seu etiam poëta qui cantando oblectet, hi sanè uocati sunt in orbe: egentem uero & medicum, qui sibi met est incommodo, nullus uocat. Sed tu continuo præter omneis procos famulis Vlyssis præsertim mihi durior es ac grauior, attamen ego mi-

nime

Vlysses mē
dicatī adit
procos.

Antinous
succenset
Eum eo p=
pter mendi
cum.

nime curo donec Penelope & Telemachus uixerint. Cui Telemachus: Desine, inquit, subulce: nec pluribus responde. Antinous duris iurgare uerbis, aliosq; impellere cōtinuo solet. Deinde ad Antinoum uersus: Profecto me pulchre, inquit, uti pater filium curas atq; amas Antinoë, qui præcipis hospitem ab ædibus exire meis uerbo uiolento. Ne hoc deus faxit: nō equidē inuideo, non ægre fero si quæ tu accipis illi des. Hortor te ego ne meã matrē, aut alium ministrum in Vlyssis domo despicias: sed ne tibi hæc mens in pectore sit: ipse nãque plura uis uorare quã dare alij. Telemache, inquit Antinous, supbe loquēs iram cōprime quã fando ostendis: si proci oēs illi tantum darēt, certe domo procul hinc tribus mensibus retineretur: Sic ait: ac scabellū capiēs, quo sub mensa edēs pedibus insistebat, ostentauit: at cæteri omnes dedere, per amq; pane & carnibus referserunt. Vlysses igitur cum mensas gustaturus esset, misericordia procorū propius Antinoo per pauimentū accessit: Da quæso, inquit, amice. Nō enim infimus omnium uideris Achæorum esse, sed optimus potius, quod regiam præ te feras indolem. Quamobrem te dare & melius & plus cæteris oportet. Ego quoq; te per immensã terram laudauero. En ego inter homines domum diuitem habitauit, sepeq; erranti ac inopi dedi, qualiscunq; esset & egens ueniret. Erant autem et mihi famuli mille, aliaq; multa quibus homines uiunt & beati uocantur. Sed me Iuppiter cecidit: sic enim uoluit, qui me si-

Telemachus insolenti Antinoo.

Vlysses mēdicus Antinoo.

O D Y S S E A E

mul cum prædonibus quoquò uersus errantibus impu-
 lit in Aegyptũ ire, longum sane iter ut perirẽ. Naues a-
 pud Aegypti flumẽ constitui: hic iussi socios expectas-
 re, ac naues custodire, exploratoresq; sciscitatum i spe-
 luncã ire, qui cõtumelia & iniuria usi, ac proprijs fre-
 ti uiribus, Aegyptiorum pulchros depopulati sunt a-
 gros, uxoresq; ac liberos abduxere, ipsos insuper occi-
 derunt: ex quo fama celeriter ad urbem prolata, Aegy-
 ptij clamorem audientes ubi primum illuxit prodie-
 runt. Campus omnis equitibus & peditibus ac diro fer-
 ro refertur, Iuppiter autem nostris socijs fugam immi-
 sit, qui nec illos sustinere neu resistere potuerunt: ubi-
 q; mala & plurima mortis imago aspiciebãtur. Hic
 multos ex nostris ferro perimerũt, nõnullos uiuos ab-
 duxere ad opa coactos, me autem obuiõ cuidã hospiti
 Dmetori Iasij filio, qui Cypro dominabatur dederunt,
 qui me eò deduxit. Inde huc demum ueni multa incon-
 moda passus. Ad hæc Antinous respondit: Quis, malũ,
 deus hanc pestem cõuiuij turbatorẽ nobis huc duxit?
 Absiste hinc in medium à mensa mea, ne amarũ tibi Ae-
 gyptum ac Cyprum uideas: tu quidam impudẽs & au-
 dax es mendicus. Deiceps omnibus his asta qui citra re-
 spectum tibi dabunt, quod nulla res prohibeat, nec ul-
 la sit opus misericordia ex alienis largiri, quibus horũ
 quilibet abundat. Ulysses uero absistens: Heu, inquit,
 non tibi proterue mens ulla est, nec tu salem tua profe-
 cto ex domo dares, qui nunc tibi alienis assistens non
 mihi

Antinous
 mendico

mibi sustines, cū multa adsint, aliquid de mensa remit-
tere. His ab eo dictis Antinous magis animo iraq; in-
census est, ac illum torue aspiciens: Nunc te, inquit, ex
edibus non puto pulchre discessurum, quoniam iurgia
dicis: Sic ait, & scabellum corripiciens Vlyssis dextrum
humerum præcipitem impulit. At ille more saxi fir-
mus mansit, neq; iaculo Antinoi quoquā commotus est,
sed tacite caput mouens exitium illis secum meditaba-
tur. Rursus igitur per aulam ingrediens, humi conse-
dit, procosq; alloquitur: Audite proci Penelopes quæcū
q; dico, quæue animus hortatur. Non enim mihi dolor
aut luctus quemadmodum uiro qui de suis possessioni-
bus seu bubus, siue ouibus certans expugnatur: sed me
Antinous uentris miseri gratia cecidit, qui multa dat
hominibus incommoda: sed si pauperum usque dij & E-
rinnyes sunt, Antinoo ante nuptias exitus uitæ adueni-
at. At ille: Hospes ede, inquit, libens, & adsidens, uel
abi aliò, ne te iuuenes talia dicentem per domum pede
aut manu trahant, lacerentq; totum. His dictis ceteri
alij indignati nimis ægre ferebant: ex quo quidam ex
iuuenibus sic ait: Antinoë non equidem pulchre cecidi-
sti miserum mendicum, perdet te si usquam deus supra
coelestis est. Nam & dij alienis hospitibus assimilati in
uniuersum existentes ciuitates euertunt, hominum in-
iurias simul & nefas aspicientes. Sic igitur proci dicti-
tabant: at Antinous uerba minime curabat. Telemæ-
cho autem magnū auxit luctū Vlysses percussus: nec pro-

Vlysses q̄
ritur pro-
cis iniuriā

O D Y S S E A E

pterea lachrymas ex ore fudit, sed tacite caput inclinans exitium proci meditabatur. Ut igitur plagam huic inflictam, Penelope audiit in ædibus ad famulas ait: Vtinam sic illum Appollo percutiat. Cui Eurynome proma inquit: Si etiam nostrarum filius execrationum esset, nullus horum in crastinum perueniret. Huic Penelope ait: Eurynomé, inimici quidem omnes quando male perpetrant iudicandi. Antinous autem atræ mortis seu pestilentie comparandus. Nam quidam miser hospes mendicus per ædes errat rogabundus (ægestas enim sic iubet) quem quum alij omnes impleuerint, inopiaq; leuauerint, hic solus dextrum ei humerum cecidendo pronum reddidit. Hec igitur dum sic inter famulas loqueretur in thalamis, sedens Ulysses comedebat. Penelope deinde Eumæum subulcū uocās: Veni, inquit, Eumæe, iube hospitem huc accedere ut illum percuncter si quid usquā de Ulyssæ audiuerit, aut oculis uiderit, nā errabundo similis uidetur. Regina, inquit subulcus: O qualia hic loquitur, si tacerent Achæi, animū profecto tuū leniret ac demulceret. Tribus enim noctibus eū illic in agro habui, tribus quoq; diebus in tabernaculo tenui. Primū nanq; me ex nauis fugiens petiit, sed nondū labores omneis quos est passus narrādo expleuit: sicut enim cantorē qui diuinitus sit, ac carmina mortalibus dulcia canat uir miratur: sic ille attonitū domi audientē tenet. Dicit enim Ulyssis hospitē se esse paternum in Creta habitantē, ubi minois est genus. Inde ille

Penelope
mēdicū ac-
cersiri iu-
bet.

ille uenit multos patiēs labores ac naufragia, affirmat
 q; se uidisse Vlyßem apud populū Tefprotorū uiuū esse,
 se, multas quoq; secū opes domū ferre. At penelope:
 Huc eum uoca, inquit, ut coràm ipse loquatur. Hi enim
 proci seu foribus assidētes edūt, siue hic per ædes,
 illius animus est hilaris. Ipsorum uero possessiones in-
 corruptæ & incolumes domi sunt, frumentū & dulce
 uinum eorum serui absumunt, sed domini in nostris æ-
 dibus cōuersantur: singulisq; diebus boues ouēsq; ac pē-
 gues capras sacrificantes opulantur rubrumq; bibunt
 uinum, multaq; consumuntur, nec spero impune: non enim
 uir est, qualis erat Vlyßes, pestem à domo repelle-
 re aptus. Nam si in patriam ille rediret, statim unà cū
 filio uim procorū propelleret: Sic ait. Telemachus uero
 sternutauit, ac per domū sonitus magnopere auditus.
 Penelope autem risit, ad Eum. eumq; cōuersa inquit: I,
 propera, uoca mihi hospitem coràm: num uides quod ē
 singulis uerbis filius sternutauit? Quamobrē mors p-
 corum iam puto sequetur. Sed aliud tibi dico, tuq; men-
 te conditum teneto, si illum uera omnia referre noue-
 rim, induam lena pulchrāq; tunica: Sic ait. Subulcus
 autem ubi mandatum audiit, properat, propeq; astans
 ait: Hospes pater, Penelope Telemachi mater te uocat,
 ut quanquam curas patitur, indaget de uiro quicquid a-
 nimus ei suadet. Si enim te uera loqui inuenerit, lena
 tunicaq; pulchra uestiet: panem uero ac cætera quæ ti-
 bi opus per populum rogando, uentrem pascet. Is autē
 qui

O D Y S S E A E

qui uoluerit dabit. Ego enim, inquit Vlyſſes, omnia ue-
ra Penelope Icari filia dicam. Noui enim probe de il-
lo, parem quoq; ſuſtinuimus calamitatem: ſed procorū
proteruorum ſubtimeo turbam, quorum iniuria & ius
coelum ferreum penetrauit. Etenim nūc uir hic me per
domum euntem, nihilq; mali agentē feriens, doloribus
affecit: nec Telemachus, neq; item aliud hoc prohibu-
it: quamobrē Penelopen iube domi expectet, quanquam
feſtinantem, uſq; ad ſolis occaſum, ac me de uiri tunc re-
ditu percunctetur, propius tamen igni aſſidentē, quod
mihi triſtis laceraq; ſit ueſtis, tuq; optime noſti, quoni-
am te primū rogauī. Subulcus ubi mandatū accepit, ſta-
tim properat, quem Penelope procul ſolum redeuntē
aſpiciens ait: Non hoſpitem ducis Eumæe? quid enim
in hoc uidit erro, an forte aliquem iniquum, uel aliās
ueretur male per domum uenire uerecūdus mēdicus?
Cui ſubulcus: Probe, inquit, loquitur, quæ & alius quo-
q; excogitaret, iniuriam uitare proteruorū hominū:
quamobrem te uſq; ad ſolis occaſum expectare iubet:
ſic longe melius o regina putauerim hoſpitem alloqui
ſimul & audire. Non ſtulte, inquit Penelope, hoſpes co-
gitat quod forte accideret: non enim æque atq; hi ho-
mines illudentes, iniquaq; machinātes reperiuntur: Sic
ait. At ſubulcus poſtq; omnia abſoluit mandata, ad pro-
corum turbam ſe recepit, propius Telemachi auribus
caput admouens ne cæteri audirent: Here mi chare, in-
quit, ego quidem reuertor ad porcos: illic enim mihi ti-
biq;

biq; rem custodio: tu uero hic omnia cura, te ipsum pri-
 mum serua, ac animo cogita ne quid patiaris: multi nã
 q; tibi Achæi mala cogitant, quos utinam Iuppiter pri-
 us perdat quàm nobis incommodum obueniat. Sic ut
 ais, inquit Telemachus, erunt omnia: tu nunc uesterti-
 nus abi, mane autem pulchras huc duces uictimas. In-
 terea hæc mihi ac dijs omnia curæ fuerint. His ab eo di-
 ctis, subulcus protinus in thoro consedit, ciboq; ac po-
 tu satur ad suos discessit, aulamq; conuiujs plenam
 reliquit, qui saltatione & cantu simul gaudebant: iam
 q; diei serum aduenerat.

ARGUMENTVM LIBRI XVIII

Vlyses & Irus Ithacensis pugillatu certant. Pene-
 lope sese procis ostendit, à quibus & dona accipit.
 Fit & collocutio quedam deiceps Vlyssis & Euryma-
 chi.

ODYSSSEAE

LIBER. XVIII.

Prodit et paup publicus q per urbē
 Ithacā mendicabat: cuius erat insi-
 gne, uacuum continuo uentrem cibo
 potuq; explere, uis aliàs ei nulla seu
 uirtus: aspectu procerus, cui nomen

Irus Vlyse-
 sem iurgi-
 is incessit.

Arneo

O D Y S S E A E.

Arneo ex ipsa genesi mater indidit, iuniores uero cū
 cti Irum uocabant: quoniā si quis uellet, nuntium fere-
 bat more Iridis. Is igitur prodiens Vlyſsem domum uſ-
 q; inſectabatur, iurgiſq; inceſſebat: Exi foras ſenex, ne
 ſtatim pede traharis: non uides quod mihi omnes innu-
 unt oculis? te trahi adhortantur, me tamen pudet: ſed o-
 ro propera, ne ſubito ſit nobis manibus contentio. Hūc
 Vlyſſes torue aſpiciens: Non ego te infœlix, iquit, igna-
 uum facio neq; uoco, nec aliqua inuideo tibi dari, quā-
 uis plura accipienti. Hoc enim utriuſq; capax pauimē-
 tum erit: neq; itē te alijs inuidere oportet: uideris &
 tu quoq; mihi quēadmodū ego mēdicus. Diuitias dij dāt
 ſoli: manibus aut ne ualde me puocabis aut irritabis, ne
 pectus osq; tibi contuſum atq; ſanguine ſœdatū reddā:
 quies & mihi ſi magis fuerit, non equidem puto te rur-
 ſus in Vlyſſis domo uerſari. O nefas, ut gurges ueloci-
 ter loquitur, ueteri fornaci ſimilis? quē ſi male cogita-
 rem, utraq; manu contunderē, humiq; proſtratū oēs
 ut ex ſue maxillarum dentes auellerem: Sed uiue nunc
 ut omnes nos cognoſcant certantes inter nos, & quēad-
 modum tu cum ſeniore cōcurras: Sic illi certati, ſupra
 leue pauimentum pro foribus litigabāt: quos Antino-
 us ubi uidit, ridens ad procos ait: O ſocij nunquam tale
 antea contigit, quale nunc oblectamentum deus in hāc
 domum adduxit. Hoſpes & Iruſ inter ſe manibus cer-
 tare contendunt: ſed uideamus. Ad hęc illi cachinū ex-
 tulere, ac circā pauperes miſeros conuenerunt. Rurſus
 igitur

Vlyſſes p =
 uocat Iru
 incertamē.

igitur Antinous: Audite, inquit, proci quod dico, uentres hi caprarum nidore ac sanguine pleni prandio parantur, quicumq; uicerit ac potior fuerit, ex his unum quem maluerit ad epulas sibi legat, ac deinceps nobiscum semper edat, nullumq; alium introducamus postea mendicantem. Antinoui sermo omnibus placuit. Ulysses uero per dolum inquit: Amantissimi non est hominem iam senem ac uiribus deficientem cum iuniore certare, at me uenter mali suasor impellit ut plagis contundar. Sed mihi oēs firmiter iurate, ne quis Iro auxiliū ferēs me manu ualida per iniuriā uerberet, unde facile superaret: Sic ait, illi ut iussit iurauere. Telemachus deinde ait: Hospes si te animus fortis impellit atq; hortatur hunc expugnare, nullum deinceps Achæorum alium time: quoniā cū pluribus contēdet, qui te uerberat aut attingit. Ego quoq; qui te hospitio excepi, deinde Eury machus et Antinous ambo sapientes laudabunt. Dicite oēs probauere. Ulysses igitur sese nudās ueste lacera circa genitalia subcinxit. Vnde crura ingētia thorosaq; insup humeri quā lati, pectoraq; ac brachia terribilia apparuere. Minerva uero propē astās Ulyssis mēbra curabat. Proci oēs inter hæc magnopere mirabantur. Sicq; alter alteri proximo dicebat: Irus nempe Airus, cito magnum profecto sibi malum sponte attraxerit: Quale (Iuppiter) crus ex lacera ueste senex ostēdit? Sic igitur dicebāt. At Iri animus ignauus trepidabat, artusq; tremore commouebātur: unde necessarium duci

Victorice
tamis a p
cis premi
um consti
tuitur.

Vlyßes uisitor.

duci succingiq; á ministris fuit. Cui Antinous innuens:
 Ne fueris, neu sis nunc amplius iactator, si hunc times
 & grauiter expauescis, hominē quidem senem, labore
 q; afflictum ac debilem quo ille est oppressus. Verū hoc
 tibi dico qd' & eueniet, si te hic uicerit superiorq; fue-
 rit, te subito in continentē nauī mittam ad Echētū re-
 gem, hominū cunctorū uastatorē, ut abs te nares au-
 resq;, ac demum genitalia incisa sic cruda det canibus
 uoranda. His illi dictis maior membris incubuit timor:
 in mediū processit, ambo manus extollūt. Vlyßes uero
 mente cogitabat, an ita eū cederet ut ab anima statim
 cadens relinqueretur, an eum leuiter impulsū humi
 extenderet: sic alternanti potior sententia uisa leuiter
 cedere, ne illi Achæi suffragarentur. Igitur ambo ma-
 nus attollentes, Irus quidem primum Vlyßi dextrū fe-
 rit humerum: at Vlyßes illi ceruicē sub aure, ossaq; in-
 tus fregit: statimq; per os purpureū uomit sanguinē,
 protinusq; ī terrā cecidit: dentesq; propterea collisit,
 & humum calcibus uerberauit. At proci manus eleuā-
 tes risu moriebātur. Vlyßes uero iacentē ē uestibulo
 pedibus traxit usq; ad aulā & porticus portas, atq; il-
 lū intra muros aulæ introduxit: inclinās, eiq; sceptrū
 in maibus tradidit, aitq;: Hic nūc recuba, caues ac por-
 cos prohibens: neq; tu hospitum ac pauperum sis domi-
 nator, cum sis crudelis, ne quod tibi malum maius ob-
 ueniat: Dixit, & circā humeros sordidam ac lacerā su-
 spendit perā: ex altera parte gladius erat. Inde q; proce-
 dens

dens humi rursus aſſedit. Proci uero intrā abierūt, ſua-
ue ridentes, ac uerbis collaudātes: Dij tibi dent hoſpes
quicquid ipſe cupis tuoq; ſit aīo charū, qui hunc igna-
uum ut in populo mendicare deſinat feciſti, eundē nos
confeſtim in continentem ad Echeturum regem omnium
mortalium peſſimum mittemus. At Vlyſſes ob gloriam
gaudebat. Antinous autē ei magnum uentrē nidore
ſanguineq; opertū, Amphinomus uero panes duos ē
caniſtro promens appoſuit, auream deinde pateram ſu-
ſcipiēs ait: Salue pater hoſpes, tibi deinceps adueniant
opes: attāmen nunc laboribus es pluribus obnoxius.
Cui Vlyſſes: Amphinome, inquit, mihi ualde ſapere ui-
deris, patris enim tui famā audiui bonā. Niſi Dulichij
diuitis uiri, ex quo dicunt te genitum, uirum ſanē pru-
denti ſimilem. Quā obrē tibi dico mihiq; crede:
Ex his quæ terrā ſerpunt, ſpirātq; per amplā,
Nil ut hō eſt æque miſerū ſeu uile putādum,
Qui nihil in uita tandē patietur acerbum:
Dij faueāt tātum, ac uirtutē uiribus addāt.
At contra irati ſi forte incommoda mittunt,
Perferet hæc animo, quanquā non ſponte dolēsq;.
Mens etenim cunctis inerit mortalibus illa,
Qualē quotidie præbebit Iuppiter altus.
En ego nunc pauper, foelix quandoq; uidebar
Fratribus, at nimium, patriq;, potētibus idem
Viribus & proprijs geſſi conſiſus iniqua.
Quare ius nunquam ſeu fas contēpſerit ullus:

Vlyſſes ob
uictoriam
laudatus
dona acci-
pit à pcis.

Vlyſſes
Amphino-
mum præ-
monet in
fortunijs.
De homis
fragilita-
te.

Scd

O D Y S S E A E

Sed quæ dant diui, clàm munera quisq; tenebit.

Quemadmodū ego uideo nunc procos nefanda p
petrantes, rem absumentes & uxorem infamantes ui-
ri, quem non puto diu ab amicis & patria abfuturum:
ualde enim est probè. Sed te deus domum reducat, exo-
pta ne in illum incidas cum primum in patriam redie-
rit: neq; absq; sanguine rem decerni inter procos & i-
psum puto. His dictis libans uinum bibit, quod rursus
in Amphinomi manibus posuit, qui deinde per domum
abiit animo incitatus, capite minitans. Nam & mente
mala agitabat: non tamen fatum uitaturus erat, qui
Minerua eum sub Telemachi manibus irretiuit, ipsius-
q; hasta fortiter occidit. Rursus igitur in throno un-
de surrexit assedit. Minerua post hæc Penelopæ mentē
induxit ut procis sese ostenderet, ut illorum animum
magis detegeret ac deprenderet, & ut apud uirū esset
in prætio magis quàm prius. Itaque præter morem
ridens Eurynomen compellans ait: Eurynome ani-
mus nunc suadet ut me procis quanquam infensis ostē-
dam, filioq; dicam quod utile ipsi puto, ne cuncta cū il-
lis cōmunicet, qui bene quidē loquūtur, male uero po-
stea sentiūt. Cui illa: Certe, ait, nata pbe hæc oīa locu-
ta es: sed abi tuo filio rem manifesta, neq; hæc illū ullo
mō celabis: prius tamē corpus laua, osq; ac genas insi-
ce, ne lachrymis ore sordenti prodeas, quoniā perpe-
tuo lugere sanè pessimū. Iāq; tibi filius talis est, quē iā
pubescentē tu maxime dijs uideri. Ne, inquit Penelo-
pe,

Penelope
ad procos.
itura

pe, hæc afflictæ Eurynome refer, lauare corpus, oleoq;
 illinire: lætitiã nãq; mihi omnẽ dij abstulere ex illo tẽ-
 pore, quo uir ille meus cum nauibus discessit. Sed iube
 Autonoen & Hippodamiã ad me uenire, ut mihi assi-
 stant. Sola nãq; illuc ad uiros ire nolim: pudet enim:
 Sic ait. At uetula ex ædibus properat, mulieribus uti
 ueniãt nuntiatũ. Hic Minerva cũ alia nouerit, tum Pe-
 nelopæ dulcẽ oculis somnũ fudit, ex quo in lectulo in-
 clinatæ oĩa mēbra soluta sopitaq; sunt. Interim dea illi
 munera dedit immortalia, ut eã Achæi admirarẽtur: o-
 ra quidẽ in primis forma immortalis reddidit, quali Ve-
 nus profusa ẽ, si quando ad chorũ Gratiarũ dilectũ ua-
 dit: eã isuper & proceriorẽ & patẽtiorẽ, ac ebore se-
 stili candidiorẽ uideri dedit. Hæc ubi gessit Minerva, a-
 biijt. Venerũt iterea ministræ murmure strepẽtes. Hæc
 uero ubi à somno relicta ẽ, ora sibi manibus abstersit,
 ac ait: Profecto me graui dolore affectã mollis inuasit
 somnus. Utinã mihi sic Diana agrestis dulcẽ nũc præ-
 beat mortẽ, ut si meã finiret ætatem non amplius in lu-
 ctu esset: nec charum desyderare uirum omni præditũ
 præter cunctos Achæos uirtute. His dictis statim è su-
 periore domus thalamo descēdit nõ sola, sed famulæ si-
 mul duæ sequebãtur: anteq; stationis tectũ affabre fa-
 ctum constitit, caput pulchra redmita uitta: famulæ
 quoq; sedulæ utrinq; astabant. At procis admiratione
 statim genua soluuntur, animus item amore delinitus,
 omnesq; iuxtã lectos sese inclinare cœperunt. Illa ue-
 ro filiũ

Proci mirã-
 tur Penelo-
 pes pulchrĩ
 tudinem.

O D Y S S E A E

Penelope i
trepidat Te=
lemachum
ob caesum
hospitem.

ro filium compellans: Telemache, ait, non adhuc tibi
mens firma neque sententia est. Nam puero quonãd ex
istenti mens tibi & ingeniũ ad ea quæ utilia essent ma
gis aderat, nunc uero quãdo magnus es, & ad ætatis æ
quum terminum uenisti (nã profecto uir alienus tuã
magnitudinẽ ac formã aspiciẽs, te uiri beati ac poten
tis filiũ esse diceret) nec tibi mens sana, neu ingenium;
ut ex facto licet animaduertere: quale nuper domi con
tigit, qui hospite sinis talẽ probris incessere, uti nunc.
Nam hospes quicũq; in domo nostra quiescẽs, si sic mi
sere ac uiolenter distrahitur, & exagitur, tibi dede
cori et infamie apud homines fuerit. Cui Telemachus:
Mea mater, inquit, profecto te irasci egre fero. Ego
nanq; animo cuncta noui bona & mala, olim uero pu
er erã. Verum nequeo oĩa prudenter agenda intellige
re. Me nãq; uexant circumsistentes, alius alibi qui male
mihi cogitãt, maximeq; aduersantur. Non. n. Iri & ho
spitis certamẽ uoluntate procorum factum est: uiribus
quidẽ hospes præstitit. Utinã quidem, Iuppiter pater
& Minerva & Appollo, sic nunc proci in nostris edi
bus nutarent capitibus domiti, alij quidem in uestibu
lo, alij uero intra domum: eorum insuper membra solu
ta essent, ut nunc Irus ille apud fores aulae sedet nutãs
capite ob plagas ebrio similis: neq; multum pedibus cõ
sistere nequit, neq; item domum redire ob membra uer
beribus quassa solutaq;. Sic igitur inter se colloquenti
bus, Eurymachus Penelopen alloquitur: O Penelope si

oēs

oēs Achæi, ut Iasō, Argos, te aspicerēt, plures proci ī no-
 stris ædibus mane ad epulas conuenirent: quando for-
 ma, magnitudine ac īgenio cæteris præstas mulieribus.
 Illa uero: Eurymache, inquit, meã nempe & uirtutē et
 formã & corpus dij destruxere quando ad Troiam Ar-
 gæi profecti sunt, inter quos meus erat Vlysses: sed si
 ueniens ille meã iuuaret ac regeret uitam, maior longe
 mea gloria meliorq; fuerit. Nūc uero angor, tot mihi
 deus mala inflixit. Profecto quãdo ille abiit patrē reli-
 quēs, me dextra quoq; corripuens ait: O coniux, non e-
 go existimo Achæos omnis incolumes redituros. Nam
 Troianos ferunt uiros esse fortes ac bellicosos, insuper
 iaculatores optimos, equorū quoq; assessores, qui celeri-
 ter pugnã in bello ineuntes decernūt, quãobrē ignoro
 quidē si me deus reduxerit, seu ibi apud Troiã pereã.
 Tibi hic curæ fuerit oīa. Reminiscere patris ac matris
 meæ nūc maxime, si unq̃ me pcul existēte: et postq̃ na-
 tū pubescētē uideris nube cui uolueris tuã reliquēs do-
 mū: Sic ille dixit. At nūc oīa euenere: Nox erit infœlix
 quãdo cōubiū me miserã petet, quã Iuppiter bonis oī-
 bus priuauit: sed hæc aīo meo dolorē mœstitiãq; faci-
 unt. Proci enī cōtra ius fasq; iãdiu optimã foeminã ac
 fortunati uiri filiã in matrimonium certatim petūt, at-
 q; inter se contendūt. Ipsi boues & oues pingues absu-
 munt, dant epulas & egregia dona puellæ amicis, sed
 nō impune alienã deuorāt rē. Vlysses aut̃ iter hæc gais
 debat, quod ad dona quidē procos hoc mō Penelope pa-

Euryma-
 chus ad Pe-
 nelopen.

Vlyssis di-
 scedentis
 ad Troiã
 mandata

O D Y S S E A E.

Procorum
quisq; do-
nū affert
Penelope.

vocauerit, animosq; dulcibus uerbis demulserit, mens
aūt illi alia uoluebat. Antinous uero: Penelope, ait, do-
na quæ Achæorū quicumq; uoluerit hic feret, accipe.
Non enim munus negare fas est. Nos aūt non ad opa,
neq; alió prius ibimus q̄ te optimus Achæorū, quicum-
q; is fuerit, uxorem accipiet. Antinoi sermo illis ma-
gnopere placuit. Itaq; præconē iussere dona cuiq; fere-
re. Antinoo peplum tulit, ubi duodecim erant toriali o-
mnes aurei, fibulis uersatilibus concinnati. Eurimacho
autem monile aureum uarie laboratum, electriq; uti
sol micans intersitum. Eurydamanti duo ministri duos
auriū ornatus tribus oculis laboratos, unde gratia splē-
debat maxima: Pisandro Polyctoridi famulis monile
quidem admodū elegās attulere. Aliud quoq; alius pul-
chrū obtulit donū. Quibus acceptis Penelope in supe-
riorē domus partē cōscēdit: dona ministræ tulerūt. Pro-
ci aūt animos saltationibus, cātibusq; iucundis usq; ad
uesperā māsere. Lætātibus igitur inter se ubi uesper ad-
uenit, tres in ædibus faces ut lucerent statim cōstitue-
re: circaq; ligna arida ferro excisa apposuerunt. Ulyssis
quoq; diu absentis famulæ lampades per uices accende-
bant, quibus ille ait: Ministræ Ulyssis ite in superiorem
domus thalamum, ut Penelopæ pudicæ assistatis: eamq;
domi manentē oblectate, aut colos exercentes, aut la-
nā manibus aptantes. Ego uero interim his lumē præ-
bebo, uel si usq; mane manere uelint: non enim me puto in-
cessent, cū ualde sim patiēs: Sic ait. At illæ iter se respi-
cientes

eientes risere. Formosa Melancho probris ac scōma-
tis etiā laceſſiuit. Hanc Dolius pater genuit, Penelope
autē educauit, & uti filiā nutriit, iocisq; ac delicijs ad-
suefecit. Non tamen Penelopes luētū ingrata repressit,
sed Eurymachi complexibus miscebatur. Hæc igitur V-
lyſsem his iurgijs laceſſebat: Hospes miser, pfecto cere-
brū abs tete aliō euolauit, mēte excidisti. Nū nō q̄ſce
re uis ī domū ueniēs magnificā, atq; iter delicias: sed
garrulus ipse plura cū pluribus uiris loquēs audacter
atq; impudenter? num nō trepidas animo? seu tu forte
nunc uinolentus es: an tibi semp hæc mens est? seu po-
tius superbis quod Irum uiceris mēdicum? uide ne q̄s
Iro fortior exurgat qui manibus potentibus effracto
capite te ex ædibus multo sanguine foedatum protinus
exturbet. Vlyſſes autem illam torue aspiciens: Dicā, in-
quit, o canis amnino Telemacho quæcunq; locuta es, ut
te membratim incidat: sic igitur dicēs uerbis fœmimas
perterrefecit: sicq; ab eis abscessit. Ille stupore subito
correptæ ac membris ferè solutæ expauere: quod gra-
uiter ac uere ipsum locutum fuisse existimarēt. Post
hæc iuxtā faculas ardentes omnibus apparens, fulgiz
dus constitit: sed & animo iam incitatus ea cogitabat
quæ postea perfecit. Procos attamen Minerua non ad-
huc ab iniuria abstinere permiserat, ut Vlyſsem magis
laboribus exerceret: inter quos Eurymachus Polybi fi-
lius Vlyſsem iurgijs inceſſens, ac socijs risum excitans:
Audite me, inquit, proci inclytæ reginæ, ut dicam quæ

Melancho
iurgatrix
laceſſit V-
lyſsem.

O D Y S S E A E

me animus hortatur non sine numine diuū, hic uir ad
 domū Vlyssis uenit, mihi uidetur facularū splendorent
 ipsius iesse capiti, qd' nec crines neq; pili cōspiciātur.
 Ad Vlyssē deīde uersus: Hospes, inquit, nempe uti uideo
 uelles nutriri, sed ego te ad agrum conducā, merces in
 donea tibi erit sepes colligādo, arbores plantando, hic
 ego tibi frumentū in totū annū dabo, uestes præterea
 calceosq; pedibus: uerū quando semel artes dicicisti ma
 las, nolles opus facere: sed per populum mendicare uis
 potius, ut uētre tuum ignauum habeas unde pascas.
 At Vlysses: Eurymache, inquit, si ueris tempore quan
 do longi sunt dies nobis sit operis contentio, in herba
 usq; ad nubes alta falcem ego incuruam teneam: tu ue
 ro similem, ac ieiuni in opere perseueremus: Si item bo
 ues adsint aratro optimi magniq;, & ambo herba sa
 turi, ætate insuper roboreq; pares, & quatuor ī die iu
 gera arare sint apti, gleba quoq; facile aratro cederet,
 tunc me uideas si arduam mensuram primus absolue
 rem: si præterea bellum hodie Iuppiter excitaret, mihi
 que scutum esset, aut duæ hastæ, & galea proorsus ærea
 capiti aptata, me nunc inter primos uersantem pugna
 tores uideres, nec mihi probro uentrem obiectares.
 Nunc uero iurgijs me petis, uiderisque magnus ac po
 tens esse, quod inter paucos & ignauos hæc iactas. Si
 Vlysses rediret in patriam, statim tibi fores, quāuis la
 te existentes, fugienti angustæ uiderētur. Eurymachus
 uero ad hæc magis animo succensuit, ac illum torue ad
 spici

spiciens: Ah miser, inquit, tibi statim profecto malum ī
figam, qui inter tot uiros impudenter loqueris, nec a-
nimo trepidas: certe uel tu nunc uino grauaris, aut ta-
lis continuo tibi mens est, ut sermone tā stulto sis: Sic
dicens scabellum corripit. At Vlysses Eurymachū me-
tuens, ad Amphinomi Dulichij genua confugiens sedit:
cui ille iaciens pincernam manu ferijt dextra, ex quo
gutturium in terram cadens sonitum dedit, at ille ge-
mens supinusq; humi corruit. Proci autem per ædes cō-
uenientes sic alter alteri dicebant: Vtinā hospes hic er-
rando alibi perysset priusquā huc uenisset, non tantū
profecto strepitum tumultumq; attulisset: nunc cū mē-
dico contendimus, nec ulla cibi oblectatio deiceps erit,
quoniam peiores potiuntur. Quibus Telemachus ait:
Infelices insanite, nec amplius cibum itemque potum
abscondite, deorum uos aliquis procul dubio concitat,
sed laute epulemini, discumbite, meam petite domum
quando suadet animus, ego uero uestrum neminem inse-
quar: Sic ait. Illi omnes mordicus labris inherentes Te-
lemachum admirabantur, qui tam audacter locutus es-
set, inter quos Amphinomus sic loqui coepit. O socij nul-
lus deinceps ius fasq; uerbis contentiosus laceßens, læ-
dat alios: neq; hospitem hunc exagitet, neu aliquem ex
Vlyssis domus ministris. Igitur pincerna à pateris inci-
pe, ut planè libantes discumbamus: deinde discedentes
hospitem in Vlyssis domo reliquamus: Sic ait: sermo
cunctis placuit. Itaq; Nilius præco Dulichius Amphi-

O D Y S S E A E

nomi minister uina fudit, omnibusq; uiritim distribuit, illi uero dijs libantes dulce potauerunt merum: Vbi uero libauerunt, ac quantum iussit animus potauere, quisque suam repetijt domum.

A R G V M E N T V M L I B R I X I X .

Vlyßes armorum explicationem unà cum Telemacho facit. Apud Penelopen se Cretensem esse simulat. Cognoscitur ab Euryclea ex cicatrice dum pedes lauat, & per transgressionem narratur ut apud Parneum in uenatione ab apro uulneratur.

O D Y S S E A E

L I B E R . X I X .

Vlyßes igitur postquam domi relictus est, Proci cedē animo unà cū Minerua meditatur. Itaq; filium alloquitur: Telemache arma intus omnia ponere oportet, ac procos nihilominus uerbis placabilibus lenire: quādo abs te causam requirunt, dic quemadmodum ex fumo eadem asserens condidisti: quod non ea uideantur, quae Vlyßes ad Troiam discedēs reliquit: uerum semi uista ex ignis uapore. Præterea hoc magnum menti mihi deus iniecit: ne uos per ebrietatem tumultū forte excitantes, inter

nos mutuis uulneribus petatis, mensamq; ac sponsalia
 foedari contingat: ipsum enim ferrum hominē inuitat.
 Telemachus itaq; parenti statim obtemperat, Eurycle
 aq; ad se uocās: Nutrix, inquit, agedū foeminas omneis
 superius domi contine, donec in thalamum pulchra
 patris arma condamus, quæ fumus per domum eo ab=
 sente inquinauit. Ego uero paruus eram, nunc uero se=
 ponere uolo, ne ignis uapore inficiantur. Cui Eurycle
 clea: Vtinam filij, inquit, in animum inducas pruden=
 tem, domum curare, remq; omnem custodire. Sed quis
 quæso deide ueniens lumen feret, si famulas non sinas
 exire aut apparere. Hospes hic, ait Telemachus. Non
 enim ociosum sinam, quum longe ueniens meum edat
 frumentum. Illa mandatum uelociter exequitur, fores
 ædium claudit. At Vlysses & filius sese operi accingen=
 tes intus tulere galeas, scuta, hastas, quibus Pallas lu=
 cernam auream tenens nitidum lumen præstabat. Tūc
 Telemachus patrem clare uocans: O pater, inquit, mi=
 rum oculis hoc aspiciamus: nunc domus contignatiōes
 abiegnæq; trabes & columnæ altissimæ more arden=
 tis ignis apparent, certe intus aliquis est deus. Tace,
 inquit Vlysses, apud te tene, ne quære, deorum est fas.
 Tu hæc recense: ego te hic relinquam, donec & famu=
 las & matrem tuam uerbis irritem atq; accendā, quæ
 me lugens singula interrogabit: Sic ait. At Telemachus
 ex aula in thalamum cum facibus uenit, ubi dudū
 dormire quando somnus irreperet consueuit. Hic itaq;

Telemacho
 uidetur do=
 mus instar
 ardentis
 flammæ.

S S nocte

O D Y S S E A E

nocte quiescēs, auroram expectauit. In aula aut Vlysses relictus est, unā cum Minerva de nece procorum agens. Penelope interea Dianæ similis è thalamo processit, cui iuxta ignem sedem posuere ebore & auro laboratā, quā architectus Icmalus fecit, sub pedibusq; scabellū posuit ex ipsa sede nascēs, ubi & puluillū i gentē subiecit. Hic igitur consedit, famulae itē ex aula in thalamū uenere: frumētīq; multū, mēsasq; ac pateras, unde proci biberēt, attulerūt. Ignē præterea à lapadibus ad humū demittētes, ligna multa lucis gratia accenderūt. At Melancho iterū Vlyssē exagitare cœpit: *Hospes etiā nunc hic pernoctabis per domū discurrēs, & mulieres aspiciēs, exi miser foras, nostrā mēsam tuo fastidio leua, uel tu face percussus foras per uim traheris.* Hanc Vlysses torue aspiciens: *Infœlix, ait, cur me ita iniquo petis animo? an quod tibi sordeo, aut malis sum indutus lacernis (mendico nanque per populum) necessitas sic cogit. Tales enim pauperes & erronei sunt. Nam & ego diues domum diuitē inter homines habitabam: sepeq; inopi subueni tali, qualis utinam esset, qui tui nunc indigens uenit. Erant quoque famuli mille, aliaq; multa, quibus homines bene uiuunt ac fortunati uocantur: sed Iuppiter me deiecit, sic illi placitū: quamobrem ne quæso tu mulier, cū sis inter famulas princeps, à me penitus omnem aufer lætitiā, ne forte heratia bi infesta atque irata sit, uel Vlysses ueniat, cum adhuc spes aliqua sit. Si autem is perijt, neq; amplius est rediturus,*

Melancho
minatur V
lyssi uerbe
ra nisi abe
at domo.

diturus, at filius iam talis est Appollinis uoluntate Telemachus, quem nulla foeminarum in aula inique agēs latet: sed nondum est ut poenas capere possit. Hunc igitur Penelope quarentem audiit, famulamq; uehementer increpuit, compellansq;: O nimis audax, inquit, canis impudēs magnū ausa facinus, quod tuo capite lues: cuncta enim probe nosti, quod tristitia uehemēter afficiar. Idcirco hospitem de uiro percunctari uolebam.

Ad Eurynomen uersa: Fer, inquit, huc sellam, puluillūq; insuper ut hospes sedeat: ac mihi referat, ipseq; me audiat: uolo nanq; percunctari. Sic ait, illa obtēperat.

Vlysses sedit, Penelope incipit: Hospes ipsa primum te hoc rogo, quis, aut unde gentium es, ubi tibi patria aut parentes? Cui Vlysses: O mulier, ait, nullus tecū mortalium supra terram contendet, quod tua fama ad coeliū usque peruenerit, ut regis alicuius optimi, qui multis ac fortibus imperitans uiris ius dicat: terraq; apud eū nigra triticum, ordeaq; ferat. Præterea optimas oues producat, mare uicinum ex copia pisces præbeat, denique populi placidi letiq; sint. Idcirco me alia in tua domo interroga: ne meum genus aut patriam inquire, ne me magis tristitia hæc memorantem afficias, sum nanque animo ualde afflictus, neque me opus in aliena domo lugentem aut dolentem considerare. Queri autem ab re semper deterius. Ne quis forte famulorum seu etiā tu ipsa me qd' uino sim grauis lachrymare putetis.

Penelope; Hospes, inquit, meam & uirtutem & for-

ma

Penelope
Vlyssis ge-
nus & pa-
tiriā ex eo
sciscitatur.

O D Y S S E A E.

Penelope
narrat ho-
spiti Vlyssi
ut procos
fefelleret.

nam simul cū corpore dij perdidere, cū primum Ar-
gæi Ilium petierunt, cum quibus & meus profectus est
Vlyßes: qui si forte redierit, meamq; uitam curauerit,
mea gloria famaq; pulchrior et maior eßet: nunc uero
angor. Tot enim mihi deus intulit mala quod existunt
principes uiri, qui ī ißulis, Dulichio, Same, Zacyntho,
ipsamq; Ithacam circumcolunt: cum hi sanè omnes mei
sint proci, meq; probris affectã petunt, domumq; absu-
munt: quamobrè neque hospites curo, neq; supplices,
neq; item præcones qui opifices sunt, sed tantum Vlyß-
sem desyderans animo mœreo. Illi nanq; nuptias meas
urgent: ego uero dolos comentor. Pharum quidem mihi
hi deus menti immisit, tenue quidẽ ac rotundum ut do-
mi texam, dixiq; palàm eis: Iuuenes mei proci, postquã
Vlyßes extinctus est, meum expectate connubium, do-
nec pharum absoluam, ne tela pereat. Laërta seni fune-
bris tunica conficienda, quamprimũ de uita deceßerit,
ne qua Achæarũ mihi impietatẽ obiectet: si is qui mul-
tam possideat substantiã, sine tunica nudus iaceat: Sic
eis dixi. At illi psuasi. Hic ego iterdiu magnã perseque-
bar telã, nocte uero faculis positis resoluebã. Hoc itaq;
mõ tribus annis Achæos persuasos celauit. At postquã
quartus annus horis & diebus ac mensibus iam cõsum-
ptis uenit, tunc me per famulas canes minime curãtes
oppugnauere, ac uerbis magnopere uexauere: ubi pha-
rum absolui, nolens quidem & coacta nuptias effuge-
re nequeo, neq; aliam uiam ullam inuenio: parentes in-
super

super nubere hortantur: filius quoque uidens à procis rē
 absumi irascitur. Iam enim uir, magnusque, domū ac rē
 familiarem curare est aptus, cui Iuppiter gloriam præ-
 bet. Sed tu quæso, narra unde tibi genus: non enim ex
 antiqua quercu seu saxo existimo. Ad hæc Vlysses: O cō-
 iux, inquit, pudica Vlyssis, non hæc profecto interrogā-
 do meum extinguēs luctum: sed uere affirmo, meum do-
 lorem longe quàm antea maiorem reddes: fas etenim.
 Nam quanto tēpore uir tuus abest à patria, tanto ego
 nunc multas hominum urbes pererro, multos itē pati-
 or labores,

Penelope
 querit ex
 hospite ge-
 nus

Sed ut enarrē tandē quod rogas ac quæris
 Creta Iouis summi medio iacet insula ponto,
 Pulchra quidem ac pinguis, circumflua fluctibus atris.
 Intus mortales multi, populi que frequentes.
 Nongenas habitant diuersis uocibus urbes.
 Sunt et Achæorum gentes, sunt Eteocretes,
 Dorenses que simul, fortes que ad bella Cydones:
 Sunt etiam, quorum fama est celebrata, Pelasgi:
 Quos inter cunctos pollet pulcherrima Gnosus.
 Hic ubi sceptrā nouem Minos exercuit annis,
 Consilio Iouis excelsi dignatus in antro.

Descriptio
 Cretæ unde
 Vlysses fin-
 git se oriun-
 dum.

Is patris mei Deucalionis pater fuit: Deucalion ue-
 ro me atque Idomeneum regem genuit. uerum ille Ilium
 unā cum Atride petijt. Mihi nomen inclytum Aethoni
 natu minori est. Ille maior sanè atque melior. Hic ego
 Vlyssē uidi, hospitioque excepi, cū ī Cretam uis uenti-
 eum adduxisset Troiam petentem. Ad littus enim Ma-

O D Y S S E A E

liense impulsus, apud Amnisum cōstitit, ubi Diana spelunca in duris ac difficilibus portibus: uix aut procellas euitauit: statimq; i urbē ueniens, Idomeneum uestigauit. Hospitem enim illum dicebat suum charum ac uenerabilem. Huic igitur decima iam siue undecima dies ad erat Ilium petenti, quem ego domum ducens hospitio diligenter excepi, multis in domo existentibus, ei quoq; ac eius socijs sequentibus publice farinā dedi, ac uinum rubrum, & boues ad sacrificandum, ut animū expleret. Hic igitur Achæi duodecim mansere dies. Ventum nanq; boream durum quidam concitauit deus, ex quo supra terram consistere non erat: die tertia posuit. At illi soluerunt: Dixit, multa uero similia mendacia commemorās. Illa uero audiens lachrymas fundebat, ac toto corpore liquecebat: Veluti nix altis montibus ab Euri impulsā flatibus, Zephiri postea tepore liquecit: ex quo flumina ex unda fluente replentur: Sic illa uirū presentē plorāte, lachrymis genæ decoræ liquebant. At Vlysses ingemens suam tacite miserabatur uxorem. Oculi tamē ueluti cornu aut ferrum immobiles in palpebris minime nutabāt, de industria lachrymas dissimulās. Penelope uero postquā luctu exaturata est, rursus, illū alloquitur: Nūc hospes profecto experiar, si meum uirum domi hospitio unā cū socijs exceperis: Dic sodes qua nā ueste indutus erat, ipseq; qualis erat, quales & socij qui eum sequebātur. O mulier, inquit Vlysses, difficile sanè de tam lōgo tempore loqui. Iam uic

cestis

cesimus ē annus, ex quo inde ex mea patria discessi: at-
 tamen quod mihi uidetur dicam. Ego lenam purpureā
 & delicatam duplamq; Vlyssis habui, cui fibula erat
 aurea geminis foraminibus: in priori autem parte ua-
 rie laborata erat. Canis enim pictus uidebatur, hinnu-
 lum ante pedes ore tenens ac suffocans: ille effugere cō-
 tendens, pedibus micabat: turba circā astans ex auro
 facta mirabatur. Præterea Vlyssis corpori tunicam
 uidi, adeo tenuem mollemq; ut cepæ membrana: ita ful-
 gida, ut sol uideretur, multaq; illam foemina admirarē-
 tur. Sed & aliud dico, quod non satis scio, si hanc cum
 discessit domi amictus secum tulit, seu sociorum aliquis
 naualium, uel hospes alius alicubi ei dederit: qd' multos
 Vlysses haberet amicos, inimicos uero paucos. Ego quo-
 q; illum ense, tunicaq; purpurea dupla talari donavi:
 ac cū honore in optima naui transmisi. Illū deniq; præ-
 co aliquantulū maior natu sequebatur. Quō autē esset
 dicam: humeris rotūdis, atro colore, crinibus dēsis, Eu-
 rybates nomine, quē Vlysses præ cæteris socijs honora-
 bat, qd' honesta sentiret: Sic ait. At Penelopæ magis
 luctus adauctus de syderij, signa cognoscēti quæ ei cer-
 ta narrauit Vlysses: ubi uero lachrymis satis indulsit,
 illū rursus alloquitur: Nunc hospes antea mihi misera-
 bilis existēs domi meæ, deinceps gratus ac uenerabilis
 eris. Ipsa uestes illi quas tu nomias dedi ex thalamo pli-
 cans, fibulamq; addidi fulgentem, ut mei monumentū.
 Hunc ego, satis puto, non excipiam amplius domi redu-
 cem,

O D Y S S E A E

cem, quamobrem malo exijt fato in naue, ut Ilium pessimum & ignobile sequeretur: Cui Vlysses: O uxor, inquit, pudica Vlyssis ne corpus amplius corrumpes, neque ue animum consume uirum lugendo. Non tamen mirum, neque Nemesim propterea puocas. Quod si alienum aliqui uirum, cui compressa filios peperit, amissum luget, quanto magis tu Vlyssem quem dijs simile esse dicunt? Sed iam luctu desine, meque audi: uera namque tibi loquar, neque occultado, quae de Vlyssis reditu audiui, prope Thesprotos in populo frequenti uiuum esse, multaque ac pretiosa secum portat rogans ac mendicans per populum, socios tamen charos in mari amisit ex insula Thrinacia ueniens, cui Iuppiter & Sol aduersi sunt. Solis namque boues socij perierunt, quamobrem omnes in mari perierunt. Vlyssem uero supra nauis carinam in terram Phaeacensium deportatum uidit, qui dijs proximi sunt, eumque supra sortem honorauere, multisque donis munerauere, ac ut rediret incolumis auxilio fuere. Et profecto hic dudum Vlysses fuisset, sed hoc utilius ei uisum, multum telluris obire, ut pecuniam multam mendicando subtraheret, mille hominum astus ac fraudes probe effingere nouit: in quo genere nulli mortalium cessit, quemadmodum haec omnia Phedon Thesprotorum rex mihi narrauit: iurauitque domi libans nauem retinere, & socios incolumes esse, qui eum in patriam comitarentur. Sed me prius misit: contigit enim nauem quandam Thesprotorum Dulichium uenire: & opes mihi monstrauit, quantas Vlysses coegit: & profecto

feſto in decimã progeniem aliquem paſcerent ea quæ
 in regijs ædibus prætioſa ipſius ſunt. Vlyſſe igitur Do
 donem proficiſci dicunt, ut Iouis ex quercu oraculum
 ſciſcitetur, an iam dudum abſens, palàm ſeu clanculum
 ſit rediturus in patriam. Itaq; quemadmodũ Vlyſſes tu
 us ſaluus eſt, ac cito redibit, nec diu à patria aberit, ti
 bi iurabo: Teſtor nunc Iouem deorum maximũ atq; o
 ptimũ, domũq; Vlyſſis quã petij, quod omnia quæ tibi
 narro cuncta fiẽt, & hoc ipſo anno inter huius finem
 menſis & alterius principium euenient. Tunc ruruſus
 Penelope: Hoſpes, inquit, utinã quod ais eueniat, bene
 uolentiam in te meã protinus cognoſceres, multaq; mu
 nera ex me feres, ut te forte aſpiciens quilibet beatum
 dixerit. Sed mihi animus diuinat, quod & puto erit, ut
 nec Vlyſſes domum redibit, neque tu in redeundo ad
 tuos iuuaberis, quoniam non ſunt uiri domi ea prædi
 ti humanitate, qua Vlyſſes erat ad hoſpites excipiẽdos
 ac comitandos: ſed uobis dico famuli, hunc hoſpitem la
 uate, poniteq; cubile, lectos, lenas, ſtragulaq; ornata,
 ut probe ſotus auroram expectet. Mane autem prima
 luce lauate, ungitẽ, ut intus unã cum Telemacho ſedens
 in aula cœnet. Si quis aut acerbus hũc laceſſuerit, in
 cõmodũ inueniet: nihil hic deinceps utilis quicunq; o
 peris aget, uerum ad iracundiã me potius prouocabit.
 Sed quonã mõ ſcis hoſpes me præter alias foeminas a
 nimo & prudentia præſtare: ſi enĩ ipſe cõſumptus ma
 cie, male indutus in aula paſceris: homines aut breuis
 t sunt

O D Y S S E A E

sunt uite. Quicūq; enī immitis ipse fuerit, & tantū in humana sapiat, huic & uiuo hoīes mala imprecātur, & mortuum postremo insectantur. Qui uero bonus ac comis ipse fuerit, ac animo bene sentiat, huius gloriam hospites late per omnes ferunt populos, bonumq; predicant. O coniux Vlyssis pudica, inquit ille, mihi lena & singula pulchra despecta infensaq; sunt ex illo tempore, quo Cretæ montes reliqui in mari iens. Iaceo quidem, iam diu noctes insomnes ducens: multis namq; noctibus in domo uilissima dormivi, diem libenter expectans: quā obrem nulla ex his ancillis tuis, quæ domi res curant, meos pedes attinget, nisi anicula fuerit aut uetula, animumq; prudens, quæ tot passa fuerit quæ ego mala. Hanc ego non recusabo quin meos attingat pedes. Cui Penelope: Nullum pfecto, inquit, hospes, longe ueniens tam sapiēs meam petijt domum atq; tu es, qui prudenter oīa loqueris. Mihi aut uetula est longe prudentissima, quæ illum miserum educauit atq; nutrit, manibusq; prima ex utero matris excepit. Hec quā quam breui corpore est, pedes tibi lauabit. Heus Euryclea, huc ades cito, laua tui heri socium ac coeuum. Nā & Vlysses iam talis esse debet, pedibus talis, & idē manibus: quum in laboribus homines cōstituti uelociter consenescāt. Anicula uero ora manibus opponens lachrymas fudit, dolensq; sic ait: Heu fili quā anxia sū quum de te cogito, quē diuino peditū animo Iuppiter præter cæteros homīes odio prosequitur: neq; ullus est, qui Ioui tot sacrificia ex pinguibus cruribus adoleues

**Accersitur
Euryclea
ut hospitis
corpus la
uet.**

rit, quiq; plures electas fecerit hecatōbas, quot tu supplex dedisti, ut ad senectā incolumen peruenire, & nobilem educare filium tibi liceret. Hunc uero diem reditus in patriam tibi penitus abstulit. Deinde ad hospitē conuersa inquit: Sic enim mulieres Vlysem quum in domum diuertisset tuam, longe uenientem forte insectabantur ac deludebant, quemadmodum hæc canes nunc te, quarum nunc iniuriam ac probra euitās non permisi ut te lauēt, me aut minime inuitam Penelope iussit hoc officium subire: quamobrē ipsius primū, deinde tua causa te lauabo: nam meus curis agitatur animus: hoc enim nūc ex me audi qd' dicā. Multi nāq; hospites miserabiles huc uenere, sed nullus copore, uoce, pedibus tā Vlysi similis atq; tu es. Sic dicūt, inquit Vlysses, o uetula quicumq; nos oculis uiderint, nos uehementer similes, ut tu nunc ais esse. Post hæc uetula lebetem fulgentem lauandorum gratia pedum corripit, aquam copiosam frigidam fudit, deinde calidam addit. Vlysses uero ad ignem sedit, statimq; in mentis tenebras uenit: cogitabat enim ne illa cicatricem pedis recognoscens rem deprenderet. Dum herum suum lauaret, subito ex cicatrice cognita eum esse intellexit. Hanc sus illi dente olim influxit Parnesum ueniēti ad Autolycū auū suū maternum, qui cæteris mortalibus furto & periuria præstabat: dono quidem Mercurij, cui grata hædorum & agnorum sacrificia obtulit: ille uero pposito eius prompte obsecutus est. Autolycus itaq; Ithacā ueniēs, nepo-

Vlysses a
gnoscitur
ab Eurycle
a ex cica
trice.

De Autoly
co Vlyssis

t 2 tem auo

O D Y S S E A E.

Vnde no-
mē Vlyssi
indiderit
auus

tē nuper ex nata genitū duxit secū, quē Euryclea mā-
ter in prādio quiescenti ad genua posuit, aitq;: Autoly-
ce ipse nūc nomen inuenias quod filiaē tuæ filio ponas,
indictus enim tibi est. At ille: Gener inquit, meus
& filia mea, nomen quod ego dicā ponetis: per multos
ego uiros, multas itē mulieres laboribus afflictus huc
ueni, quamobrem Odysse nomen huic esto: quando autē
pubescens ad domum maternam uenerit Parnesum, ubi
mibi possessiones existunt, ex illis enim munerabo læ-
tumq; remittam. Horum itaq; donorū gratia Vlysses
eō uenit, quem Autolycus et eius filij manibus placidis
q; uerbis consalutauere. Auia quoq; materna Amphi-
tea caput & ambos oculos exosculata est. Autolycus
filijs continuo iussit coenam parare. Illi confestim obtē-
perauere, statimq; bouem marem quinquennem tergo-
re diripuere, ac omnia exponentes minutatim probe in-
ciderunt, uerubusq; trementia fixere: assata demum ī
partes diuisere: Postea uero

Descriptio
uenationis

Sol ferē ad occasum quum iā properaret, in amplis
Aedibus accumbunt, animis nec copia rerum
Defuit: at postquā Oceani subit alta, cubilis
Iam memores, dulcis captarunt munera somni.

Quum primū illuxit stratis excita iuuentus
Venatum parat ire, fremit iam murmure campus.
Autolyco nati, quos est sectatus Vlysses,
Parte alia canibus comitati, ad culmina montis
Conscendant nemori Parnesi qui occubat alti.
Nec mora, sol tenuis oriens quum lumina ferret,

In saltus nemorumq; canes tunc auia læti
Præmittunt iuuenes, syluasq; indagine cinguunt.

Ponè sequens socios hastã uibrabat Vlyßes.

Hic & in insidijs latitans, longoq; recessu

Immensus uernabat aper: quem tegmine syluæ

Fronibus obscuræ septum, non ulla ruentum

Tempestas ualuit uentorum attingere, nunquam

Cætera sol radijs penetrans, non impetus imbris.

Tunc aditus facilis patuit canibusq; uirisq;.

Ergo aprum telis circumpetiere frequentes

Arboribus fultum crebris: sed protinus ille

E latebra ueniens aduersus in corruit armos.

Atq; oculis igni flammantibus acre tuetur:

Hos iuxtã frendens irato constitit ore.

Quem prius insurgens hasta furibundus Vlyßes

Sponte ferire parat: præuenit dente maligno

Sus prior, & carnem longe penetrauit ad imam

Genua super, non plagata tamen grauis attigit ossa:

Ipse feræ dextrum uelox transuerberat hastæ

Cuspide mox humerum: quo protinus illa cruenta

In terram cecidit, uitamq; efflauit in auras.

Autoclyci autem filij circa Vlyßem solliciti uulnus al

ligauere. Deinde incantatione sanguinem represserunt.

Ita ad chari parentis statim domũ se receperunt: mox

illi cũ patre Autolyco Vlyßem probe prius ab eis ex

uulnere curatum ac lætum, ad urbẽ Ithacam cum præ

claris muneribus remisere. Parentes uero redeuntem

t 3 uidentes

Vlyßes ad
huc adule-
scens ab a-
pro uulne-
ratus.

Vulnera in-
cãtari solis-
ta.

uidentes gauisi, singulaq; circa plagam quam est passus percunctati sint. At ille eis omnia ordine narrauit, quemadmodum iens Parnesum cum Autolyçi filijs in uenatione apri dente ictus fuerit. Hoc igitur uulnus uetula noscens, ac premens manibus pronis delinijt. Pedem deinde uastum Vlyßes in lebetem misit. Ille præmole insonuit in alteram rursus partem inclinatus, ex quo aqua statim in terram effusa est. At uetula gaudio simul & dolore animi capta, ex oculis frequentes fundebat lachrymas, illiq; barbam demulcens sic ait: Profecto Vlyßes es chare fili. Non ego te prius noui herum meum quam totum attrectauerim. Tunc Penelepen oculis aspiciens, uirum charissimum ei intus existenti manifestare cupiebat: at illa nec aspicere contra potuit nec nosse, quod Minerva mentem auertisset. Vlyßes uero manu dextra iugulum Eurycleæ compressit, altera uero manu illi propius adherens: Nutrix, iquit, cur me perdere uis: tu me habere tuo nutriuisti, nunc post uarios casus uitæq; labores, moestus in patriam reuertisti: Sed quando me nosti, tibiq; deus manifestauit, tace quæso, ne quis alius in aula sentiat. Sic enim dico qd & eueniet si deus procos sub me plecti dederit, non te quãquam nutricem, si es in causa, puto dimittam, quum alias domi famulas interimam. Cui Euryclea: Nate mi, inquit, quid ais? Nosti quemadmodum mea fides firma nec abiecta sit, eritq; ueluti solidus lapis aut ferrum: sed & aliud tibi dico, si deus sub te procos de medio tolle

ret,

Vlyßes Eurycleam cohibet ne se prodat.

ret, tunc ego famulas tuas quæ in te crudeles fuerunt, teq; ac domum tuam dedecorarunt, recensebo. Ulysses: Nutrix, inquit, non tu has recensebis, non enim oportet: ego nanq; ipse late referam, ac singulas manifesta- bo: quin tace potius, tecumq; rem tene, ac tantum dijs commēda: Sic ait. Anus uero ex aula digreditur rur- sus labrum allatura: priorem enim aquam omnem Ulyf- ses effudit, at postquam lauit, oleoq; unctus est, ut cale fieret sellam prope ignem admouit, cicatricem lacera- sua ueste obtexit. Cui Penelope: Hospes, ait, moneo & hoc parumper, hora iam lecti dulcisq; somni est, quo- quilibet uel in curis existens libenter capitur: at mihi- luctum deus sine fine dedit. Diebus enim fletu ac que- relis me oblecto, meum simul & famularum respiciēs opus: ubi uero nox uenit, omneisq; cubile habet, iaceo quidem in lecto, sed curis frequentibus ac mordacibus uexata, animoq; irritata.

Pandaris ut quondam florens Philomena puella
 Vere canit primo, ac trunco super arboris astans
 Ingeminat mœstum uario modulamine carmen,
 Flens Itylum puerum, ferro quem perculit ipsa
 Mentis inops Zetho susceptum coniuge dudum.
 Sic item meus angitur animus, & in duas diductus par-
 tes bifariam agitatur, an apud filium maneam, omnia
 q; diligenter curem, rem, familiam, domum, uiri thala-
 mum, simulq; populi famam uerear: an potius ineptias
 procorum sequar, illiusq; qui in aula maiora mihi ob-
 tulerit.

Penelope
narrat V =
lyssi suum
somnia cō
iectandum

tulerit: Filius autem meus dum puer erat, nubere me non permisit uiri domum relinquentem. Nunc ubi grādis est factus et ad pubertatem uenit, me contrā rogat ut ex domo exeam, iratus ob rem, quam Achæi edendo absumunt: Sed audi quæso insomnium meum atq; coniecta. Anseres mihi per domum uiceni triticum edebāt ex aqua, illosq; lætābar aspiciens: ueniens autem ex mōte ingens aquila, incuruo rostro omneis cervicibus inuasit atq; peremit. Illi uero in aula prostrati iacuere. Aquila in aëra sublata est: ego autē flebam quærebarq; in somnis. Circa me Achææ mulieres conueniebant, luctu affectā, quod mihi anseres aquila extinxisset. Illa quoq; rursus reuertens supra celsiorem tecti partē cōstitit, ingentiq; uoce me compellans ait: Icari filia confide, nō enim somnium, sed reuera bonum, quod tibi eueniet. Anseres enim proci sunt, ego tibi aquila uis ante eram, nūc uero tuus uir ueni, ut oībus procis mortem turpissimā afferā: Sic ait illa. At me dulcis reliquit somnus. Vestigans deinde anseres, domi reperi triticū comedere apud scyphum, ociose quidem ac corā. Ad hæc Vlysses: O mulier, inquit, nondum est insomniū manifestare aliō inclinans, quoniam ipse Vlysses omnino cogitat quomodo rem perficiat, exitiumq; omnibus inferat procis, quorum nullus profecto mortem euitabit. Penelope uero inquit: Certe hospes insomnia uana sunt ac frustra. Neq; hominibus omnia eueniunt. Sunt geminae somni portæ, quarum una uocatur

Cornea,

Cornea, apud stygios pariter: sed & altera eburna,
Hac penetrans somnus uerba imperfecta reportat

Somni por
ta.

At quicumq; uenit portæ de limine primæ,
Vera refert dulci correpto membra sopore.

Sed nō hinc mihi puto graue insomnium uenisse, quod
certe mihi filioq; meo gratissimum esset. Sed & aliud
tibi dico: Hic dies malus & infamis erit, q̄ me ab Vlyssis
domo diuidet. Nunc uero certamen ponam secures,
quas ille in suis ædibus constituit, quercubus aptas scin
dendis, ordine oēs duodecim: nam idē procul astans te
lum iacere solebat: nunc procis hoc proponam certa
men, quicumq; facillime hunc arcum manibus tendet, ac
per easdem secures iaculabitur, huius ego sequar cōnu
biū hanc reliquens domū, quam primā bonāq; satis ac
diuitem habui, cuius item uel dormiens puto quandoq;
reminiscar. Ne, inquit Vlysses, hoc domi certamen diffe
ras. Nam prius Vlysses redibit, quā hi arcum attre
ctantes neruum tendant, aut per ferrum iaculentur.
Cui rursus Penelope: Si uelis, ait, hospes me assistendo
oblectare, oculis p̄fecto somnus non serperet. Sed non
est ullo mō insomnes esse homines: quietis enim partē
dij cuilibet supra terram dedere. Ego uero nunc in su
periores domus partem ascendam in cubiculum, mihi
luctuosum, ac iugiter meis lachrymis p̄fusus, ex quo
Vlysses ifœlix sequens Ilium discessit, ubi dormiam: tu
quoq; in hac domo dormies uel humi stratus, aut in le
cto positus: Sic dicens ascendit, nec sola, sed alijs comita

t S ta

ODYSSEAE

ta ministris: cum quibus simul flebat super charo uiro,
donec oculis dulcem Minerva somnum immisit.

ARGUMENTVM LIBRI .XX.

Volens Vlysses plectere famulas quæ cum procis
concupuere, nouit ex Euryclea per ea quæ cū Eumæo
& Philætio dixerit, in quo & procorum fit collo-
cutio.

ODYSSEAE
LIBER. .XX.

Vlysses uero i uestibulo dormijt, cru-
dumq; bubulum tergus subtus stra-
uit: pelles quoque ouinas multas,
quas Achæi immolauere supra ex-
tendit. Eurynome uero lænam dor-
mienti superiecit. Hic igitur Vlysses male cogitans
procis uigilãdo iacebat. At famulæ ax aula discedebãt
hæ, quæ cū procis cõcubere cõsueuere, iter se risũ ac læ-
titiã cõmunicãtes. Vlysses uero animo cõmotus secum
frequenter uersaba t, an subitam mortem insurgens il-
lis infligeret, an illas cum procis supremo tantum con-
cubitu commiscere sineret: corde aut intus laborabat,
ueluti

Vlysses uari-
a noctu
secum uer-
sans.

ueluti canis molles circà catulos fouens uirum igno-
rās latrat, pugnareq; cupit: Sic ille secum latrabat
admirans, odióque persequens facta improba: ex quo
pectus sibi percutiens animum uerbis increpuit. Sustine
anime, peiora longe quandoq; passus es die illo,
quo nefandus Cyclops socios fortissimos comedit. Tu
uero es ausus, donec per animi prudens consilium, ex
antro in quo periturus uidebaris te seruasti:

Sic ait, & tumidam uoluens in pectore mentem,
Continuit huc illuc se uertens: ueluti uir qui uentrem
nidore ac sanguine plenum apud ignem copiosum hinc
inde uoluit ac uariat, uelocitur assare cupiens: Sic V-
lysses in omnem partem uertitur, quoniam modo procis
manus iniiciat solus existens. Minerva inter hæc cœli
tus descendens mulieri assimilata, ei propius accedens
supra caput astitit, atq; ait: Quid uigilando cruciaris
omnium miserrime hominum. Domus iam tibi hæc est,
uxorq; in domo, filius insuper qualem quisq; cuperet.
Nempe, inquit Vlysses, omnia recte dicis: sed hoc ani-
mo uoluo, quomodo procos solus existens manibus ag-
grediar. Illi enim continuo congregati sunt intus. Hoc
insuper maius meditor, si Iouis ac tua fiat uoluntate, ut
eos interficiam, quomodo fugiam? hoc ego te narrare
uelim. Cui Minerva: Miser, inquit, alius quidem socio
uel peiori saepe credit, qui et mortalis est, & animo nõ
adeo prudenti: ast ego dea quæ te in tãtis laboribus cu-
stodio, tibi palam dico, si quinquagena hominũ turme

Minerva
Vlyssem ad-
nimat.

O D Y S S E A E.

nos circumstent in bello interficere cupientes, attamen
ita uiribus praeualebis, ut illis et boues & oues abigas:
quamobrem bono sis animo, somnus te iam capiat fessum,
ac tristitia dimittat nocte tota uigilantem. Denique
dolori finem impone.

Sic ait, ac oculis somnum diffidit Vlyssis,
Sublimisq; polum confestim ascendit in altum.
Illum somnus habet curas ac membra resoluens.
Penelope uero uigilanti mente querelis
Cor agitat, uiduoq; sedet moestissima lecto.

Postquam uero fletu exaturata est, Dianæ primum
uota faciens, sic precatur: Diana dea ueneranda Iouis
filia, utinam meum pectus sagitta transfigens mihi
hi animam iam iam eriperes: uel subita me rapiens procel-
la per altum deducta in oceani oribus proijceret: uelu-
ti cum Pandari filias procella rapuere, quorum parentes
dij perimerunt, ipsas uero domi orphanas reliquerunt.
Venus autem caseo melleq; ac uino dulci nutrit, Iuno
quoq; prae ceteris inclyta forma ac sensu decorauit, pra-
ceritate claras Diana, Minerva denique egregiorum ope-
rum scientes reddidere. Postquam uero Venus Olympum
conscendens Iouis nuptias illis rogauit (ipse namque cum
eta tum fatum infelix esse hominum nouit) tunc puellas
harpyae discerpserunt, ac infernalibus furijs ministras de-
dit. Sic me coelestes euertant, aut Diana in me tela iaci-
at: modo Vlysses tantum uideam, libenter sub terras abi-
re, ne peioris postea uiri commercijs gauderem. Sed hoc
quidem

• Penelope
Dianam
precatur.

Pandari fi-
liae

quidem tolerabile ualde quando quis interdium ploret animo moestus, nocte uero quiescit somno se tradēs, qui quidem omneis ad obliuionem malorū bonorumq; ducit, ubi semel oculis irrepit: quim & mihi etiā deus mala infligit somnia. Hac enim nocte similis quidam Vlyssi meo iuxta me iacere uisus est, talis existēs qualis erat simul cum exercitu: attamen meus animus gaudebat, quod non in somnium existimarem, sed rem uerā: Sic ait, statimq; illuxit. Huius itaq; uocem plorantis Vlysses audiit, eiq; cogitanti uidebatur illa uirum recognoscens capite assistere. Quamobrem lenam simul et pelles in quibus dormiebat corripuens, in aulam tulit supra thronum: bubulum quoq; tergus extra ferens in super posuit, ac palmas ad Iouem tendens sic orauit: Iuppiter pater, si me post multos labores ad meam foecundam terram uolentes reduxistis: nuntium famāq; procorum intus existentium mihi aliquis ferat, extra uero Iouis portentum aliud appareat. Hunc igitur sic orantem Iuppiter audiit, ac statim è nubibus excelsoq; olympo intonuit, ex quo Vlysses gauisus est: nuntium uero ex domo foemina molari praetulit. Prope namq; Vlysses molae constiterant, quibus famulae duodena farinae, & ex ea cibaria medullā hominum exercebāt: sed aliae quidem dormiebant, quod iam molauerāt: haec uero quod imbecilla esset nondum desierat. Itaq; molā sistens, uerbum Vlyssi signū locuta est: Iuppiter pater qui dijs hominibusq; imperas, qui è caelo clare intonui

Vlysses Iouem orat.

Dat signū caelo.

Famula, p^a digij conie
strix

O D Y S S E A E

sti cum adhuc nulla sit nubes, quamobrem prodigium hoc nobis manifestas? indica quæso mihi miseræ uerbum hoc quod ego sic uaticinor. Vltimas hoc die proci in Vlyssis domo epulas edent, qui mea genua ingenti labore soluunt assidue uiolando, nunc quæso postremo coenent: Sic ait. At Vlysses ex hoc signo & uoce famulae, simulq; Iouis tonitru magnopere lætatus est, per quæ putabat se in delinquentes homines animosiores fore. Aliæ uero famulae per domum congregatae, ignem apud escharam & focum excitauere.

Interea è stratis surgens se uestibus ornat
Telemachus pulcher, lateriq; accommodat enssem.
Aptat & egregijs elegantia tegmina plantis.
Hastem deinde manu fulgentem cuspide prendens
Constitit Eurycleam aduersum, ac talia fatur:

Telemachus monet
Eurycleam
ne hospitẽ
negligat.

Nutrix charissima, hospitem hunc & lecto & cibo honorate, si forte neglectus iaceat. Talis enim mihi mater, quanquã cætero prudens, ut alium quandoq; quamuis peiorem temere honoret, alium uero uel digniore negligat: Cui Euryclea: In fontẽ profecto, iquit, mi nate accusas: nã & sedens uinum quidem bibit quantum uoluit, fame uero dixit interrogatus nondum se teneri: sed & somni cubilisq; tempore famulas lectum sternere iussit: at ille infœlix ac miser noluit in lecto & stragulis dormire, sed supra crudum bubulum tergus atq; pelles ouinas in domus uestibulo cubauit, lenam uero nos superiecimus: Sic ait. Telemachus aut hastã tenens ex au-

la dis

Ia discessit in concilium Achæorū, quem canes pedibus
 albis comitantur euntem. Euryclea interea Opis Pisi
 noridis filia ministris mandat: Vobis dico famulæ, do-
 mū mūdare, uerrite, ī thoris tapeta purpurea ponite: a-
 liæ mensas omneis spongijs tergite, crateras ac pateras
 purgate: aliæ ad fontem properate aquam confestim af-
 ferte. Proci enim non diu morabuntur, quin ualde ma-
 ne uenient, quod festum sit omnibus. His dictis illæ oēs
 obtemperant. Viginti nanq; ad fontem iuere: aliæ ibi-
 dem in ædibus scite omnia composuere. Mox proci ue-
 niunt, famuli tædas diligenter accendunt, famulæ inte-
 rim à fonte redeunt: superuenit & subulcus Eumæus
 treis pingues porcos ducens ex oībus optimos, quos
 intra domus parietes pauerat. Ipse uero Vlysem dolci-
 bus affatur uerbis: Hospes nup̄r ne Achæi te magis
 suscipiunt, uel certe negligunt in aula sicuti solent?
 Cui Vlyses: Utinam, inquit, Eumæe dij contumeliã at-
 que iniuriam uindicent, quam hi proci contra fas alie-
 næ inferunt domui, neq; uerecundiæ partem habent.
 Sic inter eos colloquentibus Melanthius pastor propi-
 us accessit, capras ducens ex grege præcipuas, epulas p-
 cis futuras, duo quoq; pastores unã sequebãtur, & has
 quidem sub porticu alligauit. Ipse uero probrosis allo-
 quitur uerbis: Hospes etiam hic per domum uiros ro-
 gando infestas, at non existi? Omnino nō puto nos pri-
 us diuidi quàm manus has meas degustes, quando non
 ex ordine rogas: sunt & aliæ Achæorum mensæ: Sic
 ait.

Instruitur
 domus ad-
 uētui pro-
 corum.

Melanthius
 insolens ad
 Vlysem.

O D Y S S E A E

ait. Vlyßes nihil respōdit, sed tacite capite submisso male cogitabat. Inter hos autem tertius Philætius pastor superuenit, bouem sterilem ac pingues hœdos procis ferens: baiuli aut hæc deducunt, quin & alios mittunt si quis illos petit, quos quidem ad porticū alligauere. Ipse uero Philætius subulcum propè astans interrogat: Quis nã hospes, ò subulce, nostrã nuper petijt domum: ex tuis enim se iactat esse hominibus: ubi ei genus & patria terra? Nam corpore regi par uidetur, Sed dij infesti sunt his qui multum errant, quando regibus fastidium afferunt: Dixit, ac propius accedens dextra eum prendit, atq; ait: Salue pater hospes, tibi i posterum opes adsint: uerũ nũc in malis agitaberis multis. Nempe deum peior non est te Iuppiter ullus. Non enim misereris hominum. Fas te illis æquum esse in ærumnis. Vt domestica succurrunt, fluunt ex oculis mihi lachrymæ Vlyßẽ reminiscēti. Nã & illũ puto huius incomodi sago lineo indutũ inter homines errare, sicubi uiuit, aut uescitur aura ætherea: Si uero perijt, ò me miserum, ò bonum Vlyßem, qui me custodiendis bubus paruum adhuc in populo Cephaleniorũ existentẽ præfecit: nunc aut boues ingentes facti sunt: neq; enim aliter boũ genus uiro cõmitteretur. Hos itaq; alij me iubent eisdem ferre procis ad edendum, nec quicq; de puero curant, neq; deorum religionẽ uerentur: iamq; absente diu domino contendunt inter se rem diuidere. At mihi animus in pectore suadet, malum quidem uiuētis

Philætius
Eumæo &
Vlyßi.

Dolet propter heri i fortunium

tis filij aliorum uidelicet populum adire, alienos reli-
 ctis bubus petere uiros: hoc autem peius, hic manentē
 boues alienas cum animi anxietate custodire, et profe-
 cto à uiris hic proteruis diu iam fugissē, nisi illum af-
 flictum custodire adhuc expectarem, si forte ueniens
 procorum cædem in ædibus faciat. Ad hæc Vlysses:
 Bubulce, inquit, non profecto ignauo aut stulto uiro si-
 milis uideris. Deprendo iam quod sapias, et quam ob
 rem tibi dico, aut iureiurando affirmo: Tu Iuppiter
 mihi testis, mensaq; hospitalis, ac domus Vlyssis quam
 petij, quod te hic existente Vlysses domum redibit: tuis
 q; oculis si uis aspicias procos qui hic dominantur om-
 nino pereuntes. Cui bubulcus: Si hoc, inquit, Iuppi-
 ter faceret, noueris quantum meæ uires manusq; uale-
 bunt: et ut nō frustra Philœtius p̄ reditu Vlyssis dijs
 omnibus uota fecerit. Dum sic illi inter se colloquerē-
 tur, proci necē Telemacho struebant: attamen illis in-
 fœlix signum aquila sinistrorsus alte uolans superue-
 nit columbam tenens, inter quos Amphinomus ait: O
 socij non nobis hoc de cæde Telemachi consilium fœli-
 citer eueniet, quapropter ad epulas conuertamus. Sen-
 tentia placuit: quam obrem uenientes ad Vlyssis domū
 supra thronos ac sedes lænas posuere: oues magnas, pi-
 guesq; capras, porcos item ac bouem gregalem sacrifi-
 cio mactauere, uiscera assantes distribuerunt. Deinde
 uinum crateribus fudere: pocula subulcus præbuit, pa-
 nem Philœtius in canistris dispensabat, Melanthius ui-
 na fune

Vlysses Phi-
loetio.

Proci sinis-
tro omine
à Telemas-
chi cæde de-
terrentur.

O D Y S S E A E

Telemachus
procis
ne hospitē
infestens

na fundebat. Illi post hæc cibis paratis manus iniicere. Telemachus uero pbe oibus distribuens, Vlyßem intra aulam iuxta pavementum lapideum locauit, thorum humilem apponens ac paruum mensam, iuxtaque uiscerum partem: deinde uinum in aurea patera fudit, aitq;: Hic nunc sede cum his uiris libens, contumelias ego ac manus procorum omnium abs te expellam, quod nõ publica hæc sit domus, sed Vlyßis: mihi hæc ille parauit. Vos proci abstinete ab iræ impetu, ac manibus, ne quis hic tumultus aut contentio oriatur: Sic ait. At illi mordicus labra tenentes, Telemachum admirabantur qui tam audacter locutus esset, inter quos Antinous sic ait: Durum õ socij ex Telemacho uerbum accipimus, uobis usq; minitando locutus est, sed Iuppiter minime ultrà permisit: quamobrem ipsum in aula quietum relinquamus sonorum sanè concionatorem. Telemachus Antinoui dictum minime curauit. Præcones per urbem sacram hæcatombam duxere, & Achai sub nemore umbroso Appollinis conuenerunt: qui postquã assauere superiores carniū partes ac ordine diuiserunt, laute accubuerunt: qui autem conuiuio præerant, equam Vlyßi partem ut alijs omnibus ex iussu Telemachi apposuerunt. Minerus uero ut Vlyßis animum adhuc magis iniurijs exerceret. Procos non omnino ab iniuria abstinere permisit. Erat autem inter eos uir quidã iniustus Ctesippus nomine è Same insula oriundus, qui diuitijs sui parentes confisus, Vlyßis

Ulyssis coniugis matrimonium affectabat. Is tunc ad socios sic ait: Audite me proci quæ dixerō: Partem habet hospes æquam uti par est: non enim fas est Telemachi hospites qui hæc ædeis petunt contemnere. Quare ego xenium ei do, ut & ipse siue balneatori munus det, siue alij ministrorum qui sunt in domo Ulyssis: Sic dicens manu tereti pedem bubulum è canistro accipiens, in Ulyssem iecit: at ille declinans ictum evitavit, ac animo risit, tale sardiniū, murum autem percussit.

Ctesippum Telemachus iurgas: Ctesippe, inquit, animum ex hoc facto satiasti, hospitem propterea nõ uulnerasti, ictum nanque evitavit, at si te medium hasta transfixisset, hic tibi profecto pro nuptijs pater sepulchrum parasset: mihi quoque nullus amplius domi dedecus ostendisset. Iam ego nosco intelligoq; & bona & mala, iam dudum uero paruus eram. Attamen hæc aspiciens hætenus tolerauimus, oues interfectas, uini epotum, frumentum absumptum. Durum profecto multis unum resistere, sed ne quæso tendite ultra malis iniqui. Si enim me ferro interficere contenditis, nempe hoc malum, & mihi longe præstat semel mori, quàm hæc indigna continuo facta aspiciere. His dictis illi silentium omnes tenuere, sero tandem Agelaus Damastoris filius ait: O socij nullus contra ius fasq; uerbis irritando aduersis, né ue alij famulorum in Ulyssis domo molestus sit. Telemacho autem & matri eius humaniter loquens, dicerem, si uobis ambo

Ctesippus
Ulyssem fe-
rit,

Telemachus
Ctesippum
minis-
tabundus
obiurgat

Agelaus p-
cis ut ru-
ptias matris
rent.

O D Y S S E A E.

bus animo placet, donec sperabitis Vlyßem domum rediturum, tunc nulla reprehensio erat retinere aut manere in ædibus procos: sed longe utilius. Nunc autem hoc iam manifestum, quod non amplius redibit: quamobrem tu matri assidens tuæ refer, eamque exhortare ad nuptias eius qui optimus omnium fuerit, ac plura dederit, ut tu quidem patrimonium quemadmodum cupis disponas, atque habeas gaudens, edens, bibens. Illa uero aliam petat domum. Ad hæc Telemachus: Non Aglae, inquit, per Iouem ac per lobores patris mei, qui longe ab Ithaca siue perijt siue errat: nihil moror matris meæ nuptias: sed iubeo nubere cui maxime uoluerit: Immensa etiam tribuam dona, uereor tamen inuitam uerbis inducere, ne hoc deus faxit: Sic ait. At procos Pallas maxime ridiculos reddidit, mentem illis alienando, qui iam maxillis nouis atque alienis semicrudas carnes edebant: oculi autem eorum lacrymis fluebant: impetus animi luctum excitauit: inter quos Theoclimenus ait: Ah miseri quod malum hac nocte patimini? capita uertuntur & uultus, & inferius genua labant, sletus oritur, genæ lachrymis perfunduntur, sanguine item fluunt muri ac contignationes. Idolorum in super plenum uestibulum, & plena ambulantium aula, Erebus sub tenebris, & sol sub celo perijt, mala percurrit orbem nebula. Riserunt oēs uehementer super ipso, inter quos Eurymachus: Insanis, inquit, hospes aliò uagans: at uos iuuenes foras eite in forum

Minerua
procos de
mētes red
dit.

in forum mittite, quoniam hæc nocti similia uidentur. Cui contra Theoclimenus: Non te, inquit, iussi Eury- mache michi duces eundi præbere: sūt ei mihi & oculi & aures & ambo pedes, mens etiam in pectore ni- hil inquinata, quibus egomet sanè exhibo foras, quando malum uobis euenturum uideo, quod nullus neque effu- giet neque euitabit procorum: qui in domo Vlyssis ho- mines deludentes, iniqua perpetratis: Sic dicens exijt ex ædibus, iuitq; ad Piræum qui eum prompte excepit. Proci autem omnes inter se aspicientes, Telemachum irritabant super hospitibus ridentes. Quidam uero ex iuuenibus illis admodum superbus: Telemache, in- quit, nullus profecto te in hospitem excipiendorum delectu ineptior. Hunc famelicum mendicum cur domi habes, pane uinoq; indigentem, neq; item operi obeun- do aptum, neu uiribus firmum, sed tantum terræ onus inane? Alius autem quidam hic surgens: Quin, inquit, siquid mihi credis, hoc maxime præstat: Hospites hos in nauis collocatos in Siciliam mittamus, unde digna ti- bi uenditione merces eueniat: Sic itaque proci dictita- bant. At Telemachus minime curabat, sed patrem taci- te aspiciens, expectabat donec ille manus in eos ini- ceret. Penelope uero in sella sedens aduersus eos, sin- gulorum audiebat uerba. Coenam itaq; dulcem & sua- uem hi ridiculi fecerunt, qui ut uentrè explerent, multa sacrificio mactauere animalia. Epulis alioquin ipsis nullæ igratiores fuere, quales dea Minerva & uir for- tissimus

ODYSSEAE

tissimus Vlysses praebituri erant, quum illi prius nefas-
ria perpetrassent.

ARGUMENTVM LIBRI XXI.

Penelope arcum tendenti nuptias suas promittit.
Vlysses autem Eumaeo et Philaetio custodiam portarum
mandat. Ipse arcum per secures dirigit, nemine illum
tendere ualente.

ODYSSEAE

LIBER .XXI.

Penelope autem Minerva ianimo po-
suit ut arcum ferrumque nitidum pro-
cis daret, certamina uidelicet cadis-
que initium in aedibus futurum. Quamob-
rem scalas domus altas ascendit, cor-
ripitque manu formosa aeneam pulchramque et incuruam
clauem, cui capulum eburnum erat, ac cum ministris
in thalamum uenit: ultimum, ubi herilis erat thesau-
rus, aes, aurum, ferrum uarie laboratum. Hic arcus
iacebat retortus, ac pharetra sagittarum receptacu-
lum: ubi grana multa erant tela, quae dona hospes Iphie-

De arcu V-
lyssis
Iphicus eu-
rytides.

tus Eurytides lacedæmonem asecutus dedit, qui simul
 in domo Ortilochi apud Messenam inter se conuenes-
 runt. Huc siquidem Vlysses uenit ad æs alienum exi-
 gendum, quod ei populus omnis debebat: Messe-
 nij namque oues trecentas ex Ithaca simul cum pasto-
 ribus nauibus tulere. Harum igitur gratia uiam
 hanc admodum longam Vlysses admodum iuuenis le-
 gatus suscepit: quum eò prius pater aliq; senes i-
 uissent, iuit et Iphitus equas quærensis quæ illi perie-
 rant duodenæ ac sub illis muli, quæ ue ei postea cedis
 ac fati causa fuere, quod Herculem magnauimum Io-
 uis filium magnorum patratores operum petiere,
 qui Hercules eum hospitio exceptum in sua domo in-
 terfecit, miser qui deorum religionem, nec mensam
 hospitalem quam ei præbuit ueritus est. Equas ipse sibi
 habuit. Has igitur quærens Vlyssi forte occurrit, ara-
 cūq; dedit, quæ prius magnus Eurytus ferebat, ille ue-
 ro filio reliquit doni suæ moriens: at illi Vlysses acutis
 dedit enses, hastamq; ualidam, principium quidē cha-
 re hospitalitatis: non enim mēsa inter eos adhuc nota
 erat, quod Iphitus præuereus morte ab hercule interse-
 ctus esset. Hunc itaq; arcum Vlysses in bellum cum nau-
 iibus iēs nunq; secū tulit, sed ibidē ob chari hospitis me-
 moriā domi reliquit ac tantū in patria sua ferebat. Pe-
 nelope igitur i thalamū uenit, limē roboreū præterijt
 qd' architectus expoliuit affabre, atq; ad perpendicu-

Hercules
 proditor
 hospitij.

O D Y S S E A E

lum duxit: Superne uero tympana aptauit foresq; ad-
didit fulgentes: statim uero soluta ex coronide clauis
ac foribus adiecta est, ex qua icta sera sonitū dedere ī
gentem, qualem taurus armentalis in campis pascens
edere solet, protinusq; aperte fores patuere. Illa uero
in altum ascendit armarium, ubi ex una parte arca a-
stabant, in altera uestes nobiles iacebant. Inde igitur
arcum in palo suspensum protinus corripuit cum ipso
corito in quo ille pulcherrime conditus erat. Sedensq;
ac supra genua illum ponens flebat querulis modis. De
inde arcum de uiro interrogabat. Postquam uero lu-
ctu exaturata est, in aulam ad proceres tendit, arcum
in manu tenens ac pharetram, ubi multa tela grauia e-
rant: famulae uero illam sequētes telorū armarium fa-
scemq; ferebant: hic ferrum æsq; plurimum aderat,
certamina uidelicet herilia. Penelope itaque ante tecti
uestibulum constitit, caput ante genas uitta pulcherri-
ma redimita, duasq; habens utrinq; famulas. Procos
primum ita alloquitur: Audite quæso insolentes pro-
ci, qui hanc domum continuo edendo & bibendo ab-
sente domino uexatis: neq; facti uestri aliam facere ex-
cusationem adumbrationem ue nostis, quàm meas de-
siderare nuptias: sed agite quando hoc certamen incū-
bit, magnum Vlyssis arcum in medio ponam: quicumq;
manibus facile tendet, & per duodenas secures o-
mneis iaculabitur, huius ego connubium sequar, coniu-
gemq; muneribus locupletem reddam, domum hanc re-
linquendo.

Penelope
depromit
Vlyssis ar-
cū certami-
ni procorū

Promittit
se uictoris
cōiugē fo-
re.

linquendo, cuius quandoq; reminisci uidebor uel in somnis: Sic ait, ac Eumæum iussit arcum procis ferrumq; micans præbere. Ille uero lachrymans accepit, ac dedit: Flebat & subulcus ex altera parte, ubi & ipse herilem aspexit arcum. Antinous aut ambobus increpans ait: Stulti & agrestes ex tempore tantum cogitantes, ah miseri quid lachrymas funditis, ac mulieris animû in pectore magis irritatis, quæ p se satis habet ærûnarum, quod charum amisit uirum. Discumbite igitur hic tacite, seu foras excuntes plorate, & hic arcum relinquitte procis certamen innoxium: neque enim facile existimo hunc tendi posse. Nullus autem talis reperitur uir in omni ordine ac decade, qualis erat Vlysses. Ego namq; illum uidi, meminiqu; puer adhuc paruus eram: Sic ait. At illi neruum tendere posse, & ferrum iaculari facile sperabant. Sed is primus ex Vlyssis manibus arcum degustaturus erat, qui præter cæteros eum spernebat in aula sedens, aliosq; item ad idem faciendum inuitabat: inter quos Telemachus sic ait: Heu, ualde me Iuppiter stultum fecit: mater enim quanquam prudens & chara mihi, dicit se alium sequi uelle hanc domum relinquens: at ego rideo, animoq; sic stulto gaudeo. Sed agedum proci quando hoc paratur certamen p muliere, cui similis non est in terra Achaia, nec apud Pylum neq; Argos, neq; Mycenas, neq; apud ipsam Ithacam, neq; deniq; in toto continenti: sed & ipsi hoc scitis: qd enim me matrẽ laudare oportet? Igitur ne rem

protrahite, neq; ab arcu uos diu auertite, ut planè pe-
 riculū fieri uideamus. Ego quoq; profecto experirer:
 Si enim tendā hunc arcum iaculerq; , non mihi moesto
 has ædeis mater aliò discedens relinqueret: quoniā po-
 stremus omnium relinquerer si possem hoc patris mei
 certamine potiri: Dixit & ex humeris lanam purpu-
 reā & ex latere ensem posuit, stās atq; innixus: primū
 quidem fossa oblonga facta secures statuit, & ad per-
 pendiculū direxit, circaq; terrā aggressit, unde stupor
 oēis iuasit, ut ordine cōstituit, nunq̄ antea uiso. Igitur
 arcū sumēs, uestigioq; solū progressus cōstitit, ter illū
 tendere conatus, ter destitit, uiribus atq; animo in neruo
 contrahēdo deficiēs: & profecto quarto expertus ui-
 tetēdisset, nisi Vlysses eum per nutū quīs cupientē reti-
 nuisset. Telemachus itaq; rursus ad eos uersus ait: Hæc
 mihi uel ignauus ac imbecillis ero, uel certe qd̄ sim iu-
 uior, nondū manibus satis fido in hominē prius laceße-
 tem propulsare. Sed uos adeste qui me longe fortiores
 existitis, experimini ut certamē absoluanus: Sic dicēs,
 arcum humi inclmans in pulchre compactis tabulis cū
 sagitta composuit: ipseq; in loco unde prius surrexit,
 rursus cōsedit. Antinous uero his gestis: Surgite, iquit,
 o socij incipientes à dextra omnes, unde & potatiōis
 initiū: Sententia placuit: quamobrem Liodes Oenepi
 filius primus surrexit: Is eis haruspex erat, semperq; i
 ultimo ordinis recessu iuxta craterem sedebat, soli q;
 omnium iniuriæ aduersa fuere. Quapropter ceteris
 procis

Telemachus expe-
 ritur uires
 suas arcu.

Liodes ui-
 ribus diffi-
 dit.

proci magnopere iratus erat. Hic igitur arcum summa
 psit sagittâq; uelocem, constitit pede solū progressus,
 arcumq; tentauit, neq; tetendit: prius enim quàm labora
 rasset manus teneras integras retraxit: uersusq; ad pro
 cos: O socij, inquit, non ego tendam, alius accipiat.
 Multos enim hic arcus uiros fortes tristitia afficiet an
 nimoq; deiciet, quod longe prestet mori quàm esse
 decidere, cuius gratia hic continuo expectantes cōgre
 gamur. Nunc autem qui sperat aut omnino contendit
 Penelope coniugium, ubi arcum hunc tentauerit aut
 degustauerit, protinus aliā Achæarū in matrimonio
 accipiat cum rebus dotalibus: ipsa uero Penelope iur
 bat ei qui plura dederit ac fortunatior sit. His dictis,
 arcum in compactis tabulis sagittâq; deposuit, ac rur
 sus in throno unde surrexit assedit. Antinous aut eum
 increpans: Liodes, ait, quodnam tibi uerbū excidit gra
 ue durumq;? irascor quidem audiens: Ergo hic arcus
 nos homines fortes et animo et audacia priuabit, quo
 niam eum tu tendere nequiusti? At alij proci fortissis
 mi tendent: te enim mater nō talem genuit ut arcus es
 sagittarum peritum: Sic ait, ac ad Melanthium caprea
 rium uersus: Ignem, ait, Melanthi in aula statim accen
 de, iuxtaq; sellam pone, ac tergora supra bubula Deinde
 de magnum fer ad ipis uoluerum intus conditi, ut iuue
 nes unguine oblitū ac foti experiri possint, uiribus en
 nim ualde deficient: Sic ait, ille confestim obtemperat.
 Refoti igitur iuuenes ac calefacti uiri iustum fuerat,

O D Y S S E A E.

**Proci uiri-
bus impa-
res arcui tē-
dendo.**

non propterea arcum et ipsi tendere ualuerunt, sed longe infra uires fuere. Antinous autem et Eurymachus, quod principes procorum essent, ac uirtute ceteris praestarent, ab arcu abstinuerunt. Bubulcus autem et subulcus Ulyssis ex domo ambo simul discessere, quos deinde Ulysses domo et ipse abiens secutus est. At ubi extra fores et aulam fuere, eos sic est allocutus: Bubulce ac subulce, dicamne an celem uos? dicere autem me animus hortatur: dicite queso si subito Ulysses ueniret, ac eum deus aliquis adduxerit, procosque plectere uelit, quali essetis animo? Illi ne an procis auxilium ferretis? dicite inquam quid animus uobis suadet? Huic bubulcus: Iuppiter, inquit, pater si hoc desiderium nobis perficiat ut ille redeat, deusque illum reduxerit, nosceres profecto qualis mea uis manusque esset. Similiter et Eumaeus subulcus deos orauit, ut Ulysses domum redeat. Is uero ubi eorum uoluntatem ac mentem nouit, sic rursus ait: Ipse iam ecce ueni in patriam iam anno uicesimo: noui ut uobis optantibus tantum ex famulis uenio, aliorum non alium quem audiui optantem me reducem esse: uobis itaque uerum ut erit narrabo: Si deus mihi perimere procos dederit, uobis ambobus et coniugia et possessiones dabo ac domum prope me pulcherrimam: in posterum uero Telemacho et socij et fratres eritis. Ut autem mihi firmiter credatis, aliud uobis certum ostendam signum, cicatricem, quam olim Parnesum proficiscens, una cum Antolyce filijs, apri dentibus albis ictus accepi. Sic dia-

**Ulysses se
seruis ma-
nifestat.**

cens

cens laceras ab hulcere uestes remouit. At postquā oīa
 uiderunt, probeq; nouerunt, circa Vlyssē flebant, ma-
 nus iactantes ac pileum, caputq; & humeros comple-
 ctentes, Vlysses inuicem capita manusq; illorum. Et p-
 fecto lachrymantes sol occidens inuenisset, nisi Vlysses
 ipse luctum compressisset, inquiens: Iam flendi ac que-
 rendi finem facite, ne quis ex aula egrediens depren-
 dat, intusq; referat. Sed hilares quasi nuptias concilia-
 turi ingredimini, nō simul oēs: primus ego, postea uos:
 Hoc aut signum inter nos existat. Alij enim proci oēs
 mihi arcum & pharetram dari non permittent, sed tu
 Eumæ arcum per ædes ferens in meis dabis manibus:
 ancillisq; dices, ut fores aulæ diligēter claudant, ne si
 quis sonitum aut tumultum uirorum intus intra mu-
 ros nostros audiat, ullo mō fores exeat, sed ibidem ta-
 cite operi assideat: Tibi Philœti mando fores aulæ cla-
 uibus claudere, ac uelociter repagulis & uinculis mu-
 nire. Sic dicēs domū ingreditur, ac in sella unde surre-
 rat cōsedit: famuli quoq; ambo subsecuti sunt. Eury-
 machus aut inter hæc iam arcum manu prenderat, ac
 dispēsauerat huc illuc ad ignē calefactus atq; iunctus,
 nihilo tamē melius contendere ualuit, robore uiq; ani-
 mi deficientēs. Ex quo setū querendo ait: Hei mihi qd' res
 hæc præter cætera me angit, non Penelopes cōiugij tā-
 tum gratia, quod ego quanquam cupio, non attamen tā-
 ti facio, cū sint & aliæ plures Achææ mulieres apud
 ipsam Ithacam, aliasq; item ciuitates: sed si tantū infra
 Vlyssis

nua custo-
 Philœtio
 dematur ia-
 nua custo-
 dia.

Euryma-
 chus arcui
 impar do-
 dolet

O D Y S S E A E

Vlyssis vires sumus ut arcum tendere non ualeamus,
hoc nos factum apud posteros deprensam infamabit.
Huic contra Antinous: Eurymache, inquit, non sicut a
is profecto erit: nosti enim hodie in populo festum Dia
nae sanctum esse, quis autem arcum tendere audeat? Ita
q; ponite certamen libenter, & secures sinamus oēs sic
consistere: non enim aliquem puto propterea interfe-
ctum iri in Vlyssis domum uenientem. Sed agendum pin-
cerna à pateris incipe, ut libantes arcum sacremus.
Mane autē iubete Melanthium pastorem capras do-
mum ex omnibus praestantiores afferre, ut Appollini
ex his crura efferentes arcu postea experiamur, & cer-
tamen tandem absoluaus. Antinoui sententia omnibus
placuit. Itaque

Dant manibus famuli lympham, iuuenesq; per aulā
Crateras mensis statuunt, ac uina coronant:

Distribuuntq; aequae cunctis, pateris prius amplis

Incipiunt: postquam potādi expleta cupido,

Protinus haec illos tentando affatur Vlysses:

Vlysses pe-
tit expiri
uires arcu.

Audite proci Penelopes quae me iubet animus dice-
re. Eurymachum maxime & Antinoum oro, quoniam
probe hoc uerbū dixere: Cras deus nobis si uelit robur
et vires dabit: uos tamen interim date mihi hunc arcū,
ut & ego unā uobiscum vires experiar meas, si mihi
adhuc uis est ea quae olim in meis erat membris: an cer-
te ob errores, anxietatemq; et incommodū perierit:

Sic ait. Illi omnes magnopere sunt irati, ne arcum

attinges

attingeret formidantes. Antinous aut increpando ait:
 Ah miser hospes, mens tibi nō integra: nō cernis, nō cō-
 sideras quod nobiscū lentus epularis, neq; cibo oīno
 priuaris? Insuper nostros sermones audis: cū nullus ali-
 us mendicus hospes nos audiat. Vinum profecto te le-
 dit, quod & alijs etiā nocet qui voraciter sumunt, nec
 moderate bibunt. Vinum Centaurum Eurytionē in do-
 mo Pirithoi contra Lapithas insurgentem ad insanā
 deduxit. Furiosus nanq; factus, contra Pirithoi domū
 mala perpetravit. Heroas enī dolor iuasit: ex quo eum
 per uestibulum foras insurgentes traxere, ac ei aures
 naresq; diro ferro exciderunt. Ille uero sibimet ob a-
 nimi stultitiā nocēs, propriū incommodū flens ibat: un-
 de iter uiros et Centauros orta cōtentio. Verū sibi pri-
 us ille malum inuenit. Sic & tibi magnum uaticinor in-
 commodū, si hunc arcū tractabis. Nō enim ad alicuius
 supplex misericordiā in nostro populo confugies, sed
 te in nauē ad Echeturū regem hominū perditorē mitte-
 mus, unde minime seruaberis. Itaq; si sapis quieto com-
 mode, neq; deinceps cum iunioribus contende. Penelo-
 pe uero tunc ait: Antinoe nō ius neq; fas Telemachi ho-
 spitem qui domum hanc petijt contemnere. Spera quo-
 q; si hic hūc tēdet arcum, uiribus roboreq; fretus, ipse
 me domū ducet, suamq; me coniugem habebit, neq; ipse
 hoc unquā sperauit: nec aliquis uestrum huius gratia
 tristis factus, hic amplius epuletur, cū minime deceat.
 Cui Eurymachus: Penelope, inquit, neq; te hunc ducere
 fas

Vinū imo-
 dicū malo-
 rum causa.

Penelope
 Antinowm
 obiurgat

fas est: sed uirorum ac mulierū iudicia uerere, ne quis inter Achæos grauis dicat: Heu uiri fortissimi uxore, homines longe inferiores cōditione cōsecuti sunt: quoniā solus inter nobiles mendicus quidā & ignobilis hospes, facile arcum tendēs per secures iaculatur: sic dicent: nobis uero hæc dedecori erunt. Eurymache, inquit Penelope, non est ut qui edendo uiri fortissimi domum dedecoret, bonā in populo famā assequatur: quid aitis, qd' hæc uobis dedecori pudoriq; erūt? Ipse enī hospes ualde magnus ac uegetus ex magno & forti uiro genus iactat. Sed & iā illi arcū date, ut planè uideamus: uobis enī sic dico, qd' & eueniet, si Appollinis nūine fretus arcū tetenderit, cū lena tunicaq; pulchra induam: iaculū quoq; uelox donabo cōtra hoīes canesq; pugnaculū: præterea ensem ancipitē, ac pedibus aptos calceos. Deniq; quod animus mihi suadebit ei mittam. Ad hæc Telemachus: Mater mea, inquit, arcū enim Achæorū nullus me aptior cui uelim dare & negare. Nō quot hoīes apud Ithacā dominātur neq; qd' apud Helydē, horū nullus me prohibebit, si uelim semel hūc arcum hospiti dare ut experiatur. Verum tu mater in superiorem domus thalamū ascendens, huc tua fer opera, telā, colū, ac ancillas iube operi uacare: res uiris oībus præsertim mihi curæ erit, cui potestas præcipua domi est. Illa igitur admirata rursus ascēdit, filij enim mādatū prudēs aīo reposuit: flebatq; cū ancillis uirū amātiſsimū, donec luminibus Pallas dedit inclyta somnū.

Telemachus
matri

Subul

Subulcus uero arcum corripuens ferebat. Proci autem omnes in aula fremebant: sicq; quidam ex illis proteruis dicebat: Quò (malum) fers arcum subulce magne errabundeq; uelociter enim te canes edent quos nutri isti ob porcos, si Appollo dij; ceteri nobis propitij fuerint: Sic ait. At ille formidans protinus in eodem posuit loco, quod multi in aula fremerent. Telemachus in parte alia minitans erat: Cito fer arcum subulce, nò bene omnibus credis, ne te ego quãquam sum iunior ferens saxis rus remittam, nam & uiribus sum potior. Quod si item omnium procorum qui in aula uersantur tantum manibus & uiribus potior essem, facile aliquem ex nostra domo uelociter abscedere cogerem, quod indigna perpetrent: Sic ait. Illi omnes pariter risere, ac iram aliquantulum remisere. Subulcus autem arcum Telemacho obtemperans statim tulit, in manibusq; Vlyssi astans posuit. Deinde uocans Eurycleam nutricem ait: Fores aulae intus diligenter claude: si quid murmuris aut tumultus audiueris hominum intra muros nostros, ne foras exeas, sed ibidem operi assiste. His dictis illa protinus paret, foresq; aedium clausit. Philœtius quoq; tacite extra thalamum egrediens, lignum nauis quoddam ex byblo, quod sub porticu iacebat, foribus repaguculum opposuit: statimq; reuertens in eodem unde surrexit cõsedit loco, Vlysssem aspiciens. Is iam arcum dispensabat, quaqua uersus contretans: hucq; atq; illuc experiens totum, atq; contem-

Affertur
Vlyssi tan-
dem arcus

æ

plans

O D Y S S E A E

**Vlysses ten-
dit arcum.**

plans ne eo absente forte uermes cornua corrosissent. Proci uero aspicientes atq; admirantes sic inter se illudendo dicebant: Certe hic admirator aut compilator est arcuum: an & talem domi forte habet, uel ipse facere cupit? num uides ut manibus hinc inde dispensat, atq; tractat malorum curator mendicus noster? Alius uero hoc modo cauillabatur: Utinam sic in rogando medicandoq; hic proficeret, ut arcum hunc quandoq; tendere poterit: Sic itaq; proci dicebant. At Vlysses ubi imaginem suscepit arcum, ex omni parte considerauit: Veluti uir citharæ sciens atq; cantus, facile chordam in agglutinato tendit organo: sic ille citra studiū magnū facile tetendit arcum. Dexterâ enim manu accipiēs neruum tentauit, quod ex impetu magno resonuit more hirundinæ uocis. Procis autem angustia orta est in gēs, omnibusq; color corporis immutatus. Iuppiter autem magna signa ostendit, quibus Vlysses magnopere lætabatur, quod prodigium ipsius dei sagittam quæ sola extra alias in mensa iacebat corripuit: aliæ uero in pharetra conditæ omnes existebant, quibus proci perituri erant. Sedens itaq; Vlysses arcum ulnis accepit, ac facile neruum cornuaq; traxit, sagittam deinde impulit, contrâ tendens in secures ordine primo non aberrauit: quum illa ferro grauis medium pertransierit, extraq; micauerit. Ad Telemachumq; uersus sic sedēs ait: Neque à meta erraui, neque diu in arcu contendēdo laboraui: quamobrem & mihi uires firmumque
adhuc

adhuc robur inest non quemadmodum proci calumniando despiciunt atq; illudunt. Sed nunc tempus epulas proci parari ad lumina, deinde cantu & cithara aliter oblectari, quæ cōmuij sunt appēdices: Dixit, ac sup̄ alio innuit. Telemachus uero acutum lateri accingit ensē, hastāq; manu capit, ac prope ipsum iuxta thorum fulgenti armatus ferro constitit.

ARGUMENTVM LIBRI .XXII.

Vlyses presente Minerua in procorum cede occupatur. Deinde famulas impudicas per Telemachum & domesticos unā cum Melanthio plectit.

ODYSSSEAE

LIBER .XXII.

Vlyses postmodū consurgens, ac lacris sese exuens uestibus in mediū prodijt, arcumq; deide ac pharetrā iaculis grauidam tenens, sagittas q̄dem ante pedes effundit, proci ait: Hoc enim certamen quod modo gessi securum quidem extitit, nunc uero metam aliam scopumq; attingam, quod nullus alius adhuc attigit: si tamen asequar, mihi tantum Appollo faueat: Dixit & in Antinoum primo tristem direxit sagittam. Is pulchrum rotundumq;

Vlyses Antinoū sagitta iterficit

x z in

O D Y S S E A E.

in manibus habeat calicem, quasi cogitans qua bibiturus erat: de cæde autem minime cura: Quis enim inter conuiuas putasset solum, interque plures existentem hospitem, quanquam esset fortissimus ei mortem fatumque illaturum: Hunc demum Vlyssis cuspis secundum guttur præterijt, teneramque sagitta cervicem in alteram partem inclinauit. Patera è manibus percussa cecidit, statim per nares sanguinis crassa fistula uenit, ex quo mensam ille ab se uelociter pede percutiens amouit, in terram epulas fudit, panis coctæque carnes scedatæ sunt. Ex hoc proci perterrefacti per domum undique circumspiciebant, usque ad murorum angulos siquid esset telorum: nusquam scutum, nusquam hasta ualida quam apprehenderent erat. Vlysem postremo uerbis increpando contumeliosus: Hospes, ait, male homines arcu petis, profecto non amplius certamen aliud attinges, nunc exitium magnum iamiam tibi seruatur. Nam hominem nunc interemisti, qui inter Ithacæ iuniores optimus erat: quamobrem te hic uultures discerpent: quilibet tamen ex procis abstinuit, quod eum putabant nolentem ac per imprudentiam hominem interfecisse. At stulti ignorabant quemadmodum iam exitij tempus aduenerat. Hos autem Vlysses torue aspiciens: O canes, inquit, non putastis me ex Troia rediissem fore, quod meam absumentis domum, me quoque uiuente meam optastis coniugem ducere? Ancillis denique per uim concubuistis, neque deum uerentes, neque

Vlysses p.
cis.

ex

ex hominibus ullam in posterum ultionem fore : nunc uobis omnibus exitij tempus aduenit: Sic ait. Illos uero pallidus omneis pavor arripuit, ac quisque uestigabat quam periculum subterfugeret. Eurymachus tantum loqui ausus: Si Ulysses, inquit, Ithacensis aduenisti, hæc quidem recte dicis quæ à procis facta sunt, multa domus tuae impia, multa item ruri. Verum Antinous qui hæc omnia mala commouit, & autor scelerum fuit, iam extinctus iacet. Ipse nos ad hæc impulit facta, non tam connubium expetens aut querens, quam alia spectans quæ Iuppiter minime perfecit, ut uidelicet Ithacæ populis dominaretur, filiumq; tuum per insidias interficeret: Nunc ille poenas dedit, tu parce populo tuo ingenti: nos tibi pensare quæremus quæcunque in ædibus bibendo & comedendo sunt absumpta uiginti uirum eximatione bouum. Præterea æs aurumq; reddemus ut animus letetur tuus, potiusquam irascatur: | Ad hæc Ulysses toruo aspiciens uultu: Eurymache, ait, non si mihi patrimonia cuncta dederitis quæ nunc sunt, et quæ in futurum addere potestis, non manus à cæde temperabo, priusquam omnem procorum iniustitiam plectã. Nunc optio uobis coram proponitur seu certare seu fugere, qui fatum mortemq; uitare cupiat. Verum nequaquam miserum exitium uos uitaturos puto: | Sic ait. At illis genua simul & animus trepidauere, inter quos Eurimachus rursus: O socij non profecto uir hic manus innoxias cõtinebit, sed quando semel arcum pharetramq;

Eurymachus simplex Antinoo impunitat oia.

Eurymachus proci

retramq; cepit, ex aula iaculabitur donec omnibus in-
 terficiat, quamobrem pugnae reminiscamur, enses edu-
 cite, mensasq; sagittis uelocibus opponite, deinde si-
 mul confertim omnes adnitamur, si quo modo ex aus-
 la foras pellere ipsum possimus. Deinde per urbem
 properemus, fama tumultusq; statim excitabitur, ex
 quo hic homo postremo nunc iaculatus fuerit: Sic dicēs
 enses eduxit acutum utrinque ancipitem: in illumq;
 prosiliit horrendum clamitās. At Vlysses iaculari pro-
 pterea non destitit, pectusq; illi iuxta mamillam ferijt,
 ac hepar usque sagitta traessigit: unde de manu ensis
 cecidit, mensa insuper circumspersa reuolutaque corru-
 it, epulasq; ac pateram secum traxit: ipse uero humi
 cernuus illisit, et pedibus thorum ambobus palpitaris,
 animoq; tristis extrusit, ob oculosq; atra nubes ijt.
 Amphinomus deinde aduersus Vlysses consurgens a-
 cutum eduxit enses, si quo modo illum extra fores pel-
 leret: uerum Telemachus retro illum praeueniens hasta
 ferme mediū traiecit hominē, ac per pectus transfixit,
 ex quo cadens ille sonitum dedit, terramq; fronte pro-
 nus illisit. Telemachus aut ueritus ne qs Achæorū ha-
 sta correpta, uel ense insurgens, Vlysses punctim im-
 pelleret, aut caesim pcuteret: statim hasta in Amphino-
 mo relicta abscedēs, accurrit ad patrem, atq; propius a-
 stans ait: Pater ibo ac ferā tibi scutū duasq; hastas, et æ-
 reā cassidē capiti aptā, quibus tu armatus cōcurre: Su-
 bulco aut itēq; bubulco alia dabo. Deniq; esse armatū
 longe

**Euryma-
 chus occi-
 ditur.**

**Telemachus Am-
 phinomū i-
 terficiat.**

longe præstat. Vlyſſes uero: **Per cito, ait: curre, donec mihi ad defenſionē præſto ſunt ſagittæ, ne me ſolū exiſtentem extra fores pellant.** Telemachus parenti obtēperans in thalamum properat, ubi arma erant: iſde quatuor ſcuta, haſtas octo, caſſides æreas item quatuor tulit. Ipſe igitur Vlyſſes in primis ſe ferro armauit, ambo deinde ſamuli arma induerunt idonea ac hero aſtiterunt, quibus diu ſibi ſagittæ ad iaculandum aderāt, tam diu ex procis continuo aliquē interficiebat: illi uero confertim cadebant. **Postquam uero ſagittæ deſecere, arcum quidem in parte domus prima iuxta murū iſclinauit.** Ipſe uero ſcutum humeris quatuor opertū tergoribus accepit, capiti uero galeam equina cauda inſignem, ac criſta terribilem aptauit: duas inſuper haſtas cuſpide ferrea munitas corripuit. **Hinc iuxta ſupremū ædium pauimentum aditus erat in uiam quæ populo frequentabatur: præterea aptis munitus erat obductusq; aſſeribus.** Hic itaq; portam Vlyſſes ſubulcum ſeruare iubet, eiq; aſſistere, quod una tantum inde eſſet eruptio. **Agelaus igitur procorum unus ſic ait: O ſocij aliquis ad portā quæ ad ſuperiora ducit aſcendat, uocetq; populū, ſtatī tumultus orietur, ex quo uir hic poſtremo iaculatus fuerit.** Cui Melanthius paſtor: **Nō licet Aeglaë, inquit, anguſta eī aula iuxta portam eſt, oſq; breue aditus qui exit i uia: ¶ unus qui ſit ^{non} admodū fortis facile omneis phiberet. Sed a gedū uobis ego ferā arma qbus muniri poſſitis ex thalamo.** Hic pfecto

Vlyſſes in
procos ſe
armat.

Agelaus
pcis.

existimo, & nō alibi ab Vlyſſe eiusq; filio arma collo-
cata: Sic Melanthius dicens, in thalamum conſcendit.

Melanthius
armis iſtru-
it procos

Hinc duodena ſcuta, totidemq; haſtas, ac totidē aereas
caſſides criſtis equinis iſignes attulit procis. At Vlyſſe
ſis tūc genua animusq; labarunt, ubi illos armis munis-
tos uidit, manibusq; haſtas longas tenentes: magna ſa-
ne res ei uifa eſt, ex quo ad filiū uerſus: Telemache, in-
quit: Nempe aliqua in aula famula nobis bellum exci-
tat malum ſiue Melanthius. Cui ille: Hic ego proſecto
inquit, peccaui, non alius in cauſa, qui thalamo fores
tantum inclinatas liqui, at ille diligētiores in explorā-
do fuere. Sed & cito Eumæe thalamo fores impingi-
to, atq; iſtica ſiqua eſt famula quæ hæc faciat, ſeu forte
Melanthius, quem magis puto. Dum ſic inter ſe collo-
querentur, Melanthius ruruſus in thalamum pulchra
laturus arma properat, quem ubi ſubulcus Eumæus a-
gnouit, ſtatim Vlyſſem propè exiſtentem clamauit: Va-
lyſſe, uir ille iniquus ac maleficus quem nos ſuſpicaba-
mur, ingreditur thalamum: tu proſecto uera locutus
eſ: Quamobrem uel ipſum interficiam ſi fortior ſum,
uel certe tibi dicam ut multorum ſclerum quæ in tua
domo admiſit, ab eo pœnas exigas. Huic Vlyſſes: Certe
ego, inquit, & Telemachus procos retinebimus in-
ter aulam, quanquam exire conantes, uos autem ligatis
ei pedibus ac retro manibus in thalamū conijcite, aſ-
ſereſq; opponite, ac catena connexa ipſum alligatum
ad altiſſimam columnam trabibus proximam trahite,
ut

ut sic uiuus existens duros patiatur labores: Sic ait. At illi obtemperantes protinus in thalamum iuere, ac ipsum intus existentem, & in thalami penetralibus arma indagantem, hoc modo ceperunt: Ambo enim iuxta limina utrumq; constitere: Vbi uero Melanthius reuertebat altera manu pulchram ferens galeam, altera uero scutum ingens ac uetus Laertis herois, quod iuuenis ferre solebat, tunc uero neglectum iacebat iuncturaq; lororum ac tergorum soluta iam erant. Hi igitur insurgentes eum intus retinuerunt, ac per capillos ad terram egre uixq; deiecerunt, pedes manusq; statim uinxere funis uinculo ualde utrinq; coarctantes quem admodum iussit Vlysses: catena deinde compacta suspensum ad altam trabibusq; proximam columnam traxere: Quem deinde Eumæus iurgijs incessens ait: Nunc Melanthis in molli cubabis lecto, ut par est, noctem custodiens, quæ nec in aurora ab oceani fluctibus ueniente tibi desinet, quando capras domum proci epulas parandas ducis. Sic itaq; ibidem extensus miser est lictus. Illi uero ambo arma induentes, ac portam fulgentem claudentes ad Vlysses reuerterunt. Hic robur spirantes constitere in aula, quatuor quidem in uia alij q̄ plures & fortes intra domū, quos prope Minerua uenit Mentori corpore & uoce assimilata. Hanc Vlysses uidens letatus est atq; ait: Mentor adiuua me in bello, reminiscere chari socij ac coeui tui: Sic ait: putans eam Mineruam populum seruantē. At

Subulci
Melanthiū
uinciunt.

Minerua
Mentori
assimulata.

x

s

proci

O D Y S S E A E

Agelaus
Mētori ne
Vlyſsem iu
uet.

proci ex altera parte in domo fremebant: priusq; Age
laus Damastorides sic incipit: Mentor ne te uerbis V
lyſſes inducat, ut contra procos illi feras auxilium: sic
enim nostrum expleri animum puta, cum hos interfe
cerimus patrem & filium: inter quos tu quoq; eris: nō
qualia in ædibus facere paraueris, tuo ipsius capite po
stmodum plectes: sed & postquā uim à uobis ferro rea
pulerimus, quot uobis itus atq; extrā possessioēs erūt,
simul cū his quæ sunt Vlyſſis discerpemus: nec filios,
neq; item filias uiuere, non deniq; uxorem prudentem
per urbem uersari permittemus: Sic ait. At Minerua
magis ira succensa, uerbis Vlyſsem amaris increpuit:
Non adhuc tibi Vlyſſe firmæ uires, non robur, quale ti
bi erat cum circa Helenam annis nouem continuo for
titer pugnaſti: multos enim uiros in dura pugna occi
diſti: tuo cōſilio Troia capta eſt: quomodo igitur quā
do ad tuum populum possessiones item tuas ueniſti, ad
uerſus pcos uiribus tardus, nunc fortis eſſe putas ac co
naris? Sed huc accede, iuxta me aſta, uide opus, ut cer
nas qualia tibi inter homines peruerſos Mentor bene
ficia reddit. Hæc ubi dixit, non protinus uictoriā quæ
ſolet eſſe anceps dedit, ſed uim atq; fortitudinē Vlyſſi
ac filio addidit. Ipoſa uero poſt hæc exiliens ſimilis hiriē
dini in aula conſedit. Procos uero ex alia parte concia
tuit. Agelaus & Eurynomus & Amphimedon & De
moptolemus & Piſandrus & Polybus: hi nanq; uirtu
te preſtabant cæteris qui adhuc uiuebant, & de uita
pariter

pariter certabant. Hos etiam arcus & tristes sagittæ domuere. Inter quos Agelaus sic est omnibus allocutus: O socij uir hic profecto manus deinceps parumper retinebit innoxias. Nam ei Mentor uenit uana iactans, soli autem in primis portis relictus sunt: quamobrem cum hastas longas nunc minime desideretis, sed primum ex illis iaculamini: si forsitan Iuppiter dederit Ulysses ferri, ac gloriã nobis referre: aliorum uero nullus metus aut cura, cum hic ceciderit. Vbi hæc dixit, statim omnibus auidi sicuti iussit iaculati sunt hastas, quarum multas irritas Minerva reddidit: ex quo alius limen aulae, alius portam, alius denique murum percussit. At postquam procorum iacula uitauere, Ulysses ad suos conuersus ait: O charissimi iamiam tempus ut in procorum turbam & nos iaculemur, qui conati sunt ipsi in primis improbi nos interficere: Sic ait. Illi protinus omnes hastas iaculantur. Euryadem Telemachus, Elatum subulcus, Pisandrum uero bubulcus interfecerunt, qui omnes postquam cadentes mordicus terram ceperunt, reliqui proci in aulae recessus penitiores se receperunt, ac insurgentes rursus ex mortuis sex hastas extraxere, quas iterum audacter sunt iaculati, alioquin frustra omnes uti primas. Amphimedon Telemachi summam percussit patinã, summumq; item scutum ferro attigit. Ctesippus uero Eumæum supra scutum longa hasta humerum paululum attigit, euolauitq; & in terram cecidit, quod ambo circa Ulysses in procorum turbam rursus & ipsi iacula mittebant

Euryades

Elatus

Pisandrus

O D Y S S E A E.

mittebāt. Hic iterum Vlyſſes incitatus Eurydamanta
 haſta uulnerauit, Amphimedōta Telemachus, Polybū
 ſubulcus, Cteſippum bubulcus in pectore uulnerauit, iā
 ſultāsq; ait: O Cteſippe Polytherſides qui in alios libē
 ter iurgia cōtumeliasq; iactas, nunq̄ deinceps ſtultitia
 fretus aliquid dicas, ſed in deos uerbum conuerte, quo
 niam longe præſtant hoc tibi pro pede illo bubulo, quē
 pro hoſpitali munere in Vlyſſem in domo mendicantē
 ieciſti. Poſt hæc Vlyſſes Dmeſtoridem haſta longa co
 minus percuffit. Telemachus Liocritum Euenoridem
 medium uulnerauit ferro ultrā penetrante: ex quo cer
 uuus cecidit, ac frontem terræ illiſit. Tunc uero Mi
 nerua exitialem ægida ſuperne ex domus tholo ſuſtia
 nens apparuit: ex quo procorum mentes perterritæ
 ſunt, ac ita metu ceciderūt, ueluti boues gregarij quos
 uariū œſtrum impellēs mouit uere primo quando dies
 longi ſunt. Vlyſſes uero et ſocij uelut aquilæ Aegyptij
 curuis unguibus ac roſtris ex montibus uenientes, tre
 pidas aues quæ in campo nubes ſecantes eunt, inuadē
 tes perdunt: neq; aliquod eis remedium aut fuga: uiri
 quoq; aſpicientes præda ac uenatiōe lætātur. Sic Vlyſ
 ſes cum ſuis procos per domum irruentes paſſim cede
 bant: cæſorum uero ſonitus miſerabilis excitabatur:
 pauimentum quoquō uerſus ſanguine fluebat. Liodes
 tunc animo commotus Vlyſſis genus prendit, orāsq;
 ait: Te obſecro Vlyſſe, mihi ſis æquus. Non ego aliquā
 foeminam puto in aula dicere, me quicquam mali feciſ
 ſe, ſed

Liodes ſup
 plex orat
 Vlyſſem

se, sed & alios potius ne facerent prohibui: quanquam mihi non obtemperantes à malis manus nequaquam cōtinuere, quamobrem ob scelera sua male perierunt. At ego inter hos haruspex nihil malorum patrans iacebo? | O quam nulla est gratia impensi beneficij. Hunc igitur Vlysses toruo aspiciens uultu: Si enim inter hos, inquit, thyoscoos esse gloriaris, attamen mei procul à domo reditus finem non esse, tibiq; meam uxorem habere ac filios parere optare uidebaris: ob quam rem mortem amarā non propterea effugies: Sic dicens, ensem iacentem, ac ab Agelao in terram proiectū corripuens, Liodis adhuc loquentis cervicem mediam trās uerberauit: caputq; ilico in humum puluerulentum cecidit. Terpiades Pheuius musicus tantum fatum euitauit: qui inter procos coactus constitit citharā in manu habens prope orsothyram: aīmoq; alterutrum cogitabat, an ex aula exiens & ad magni Iouis seruatoris aram consideret, ubi multa Laërtes & Vlysses sacrificia cremauere: an ad genua Vlyssis supplex procūberet. Sic alternanti potior sententia uisa est ad genua supplicem procumbere. Itaq; cithara curua statim humi posita, in medio crateris ipse Vlyssis genua completens atq; precans ait: Oro Vlysse miserere mei, non dubium quin postea dolebis si musicum interficis, qui dys atq; hominibus cano sine praeceptore doctus. Deus nāq; cantus mihi omnigenos animo inspirauit, illiq; similis in hoc genere uideor. Quapropter ne me iugulare

Liodes occiditur

Pheui
musicus Vlyssi

conten

O D Y S S E A E

contendas. Nam & Telemachus filius tuus tibi dicet, quemadmodū ego non sponte, neq; alicuius indigens, aut rogans aliquid in tua domo sum uersatus, pro- cis ad mensam canendo: uerum multo plures & fortio- res me inuitum coegerunt: Sic dicentem Telemachus audiit, continuoq; ad patrem propius existentem ait: Contine, ne hunc insontem omnino uulnerabis: neq; i- tem Medontem præconem qui me semper domi puerū existentem sollicitus amauit: si tamen non illum occide- rit Philœtius uel Emæus, seu certe te per ædeis furentē intempestiue orauerit. Hunc igitur sic loquentem Me- don ipse sapiens audiit: prostratus enim sub throno ac bubulo tergore nuper direpto conuolutus ut mortem euitaret, statim surrexit, tergoreq; sese exiit:) Tele- macho deinde ad genua procumbens atque orans ait: O mi here ego quidem is sum, tu contine, patriq; dic ne me ferro lædat iratus: ex procis nefandis superstes relictus qui illi rem omnem absumpsere, teq; stulti mi- nime honorauere. Huic Vlysses subridens respondit: Confide, quando te hic eripuit atque seruauit, ut planè noscas animo alijsq; item dicas, quantum bene quam malefacere præstat.) Tu igitur & musicus ambo ex ædibus exeuntes, extra cædem in aula sedete, donec ego per domum curem quæ me opus. His auditis illi extra ædeis abeuntes sederunt apud Iouis aram, un- dique oculis iustrantes, cædemq; continuo expectan- tes. Lustrabat & Vlysses domum, si quis uirorum

Phemius et
Medō à Te-
lemacho
seruatur

MINUS

uiuus lateret, fatum uitare cupiens: omnes autem in multo sanguine ac puluere prostratos uidit: ueluti pisces, quos piscatores in uas curuum extra mare retibus multifidis extraxere, ac illi omnes fluctus marinos appetentes in arena proiecti conuoluuntur, protinusq; à solis radijs excremantur: Sic proci inter se mixti, ac humi diffusi uidebantur. | Tunc demum Vlysses filio ait: Telemache agedum uoca mihi huc nutricem Eurycleam, uti illi quod meo placuerit animo dicam. Ille statim patri obtemperat, mouensq; portæ fores ad Eurycleam ait: Huc ades uetula iam diu genita, quæ famularum hic custos es nostrarum, ueni inquã, te meus uocat pater tibi aliquid dicturus. Illa uero uelociter dicto audiit: ædium fores impellens exijt Telemacho præcedente, Vlysses protinus cum interfectis ac cadaueribus sanguine ac tabe foedatum offendit: ueluti leonem cui pastum in caulam uenienti, pectusq; & ambæ maxillæ sanguinolentæ sordent (terribile uisu): sic Vlysses manus pedesq; sordidus erat. Illa demum ubi mortuos, sanguinemq; effusum immensum, factum admodum horrendum uidit, ululare coepit: quam Vlysses quanquã cupientem retinens talibus alloquitur: Gaude uetula, à querelis abstine, parce ululatu.

Non optare uiros fas est, quos ultor olympus
Et merito perdunt fato simul impia facta.

Quiue nullum mortalium nec malum neq; bonum,
qui eos adierit honorabant, quamobrem ob temeritate

Vlysses Eu-
rycleã ac-
cersiri ius-
bet.

O D Y S S E Æ

tem propriam in fatum miserabile inciderunt. Nunc tu mihi narra famulas impias quæ me absentem continuo spreuerunt. Cui Euryclea: Tibi nate, inquit, uera narrabo. Quinquaginta tibi sunt intus famulæ, quas opera facere docuimus, lanam texere, seruitia tolerare, quarum duodecim impudicæ sunt, nec me neque ipsam Penelopen uerentes. Telemachus namque nuper creuit, neque mater ei significari aliquid super ancillis permisit: sed agendum ego domus superiora conscendam, tuæ referam uxori, cui quamuis anxie deus aliquis somnum immisit. Nondum, Ulysses ait, hanc excitabis, sed famulas impudicas huc ante omnia iube uenire. Euryclea igitur ex aula properans ancillis nuntiat, ac redire maturat. Interea Ulysses Telemachum bubulcum et subulcum ad se uocans ait: Incipite nunc mortuos efferre, iubeteque item famulas. Deinde thoros pulchros ac mensas aqua et spongijs purgate: ac ubi domum ordine purgastis, famulas prius eductas in medium tholi, murorumque aule longis gladijs interficite: donec animabus ereptis, libidinis quæ cum procis clam commixtæ usæ sunt, penitus obliuiscantur. His ab eo mandatis, mulieres turmatim omnes uenerunt lugentes, ac lachrymas ex oculis huberes fundentes. Primum quidem mortuos tulerunt, ac sub aule porticu deposuere, inter se inuicem sustinentes, alioquin coactæ Ulyssæ instante ac præcipiente. Deinde thoros ac mensas aqua et spongijs multiformis purgauerunt. At Telemachus

Ulysses iubet mortuos efferri

Telemachus bubulcusq; ac subulcus pauimentum diligē-
 ter uerrerunt: famulæ uero purgamenta foras posue-
 re. Vbi uero domum omnem mundauere, famulas in-
 ter tholum & aulæ murum adduxere, in angusto, unde
 non erat effugere. Inter hæc Telemachus ait: Non
 quidem pura morte ab his animas abstuleri, quæ meo
 capiti matriq; item meæ probris insultauere, ac cum
 procis sese oblectauere: Sic ait, ac nauis reste ad co-
 lumnâ alligata, ex alto tholo suspendit ab solo su-
 blimes, ne pauimentum pedibus attingant: ueluti quæ-
 turdi uel columbæ se in durum cubile recipientes, in
 angusto loco confertim & ex ordine sub ramo consi-
 stunt: sic illæ ordine capita habebant ac ceruicibus la-
 queos ut miserrimæ perirent: pedibusq; palpitabant,
 quanquam breui tempore. Deinde Melanthium ante
 uestibulum & aulam duxere, cui nares auresq; ferro
 truncauere, genitalia inciderunt, crudaq; canibus cibo
 dedere, manus pedesq; animo truci amputauere. Et hi
 quidem ubi hæc gesserunt, manus pedesq; lauantes ad V-
 llysem domū uenere, q; quidem ad Eurycleam ait: Fer-
 anus, propera, fer inquam malorum remedium ignem,
 ut ædes lustrem. Tu uero Ponelopen iube cum ancil-
 lis huc uenire, ac omneis impelle ministras per domū
 ire. Cui illa: recte, inquit, ac ordine hæc mi nate lo-
 cutus es: uerum tibi prius lenam & tunicam afferā,
 ne sic laceris uestibus contectus latos humeros in æ-
 dibus consistas, quum minime deceat. Vlyses uero con-
 tra: Ignis

Impudicæ
 famulæ la-
 queo suspē-
 duntur.

Melanthius
 trucidatur

Igni lustrā-
 tur ædes.

y

tra: Ignis

O D Y S S E A E

tra: Ignis ante omnia in ædibus præsto mihi sit. Anus itaq; statim obtemperans, ignem ac sulphur attulit. Illud igitur & ædeis & cecum & aulam lustravit. Post hæc Euryclea domũ ascēdit, ancillis nuntiaturæ uti ueniant. Illæ ex ædibus properabant, lampadas in manibus habentes: protinusq; Vlyßem ac circumstantes salutauere: ac galeã amplectentes, caput, item humeros & manus prensabant. Ille autem dulci capitur desiderio luctus, quod cunctas iam animo nosset.

A R G V M E N T V M L I B R I X X I I I .

Vlyßes uxori sese manifestat, errorumq; capita repetit. Deinde ipsius ac Telemachi cū domesticis exitus.

O D Y S S E A E

L I B E R . X X I I I .

Euryclea
nūtiat Pe-
nelopæ V-
lyßem redi-
isse.

Etula igitur in superiorem domus partem ascendens, heræ nuntiat quemadmodum uir eius intus existat, genua conualebant, pedes cito mouebantur, supraq; caput astis- tit, atque ita loquitur: Penelope nata charissima surge, ut tuis uideas oculis quæ omnibus diebus desyderasti. Redijt Vlyßes quanquam sero domum, procosq; protinus interfecit qui suam turbauere domum, possessiones

sessiones ederunt, filio demum tuo uim attulere. Cui Pe-
 nelope: Nutrix, inquit, stolidā te dii reddidere, qui quam-
 uis sapientem stultum facere interdum ualent, & con-
 trā de stulto sapientem reddunt: hi inquam tibi nocue-
 re, quū prius mente saperes. Quid me quaeso lædis am-
 plius exhulceratum habentem animum hæc mihi me-
 morando? Ex dulci me insuper excitasti somno, qui me
 os blande occlusit oculos. Non enim adeo quiete dor-
 miui ex illo tempore, quo Vlysses abiit Ilium nefariū.
 Sed nunc abi à me, descende rursus: nā si qua forte alia
 foemina ex nostris ueniens, hæc quæ tu narrasti mihi
 nuntiaffet, ac me ex somno excitasset, pfecto illā à me
 absterruissem, ac irata statim descendere iterum ad æ-
 deis iussissem: tibi autem ob senectutē parco. Euryclea:
 Non te, inquit, lædo nec decipio chara filia, sed uera
 narro: uenit Vlysses domum ut dixi, hospes ille quē o-
 mnes in ædibus spernebant. At Telemachus iam diu
 antea hic illum existentem nouit: uerum sapienter pa-
 tris consilium texit, ut uirorum superborum uim atq;
 audaciam animaduerteteret: Sic ait. Illa gavisā est, ac ē
 lecto ruēs in amplexum uetulæ cucurrit, lachrymasq;
 ex oculis huberes fudit, atq; illā compellās alloquitur:
 Eia age mea uetula, uerū mihi narra si uere redijt, uti
 tu refers: quō in procos impudentes manus intulit so-
 lus existens, qui continuo cōgregati simul intus mane-
 bant? Huic rursus nutrix: Non uidi, inquit, non audi-
 ui, sed tantum interfectorum tumultū accepi. Nos eti-

Penelope

Euryclea

Penelope

Euryclea

y

z

am in

O D Y S S E A E.

am in thalami penetralibus eramus attonitæ foresq;
 clausæ, uerū tuus me filius Telemachus ab ædibus ac-
 cersi uit, quē pater nos uocatū miserat. Vlyssē prætere
 a cū interfectis consistentē offendi, q̄ supra pauimentū
 iter se cōfertī iacebāt. Ego aut̄ cōspiciēs exhilarata
 sum animo. Nunc aut̄ oēs ante aulæ portas cōgesti cer-
 nuntur. Iu super domum lustrauit magnum accendens i-
 gnē, me quoq; te uocare iussit. Sed iā tu sequere, ut am-
 bo uos simul animo colletemini, quando mala passi mul-
 ta estis, nunc autem iam hoc longum desyderium ex-
 pletum: uenit quidem ipse domum uiuens, reperitq;
 te ac filium male à procis tractatum, quamobrem ab o-
 mnibus domi pœnas exegit. Huic Penelope: Nutrix,
 inquit, charissima ne quæso iactabundè loquere. Nosti
 enim quemadmodum in ædibus gratus omnibus appa-
 reat, mihi præsertim & filio quem genuimus: attamen
 hoc esse quod ais uerum, non credam: sed quod deus ali-
 quis procos potius interfecerit, iniuriam illorum im-
 piaq; facta plectens, qui neminem mortalium neq; ma-
 lum neque bonum eos adeuntem ī honore habuerunt,
 quamobrem temeritatis iustas dant pœnas: Vlysses au-
 tem meus procul ab Achæa periit. Cui Euryclea:
 Nata, inquit, mea quid ais, quæ uirum tuum intus exi-
 stentem apud ignem dicis domum non rediisse: an tibi
 semper animus incredulus? Sed & iam aliud tibi si-
 gnum certius dicam, cicatricem quam olim apri den-
 te uulneratus accepit, dum eum lauabam animad-
 uerti,

Penelope

uerti, uoluiq; tibi dicere: quanquam me ille manibus præmens, mentis alio cõsilio referre non permisit. Sed iam me sequere, spondeo, tradoq; me tibi: me misero perde exitio si te decipio. Cui Penelope: Nutrix, inquit, chara, durum quidem te, quanquam sapientem ac circumspectam existentem, deorum consilia prohibere. Attamen ad meum eamus filium, ut procos interfectos, seu etiã illum qui eos interfecit uideamus: Sic dicens de domo superna descendit, multa secum animo agitans, an charum uirum separatim interrogaret, an propius astans caput oscularetur, manusq; prensaret: Vbi uero solum ingressa propius accessit, corã Vlyssæ ex altera parietis parte apud ignem consedit, Vlysses uero apud columnam alteram sedens, ubi eam aspexit demissis oculis, expectabat siquid uxor ei diceret. Illa diu mœsta ac ingenti capta stupore tacebat, quandoque illum aspectum clare noscebat, quandoq; uero laceris indutum sic uestibus ignorabat. Inter hæc Telemachus eã interpellando ait. Mater mea atq; iterum mater crudeli animo, cur sic a patre te se iungis, nec iuxta sedens uerbis eũ percunctaris ac uestigas? Non enim alia uxor animo tã duro à uiro sic absistet, qui quidem post multas ærumnas uiteq; labores anno uicesimo ï patriã redierit. Tibi eĩ mens lapide durior ẽ. Ad hæc Penelope: Nate mi, ait, animus iam dudum in pectore mihi obstupescit, neq; aliquod alloqui uerbum ualeo, neq; iterrogare, neque demẽ

Penelope
subdubitã
accedit V
lyssæ

in eum aduersum conspiciere. Si uero Vlysses est & ue-
 re domum redijt, quamobrem opus ante omnia signa
 ex eo, quæ alijs occulta quidem sunt, nobis autem ma-
 nifesta, inter nos uideamus: Sic ait illa. Risit Vlysses,
 & ad filium uersus ait: Telemache sine matrē me si-
 gnis tentare, cito enim melius sentiet, nunc quod sorde-
 am malis amictum uestibus me despicit, neq; Vlysses
 fatetur. Nos ergo cogitemus quæ admodum quod gessi-
 mus probe secureq; sit. Etenim quidam hominem in po-
 pulo ultoribus auxilijsq; quandoq; carentem interfici-
 ens, propinquos patriamq; ppter ea fugit, nos autem
 ciuitatis munimentum, principes iuuentutis Ithacena-
 sis occidimus, quapropter te hoc pensitare uelim. Cui
 Telemachus: Quin tu, ait, pater hæc uide atq; cōside-
 ra. Tuū enim inter homines consiliū ferunt optimū ef-
 se, cum quo nullus mortalium contendit. Nos te certa-
 tim sequemur: neq; tibi uigoris aliquid deesse putaue-
 rim, quum uis tibi sit plurima. Dicam igitur, inquit V-
 lysses, quod mihi uidetur esse optimum. Primum nan-
 q; lauate & amicite tunicas, famulasq; iubete uestes
 sumere. Deinde inclytus cantor cū tinnula cithara ac
 iocosa saltatione præcedat: ut qui foris existūt, uel per
 uiam forte iens, uel etiam circa habitans audierit, nu-
 ptias existimet esse: ne fama cædis procorum patratæ
 per urbem late serpat, priusquam nos extrā in nostrū
 agrum exeamus. Hic deinde cogitabimus quid utili-
 tatis Iuppiter polliceatur: Sic ait, Illi confestim obtem-
 perauere,

Simulatur
 in ædibus
 nuptiæ pro-
 pter populi
 tumultum.

perauere. Primum quidem lauere, tunicas induerunt, famulae se accinxerunt. Musicus citharam cepit, inter eosque dulcem cantum simulque saltationem decentem exorsus est, unde domus uirorum ludentium ac formosarum foeminarum pedibus grauat a resonat. Sicque alius extra domum audiens dictitabat: Nempe alicui regi nostra multis expetita procis nupsit: misera profecto, quae non sustinuit uiri sui domum omnino custodire, donec ille ueniret, haec quanquam fama curreret, ignorabant tamen quemadmodum res gesta esset. Interea domi Vlysses Eurynome protha lauit, oleoque unxit, ac pharo tunicaque pulchra ornauit. Insuper ei Conspicuum Pallas formam, capitisque decorem Mollem caesariem tribuit, similemque hyacintho, Et membris illum longe spectarier amplis.

Ac ueluti Vulcani edoctus et arte Mineruae

Argento siquis fulgens contexit aurum

Vnde opera egregia, et uario facit aucta labore.

Sic illa excelsis humeris, ac ore sereno

Reddidit, et toto praestantem corpore Vlysses.

Ex lauacro igitur dijs corpore similis procedit, ac rursus in thoro unde surrexerat consedit, contra uxorem, at

que illi sic ait: Crudelis, dii namque tibi praeter omnes foeminas cor durum dedere. Non enim altera puto mu-

lier tantum animo tolerasset a uiro absistere, qui post multos labores anno uicesimo domum tandem redierit.

Verum tu nutrix propera, sterne mihi lectum ut ipse dormiam,

Vlysses uxor
xori.

γ

4

dormiam,

O D Y S S E A E

dormiam, quando huic ferreus est omnino animus.
 Cui Penelope: Ego te, inquit, neq; despicio, neq; rursus
 ualde admiror aut magnifacio. Noui tamen qualis fui-
 sti cum apud Ithacam è nauì descendisti. Sed, o Eury-
 clea abi cito in thalamum quem ipse construxit: hic ei
 & lectum & cubile parato, puluillosq; insuper ex pel-
 libus lænas & stragula uarietate picta: Sic ait uirum
 tentans. At ille obiurgans: O mulier, inquit, uerbum
 nempe hoc quod dixisti me ualde pupugit: quis eni me-
 um tulit aliò lectum? durum admodum esset mihi præ-
 sertim scienti, quoniã neque deus superueniens, etiã si
 uoluerit, facile alium in locum transtulerit, nedũ mor-
 talium ullus quamuis uegetus et robustus, quoniã in eo
 magno admodum ac laborato signum inest, quod ego
 non alius extruxi: Truncus erat ingens oleæ intra æ-
 ream thalami, uegetus ualde ac uiridis, crassitudine co-
 lumnæ, hunc ego pro fundamento thalami ieci, quem
 densis supra lapidibus cõstruxi, ex ramis uero ipsius o-
 leæ incisis portas apte compactas constitui, Germen de-
 nique radicis ipsius affabre ferro expoliui, & ad per-
 pendiculum direxi, deinde terebra diligenter terebra-
 ui: ex hoc itaq; lectum lectiq; fulcra extruxi, auroq; et
 argento & ebore uarie ornaui: loris postmodum bubu-
 lis purpureis subtus constraxi. Sic igitur signum tibi
 dixi: nunc aut non satis scio ò uxor si lectus hic mihi sit
 incolumis, uel aliquis eum ex oleæ fundamento euellẽs
 aliò traduxerit: Sic ait. At Penelopes genua corq;
 præ

Vlyßes le-
 ctum suum
 cõiugalem
 describit

præ admiratione soluuntur, firma sanè adhuc & integra signa cognoscentis quæ Vlysses narrauit: lachrymansq; eum aduersus irruit, manusq; & collum amplexa, caput insuper & ora exosculata: Ne quæso, inquit, mihi Vlysse charissime irascere, postquam alia quidem ex hominibus prudenter tolerasti: dij uobis calamitatem influxere, qui nos etiam admirantur, ut in expectatione mutua ætate iam bona consumpta ad limen senectutis peruenerimus: Ne inquam mihi succense, quod nō subito quàm te uidi amavi. Continuo enim animo meo sum uerita, ne quis uerbis ueniens me deciperet. Multi nanq; praua excogitant consilia, quæ prius animaduertere oportet. Neq; Helena Ioue genita cum alieno uiro concubuisset, si se ab Achæis rursus quandoq; in patriam reducendam cognouisset: hanc deus ad turpe facinus admittendum impulit: neq; prius hoc incommodum et exitiale damnum suo excogitauit animo, ut luctus ex eo ad nos primum perueniret. Nūc quando signa manifesta nostri lecti narrasti, quem nullus mortalium uidit, sed tu & ego soli, ac unà tantum ancilla Actoris, quæ mihi à patre huc uenienti data ē, & nostri fores thalami seruat: iā tibi credo, quanquam animum habens continuo trucem: Sic ait. At Vlyssi luctus desiderium magis est auctum: flebat enim uxore magnanimam ac sapientem sibi restitutam uidens: ueluti cum natantibus terra libenter aspicitur, quorum Neptunus nauem uento fluctibusq; agitatum uastauit:

Penelope
ex signis
Vlyssē certo cognouit.

γ S

pauci

O D Y S S E A E

pauci admodum fugientes ac alga multa conspersi nau-
tando ad littus perueniunt, tellureq; libenter fatum ui-
tantes potiuntur. Sic gratus erat aspicienti maritus,
quanquā non adhuc cādidis ulnis illius sit caput ample-
xa. Sic itaq; lugentibus inter se ac lachrymātibus pro-
fecto dies illuxisset, nisi forte Minerva cū alia, tū hæc
animaduertens noctem longius protraxisset, Aurorā
quoq; ex oceano retinuisset, fecissetq; quo minus equi
celerēs Lampus & Phaëtus solis lumē mortalibus affe-
rentes currui iungerentur. Tunc demum Vlysses uxo-
rem sic alloquitur: O coniux nondū enī ad finem peni-
tus laborum peruenimus, restat adhuc labor imensus
atq; acerbus quem me obire oportet, quemadmodū Ti-
resiae anima die illo quo ad inferos descendi, mihi redi-
tum sociorum simul & meum sciscitanti narrauit. Sed
iam coniux lectum adeamus, ut dormientes unā dulci
colletemur somno. Cui Penelope, lectus quidem, inquit,
tūc tibi erit præsto, paratus, quādo animo lubebit tuo,
postquā te dij domum incolumem reduxere: sed quando
semel narrare coepisti, deusq; id tibi in animo posuit,
dic quæso laborē quem posthac subiturū te esse dicis:
nā hoc statim audire præstat. Cui Vlysses: Quid me, in-
quit, animo sollicito iubes dicere? dicā tamen, nec te ce-
labo: nō enim animus tibi letabitur, neq; ipse gaudeo,
quoniā multas me dixit mortalium urbes aditurum in
manibus remum habentem, donec ueniā ad uiros ma-
ris ignaros, qui nec cibum ex maritimis edunt, neque
NAUES

naues aut remos nauium alias nouere. Signum igitur manifestum hoc mihi dixit quod tibi referam: quando mihi uiator obuiam factus, iaculum supra clarum humerum habuerit, tunc me in terram remum figere iussit: ac pulchra Neptuno facientem sacra ex ariete tauro et apro porcorum custode domum redire: demum omnibus ex ordine ac successione dijs sacras offerre hecatombas. Mors autem mihi ipsi ex mari molliter, ac talis continget, quae me uegeta consumptum senecta perimeret. Circa uero populi felices erunt. Haec itaque mihi omnia dixit euertura. Ad haec Penelope: Si enim, inquit, senectutem dii tibi dederint bonam, spes in futurum malorum fore euitationem. Dum haec inter se colloquerentur, Eurynome simul et nutrix lectum cum molli stragulo et luminibus accensis parauere. Postquam uero cubile strauere, uetula rursus in oecum uenit: Eurynome uero cubicularia coniugibus in thalamum ueniuntibus cum facibus praebat. Illi postremo antiqui lecti iura repetunt. At Telemachus bubulcusque et subulcus pedibus saltando desierunt, famulasque item desinere iusserunt, ipsi demum in amplis aedibus alius alibi cubuere. At coniuges in amore diu cupito letati sunt, gauisique item uerbis inter se colloquendo. Penelope quidem narrabat quanam ac quanta a prociis passa fuerit, qui eius causa multas boues ouesque pingues occiderunt, multumque est uasibus uini absumpsere. Ulysses ex altera parte quot incommoda hominibus influxerit, quotue ipse passus fuerit omnia narrauit. Illa

HERO

Vlyſſes e-
narrat u-
xori ſuos
errores .

uero audiens gaudebat animo, neq; ſomnus oculis ceci-
dit priuſquã omnia narraffet. Incepit igitur ut primũ
Ciconas domitauit. Inde poſtea ad Lotophagorum ho-
minum fertilem uenit terrã. Deinde quanta Cyclops p-
petrauit, & quemadmodum ſociorum quos ille abſque
ulla miſericordia uorauit, pœnas eſt ultus. Deinde ad
Aeolum uenit, à quo humaniter exceptus etiã itinere
adiutus eſt. Verum quod nondum fatum eſſet eum i pa-
triã redire, maris procella ruruſus eundem rapiens in
pontum traxit, unde ad urbem Læſtrygonum longe p-
uenerunt, qui naues omneis ſimul cũ ſocijs perdidere:
tãtum Vlyſſes cum naui euafit. Poſt hæc Circes dolos
fraudentos euitauit: Inde ad inferni lati barathrum
anima Tireſiæ Thebani utens, cum naui uenit: ubi o-
mneis extinctos ſocios uidit, itemq; matrem, quæ tãtu-
lum exiſtente eum nutrijt. Poſtmodum ut ſirenarum
pernicioſarum uocem audiit, ut ad ſaxa erratica perue-
nerit, grauemq; Charybdim Scyllãq;, quam nunquam
homines miſeri uitauere. Deinde ut ſolis boues ſocij
perimerunt, quamobrem Iuppiter ardenti fulmine nauem
diruit: Vnde ſocij reliqui ſimul omnes perierunt: i-
pſe uero malum euitauit fatum. Vt Ogygiã inſulã adi-
uit ad nymphã Calypſo, quæ illum in uirum habere cu-
piens in ſpelunca nutrijt, immortalẽq; ac minime ſe-
neſcentem ſe reddituram omnibus diebus promiſit.
Deinde ut per uarios labores ad Phæacenſes applicuit,
qui eum ſupra modum ut deum honorauerunt, ac iter
comitæ

comitauere. Aes insuper, auriq; satis ac uestem dede-
runt. Hoc denique uerbum postremo dixit, quando
dulcis somnus membra simul ac curas animi soluens
ruit. At Minerva cum alia nouit, tum Vlyßem lectum
somnumq; cum chara coniuge appetere animaduertit.
Post hæc aurorã ex oceano excitauit. Vlyßes è stratis
mollibus surrexit. Deinde uxori hæc mandat: O coniux
iã multos quidem ambo labores tolerauimus, tu certe
hic meum continuo plorãdo ac desyderãdo reditum,
me uero Iuppiter & alij dij redire cupientem impedi-
uere. Nunc autem quando ambo in lectum magnopere
optatum conuenimus, opes ante omnia amissas mihi re-
cuperare necesse est: oues in primis quas proci macta-
uerunt, multas quidem prædabor, alias autem Achæi
dabunt, donec omneis expleã caulas. Sed iã ego in a-
grũ arboribus frequentem uadã, uisurus optatum pa-
trẽ, q; magnopere mei gratia tristitia afficitur. Tibi quo-
q; uxor quanquã prudenti mãdo, nã statim orto sole fa-
ma procorum quos domi interfeci dispalescet, in supe-
riorem domus partem ascendas, ibiq; cum ancillis quie-
ta sedebis, neminem neque alloquere neq; interroga:
Dixit, & circa humeros pulchra induit arma. Tele-
machumq; ac bubulcum & subulcum exinde excita-
tos, arma pariter manibus corripere iussit. Illi uero di-
cto audientes ferro sese protinus accinxere. Portas ia-
gitur impellentes egrediuntur Vlyße præcedente. Iãq;
lux effulsit in terris. Hos Minerva nocte opaca occul-
tã,

Vlyßes è
greditur
ad patrem

ODYSSEAE

tās, uelociter eduxit.

ARGUMENTVM LIBRI XXIII.

Mercurius animas procorum ad inferos deducit. Laertes Vlysem ad se uenientem tandem agnoscit. Minerva Ithacensium seditionem ob procorum caedem statim prohibet.

ODYSSEAE

LIBER XXIII.

Mercurius procorum animas euocabat. In manibus nāque uirgā aureā habebat, qua uirorum quorū uult oculos leniter sopit, hos rursus ē somno excitat. Hac item animas ille euocat orco. Illae uere frementes sequuntur: ueluti cum uespertilioes in antri ingentis recessu stridentes uolāt: postquam aliquis ex eis saxo adheret, simul omnes cohærent. Sic unā omnes congregata erāt animæ, quibus ipse Mercurius dux erat, qui uias iniquas ac putres iuxtā oceani fluxum & leuceda saxum seu solis portas & somniorū populū ibāt: confestimq; in pratū floridum peruenere. Hic miserorum defunctorum animæ seu idola habitabāt. Inueniuntq; animas Achillis & Patrocli & Antilochi & Aiæcis

Mercurius procorū animas ad inferos deducit.

Aiacis, qui ceteris Danais & forma & corpore præter Achillem præstabat. Circa Mercurium conuenerunt omnes: inter quos Agamemnonis anima tristior propius accessit, cum qua simul & qui in Aegisthi domo perire aderant. Hunc igitur Achillis anima prius alloquitur: Atride, te nãq; ex omnibus heroibus Ioui charum continuo putamus esse, quamobrem multis & fortibus apud Troiam dux fuisti, ubi labores Achæi passus sumus, profecto tibi prius fatum euenire debuerat: quod nullus mortalium euitat, ac in honore quo apud Troiæ populum regnabas extingui: nã & tibi tumulum Achæi omnes constituisent, tuoq; filio magna postea gloria fuisset: nunc uero te tantum misero exitio absumi fato datum erat. Huic anima Atridis: Beate, inquit, Achille dys equiparãde, qui procul ab Argis apud Troiam perijsti, circaq; alij Troianorũ & Achæorum pro te pugnãtes interfecti sunt. Tu aut in multo excitato puluere magnus iacuisti, magna animi magnitudine equitãtũ ducẽs. Nos aut die tota pugnauimus, neq; oio desistebamus nisi Iuppiter tẽpestate pugnã diuertisset. At postquã ad naues ex bello uenimus, te in lectis extinctum cõdidimus, aqua pura tantum lustrãtes corpus: multas insuper lachrymas Danaï fuderunt, crines attonderunt. Mater cum dijs marinis nuntiatum de te accipiens uenit: fama enim totum exciuit mare: tremorq; omneis Achæos inuasit. Et profecto subito exurgentes naues concendisset, nisi multa & antiqua experien-

Dandum
animæ

Atridis aĩa
Achilli de
eius fu-
nere.

O D Y S S E A E

De Achil-
lis exequi-
is

*experientia edoctus Nestor retinisset, cuius optimū
 apparuit consilium, qui sic eos in concione allocutus ē:
 State Argæi, neq; fugite pubes Achæa: mater enim ex
 mari cum alijs dijs marinis uenit suum filium extinctū
 uisum: Sic ait. Achæi aut timentes sese continuere. Præ-
 terea te senis marini flentes filiæ misera lamentatione
 ac immortalibus amictæ uestibus quærebatur. Hic nul-
 lum Argæorum siccis oculis nosset. Taliter eos musa
 sonora excitauit, denis septenis diebus totidēq; nocti-
 bus te nihilominus plorauimus mortales simul & im-
 mortales. Decima octaua igni te dedimus, multasq; sup
 ipso oues bouesq; mactauimus pingues. Demum cre-
 matus es in deorum ueste, multoq; unguento & melle
 dulci, multiq; item heroes Achæi armis circa ardentē
 pyrā certauere, equitesq; lusere, multus deniq; tumul-
 tus erat. At postquā Vulcani flāma te absumpto cessa-
 uit, mane tua legimus ossa alba Achille cum uino mero
 & unguento: urnā uero aureā mater dedit, donum id
 dicens esse Dionysij, opus uero Vulcani. Hic optime A-
 chille tua ossa iacent, mixta unā cū Patrocli Menetia-
 dis ossibus, sine Antilocho, quē supra omneis alios post
 Patroclum mortuum honorabas. Igitur nos exercitus
 Argæorum magnum & nobilem tumulum circa illos
 effudimus, in excelsa littoris parte lati helleponti, ut
 manifestus procul aspicientibus uiris esset nunc existē-
 tibus & futuris. Mater aut à dijs facta potestate, pul-
 chra posuit in eius honorem Achæorum fortissimis in
 media*

media regione certamina. Iam quidem multorum heroum sepulchro interfui, quando iuuentus ad ludorum conuentionem sese accinxit. Sed illa maxime uides mirareris, qualia certamina nobilia dea Thetis tibi dicauit. Valde itaque diis charus fuisti, adeo ut ne moriens quidem nomen amiseris, uerum perpetua inter omnes homines gloria tibi Achille fuerit. At mihi quid haec uoluptas? qui quanquam bellum feliciter administravi & perfecimus, miserum iuppitur exitium redeunti manibus Aegisthi & dirae uxoris statuit. Dum haec inter se colloquerentur, propius Mercurius accessit, animas deducens ab Ulyssae domitorum procorum. At illi ambo exhorruere, aduersusque uti uiderent iuerunt: nouit autem Agamemnonis anima Amphimedontem Melanthij filium: hospes nanque Ithacae illius erat domi manens. Itaque prius eum alloquitur. Amphimedon quid passi ad subterranea loca descenditis? omnes quidem delecti & coecui: neque enim delectum habiturus aliquis alios per ciuitatem uiros fortes describeret: an forte uos in nauibus Neptunus perdidit, uentos aduersos fluctusque ingentes commouens? an malefici homines in terra laesere uos boues occidentes siue ouium greges? an certe pro patria, proque coniugibus pugnantes? Dic quaeso mihi percunctanti, hospes nanque tuus sum, an non meministi quando illic in uestram domum diuerti, ueniens hortatum Ulysssem ut una cum Menelao nauibus me ad Troiam sequeretur. Mense namque ac comodo totum penetrauimus portum,

Agamemnonis anima Amphimedonti proco.

Amphime=
dōtis p̄ci a
nima Atri=
de interi=
tus sui hi=
storiam te
xit.

tum, Vlyssis diligentia studioq; freti. Ad hæc Amphimedontis anima sic ait: Memini quidem hæc omnia. Tibi ego cuncta uere manifestabo de nostro exitu qualis fuerit. Vxoris Vlyssis diu absentis nuptias expectabamus. Illa uero cōnubia nec abnuit nec adnuit, nobis mortem ac dirum excogitās fatum. Verum dolum alium in mente uoluit, magnam ordiens telā in ædibus texebat, tenuem admodum ac rotundā, nobis que clare dixit: Iuuenes mei proci, postquā Vlysses extinctus est, meum expectate quanquā solliciti coniugiū: donec pharum perfecero (ne fila frustra pereāt) Laërte seni funebrem uestem: quando ad extremū morietur, ne qua Achæarū mihi domi irascatur, si absq; ueste sepulchrali iaceat is, q̄ multas possidet opes: Sic ait, nobis uero cōsiliū placuit. Hic igitur iter diu texebat magnā telā, noctu uero accensis lāpadibus dissoluebat. Sic triennio per dolū latuit ac Achæos decepit: ubi uero quartus uenit annus & horæ trāsierūt, tunc ex eius ancillarū quādā huius facti conscia intelleximus eā soluentem telā: quam ubi demum non sponte sed coacte perfecit, statē pharum magnum solis fulgori simile ostendit. Ea forte tempestate malus demon Vlyssē peregre uenientem ad agrum reduxit, ubi subulcus habitabat. Huc uenit & eius filius Telemachus, è Pylo reuertens cum nauī, amboq; inde in urbem procis exitium parantes accesserunt. Telemachus autem ante alios uenit. Vlyssē postea subulcus duxit, laceris amictum uestibus,

bus, mendico similem & incuruum, nec ullus nostrum agnoscere illum ualuit ubi primum apparuit, non etiam qui maiores natu erant: nos propterea uerbis eum ac plagis laceessimus: at ille in suis adibus probra omnia laceffitus ac percussus facile tolerare ausus est: donec eundem mens Iouis excitauit, ut unam cum Telemacho pulchra ex aula corripuens arma in thalamum conderet, ac seras deinde clauderet. Is demum suam uxorem astutia fretus iussit arcum procis dare, splendensque ferrum, nobis miseris certaminis & cedis initium: Nullus igitur nostrum duri arcus neruum tendere ualuit: longe enim uiribus inferiores eramus: Vbi uero arcus ad manus uenit Vlyssis, hic nos magnopere contendimus, ne uel instati & rogati arcus daretur, quod per Telemachum non licuit, qui solus illum iubendo excitauit. Vbi hunc Vlysses accepit, facile tetendit, per ferri quoque interualla metas agens constitit uestigio progressus, sagittas ante pedes sparsit: grauiterque contuens ac lustrans oculos, Antinoum in primis iaculatus est, mox in alios tela direxit. Illi inter se propinqui cedebant: Notum quidem & manifestum, quis deorum illis adiutor fuerit. Statim per domum passim suis uiribus furentes interficiebant, ex quo tumultus & ruina tristis caputum percussorum exorta est, humus omnis sanguine fluebat. Sic demum nos o Agamemnon periimus, quorum nunc quoque corpora in adibus inhumata iacent, quod nempe factum amici cuiuslibet nostrum ad

z z huc igno

O D Y S S E A E.

huc ignorāt, qui procul dubio saniem ē uulneribus ter-
gentes nostris lamentarentur, qd' munus est et honor
morientium. Vbi finem dicendi fecit, Agamemnon ait:
O beate Vlyffe quā magna cum uirtute uxorem pos-
sedisti, quā præstātem Penelopes animum, o quam pul-
chre sui meminit ipsa uiri, huius enim gloria nunquā
excedet nec fama uirtutis: sed & dij de ipsa cantum ac
poëma gratissimum posteris tradent hominibus, lon-
ge diuersum à Clytæmnestra Tyndari filia, quæ malū
iniens consilium uirum trucidauit. De hac igitur can-
tus futuris hominibus infensus erit, & facti memoria
famaq; foeminis detestāda. Talibus itaq; illi inter se
colloquebātur, stātes apud inferos sub terræ latebris.
Interea Vlyffes cum suis ex ciuitate in agrum Laërtis
pulchre admodum mangonizatum, quem ille post mul-
tas animi ærumnas sibi possedit atq; aptauit, profectus
est. Hic domus erat, circā uero tabernaculum paruum
posuit, in quo famuli necessarij qui ei obtemperabāt pa-
scebātur, quiescebāt inuigilabātq;. Aderat & anus
Sicula, quæ senem sedulo nutriebat in agro à ciuitate
procul. Hic igitur Vlyffes famulis eum comitantibus
& filio dixit: Vos nunc ite in oppidum, ac protinus u-
num ex porcis qui fuerit optimus sacrificio maclātes
coenā parate, obiter ego patrem tentabo, si me forte
cognoscat oculis aspiciens, siue non ignoret tam longo
post tēpore uenientem: sic dicens, famulis arma Mar-
tia dedit. Illi confestim domum iuere. Vlyffes autem p
pius

Vlyffes ad
patrē con-
tendit.

pius ad uineam accessit tentabundus, non autem Do-
 lium magnum in locum arboribus consitum descen-
 dens, neque famulorum alium aut filiorum ipsius rep-
 perit: sed hi ad legendas spinas abierunt, ut sepius ui-
 neam circundarent, quibus dux fuit senex, quem solū
 in uinea circā plātam fodientem offendit sordida indu-
 tum tunica, suras pellibus bubulis consutis, manus quo-
 que chiridibus spinarum gratia opertum: quodq; ma-
 gis luctum augebat, capitis erat tegmen ex pelle ca-
 prina. Hunc igitur Vlysses statim nouit senectute iā
 consumptum, magnosq; animo questus habentem. Ipse
 sub florente pinu paulum consistens lachrymas funde-
 bat, secumq; animo uersabat, an exoscularetur statim
 ac amplectaretur patrem, singula quoq; narraret quē-
 admodum domum & in patriā redierit, uel primum i-
 dagaret, singulaque tentaret. Demum alternāti poti-
 or sententia uisa est, patrē antea contumeliosis uerbis
 tentare. Hæc itaque meditans aduersus eum ijt plā-
 tam circumfodientem, propeq; astās ait: O senex non
 equidem curandi plātas imperitus uideris, sed recte o-
 mnia in hoc genere facere. Nec enim plāta ulla est, nō
 ficus, non uitis, non olea, non pirus, non denique hor-
 tensia sine cura sunt: sed hoc tibi dicā, tu uero ne ægre
 animo feras: quum hæc diligenter cures, tui ipsius cu-
 rā non habes: sed sub foeda ac misera senectute male
 agitaris tristibus amictus uestibus. Non enim pigri-
 tiæ causa hæc tute negligis, quod tibi (quantum fas est

Vlysses pa-
 trē compel-
 lat.

O D Y S S E A E

aspectu deprehendere) non seruile aliquod ore aut magnitudine præ te fers: Regi nanque similis uideris: Tali enim equiparā dus es postquam lauerit & comederit, molliter etiā dormierit, quo iure sibi senes uendicāt. Sed quæro uera mihi referre: alicuius ne famulus es? alicui ne hunc arboribus consitum locum laboras? Deinde hoc item dic, si uere Ithacā hac imus, ut mihi uir hic dixit, qui huc uenienti obuius fuit? Non enim ualde sapiens est, quum singula dicere aut respondere quæcunque interrogauit non satis sciuerit, præsertim de hospite meo, si uiuit adhuc siue obijt ad infernum pfectus: hoc enim tibi dico, hospitē quandoque in patria mea domi excepi, quo nullum unquam hospitum procul uenientium libentius uidi, se ex Ithaca dicebat esse, suumque patrem Laërtem Arcesiadem. Hunc itaque ad domum meā uenientem pulchre tractaui ex omnibus quæ itus erāt, dona insuper hospitalia ut par erat illi dedi, auri nuper facti septem talenta, craterem argenteū floribus pictum, lænas duodenas pictas, totidēque tapeta, totidem pharea, totidem denique tunicas. Præterea ministras operum peritas ac formosas quatuor, quas ipsemet uoluit eligere: Pater uero ubi hæc audiit, lachrymās ait: Hospes profecto in terrā recte tēdis de qua tu iterrogas, hāc uiri iniusti ac superbi possident, quibus si milia dares dona, frustra hæc dares: sed si illū apud Ithacā uiuum offenderis, procul dubio te hospitio excipiet, & his quæ accepit donis munera-

tura

tū remittet, uti decet illum qui præsides. Sed hoc etiā dic, quotus est annus quo tu illum tuum hospitem excepisti, miserum meum filium? si quando erat infœlix quem procul à suis & patria siue in ponto pisces uora uerint, siue in terra feris & auibus cibus & rapina fuerit: non mater de more circumstans plorauit: non pater, qui illum genuimus: nō item uxor munifica prudensq; Penelope in lecto, ut decebat, oculos corrumpēs (hoc enim munus morientis) defleuit. Postremo hoc narra: quis nā es, aut unde gētium, ubi patria aut parētes, ubi nauis consistat, quæ te tuosq; socios uexit? an forte mercator aduenisti in aliena naui, qui te hic dimittentes discesserunt? Cui Vlysses: Tibi, ait, cuncta uera narrabo: sum enim ex Alybante ciuitate ubi mea inclyta domus, filius Aphidātis Polypemonidis pricipis: mihi nomen est Eperito. Me nāque deus à Sicania errātem atque inuitum huc deduxit: Nauis mihi hic apud agrum à ciuitate procul consistit. Insuper quintus agitur annus, ex quo Vlysses à me meaq; patria discessit infœlix. Certe bonæ erāt aues, dextræq; tunc eunti, ego gaudens illum trāsmisi: gaudebat quoque ille discedēs, sperabatq; quandoque hospitium se mihi redditurum muneraq; daturum: Sic ait. At illum mœstitia correptum nubes doloris obscura obtexit, manūque utraq; ardente ex humo puluere accepto sparsit canum caput huberius fluens. Vlysses uero hæc aspiciens commouebatur, è naribusque impetus impatiens & acutus pa-

O D Y S S E A E

Vlyſſes p=
dit ſe pa=
tri.

trem contuenti eſt effuſus, protinusq; inſiliens eum corpore complexus ait: Ille ego ſum pater, quē tu quæris, ueni tandem anno uiceſimo. Sed iam lugere deſine, ac diæ lamentationi finem impone. Tibi dico uade opus maturare, procos in ædibus peremi, incommoda nobis illata ac improba eorum facta ulciſcens. Cui Laërtes: S: enim, inquit, Vlyſſes meus filius huc ueniſti, ſignum mihi clarum uti credam refer. Cui Vlyſſes: Cicatricem, ait, hanc primum conſidera quam ſus albo dē te mihi Parneſum ueninti intulit, quo tu me ſimul & mater ad auum maternum Autolyum ire cōpulſiſti, ut dona caperem quæ huc ueniens mihi promiſit. Inſuper arbores in amœna uinea ſi tibi ſunt, ego cunctas dicā, quas olim tu puero mihi exiſtenti, teq; per illā meducente ſequēti ſingulas nomināſti, piroſ dediſti treſdecim, malos decem, ficus quadraginta, ordines quoq; uitium daturum te recepiſti quinquaginta, quorū quælibet frugifera erat: hic uuæ ſimul omnigenæ exiſtebant, quando Iouis imbribus ſuperne irrigabātur: ſic ait. At Laërte genua ſimul cū animo ſoluta ſunt: ſigna q; quæ firma Vlyſſes recensuit recognoſcens, protinusq; filium ulnis eſt amplexus: illum uero Vlyſſes collo iherentem & animi deficientem excepit, ac recreauit. Vbi uero animus ei tandē in pectora redijt, ſic eſt rurus affatus: Iuppiter pater nunc profecto dij eſtis in cœlo, ſi uere proci ſuperbiæ atque temeritatis poenas dedere. Nunc ualde timeo ne omnes huc Ithacenſes irruāt, nuntiosq;

nuntiosque quoquo uersus ad Cephaleniensium urbes
mittat. Cui Vlysses: Bono sis animo, ait, ne ue hæc tuo
cordi sint curæ: sed eamus ad horum qui prope domũ
arboribus consitus existit: huc ego Telemachum, bu-
bulcumq; ac subulum præmisi, ut coenã cito pararēt.
Sic inter se dicentes domum peruenere, ubi illos offen-
derunt carnes probas incidentes, ac uehementēs fundentes
uinũ. Tunc Laërtē suæ domi Sicula famula lauit, ac o-
leo unxit, Lena deinde pulchra induit: Minerva uero p-
pè astās membra corpusq; illi reconcinnauit ac cura-
uit, procerioraq; ac latiora ut apparerent effecit. Ex
lauacro itaq; processit, quem filius euntem ac dijs aspe-
ctu similem existentem admirans sic est allocutus: O
pater te certe deorum aliquis & forma & magni-
tudine maiorem uideri dedit. Ad hæc ille: Iuppiter,
ait, pater, Minerva & Appollo, si qualis eram cum Ce-
phaliensibus imperās oppidum in continentis litiore
expugnaui, talis ego hesternæ die nostris in ædibus ar-
ma humeros indutus in procos animaduertissem: mul-
tis profecto uitã eripuissẽm, tu uero intus animo gaudi-
sus esses. Sic igitur iter eos collocti, ubi quieuerẽ a la-
boribus, epulis sese accixerũt, ex ordineq; thoris cõse-
dere, ac coenã inchoauere. Interea propius accessit se-
nex Dolius, cum eoq; filij sex operũ studiosi, quod ma-
ter eorum Sicula eos præueniens illuc uocauerit. Hæc
enim & illos nutriebat, & senem postquam in ætatem
grauem inciderat, diligenter curabat. Hi ubi Vlyssẽm

Dolius se-
nex.

z s in domo

O D Y S S E A E

in domo conspexerunt, animo stupuere. Verum ille dulcibus eos praeueniens uerbis: O senex, inquit, accumbere nunc epulis, desine admirari. Diu uos hic desyderantes ac edere unà cupientes ad coenā expectauimus: Sic ait. At Dolius protinus aduersus tendens, ambas sustulit manus (has ilico Vlysses arripiens conuersas est exosculatus) aitq;: O charissime Vlysse desyderātibus nobis non tamen sperātibus tādē reuerteris. Dij ipsi te tātum reducere, ipsi tibi dent omnia secunda, sis foelix & gaude. Mihi quaeso uere quod ipse rogo dicas: an tua Penelope huc te reuersum sciat, seu nuntium ei uis mittamus? Cui ille: O senex, inquit, iā ipsa nouit: quid in hoc opus te sollicitum esse? His dictis in thoro & ipse sedit: eiusq; filij facta cum Vlysse uerborū gratulatione, manibusq; iunctis, iuxtā patrem con sederunt. Dum autem circā coenā solliciti essent, fama per omnem ciuitatem dispalescit, procorum crudele fatum referens. Hi uero simul audientes alius aliò prae timore properarūt: & tumultu ante domū Vlyssis facto, mortuos subito efferentes tumulandos curauerunt: alios in alias ciuitates unde quisq; fuerat domum misere, piscatoribus ac nauibus credentes: Ipsi uero pccres in concilium frequentes ac animo tristes conuenerunt, inter quos Eupithes primus dolore filij Antinoi commotus, quem Vlysses ante omnes peremit, loqui coepit: O socij rem magnā uir hic in Achaos excogitauit, alios

Vlysses Doli

Exoritur tumultus ob caedem procorum

Euphites cū Achæis cōspirat in Vlyssis mortem.

alios & quidem plures uiros fortes secum cum nauibus ad Troiã ducens perdidit: alios uero reuertens Cephalensium optimos iterfecit. Sed agite priusquam hic Pylum eat, aut Helidem ubi Epei regnãt, nos contra insurgentes praeueniamus: uel certe posthac tristes erimus semper, ac damnum probrumq; fuerit hæc posteros nostros audire. Si enim filiorum fratrumq; cædes non uindicauerimus, animo nempe meo nihil dulce uiuere fuerit, sed protinus moriens inter defunctos ero. Eamus igitur ac maturemus, ne illi praeuenientes trãsfretent. Sic est fatus lachrymãs: misericordia statim cunctos cœpit. Post hæc Medon cum inclyto musico ex ædibus Vlyssis, ut insomnium narraret, in eorum medium accedens ait: Audite Ithacenses: Non enim Vlysses deorum iniussu hæc facinora fecit. Ipse ego deam uidi immortalem Mentori per omnia similem, Vlysssem iuxta consistere, quandoq; ante eum exhortando apparere, interdum procos impellentem per ædeis currere. Illi inter se proximi conferti concidebãt. Sic ait. Illos pallidus occupauit timor, quos inter Halitherses Mastorides, qui solus futura præteritaq; uidebat: Audite Ithacenses amãtissimi quæ dico, uestro magno malo hæc fient. Non enim mihi persuadebitis, neque item Mentori, uestros filios stultitiæ finem facturos, qui audax facinus sua temeritate admiserunt, bona absumentes, simulq; uiri optimi uxorem uituperãtes, quam nunquam rediturum dicebãt, Sed iam hoc sic gestum: nunc mihi

Halitherses dissuadet.

Minerva
à Ioue rei
euntum sci
scitatur.

Nūciatur
Nyssi hosti
um aduen
tus.

mihī credite quæ dico, ne ui urgentes contendamus, ne quid maius malum inueniatis: Sic ait. At illi dimidio plures cum magno fremitu insurrexere, seditiōneq; ibidem facta constitere, quod dicta Halithersis minime parerēt, sed Eupithi potius auscultarent. Quamobrē arma statim cortipuerē, diro deinde ferro accincti ante urbem constitere: stulti, quibus Eupithes dux erat. Is filij cædem se ulcisci uelle iactabat, sed ex periculo minime rediturus erat, uerum ibidem periturus. Minerva deinde Iouem alloquitur: Dic quæso summe pater sciscitanti, quid alta mente repostum aut occultum habes? Primum ne bellum, aut grauem pugnam struas, an amicitiam pacemq; inter utrosq; statuisti? Cui Iuppiter: Nata quid, inquit, mea hæc uestigas aut quæris? Non enim hoc mente cōsiliū excogitasti, ut Vlysses reuertens procos plecteret: Fac quomodo uelis. Tibi autem dico, ac uti par est iureiurādo fideli affirmo: Vlysses postquam procos punijt, perpetuo regnabit. Nos autē & filiorum & fratrum cædis obliuionem statuemus: illi inter sese amabunt uti prius, diuitiæq; ac pax oībus erunt: Sic dicens, Mineruam dudum cupientem impulit: protinusq; è cœlo illa cum impetu descendit. Interea cibo expletis omnibus qui apud Laërtem conuenerāt, Vlysses loqui cœpit: Aliquis exiens uideat, ne propè fuerint nos petentes: Sic ait. At Dolij filius subito uti iussit exploratum procedens, omncis ilico propinquantes uidit, Vlyssique ait: Propè adsunt, iamiam armis accingamus. His auditis illi pro-

perabāt arma corripientes. Quatuor ex his quae cum Vlyse erāt et sex Dolij filij, ex altera parte Laertes et Dolius arma et ipsi induerunt, quanquam iam cani, necessitate tamen ad pugnam compulsi. Igitur diro ferro armati reclusis portis profecti sunt, quibus Vlyses ductor erat: Minerva item aderat Mentori corpore et forma assimilata, quam Vlyses aspiciens magnopere gausus est: statimque filium uocās: Telemache, ait, iam quidem hoc ipse moue certamen, primus pugnantium aciem inuade, ut qui sunt fortes facile uideatur: neque maiorum genus tuorum infamare uelis, qui olim et robore et uiribus in orbe toto praetisterunt. Cui Telemachus: Facile uidebis, ait, si uis chare peter me hodie tuum genus minime, uti dicis, uituperātem. Hæc audiens Laertes letabatur, atque ait: Quæ mihi dies hæc dii boni, quæ gaudeo? Filius atque nepos uirtutis culmen habent. Huic igitur Minerva propè astans ait: O Arcestiade cunctorum charissime sociorum, ubi uoueris Minervæ, protinus hastam ualidam uibrando iace. His illa dictis magnum ei robor inspirauit: ex quo Laertes uoto nuncupato hastam iaculatus, Eupithi galeam uerberauit, ictum minime sustinentem, sed hasta mediam findens pertransijt. Ille uero concidit, armaque super ipso. Deinde in prima acie Vlyses et eius filius ensibus et hastis stragem edebāt: ac profecto cunctos peremissent, minimeque reduces reddidissent, nisi Minerva uoce inclamauisset, exercitumque prohibuisset, sic iubens: Desistite iam à pugna

Eupithes à
Laerte occisus.

Minerva
dirimit bellum.

O D Y S S E A E

à pugna Ithacenses, ut sine sanguine iam dirimamini:
Sic ait. Illos timor arripuit pallidus, ex quo arma è
manibus metuentium facile exciderunt. Ad ciuita-
tem quoque sese de uictu solliciti conuerterunt. Hor-
rendum uero tunc Vlysses clamauit, ac animo excita-
tus insiliit, ut aquila alte uolans. Iuppiterq; statim
fulmen ardens immisit, quod ante Mineruam cecidit.
Illà uero ad Vlysssem conuersa: Osine iam, inquit, bel-
lo contendere, ne forte Iuppiter irascatur. Ille statim
obtemperans, animo gauisus est. Fœdera deinceps cum
utrisq; Pallas, Mentori corpore uocèq; assimilata, cõ-
posuit.

F I N I S.

I N D E X.

Ad indicem hunc intelligendum scito lector candide,
per a literam, primam faciem, per b uero secundam
intelligi.

<i>Achaeorũ conciliũ</i>	<i>10.a</i>	<i>Agamœnonis exitiũ recẽ-</i>
<i>Achillis umbra</i>	<i>176.a</i>	<i>set Nestor. 20. b 31.a</i>
<i>Acroneus</i>	<i>56.a</i>	<i>Agamœnonis umbra suũ</i>
<i>Aeœa insula</i>	<i>74.a</i>	<i>exitiũ Vlyssi refert 86.a</i>
<i>Agisthi adulterium</i>	<i>20.b</i>	<i>Agelaus hortatur procos</i>
<i>Aegyptij medicinæ scien-</i>		<i>ut nuptias ma: 154.a</i>
<i>tes</i>	<i>76.b</i>	<i>Aiacis Oilei exitus 31.a</i>
<i>Aeoli regia</i>	<i>72.a</i>	<i>Aiacis anima 88.a</i>
<i>Aeson</i>	<i>93.a</i>	<i>Alcinous 44.b</i>
<i>Æthiopes - .4.a.</i>		<i>Alcinoi</i>

I N D E X.

Alcinoi regia	50.a	Anchialus	56.a
Alcinoi hortus	50.b	Antilochus à Mennone	
Alcinous optat Vlyssē si-		occisus	27.a
bi generū	53.b	Anticleæ Vlyssis matris	
Alcinous pmittit Vlyssi se		umbra	82.b.83.b
forte illi auxilio	53.b	Antinoi insolentis uerba	
Alcinous Phæaceshorta-		ad Telemachū	9.a
tur ut Vlyssē iuuēt	54.b	Antinous recenset Pene-	
Alcinous parat conuiu-		lopes dolos	11. b
um	55.a	Antinous & Euryma-	
Alcinous hortatur Phæa-		chus pcorū p̄cipes	33.a
ces ad certamē	55.b	Antinoi cōsiliū de Tele-	
Alcinoi filij	56.a	macho è medio tollendo	
Alcmena	84.a		123.b
Alcmaon	114.a	Antinoi uersipellis ani-	
Alitherses uates	12.b	mus	124. b
Amrythaon	84.a	Antinous Eumæū obiur-	
Amphialus	56.a	gat ppter mēdicū	130.b
Amphiaraus	114.a	Antiope	184.a
Amphilochus	ibidem	Antiphates sanguinarius	
Amphion	84.a	ī Vlyssēm	74.a
Amphimedon	165.b	Apia terra	49.b
Amphinomus procius cæ-		Arsicias	105.a
teris Penelopæ gratior		Arcus Vlyssis	156.b
	124.a	Argus canis Vlyssēm co-	
Amphinomus interfici-		gnoscit	129. b
tur	163.b	Arete uxor Alcinoi	50.a
		Atetæ	

I N D E X.

Aretæ clementia ibidem		Calypsus iusiurādū	39.a
Areten. Vlyßes supplex		Calypso promittit Vlyßi	
orat	51.a	immortalitatem si secum	
Amphimedon pcus apud		maneant	39.b
inferos recitat proco-		Calypso nauē Vlyßis præ-	
ram cædem.	177.b	cipit quâ eat	40.b
Aretæ exponit Vlyßes su-		Cauilla procorum in na-	
os labores	52.b	uigaturum Telemachum	
Ariadne	85.a		15.a
Artacia fons	74.a	Ceruum Vlyßes configit	
Augurium	12.a		64.b
Augurium	112.b	Charyddis descriptio	91.a
Achillis exequiæ	176.b	Chloris	84.b
Autolycus Vlyßis auus		Ciconum cum Vlyße pu-	
	146.a	gna	62.b
B.		Cimmerij	80.b
Bouis mactatio	23.a	Circes insula	74.a
C		Circe. 4. b	76.b
Caduceū Mercurij	37.a	Circes pharmaco multi i-	
Calliroe flumen ad preces		feras uersi	76.a
Vlyßis fluxum sistit	43.a	Circe prædicit Vlyßi iter	
Calypsus nymphæ domus		ad inferos	79.b
descriptio	37.a	Circe præfagit Vlyßi fu-	
Calypsus in deos iurgia		tura pericula	90.a
	38.a	Clitus	114.a
Calypso præcipitur ut V-		Clymene	85.a
lyßē à se dimittat. ibidē.		Clytæmnestræ seuitia	
			86.b

I N D E X.

86.b		procorum	152.a
Clytoneus cursu insignis		Dymas Nausicleti filia	
	56.a		44.b
Cretæ descriptio	143.a	E	
Cyanea saxa	90. b	Echetus rex	135.b
Cyclopū ferax īsula	64.b	Elatreus	56.a
Cyclopum mores ritusq;		Elatus occiditur	166.a
uiuendi	ididem	Elpenoris casus	80. a
D		Elpenoris umbra	81.a
Dalius Penelopes seruus		Elpenor tumultatur	90.a
	34. b	Enipeus fluuius	84. a
Demodocus canit equum		Elysius campus	32.a
Troianum	60.b	Epicasta	84.a
Demodocus canit Martis		Ephialtes	84. b
et Veneris cōplexū	57.b	Eupithes propter cæ-	
Demodocus cantor	96.b	fos procos cū Achæis cō-	
Demoptolemus	165.b	spirat ī Vlyssis necē	181.b
Dij nulli dedere oīa	56.b	Equus Troianus à Demo-	
Dira portenta	105.a	doco cantatus	60.b
Disci iaculatu Vlysses su-		Erethmeus	56.a
perat oīs Pheacēses	56.a	Eriphile	85.a
Doli Penelopes	11. b	Euryades	166.a
Dolius	139.a	Euryalus	56.a
Dumus Calypsus	37.a	Eurybates	144.a
Domus Telemacho instar		Euryclea nutrix	9.b
flammæ apparet	141.a	Euryclea cognoscit Vlyss-	
Domus īstruitur adentui		sem ex cicatrice	146.a

I N D E X.

<i>Eurydice Nestoris uxor</i>	23.b	<i>Martis complexu</i>	57. b
<i>Eurymachus uatem increpat.</i>	12.b	<i>Famulae impudicae laqueo suspenduntur</i>	169.a
<i>Eurymachus & Anthinus procorū principes</i>	33.a	<i>Filij plerunq; patribus deteriores</i>	14.a
<i>Eurymachus occiditur</i>	163.b	G	
<i>Eurynome Penelopes ministra</i>	136.b	<i>Græci qui incolumes redierunt</i>	19. b
<i>Eurymedusa nutrix Nausicae</i>	49.a	H	
<i>Eurymedon</i>	50.a	<i>Haliterfes uates</i>	182.a
<i>Eurypylus</i>	87.b	<i>Halius</i>	56.a
<i>Eumæi subulci domus</i>	102.b	<i>Hasta Mineruae</i>	5.a
<i>Eumæus Vlysem non cognoscit</i>	103.b	<i>Hebe</i>	89.a
<i>Eumæus in hospitis honorem suam mactat</i>	108.b	<i>Helena ornatus</i>	26.a
<i>Eumæi & Vlyssis colloquium</i>	114.b	<i>Helena Pharmacū discutiens tristitiam</i>	27.b
<i>Eumæus Vlyssi genus suum exponit</i>	115.b	<i>Helena de Vlyse & Ilij excidio</i>	ibidem
<i>Eumæus nuntiat procos rediisse</i>	125.a	<i>Helena iclusos æquo Troiano nominatim uocauit</i>	28.a
F		<i>Helena Telemachum xenij donat</i>	112.a
<i>Fabula de Veneris &</i>		<i>Helena augurij interpretis</i>	113.a
		<i>Herculis umbra</i>	89.a
		<i>Hospitem inuitum detinere</i>	re ia

I N D E X.

<i>re inhumanum est</i>	111.b	23.a	
<i>Humanae conditionis mi-</i>			<i>Lampetia</i> 91.b
<i>sera est fors</i>	136.a		<i>Laodamas</i> 56.b
I			<i>Lectus coniugalis Vlyssis</i>
<i>Iasion à Ioue percussus</i>			172.b
<i>fulmine</i>	38.a		<i>Leda</i> 84.b
<i>Igni lustrantur aedes</i>			<i>Leucothæa nympha Vlyf</i>
	169.a		<i>semiuuat</i> 41.b
<i>Inferorum locus</i>	81.a		<i>Liocritus Mentorem in-</i>
<i>Ingeniū seruitute oppri-</i>			<i>crepat</i> 13.b
<i>mitur</i>	130.a		<i>Liodes</i> 157.b
<i>Iniuste in malis deos in-</i>			<i>Liodes occiditur</i> 167.a
<i>cusamus</i>	.4.a		<i>Lotophagi</i> 64.b
<i>Iphimidea</i>	84.b		<i>Loti herbæ miranda vis</i>
<i>Iphthime soror Penelo-</i>			<i>ibidem</i>
<i>pes</i>	35.b	M	
<i>Iuppiter Aegisthi adulte-</i>			<i>Malorum suorum homo</i>
<i>rii in deorum concilio me-</i>			<i>sibi causa</i> 4.a
<i>minit</i>	4.a		<i>Mantius</i> 114.a
<i>Iuppiter hospitalis</i>	67.a		<i>Medon præco nuntiat Pe-</i>
<i>Ithacæ insulæ qualitas</i>			<i>nelopæ Telemachum ab-</i>
	32. b 99.b		<i>nauigasse</i> 34.a
<i>Iurare stygiã paludē gra-</i>			<i>Medon à cæde seruatur</i>
<i>uissimum dijs iusiuran-</i>			167.b
<i>dum</i>	39.a		<i>Mera</i> 85.a
L			<i>Melancho iurgatrix in-</i>
<i>Laertes aurarius faber</i>			<i>cessit Vlysem</i> 139.a
	25.a		<i>aa 2 Melã</i>

I N D E X.

Melanthij pastoris iur = gia in Vlysssem 128.a	consuetum 51.a
Melanthius Vlysssem fe = rit. 128.b	Mercurius Vlyssi dat mo ly herbam contra uenefi = cia 76.b
Melanthij conuicia in V = lysssem 152.a	Mesaulius 109.a
Melanthius procos ar = mis instruit 164.b	Minae Telemachi aduer = sus procos 15.a
Melanthius uicitur 165.a	Minerua impetrat à Ioue ut Vlysses reuertatur 4.a
Mercurius procorum a = nimas ad inferos deducit 175.b	Minerua habitum menti = ta ad Telemachum tendit 5.a
Melanthius trucidatur 169.a	Mineruae hasta 5.a
Mendax ab hoste non dif fert 104.b	Minerua à Telemacho ho spitio suscipitur 5.a
Menelai regia 25.a	Minerua iubet Telema = chũ iuestigare patrẽ 7.b
Menelaus Telemacho la = bores suos narrat 25.b	Minerua Telemachum hortatur ut maturet iter 14.a
Menelao errãti Idothea dat consilium 29.b	Mineruae circa Telema = chum sollicitudo 16.a
Mentor Telemachum tu eri studet 13.b	Minerua sub Iphthimes p sona solatur Penelopen 35.b
Mercurius mittitur è deo rum concilio ad Calypso nympham 36.b	Minerua Neptunum ue = rita 49.a
Mercurij descriptio 37.a	Minerua
Mercurio ultimo libari	

I N D E X.

Minerva docet Vlyſſem
quid factu opus ſit in pro-
cos 101.b
Minerva Vlyſſis habitum
immutat 102.a
Minerva in ſomnis Tele-
machum ad reditum hor-
tatur 110.b
Minerva Vlyſſem monet
ut filio ſe prodat 120.b
Minerva Vlyſſem animat
in procorum cædē 150.a
Minerva procos reddit de-
mentes 154.b
Musicis Iuppiter canen-
da ſuggerit 8.b

N

Navigatio diſcors Græco-
rum à Troia 19.a
Nauſicaam Minerva allo-
quitur 44.b
Nauſicaa Dianæ compa-
rata 45.b
Nauſicaa cum miniſtris
lauatum profecta ibidem
Nauſicaã Vlyſſes nudus
alloquitur 46.a

Nauſicaæ miniſtræ terrē
tur uiſo nudo Vlyſſe ibidē
Nauſicaa deſcribit Vlyſſi
patris regiam 48.
Nauſithous 44.a 50.a
Naubolides 56.a
Nauteius ibidem
Neleus 84.a
Neoptolemus 87.b
Neptunus ſolus deorum
Vlyſſi inſenſus 3. b
Neptunus Vlyſſem tempe-
ſtate uexat 40.b
Neritus mons 101.a
Nector 16.a 17.b
Nector de Græcorum pu-
gna & diſſidio diſſerit
19.a
Nectoris filij 23.a
Neus 56.a
Noëmon Telemacho na-
uem cōmodat 33.a
Nomen Vlyſſi unde indi-
tum 146.b
Non uni dat cuncta deus
56.a

aa 3 Nullus

I N D E X.

Nullus	68.b	gnoti colloquium 142.a
	O	Penelope narrat Vlyssi
Ocyalus	56.a	ut sefellerit pcos 142. b
Orestes patris ultor	21. b	Penelope narrat Vlyssi so
Orion à Diana perceptus		mnium coniectadum 148. b
	38. a	Penelope procis certamē
Orionis umbra	87. b	proponit 155. b
Otus & Ephialtes	84. b	Penelope Vlyssēm rediisse
Oycles	114. a	non credit 170. a
	P	Penelope tendit ad Vlyssē
Pandari filia	150. b	sem 171. a
Pater suus cuiq; uix notus	6. b	Penelope Vlyssēm tandē
Patria nil dulcius	62. b	cognoscit. 173. a
Penelopes doli	11. b	Perimedes 81. a
Penelope dolet clam se filium esse profectū	34. a	Pero 84. b
Penelope mendicum accersiri iubet	132. b	Pharmacū Helenæ 27. b
Penelope ad procos ornata prodit	137. a	Phaëtusa 91. b
Penelope succenset Telemacho ob cæsum hospitem	137. b	Phæacensium origo 44. a
Penelope dona accipit à procis	138. b	Phæacensium certamen
Penelopes & Vlyssis ia		56. a
		Phæacensium naues sensiles sunt 61. b
		Phæcum nauis in saxum uersa 98. b
		Phædra 85. a
		Phemius cantor 8. a
		Phemius inter procos Achaos

I N D E X.

<i>cheorum reditum canit</i>		<i>Proci Penelopes epulan-</i>	
	<i>ibidem</i>	<i>tur</i>	5.b
<i>Phemio Penelope irata</i>		<i>Procorum de occidendo</i>	
	<i>ibidem</i>	<i>Telemacho consiliū</i>	33.a
<i>Phemius à cæde seruat</i>		<i>Proci parant nauem ad i-</i>	
	167. b	<i>sidias Telemacho struen-</i>	
<i>Pheretes</i>	84.a	<i>das</i>	35.a
<i>Philætius pastor</i>	152.b	<i>Proci insidiaturi Telema-</i>	
<i>Phorcynis portus de-</i>		<i>cho enauigāt</i>	36.a
<i>scriptio</i>	97. b	<i>Procorū numerus</i>	121.b
<i>Phrontes nauclerus</i>	21.a	<i>Proci redeunt ab insidijs</i>	
<i>Pila ludus</i>	59.a		123.a
<i>Pisenor præco</i>	10.b	<i>Proci mirātes Penelopes</i>	
<i>Pisistrati humanitas er-</i>		<i>formam</i>	137.a
<i>ga Telemachum</i>	17.b	<i>Proci sinistro omine à te-</i>	
<i>Polybus</i>	165.b	<i>lemachi cæde deterren-</i>	
<i>Polydamna</i>	27.b	<i>tur</i>	153.a
<i>Polyphemus Neptuni fi-</i>		<i>Proci redduntur insani</i>	
<i>lius</i>	4.b		154.b
<i>Polyphemi antrum</i>	66.b	<i>Proci experiuntur suas</i>	
<i>Polyphideus</i>	114.a	<i>uires arcu</i>	158.b
<i>Pontonous præco</i>	51.b	<i>Procorum cædes</i>	163.a
<i>Ponteus. 29. b.</i>	56.a	<i>Proci arma corripunt in</i>	
<i>Portenta dira</i>	95.a	<i>Vlysem</i>	164.b
<i>Prodigium</i>	151.a	<i>Procis interfectis simu-</i>	
<i>Prymneus</i>	56.a	<i>lantur nuptiæ</i>	171.b
<i>Procris</i>	85.a	<i>Pudor mendico inutilis</i>	
<i>Proteus</i>	30.a		aa 4 130.a

I N D E X.

130.a		Solis grex ab Vlyssis so-	
Pugna Vlyssis cum cyco-		cijs uiolatus	94.b
nibus	62.b	Sol minatur lucem suam	
Pyraeus Theoclymenum		superis subtrahere	95.a
hospitatur	118.a	Somni portæ	149.a
	R	Specus Calypsus	37.a
Rhexenor Alcinoi frater			T
	50.a	Tanta'us	88.b
	S	Telemachus Mineruam	
Sacrificatur bos miner-		hospitio suscipit	5.a
ue	23.a	Telemachus matrem in-	
Saltatio	57.a 59.a	crepat	8.b
Scillæ & Charbydis de-		Telemachus iubet procos	
scriptio	90.b	domo excedere	9.a
Sedes deorum	44.b	Telemachus suam fortu-	
Sirenarum cantus	92.a	nã Achæis exponit	10. b
Sisyphus	89.a	Telemachus nauigat Py-	
Socij Vlyssis apud Loto-		lum	16.b
phagos reditus obliti		Telemachi in loquendo	
	63.b	uerecundia	7.b
Socij Vlyssis à poliphemo		Telemachus Nestorem in-	
uorati	67.b	terrogat de Vlysse	18.a
Socij Vlyssis in porcos cõ-		Telemachus proficisci	
uersi	76.a	tur ad Menelaum	24.a
Socij sex Vlyssis à Scylla		Telema: accipit à Mene-	
uorati	93.a	lao & Helena xenia	
Solis grex	94.a		112.a
			Tele-

I N D E X.

Telemachus proficiscitur à Menelao	113.a	uiolatum	95.b
Telemachi & Pisistrati digressus	113.b	Thalami concordia nihil dulcius	44.b
Telemachus Ichacam redit	117.a	Theoclymenus uates ad Telemachum confugiens	113.b
Telemachus ad Eumæum tendit	118.a	Theoclymenus uaticinatur de Vlyssis reditu	127.b
Telemachus patrem non cognoscit	119.a	Thesei umbra	89.b
Telemachi & Vlyssis ignoti colloquium	121.a	Thrinacia insula	91.b
Telemachus abiturus Vlyssem Eumæo commendat	125.a	Tiresie uatis umbra	82.a
Telemachus redit ad matrem	125.b	Tytius	88.b
Telemachus matri de sua nauigatione	126.b	Troctes	106.b
Telemachus Antinoum increpans	131.a	V	
Telemachus proci præcipit ne Vlyssem infestent	153.b	Venationis descriptio	146.b
Tempestatis descriptio	39.b	Veneris & Martis cõplexus	57.b
Tempesta ob Solis gregem		Venter imperiosa corporis pars	129.a
		Venti utre inclusi ab Aeolo Vlyssi dati	72.b
		Viaticum paratur nauigaturo Telemacho	15.b
		Vinum Maroneum memorabile	66.a

I N D E X.

- Vinum Pramnium 75.b
 Vinum immodicum malo-
 rum causa 160.a
 Vlysses inuitus à Calypso
 detentus 38.b
 Vlysses nauem struit ut à
 Calypso nauiget in patri-
 am 40.a
 Vlysses excutitur rate ui-
 tempestatis 41.a
 Vlysses naufragus à Leu-
 cothea iuuatur 41.b
 Vlysses ad Phæacenses de-
 fertur 42.a
 Vlysses ad Nausicaæ ge-
 nus prouoluitur 46.a
 Vlysses nebula circumfun-
 ditur ingressurus ad Phæ-
 acas 49.b
 Vlyssi Minerva formam
 mentita Neenidis fit ob-
 uiam ibidem
 Vlysses Areten supplex
 aggreditur 51.a
 Vlysses clementer ab Al-
 cimoo suscipitur 51.b
 Vlysses cōmouetur ad fle-
 tum demodoci cantu 55.b
 Vlysses hortatur Demodo-
 cum ut equum Troianū
 cantu prosequatur 60.b
 Vlysses prouocatur ad
 certamen 56.b
 Vlysses superat omnes di-
 sci iaculatus 57.a
 Vlysses prouocat phæa-
 cas omni certaminum ge-
 nere 57.b
 Vlysses sagittādi peritus
 (ibidē
 Vlysses Phæacensibus
 enarrat suos labores
 62.a
 Vlyssis patria & genus
 62.b
 Vlysses ad Cicones defer-
 tur ibidem
 Vlysses ad Lotophagos
 deuenit 63.b
 Vlysses appellitur Cyclo-
 pum insule ibidem
 Vlysses ingressus antrum
 Polyphemi quid egerit qd
 ne illi acciderit 66.b 67.
 a.69.a

I N D E X.

<p>a.69.a Vlysses ad Aeolum uenit 72.b Vlysses amittit uentos p imprudenciam utre à so= cijs resolutio 73.a Vlysses defertur ad Læ= strygones 73.b Vlysses ad Circen diuer= tit 74.a Vlyssis socij in porcos cõ= uersi 76.a Vlyssi remedium contra Circes ueneficia datum 76.b Vlysses ad Circen ingres= sus quid egerit quidue il= li obtigerit 77.a.78 Vlysses ad Cimmerios et inferos tendit 80.b Vlysses matris umbram frustra conatur amplecti 83.b Vlysses rediens ab infe= ris 90.a Vlysses nauis ad Sirenarũ insulam appulsus 92.a Vlysses fertur in Scyllã</p>	<p>et Charybdim 93.a Vlysses ad Solis insulam applicat 93.b Vlysses denuo in Charyb dim incidit 95.b Vlysses uenit ad Calypso 96.a Vlysses cognitus enarrat uxori suos labores 174.b Vlysses egreditur ad pa= trem 178.b Vlysses prodit se patri 180.b Vlysses digreditur ab Al= cinoo 97.a Vlysses soporatus defer= tur à phæacibus in patri am 98.a Vlysses in patriã delatus cognoscit suorum nemi nem 99.a Vlysses erga Mineruã se Vlysses esse dissimulã. 99.b Vlysses ad Eumæum sub= ulcum diuertit. 102.b Vlyssis diuitiæ et possessi ones</p>
--	--

I N D E X.

<i>ones</i>	104. a	<i>Vlyssis ad Troiam discedē</i>	
<i>Vlysses apud Eumæum</i>		<i>tis mandata</i>	138. a
<i>fingit historiam sui ad-</i>		<i>Vlysssem Eurymachus sca</i>	
<i>uentus.</i>	105. b	<i>bello petit</i>	140. a
<i>Vlysses mendicat lenam</i>		<i>Vlysses ab apro uulnera =</i>	
<i>ab Eumæo</i>	109. a	<i>tus</i>	147. a
<i>Vlyssis ignoti & Telema</i>		<i>Vlysses ab Euriclea cogni</i>	
<i>chi colloquium</i>	120. a	<i>tus</i>	146. a
<i>Vlyssis habitus immuta-</i>		<i>Vlysses feritur à Ctisip =</i>	
<i>tus</i>	120. b	<i>po</i>	154. a
<i>Vlysses filio se prodit</i>		<i>Vlysses quomodo arcu do</i>	
	121. a	<i>natus</i>	161. a
<i>Vlyssis de occidendis pro</i>		<i>Vlysses se prodit seruis</i>	
<i>cis consilium</i>	122. a		158. b
<i>Vlysses ingreditur mendi</i>		<i>Vlysses tendit arcum</i>	
<i>cus urbem</i>	128. a		161. b
<i>Vlysses à cane cognitus</i>		<i>Vlysses Antinoum confi =</i>	
	129. b	<i>git</i>	162. a
<i>Vlysses mendicatim pro =</i>		<i>Vlysses se procis manife =</i>	
<i>cos adit</i>	130. b	<i>stat</i>	162. b
<i>Vlysses mendicus Anti =</i>		<i>Vlysses se armat</i>	164. a
<i>noo</i>	131. a	<i>Vlysses iubet interfectos</i>	
<i>Vlyssis & Iri concerta =</i>		<i>procos efferri</i>	168. b
<i>tio</i>	137. b 135	<i>Vlyssis reditus nuntiatur</i>	
<i>Vlysses Amphinomum p =</i>		<i>Penelopæ</i>	169. b
<i>cum infortunij præmo =</i>		<i>Vulnera incantari solita</i>	
<i>met</i>	136. a		147. a
			<i>Vxori</i>

I N D E X.

<i>Vxori non temere creden- dum</i>	86.b	<i>Foli. 42.b admonuimus aliquid deesse, proinde quæ desunt ex Homero hic subnectēda duximus. Speluncæq; et saxa.</i>
X		
<i>Xenia dantur à Nestore Telemacho</i>	32.b	<i>Speluncæq; et saxa.</i>

Sequitur.

ἢ τοτ' Ὀδυσσεὺς λύτο γούνατα ἢ φίλον ἦτορ
ὀχθήσας δ' ἄρα εἶπε πρὸς ὄν μεγαλήτορα θυμὸν
ἦμοι, ἐπέδ' ἠ γαῖαν ἀελπεά δ' ὤκευ ἰδέσθαι
Ζεὺς, ἢ δ' ἠ τοδ' εἰ λαῖτμα διατμήξας ἐπέρῃσα,
ἔκβασις οὐ πῆ φαίνεθ' ἄλλος πολιοῖο δύραζε.
ἔκτοσθεν μὲν γὰρ πάγοι.

Hoc est:

*Atq; tunc Vlyssi genua soluta sunt, charumq; cor pal-
pitavit. Suspirans itaq; ingenti animo sic secum lo-
cutus est: Heu, quandoquidem terram minime speratam
Iuppiter videre dedit, ac insulam hanc sulcans tran-
smisi, nec usquam egressus ex cano pelago apparet.
Extra quidem saxa (sequitur) acuta et eminentia
etc.*

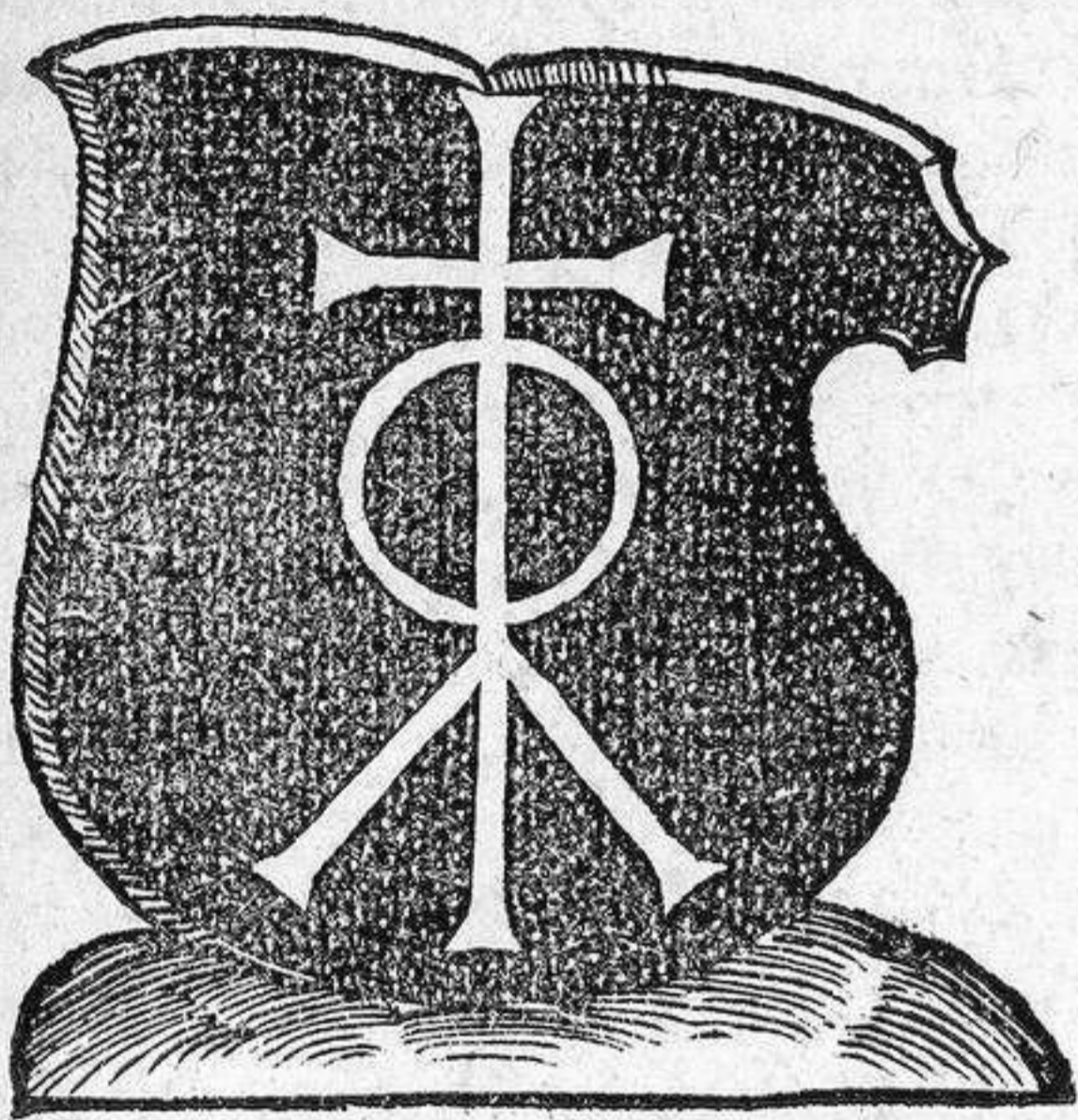
ERRATA.

E R R A T A.

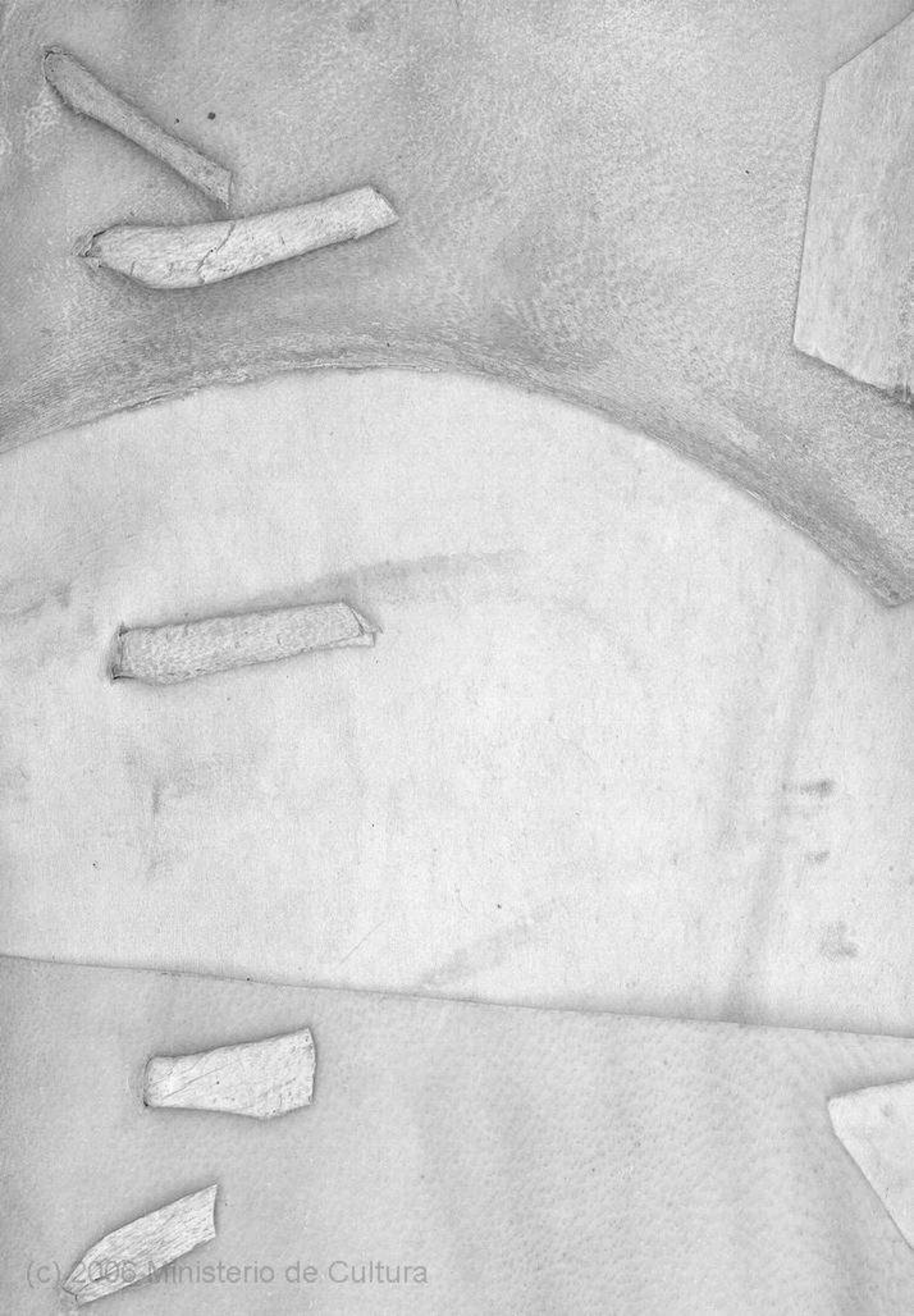
Folio 2. a uersu. 22. lege musas. Folio. 3. a uersu. 8.
 pro qui lege quã. Folio. 6. b. uer. 11. conscenderunt.
 Fol. 7. a uersu. 11. Dulichio. uersu 21. ilo.
 Folio. 8. b. 2. poëta. fol. 19. b. 4. sinistrorsus. foli. 21. a.
 uersu 10 reuertebamur. 12 peruenimus. fo. 23. b. uer.
 8. ex. 27. qualibus. fo. 25. b. uer. 18. uos. fol. 105. a. uer.
 9. neq̃o. fol. eodem b. 7. æque. fol. 106. b. 5. uero capti.
 folio 111. a 7. fortissimi. folio 112 a 2. stratis, fo. 97.
 b 2. lege uiri esculëta & poculenta. Ibidem in margi-
 ne Vlysses. folio eodem a. 21. ad portum. fol. 113. b. in
 margine Theoclimenus. fol. 114. b 13 effugiat. folio
 115. b 14 egentibus. Eodem, uersu 21. parentibus. fol.
 116. a 21. quoque. folio 118. a 21. Interea. folio 119.
 a 26. quomodo. folio 124. a 16. procos. fo. 126. b 1.
 meam. folio 130. b 10. miserantes. folio 132. a 15. us-
 quam.

Colonia in ædibus Heronis Alopecij. Im-
 pensa & ære integerrimi bibliopola
 Godefridi Hittorpij. Mense Augu-
 sto. Anno à uirgineo partu.
 Millesimo quingentesimo
 uicesimo quarto.

Handwritten markings and numbers, possibly a date or reference code, located in the top right corner of the page.

ODISSE^a

HOMERII

3403